

На основу члана IV 4. а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине на _____ сједници Представничког дома, одржаној _____ 2010. години и на _____ сједници Дома народа, одржаној _____ 2010. Године, донијела је

ЗАКОН О ОБЛИГАЦИОНИМ ОДНОСИМА

ДИО ПРВИ – ОПШТИ ДИО

ГЛАВА I - ОСНОВНА НАЧЕЛА

Члан 1.

(Предмет закона)

- (1) Овим законом регулишу се облигациони односи у Босни и Херцеговини.
- (2) Облигациони однос је правни однос на основу кога је једно лице (повјерилац) овлашћено да захтијева од другог лица (дужник) одређено понашање, које се може састојати у давању, чињењу, нечињењу или трпљењу, а друга страна је дужна да то испуни.

Члан 2.

(Сходна примјена прописа)

На односе који нису уређени овим законом сходно се примјењују прописи којима су уређени слични односи, а у случају непостојања таквих прописа, примјењују се начела утврђена овим законом и добри пословни обичаји.

Члан 3.

(Основи настанка облигације)

Облигациони однос настаје из уговора, проузроковања штете, стицања без основа, пословодства без налога, једностране изјаве воље и на друге законом утврђене начине.

Члан 4.

(Равноправност страна у облигационом односу)

- (1) Стране у облигационим односима могу бити физичка и правна лица.
- (2) Стране у облигационим односима су равноправне.

Члан 5.

(Савјесност и поштење)

У заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа стране су дужне да се придржавају начела савјесности и поштења.

Члан 6.

(Аутономија воље)

- (1) Стране у облигационим односима су слободне, у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја, да своје односе уреде по својој вољи.
- (2) Стране могу свој облигациони однос уредити другачије него што је овим законом одређено, ако из поједине одредбе овог закона или из њеног смисла не произлази шта друго.

Члан 7.

(Добри пословни обичаји)

- (1) Стране у облигационим односима дужне су поступати у складу с добрим пословним обичајима.
- (2) На облигационе односе примјењују се узансе, ако су стране у облигационим односима уговориле њихову примјену или ако из околности произлази да су њихову примјену хтјеле.

Члан 8.

(Забрана злоупотребе права)

Забрањено је вршење права из облигационих односа противно циљу због којег је оно законом установљено или признато.

Члан 9.

(Забрана проузроковања штете)

Свако је дужан уздржати се од поступка којим се другом може проузроковати штета.

Члан 10.

(Дужност испуњења обавеза)

- (1) Стране у облигационим односима дужне су извршити своју обавезу и одговорне су за њено испуњење.
- (2) Обавеза се може угасити само сагласношћу воља страна у облигационим односима или на основу закона.

Члан 11.

(Дужна пажња)

- (1) Стране у облигационим односима дужне су у извршавању своје обавезе поступати с пажњом која се у правном промету захтјева у одговарајућој врсти облигационих односа (пажња доброг домаћина односно пажња доброг привредника).
- (2) Стране у облигационим односима дужне су да у извршавању обавеза из своје професионалне дјелатности поступају с повећаном пажњом, према правилима струке и обичајима (пажња доброг стручњака).
- (3) Стране у облигационим односима дужне су, у остваривању свог права, уздржати се од поступака којима би се отежало извршење обавезе друге стране.

Члан 12.

(Једнаке вриједности давања)

- (1) У заснивању и испуњењу двострано обавезних уговора стране се придржавају начела једнаке вриједности узајамних давања.
- (2) Законом се одређује у којим случајевима нарушавање тога начела повлачи правне посљедице.

Члан 13.

(Подручје примјене)

- (1) Одредбе овог закона које се односе на уговоре примјењују се на све врсте уговора, осим ако за уговоре у привреди или потрошачке уговоре није изричито другачије одређено.
- (2) Одредбе овог закона које се односе на уговоре сходно се примјењују и на друге правне послове.

Члан 14.

(Привредник)

Привредник, у смислу овог закона, је физичко или правно лице које приликом закључивања правног посла дјелује у вршењу своје привредне или самосталне професионалне дјелатности.

Члан 15.

(Потрошач)

Потрошач, у смислу овог закона, је свако лице које закључује неки правни посао у сврху која не спада у његову привредну или самосталну професионалну дјелатност.

Члан 16.

(Рјешавање спорова на миран начин)

Стране у облигационим односима настојаће да спорове рјешавају усаглашавањем, посредовањем или на други миран начин.

ГЛАВА II - НАСТАНАК ОБАВЕЗА

Одјељак А. Уговор

Одсјек 1. Закључење уговора

I. Сагласност воља

Члан 17.

(Тренутак закључења уговора)

Уговор је закључен кад су се уговорне стране сагласиле о битним елементима уговора.

Члан 18.

(Обавезно закључење и обавезни садржај уговора)

- (1) Ако је неко по закону обавезан закључити уговор, заинтересовано лице може захтијевати да се такав уговор без одлагања закључи.
- (2) Одредбе прописа којима се, дјелимично или у цјелости, одређује садржај уговора саставни су дијелови тих уговора, те их употпуњују или ступају на мјесто уговорних одреди које нису у складу с њима.

Члан 19.

(Изјава воље)

- (1) Воља за закључење уговора може се изјавити ријечима, уобичајеним знацима или другим понашањем из којег се са сигурношћу може закључити о њеном постојању.
- (2) Изјава воље мора бити учињена слободно и озбиљно.

Члан 20.

(Дозвола и одобрење)

- (1) Кад је за закључење уговора потребна сагласност трећег лица, ова сагласност може бити дата прије закључења уговора као дозвола, или послјиде његовог закључења као одобрење, ако законом није шта друго прописано.
- (2) Дозвола, односно одобрење се даје у облику прописаном за правни посао на који се односи.

Члан 21.

(Ретроактивно дејство одобрења)

- (1) Одобрење дјелује од тренутка закључења правног посла, ако није другачије одређено.
- (2) Ретроактивно дејство одобрења не утиче на пуноважност располагања предузетих прије датог одобрења.

Члан 22.

(Преговори)

- (1) Преговори који претходе закључивању уговора не обавезују и свака их страна може прекинути када хоће.
- (2) Међутим, страна која је водила преговоре без намјере да закључи уговор одговара за штету насталу вођењем преговора.
- (3) Одговара за штету и страна која је водила преговоре у намјери да закључи уговор, па одустане од те намјере без основаног разлога и тиме другој страни проузрокује штету.

- (4) Ако се другачије не споразумију, свака страна сноси своје трошкове око припрема за закључивање уговора, а заједничке трошкове носе на једнаке дијелове.

Члан 23.

(Вријеме и мјесто закључења уговора)

- (1) Уговор је закључен оног часа кад понудилац прими изјаву понуђеног да прихвата понуду.
- (2) Сматра се да је уговор закључен у мјесту у којем је понудилац имао своје сједиште, односно пребивалиште у тренутку кад је учинио понуду.

Члан 24.

(Понуда)

- (1) Понуда је приједлог за закључивање уговора учињен одређеном лицу, који садржи све битне елементе уговора тако да би се његовим прихватањем могао закључити уговор.
- (2) Ако су уговорне стране након постигнуте сагласности о битним елементима уговора оставиле неке споредне тачке за касније, уговор се сматра закљученим, а споредне тачке, ако сами уговарачи не постигну сагласност о њима, уредиће суд водећи рачуна о претходним преговорима, утврђеној пракси између уговарача и обичајима.

Члан 25.

(Општа понуда)

Приједлог за закључивање уговора учињен неодређеном броју лица који садржи битне елементе уговора чијем је закључивању намијењен, важи као понуда, ако другачије не произлази из околности случаја или обичаја.

Члан 26.

(Излагање робе)

Излагање робе с назнаком цијене сматра се понудом ако другачије не произлази из околности случаја или обичаја.

Члан 27.

(Слање каталога или огласа)

- (1) Слање каталога, цјеновника, тарифа и других обавјештења те огласи дати штампом, лецима, радиом, телевизијом или на који други начин не представљају понуду за закључење уговора, него само позив да се учини понуда под објављеним условима.
- (2) Пошиљалац таквих позива одговараће за штету коју би претрпио понудилац, ако без основаног разлога није прихватио његову понуду.

Члан 28.

(Испорука ненаручених чинидби)

- (1) Испоруком ненаручених ствари или вршењем ненаручених чинидби од стране привредника према потрошачу не заснива се облигациони однос.

- (2) Пошиљалац може захтијевати само враћање ствари. Прималац одговара за пропаст или оштећење ствари само ако је настало из намјере или крајње непажње.
- (3) Прималац може и сам вратити ненаручену ствар или обавијестити пошиљаоца да је у примјереном року преузме о свом трошку. Ако пошиљалац након тражења од примаоца не преузме ствар, сви захтјеви пошиљаоца су искључени и прималац може са том ствари слободно располагати.

Члан 29.

(Наруџбе електронским путем)

- (1) Ако се привредник ради закључења уговора о испоруци роба или пружања услуга послужи телекомуникационим или медијским услугама (уговор о електронском пословању), дужан је другој страни (кориснику) ставити на располагање примјерене, дјелотворне и приступачне техничке могућности, уз чију помоћ корисник може уочити и отклонити грешке уношења података прије предаје наруџбе.
- (2) Привредник је дужан прије предаје такве наруџбе информисати корисника најмање о:
 - a. појединачним техничким корацима који воде закључењу уговора,
 - b. томе да ли се након закључивања уговора текст уговора меморише и да ли је он приступачан кориснику,
 - c. техничким средствима за препознавање и корекцију грешака код уношења података прије предаје наруџбе,
 - d. језицима који стоје на располагању за закључивање уговора, и
 - e. правилима понашања, којима подлијеже привредник, као и о могућностима електронског приступа овим правилима.
- (3) Приспијеће наруџбе привредник је дужан без одлагања потврдити кориснику електронским путем.
- (4) Услови уговора, укључујући опште услове пословања, стављају се на располагање кориснику на начин који омогућава њихово депоновање и репродукцију.
- (5) Став (1) и (2) овог члана не примјењују се:
 - a. ако је уговор закључен искључиво путем размјене електронске поште (e-mail) или сличне индивидуалне комуникације, или
 - b. ако се између привредника договори нешто друго.

Члан 30.

(Дејство понуде и опозив)

- (1) Понудилац је везан понудом, изузев ако је своју обавезу да одржи понуду искључио или ако то искључење произлази из околности посла.
- (2) Понуда се може опозвати само ако је понуђени примио опозив прије пријема понуде или истовремено с њом.

Члан 31.

(До када понуда обавезује)

- (1) Понуда у којој је одређен рок за њено прихватање обавезује понудиоца до истека тог рока.
- (2) Ако је понудилац у писму или телеграму одредио рок за прихватање, сматраће се да је тај рок почео тећи од датума означеног у писму, односно од дана кад је телеграм предат пошти.
- (3) У случају да писмо није датирано, рок за прихватање понуде тече од дана када је писмо предано пошти.
- (4) Понуда учињена одсутном лицу, у којој није одређен рок за прихватање, везује понудиоца за вријеме које је редовно потребно да понуда стигне понуђеном, да је овај размотри, о њој одлучи и да одговор о прихватању стигне понудиоцу.

Члан 32.

(Форма понуде)

- (1) Понуда уговора за чије закључење закон захтијева посебну форму обавезује понудиоца само ако је учињена у истој форми.
- (2) Исто важи и за прихватање понуде.

Члан 33.

(Прихватање понуде)

- (1) Понуда је прихваћена кад понудилац прими изјаву понуђеног да прихвата понуду.
- (2) Понуда је прихваћена и кад понуђени пошаље ствар или плати цијену, као и кад учини неку другу радњу која се, на основу понуде, праксе утврђене између заинтересованих страна или обичаја, може сматрати изјавом о прихватању.
- (3) Прихватање се може опозвати ако понудилац прими изјаву о опозивању прије изјаве о прихватању или истовремено с њом.

Члан 34.

(Прихватање непосредне понуде)

- (1) Понуда учињена присутном лицу сматра се одбијеном ако није прихваћена без одлагања, изузев ако из околности произлази да понуђеном припада извјестан рок за размишљање.
- (2) Понуда учињена телефоном, непосредном радио-везом или током видео конференције или другим, са њима изједначеним средствима непосредне комуникације, сматра се понудом присутном лицу.

Члан 35.

(Прихватање понуде с приједлогом да се измијени)

Ако понуђени изјави да прихвата понуду и истовремено предложи да се она у нечему измијени или допуни, сматра се да је понуду одбио и да је са своје стране учинио другу понуду своје ранијем понудиоцу.

Члан 36.

(Ћутање понуђеног)

- (1) Ћутање понуђеног не значи прихватање понуде.

- (2) Нема дејство одредба у понуди да ће се ћутање понуђеног или неко друго његово пропуштање (на примјер, ако не одбије понуду у одређеном року или ако послату ствар о којој му се нуди уговор не врати у одређеном року и сл.) сматрати прихватањем.
- (3) Изузетно, кад понуђени стоји у сталној пословној вези с понудиоцем у погледу одређене робе, сматра се да је прихватио понуду која се односи на такву робу, ако је није одмах или у остављеном року одбио.
- (4) Лице које се понудило другом да извршава његове налоге за обављање одређених послова, као и лице у чију пословну дјелатност спада обављање таквих налога, дужно је извршити добивени налог ако га није одмах одбило.
- (5) Ако у случају из претходног става (4) овог члана понуда, односно налог није одбијен, сматра се да је уговор закључен у тренутку кад је понуда, односно налог стигао понуђеном.

Члан 37.

(Задоцњело прихватање и задоцњело достављање изјаве о прихватању)

- (1) Прихватање понуде извршено са задоцњењем сматра се новом понудом од стране понуђеног.
- (2) Ако је изјава о прихватању која је учињена благовремено стигла понудиоцу након истека рока за прихватање, а понудилац је знао или је могао знати да је изјава отпослата благовремено, уговор је закључен.
- (3) Ипак, уговор у таквом случају није закључен ако понудилац одмах, а најкасније првог идућег радног дана по пријему изјаве или и прије пријема изјаве, а након протеча рока за прихватање понуде, обавијести понуђенога да се због закашњења не сматра везан својом понудом.

Члан 38.

(Смрт или неспособност једне стране)

Понуда не губи дејство ако је смрт или неспособност једне стране наступила прије њеног прихватања, изузев ако супротно произлази из намјере страна, обичаја или природе посла.

Члан 39.

(Предуговор)

- (1) Предуговор је такав уговор којим се преузима обавеза да се касније закључи други, главни уговор.
- (2) Прописи о форми главног уговора важе и за предуговор ако је прописана форма услов за пуноважност уговора.
- (3) Предуговор обавезује ако садржи битне елементе главног уговора.
- (4) На захтјев заинтересоване стране суд ће наложити другој страни која одбија приступити закључивању главног уговора да то уради у року који ће јој одредити.
- (5) Закључивање главног уговора може се захтијевати у року од шест мјесеци од истека рока предвиђеног за његово закључивање, а ако тај рок није предвиђен, онда од дана кад је према природи посла и околностима уговор требао да буде закључен.

- (6) Предуговор не обавезује ако су се околности од његовог закључивања толико измијениле да не би био ни закључен да су такве околности постојале у то вријеме.

II. Предмет

Члан 40.

(Предмет уговорне обавезе)

- (1) Уговорна обавеза може се састојати у давању, чињењу, нечињењу или трпљењу.
- (2) Она мора бити могућа, допуштена и одређена, односно одредива.

Члан 41.

(Ништавост уговора)

Кад је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив, уговор је ништав.

Члан 42.

(Накнадна могућност)

Уговор закључен под одложним условом или роком пуноважан је ако је предмет обавезе који је у почетку био немогућ постао могућ прије остварења услова или истека рока.

Члан 43.

(Недопуштени садржај уговора)

Предмет обавезе је недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима.

Члан 44.

(Потреба одредивости)

Предмет обавезе је одредив ако уговор садржи податке помоћу којих се може одредити или су стране оставиле једној од њих или неком трећем лицу да га одреди.

Члан 45.

(Одређивање предмета обавезе од стране једног уговарача)

- (1) Ако предмет обавезе треба да буде одређен од стране једног уговарача, ако нису утврђени други критеријуми, сматра се да одређивање треба учинити у складу са принципом правичности.
- (2) Одређивање предмета обавезе врши се изјавом другој страни.
- (3) Ако одређивање предмета обавезе није у складу са принципом правичности, односно ако није учињено у примјереном року, предмет обавезе ће одредити суд.

Члан 46.

(Одређивање предмета обавезе од стране неког трећег)

- (1) Уговорне стране могу одредити само критеријуме и овластити треће лице да у оквиру тих критеријума и по принципима правичности одреди предмет обавезе.
- (2) Ако то одређивање треба да изврши више трећих лица, у случају сумње потребна је усаглашеност свих.
- (3) Изузетно, ако се одреде различити износи новчане обавезе, мјеродаван је просјечан износ.
- (4) Одређивање предмета обавезе које је препуштено неком трећем врши се изјавом једном од уговарача.
- (5) Одређивање предмета обавезе од стране трећег није обавезујуће за уговараче ако је очигледно неправично.
- (6) Ако одређивање обавезе од стране трећег није правично, односно ако није учињено у примјереном року, предмет обавезе ће одредити суд.

III. Основ

Члан 47.

(Допуштен основ)

- (1) Свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ.
- (2) Основ је недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима.
- (3) Претпоставља се да обавеза има основ иако није изражен.

Члан 48.

(Ништавост уговора због основа)

Ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав.

Члан 49.

(Побуде за закључење уговора)

- (1) Побуде из којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност.
- (2) Ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор и ако је то други уговарач знао или морао знати, уговор ће бити без дејства.
- (3) Уговор без накнаде нема правно дејство и кад други уговарач није знао да је недопуштена побуда битно утицала на одлуку његовог сауговарача.

IV. Способност

Члан 50.

(Уговори правног лица)

- (1) Правно лице може закључивати уговоре у правном промету у оквиру своје правне способности.
- (2) Уговор закључен противно одредби става (1) овог члана нема правно дејство.

- (3) Савјесна страна може захтијевати накнаду штете коју је претрпјела услед закључења уговора који нема правно дејство.

Члан 51.

(Сагласност за закључење уговора)

- (1) Кад је статутом или другим општим актом правног лица одређено и у судски регистар уписано да његов заступник може закључити одређени уговор само уз сагласност неког органа, сагласност се може дати претходно, истовремено или накнадно, ако шта друго није уписано у регистар.
- (2) Друга страна има право да позове правно лице да се његов овлашћени орган у примјереном року изјасни да ли даје сагласност, па ако то овај не учини, сматраће се да сагласност није дата.
- (3) Накнадна сагласност има повратно дејство, ако другачије није уговорено.
- (4) Ако сагласност није дата, сматра се да уговор није ни закључен.
- (5) Кад се према одредбама овог члана сматра да уговор није закључен, савјесна страна може захтијевати од правног лица правичну накнаду.
- (6) Одредбе претходних ставова примјењују се и у случају кад је статутом или другим општим актом правног лица одређено да заступник може закључити неки уговор само заједно с одређеним органом тог правног лица.

Члан 52.

(Уговор пословно неспособног лица)

- (1) За закључење пуноважног уговора потребно је да уговарач има пословну способност која се тражи за закључење тог уговора.
- (2) Ограничено пословно способно лице може без сагласности свог законског заступника закључивати само оне уговоре чије му је закључивање законом допуштено.
- (3) Остали уговори тих лица, ако су закључени без сагласности законског заступника, рушљиви су, али могу бити оснажени његовим накнадним одобрењем.

Члан 53.

(Права сауговарача пословно неспособног лица)

- (1) Сауговарач пословно неспособног лица који није знао за његову пословну неспособност може одустати од уговора који је закључио с њим без сагласности његовог законског заступника.
- (2) Исто право има и сауговарач пословно неспособног лица који је знао за његову пословну неспособност, али је био преварен од њега да има сагласност свог законског заступника.
- (3) То се право гаси по истеку тридесет дана од сазнања за пословну неспособност друге стране, односно за одсуство одобрења законског заступника, али и раније ако законски заступник буде одобрио уговор прије него што тај рок истекне.

Члан 54.

(Позивање законског заступника да се изјасни)

- (1) Сауговарач пословно неспособног лица које је закључило уговор с њим без одобрења законског заступника може позвати законског заступника да се изјасни да ли одобрава тај уговор.
- (2) Ако се законски заступник не изјасни у року од тридесет дана од овог позива да уговор одобрава, сматраће се да је одбио дати одобрење.

Члан 55.

(Стицање пословне способности након закључења уговора)

Пословно способно лице може захтијевати да се поништи уговор који је без потребног одобрења закључило за вријеме своје ограничене пословне способности само ако је тужбу поднијело у року од три (3) мјесеца од дана стицања потпуне пословне способности.

V. Мане воље

Члан 56.

(Пријетња)

- (1) Ако је уговорна страна или неко трећи недопуштеном пријетњом или употребом силе изазвао оправдани страх код друге стране тако да је она због тога закључила уговор, друга страна може тражити да се уговор поништи.
- (2) Страх се сматра оправданим ако се из околности види да је озбиљном опасношћу угрожен живот, тијело и друго значајно добро уговорне стране или трећег лица.

Члан 57.

(Битна заблуда)

- (1) Заблуда је битна ако се односи на битна својства предмета, на лице с којим се закључује уговор ако се закључује с обзиром на то лице, као и на околности које се по обичајима у промету или по намјери странака сматрају одлучним, а страна која је у заблуди не би иначе закључила уговор таквог садржаја.
- (2) Страна која је у заблуди може тражити поништење уговора због битне заблуде, осим ако при закључењу уговора није поступала с пажњом која се у промету захтијева.
- (3) У случају поништења уговора због заблуде, друга савјесна страна има право тражити накнаду претпљене штете.
- (4) Страна која је у заблуди не може се на њу позивати ако је друга страна спремна извршити уговор као да заблуде није било.

Члан 58.

(Заблуда о побуди код уговора без накнаде)

Код уговора без накнаде битном заблудом се сматра и заблуда о побуди која је била одлучна за преузимање обавезе.

Члан 59.

(Неспоразум)

Кад стране вјерују да су сагласне, а у ствари међу њима постоји неспоразум о природи уговора или о основу или о предмету обавезе, уговор не настаје.

Члан 60.

(Посредна изјава)

Заблуда лица преко кога је страна изјавила своју вољу сматра се да је исто као и заблуда у властитом изјављивању воље.

Члан 61.

(Превара)

- (1) Ако једна страна изазове заблуду код друге стране или је одржава у заблуди у намјери да је тиме наведе на закључење уговора, друга страна може захтијевати поништење уговора и онда када заблуда није битна.
- (2) Страна која је закључила уговор под преваром има право да захтијева накнаду претрпљене штете.
- (3) Ако је превару учинило треће лице, превара утиче на сам уговор ако је друга уговорна страна у вријеме закључења уговора знала или морала знати за превару.
- (4) Уговор без накнаде може се поништити и кад је превару учинило треће лице, без обзира на то да ли је друга уговорна страна у вријеме закључења уговора знала или морала знати за превару.

Члан 62.

(Привидан уговор)

- (1) Привидан уговор нема дејства међу уговорним странама.
- (2) Ако привидан уговор прикрива неки други уговор, тај други важи ако су испуњени услови за његову правну ваљаност.
- (3) Привидност уговора не може се истицати према трећем савјесном лицу.

VI. Форма уговора

Члан 63.

(Неформалност уговора)

- (1) Закључивање уговора не подлијеже никаквој форми, изузев ако је законом другачије одређено.
- (2) Захтјев закона да уговор буде закључен у одређеној форми важи и за све касније измјене или допуне уговора.
- (3) Изузетно од одредбе става (2) овог члана, пуноважне су касније усмене допуне о споредним тачкама о којима у формалном уговору није ништа речено ако то није противно циљу ради којег је форма прописана.
- (4) Пуноважне су и касније усмене погодбе којима се смањују или олакшавају обавезе једне или друге стране ако је посебна форма прописана само у интересу уговорних страна.

Члан 64.

(Раскид формалних уговора)

Формални уговори могу бити раскинути неформалним споразумом, изузев ако је за одређени случај законом предвиђено шта друго, или ако циљ због којег је прописана форма за закључивање уговора захтијева да раскид уговора буде обављен у истој форми.

Члан 65.

(Уговорена форма)

- (1) Уговорне стране могу се споразумјети да посебна форма буде услов пуноважности њиховог уговора.
- (2) Уговор за чије је закључивање уговорена посебна форма може бити раскинут, допуњен или на други начин измијењен и неформалним споразумом.
- (3) Ако су уговорне стране предвидјеле одређену форму само да осигурају доказ свога уговора или да постигну шта друго, уговор је закључен кад је постигнута сагласност о његовом садржају, а за уговараче је у исто вријеме настала обавеза да уговору дају предвиђену форму.

Члан 66.

(Санкција недостајања потребне форме)

- (1) Уговор који није закључен у прописаној форми нема правно дејство ако из циља прописа којим је одређена форма не произлази шта друго.
- (2) Уговор који није закључен у уговореној форми нема правно дејство ако су странке пуноважност уговора условиле посебном формом.

Члан 67.

(Претпоставка потпуности исправе)

- (1) Ако је уговор закључен у посебној форми, било на основу закона било по вољи странака, важи само оно што је у тој форми изражено.
- (2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, биће пуноважне истовремене усмене погодбе о споредним тачкама о којима у формалном уговору није ништа речено, ако нису у супротности с његовим садржајем или ако нису противне циљу због кога је форма прописана.
- (3) Пуноважне су и истовремене усмене погодбе којима се смањују или олакшавају обавезе једне или обје стране ако је посебна форма прописана само у интересу уговорних страна.

Члан 68.

(Писмена форма)

- (1) Кад је за закључивање уговора потребно саставити исправу, уговор је закључен кад исправу потпишу све уговорне стране.
- (2) Уговарач који не зна писати ставиће на исправу рукознак овјерен од два свједока или од суда, односно другог органа.
- (3) За закључивање двостраног уговора довољно је да обје стране потпишу једну исправу или да свака од страна потпише примјерак исправе намијењен другој страни.

- (4) Захтјев писмене форме испуњен је ако стране размјене писма или се споразумију неким другим средством које омогућује да се са извјесношћу утврде садржај и давалац изјаве.
- (5) Ако закон не одређује изричито нешто друго, писмена форма се замјењује и изјавама електронским путем, на које се примјењују одредбе посебног закона.

Члан 69.

(Извршење уговора којем недостаје писмена форма)

Уговор за чије се закључење захтијева писмена форма сматра се пуноважним иако није закључен у тој форми ако су уговорне стране извршиле, у цјелости или у претежном дијелу, обавезе које из њега настају, осим ако из циља због којег је форма прописана очигледно не произлази шта друго.

VII. Услов

Члан 70.

(Услови и њихово дејство)

- (1) Уговор је закључен под условом ако његов настанак или престанак зависи од неизвјесне будуће чињенице.
- (2) Ако је закључен под одложним условом па се услови удовољи, уговор дјелује од тренутка његовог закључења, изузев ако из закона, природе посла или воље страна не проистиче шта друго.
- (3) Ако је закључен под раскидним условом, уговор престаје важити када се услови удовољи.
- (4) Сматра се да је услов остварен ако његово остварење, противно принципу савјесности и поштења, спријечи страна на чији је терет одређен, а сматра се да није остварен ако његово остварење, противно принципу савјесности и поштења, узрокује страна у чију је корист одређен.

Члан 71.

(Недопуштен или немогућ услов)

- (1) Ништав је уговор у којем је постављен одложни или раскидни услов противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима.
- (2) Уговор закључен под немогућим одложним условом, ништав је, а немогућ раскидни услов сматра се непостојећим.

Члан 72.

(Обезбјеђење условног права)

Ако је уговор закључен под одложним условом, повјерилац чије је право услововано може захтијевати одговарајуће обезбјеђење тог права ако је његово остварење угрожено.

VIII. Рок

Члан 73.
(Рачунање времена)

- (1) Рок одређен у данима почиње тећи првог дана послѣје догађаја од кога се рок рачуна, а завршава се истеком посљедњег дана рока.
- (2) Рок одређен у седмицама, мјесецима и годинама завршава се оног дана који се по имену и броју поклапа са даном настанка догађаја од кога рок почиње да тече, а ако таквог дана нема у посљедњем мјесецу, крај рока пада на посљедњи дан тог мјесеца.
- (3) Ако посљедњи дан рока пада у дан када је законом одређено да се не ради, као посљедњи дан рока рачуна се сљедећи радни дан.
- (4) Почетак мјесеца означава први (1.) дан у мјесецу, средина – петнаести (15.), а крај – посљедњи дан у мјесецу, ако што друго не произлази из намјере странака или из природе уговорног односа.

Члан 74.
(Примјена правила о услову)

Када дејство правног посла почиње од одређеног времена, сходно се примјењују правила о одложном услову, а када правни посао престаје истеком одређеног времена, сходно се примјењују правила о раскидном услову.

IX. Капара и одустаница

1. Капара

Члан 75.
(Враћање и урачунавање капаре)

- (1) Ако је у тренутку закључења уговора једна страна дала другој извјесни износ новца или извјесну количину других замјењивих ствари као знак да је уговор закључен (капара), уговор се сматра закљученим кад је капара дата, ако није шта друго уговорено.
- (2) Капара се урачунава у испуњење обавезе, а ако то није могуће, враћа у вријеме испуњења.
- (3) Ако шта друго није уговорено, страна која је дала капару не може одустати од уговора остављајући капару другој страни, нити то може учинити друга страна враћањем двоструке капаре.

Члан 76.
(Неизвршење уговора)

- (1) Ако је за неизвршење уговора одговорна страна која је дала капару, друга страна може по свом избору тражити извршење уговора, ако је то још могуће,

или тражити накнаду штете, а капару урачунати у накнаду или вратити или се задовољити примљеном капаром.

- (2) Ако је за неизвршење уговора одговорна страна која је примила капару, друга страна може, по свом избору, тражити извршење уговора, ако је то још могуће, или тражити накнаду штете и враћање капаре, или тражити враћање двоструке капаре.
- (3) У сваком случају, кад друга страна тражи извршење уговора, она има право и на накнаду штете коју трпи због задоцњења.
- (4) Суд може на захтјев заинтересоване стране смањити претјерано велику капару.

Члан 77.

(Дјелимично испуњење обавезе)

- (1) У случају дјелимичног испуњења обавезе, повјерилац не може задржати капару, него може тражити испуњење остатка обавезе и накнаду штете због задоцњења, или тражити накнаду штете због непотпуног испуњења, али се у оба случаја капара урачунава у накнаду.
- (2) Ако повјерилац раскине уговор и врати оно што је примио као дјелимично испуњење, он може бирати између осталих захтјева који припадају једној страни кад је уговор остао неизвршен кривицом друге.

2. Одустаница

Члан 78.

(Одустаница)

- (1) Споразумом уговорних страна може се овластити једна или свака страна да одустану од уговора давањем одустанице.
- (2) Кад страна у чију је корист уговорена одустаница изјави другој страни да ће дати одустаницу, она више не може захтијевати извршење уговора.
- (3) Страна овлашћена да одустане дужна је дати одустаницу истовремено с изјавом о одустајању.
- (4) Ако уговарачи нису одредили рок до којег овлашћена страна може одустати од уговора, она то може учинити све док не протекне рок одређен за испуњење њене обавезе.
- (5) То право одустајања од уговора престаје и кад страна у чију је корист уговорена почне испуњавати обавезе из тога уговора или примати испуњење од друге стране.

Члан 79.

(Капара као одустаница)

- (1) Кад је уз капару уговорено право да се одустане од уговора, онда се капара сматра одустаницом и свака страна може одустати од уговора.

- (2) У том случају, ако одустане страна која је дала капару, она је губи, а ако одустане страна која је капару примила, она је враћа у двоструком износу.

Одсјек 2. Заступање

I. О заступању уопште

Члан 80.

(Могућност заступања)

- (1) Уговор као и други правни посао може се предузети и преко заступника.
(2) Овлашћење за заступање заснива се на закону, општем акту правног лица, акту надлежног органа или на изјави воље заступаног (пуномоћје).

Члан 81.

(Примјена посебних прописа)

Одредбе овог одсјека примјењују се ако посебним законом није другачије прописано.

Члан 82.

(Врсте заступања)

- (1) Ако заступник поступа у име заступаног (непосредни заступник), примјењују се прописи о непосредном заступању, при чему је небитно да ли је идентитет заступаног познат приликом предузимања радње или у неком каснијем временском периоду.
(2) Ако неко дјелује по упутствима и за рачун, али не и у име заступаног (посредни заступник), примјењују се прописи о посредном заступању, без обзира да ли трећа страна зна за исто.

II. Непосредно заступање

1. Општи прописи

Члан 83.

(Дејство заступања)

- (1) Изјава воље дата у име заступаног или примљена за заступаног у оквиру овлашћења за заступање дјелује непосредно за заступаног.
(2) Ако заступник није учинио јасним да изјаву даје у име заступаног, не може је побијати као дату у властито име. Овим се не искључује примјена одредби о посредном заступању.

Члан 84.

(Неименовано заступано лице)

Ако заступник закључи уговор у име заступаног лица чији идентитет треба да се открије у неком каснијем тренутку, али то не учини у оквиру рока одређеног

законом или уговором, а у недостатку таквог рока, у оквиру примјереног рока, сматраће се да је уговор закључен са заступником, изузев ако из уговора не произлази нешто друго.

Члан 85.

(Ограничено пословно способан заступник)

Пуноважна је изјава воље коју у име заступаног даје или за заступаног прима заступник са ограниченом пословном способношћу.

Члан 86.

(Мане воље и савјесност)

- (1) Мане воље и друге околности које утичу на правне посљедице изјаве воље цијене се према личности заступника.
- (2) Заступани се не може позивати на одредбе претходног става ако је знао или морао знати за недостатке, а заступник је поступао по његовим упутствима.

Члан 87.

(Сукоб интереса)

Заступник не може, ако му није другачије допуштено, у име заступаног лица са собом у властито име или као заступник трећег закључити правни посао, изузев ако се тај правни посао састоји искључиво у испуњењу одређене обавезе или ако заступани не трпи штетне правне посљедице.

Члан 88.

(Злоупотреба овлашћења за заступање)

- (1) Ако заступник поступа у оквиру датог овлашћења, а при томе прекорачи ограничења која за њега произлазе из правног односа са заступаним, закључени правни посао производи правно дејство за заступаног.
- (2) Ако је трећа страна знала или морала знати за постојање ограничења, правни посао ће настати само ако га заступани накнадно одобри.

Члан 89.

(Закључење уговора од стране неовлашћеног лица)

- (1) Уговор који неко лице закључи као пуномоћник у име другог без његовог овлашћења, обавезује неовлашћено заступаног само ако он уговор накнадно одобри.
- (2) Страна с којом је уговор закључен може захтијевати од неовлашћено заступаног да се у примјереном року изјасни да ли уговор одобрава.
- (3) Ако неовлашћено заступани ни у остављеном року уговор не одобри, сматра се да уговор није ни закључен.
- (4) У том случају страна с којом је уговор закључен може од лица које је као пуномоћник без овлашћења закључило уговор тражити накнаду штете, ако у тренутку закључења уговора није знала нити је морала знати да то лице није имало овлашћење за закључење уговора.

Члан 90.

(Обавеза накнаде штете заступника без овлашћења)

- (1) Ко је закључио уговор као заступник обавезан је, ако не докаже своје овлашћење за заступање, другој страни накнадити штету, ако заступани одбије одобрење уговора.
- (2) Одредба става (1) овог члана примјењује се и ако наводно заступани у стварности не постоји.
- (3) Ако заступник није знао за недостатке овлашћења за заступање, обавезан је на накнаду оне штете коју друга страна трпи због тога јер вјерује у овлашћење за заступање, али не преко износа интереса кога би друга страна имала да је уговор пуноважан.
- (4) Заступник не одговара, ако је друга страна знала или је морала знати за недостатке овлашћења за заступање. Заступник не одговара ни онда, ако је био пословно неспособан или ограничено пословно способан, изузев ако је дјеловао уз сагласност свог законског заступника.

Члан 91.

(Једностранни правни посао)

Код једностраног правног посла није допуштено заступање без овлашћења.

2. Додатни прописи у вези са пуномоћјем

Члан 92.

(Пуномоћје)

- (1) Пуномоћје је овлашћење за заступање које властодавац правним послом даје пуномоћнику. Давање пуномоћја врши се изјавом према оном ко се опуномоћује или лицу са којим заступани ступа у правни однос. Пуномоћник може одбити прихватање пуномоћја.
- (2) Постојање и обим пуномоћја независни су од правног односа на основу кога је пуномоћје дато.
- (3) Издавање пуномоћја не ограничава властодавца да и даље непосредно предузима правне послове.
- (4) Пуномоћник може бити и правно лице.

Члан 93.

(Посебна форма пуномоћја)

Форма прописана законом за неки уговор, или који други правни посао важи и за пуномоћје за закључење тог уговора, односно за предузимање тог правног посла.

Члан 94.

(Обим овлашћења)

- (1) Пуномоћник може предузимати само оне правне послове за чије је предузимање овлашћен.
- (2) Пуномоћник коме је дато опште пуномоћје може предузимати само правне послове који долазе у редовно пословање.

- (3) Посао који не долази у редовно пословање може пуномоћник предузети само ако је посебно овлашћен за предузимање тог посла, односно врсте послова међу које он спада.
- (4) Пуномоћник не може без посебног овлашћења за сваки поједини случај преузети мјеничну обавезу, закључити уговор о јемству, о поравнању, о изабраном суду, а ни одрећи се неког права без накнаде

Члан 95.

(Претпостављено пуномоћје)

- (1) Онај ко трпи да заступник кога он није опуномоћио поновљено наступа као његов пуномоћник на начин који је погодан да трећи вјерује у постојање пуномоћја, мора том трећем, ако овај за недостатак опуномоћења није знао нити морао знати, допустити да према њему поступа као да је он претпостављеном заступнику издао пуномоћје.
- (2) Онај ко није знао за поновљено дјеловање претпостављеног опуномоћеног, али је на основу околности то морао знати, мора допустити да се према њему поступа под претпоставкама из става (1) овог члана.

Члан 96.

(Заједничко заступање)

- (1) Ако је за више лица заједнички издато једно пуномоћје, они могу заступати само заједнички, ако није одређено шта друго.
- (2) Ако према заступаном треба дати изјаву воље, довољно је давање исте једном од лица опуномоћених за заједничко заступање.
- (3) Лица опуномоћена за заједничко заступање могу овластити појединце између себе да предузимају одређене послове или одређене врсте послова. Сходно се примјењују одредбе о одобрењу.
- (4) Кад је више лица опуномоћено заједничким пуномоћјем, мане воље или савјесност, односно несавјесност (знање или обавеза знања за извјесне околности или постојање неке воље) која постоји код само једног од њих утиче на ваљаност предузетог правног посла.

Члан 97.

(Пуномоћје ограничено пословно способног лица)

Пуномоћник ограничено пословно способног лица може предузети правне послове у границама пословне способности властодавца.

Члан 98.

(Преношење овлашћења)

- (1) Заступник не може пренијети своја овлашћења на другог, изузев кад му је то изричито допуштено законом или уговором.
- (2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, заступник може пренијети своја овлашћења на другог ако је спријечен околностима да посао лично обави, а интереси заступаног захтијевају неодложно предузимање правног посла.

Члан 99.

(Опозивање и сужавање пуномоћја)

- (1) Властодавац може по својој вољи сузити или опозвати пуномоћје, чак и ако се уговором одрекао тог права.
- (2) Опозивање и сужавање сваког пуномоћја може се учинити изјавом без посебне форме.
- (3) Ако је опозивањем или сужавањем пуномоћја повријеђен уговор о налогу, или уговор о дјелу, или неки други уговор, пуномоћник има право на накнаду тиме настале штете.

Члан 100.

(Дејство престанка и сужавања пуномоћја према трећем лицу)

- (1) Опозивање пуномоћја те његово сужавање нема дејства према трећем лицу које је закључило уговор с пуномоћником, или обавило други правни посао, а није знало нити је морало знати да је пуномоћје опозвано, односно сужено.
- (2) У том случају, властодавац има право захтијевати од пуномоћника накнаду штете коју би због тога претрпио, изузев кад пуномоћник није знао ни морао знати за опозивање, односно за сужавање пуномоћја.
- (3) Одредбе става (1) и (2) примјењују се и у другим случајевима престанка пуномоћја.

Члан 101.

(Други случајеви престанка пуномоћја)

- (1) Пуномоћје престаје престанком правног лица као пуномоћника ако законом није другачије одређено.
- (2) Пуномоћје престаје смрћу пуномоћника.
- (3) Пуномоћје престаје престанком правног лица, односно смрћу лица које је пуномоћје дало, изузев ако се започети посао не може прекинути без штете за правне сљедбенике или ако пуномоћје важи и за случај смрти даваоца, било по његовој вољи, било с обзиром на природу посла.

Члан 102.

(Дејство престанка пуномоћја у односу на треће лице)

- (1) Пуномоћје дато непосредно трећем сматра се да постоји све док се том лицу не саопшти њен престанак од стране даваоца пуномоћја.
- (2) Пуномоћје дато посебним саопштењем трећем лицу или јавним обавјештењем сматра се да постоји све док се на исти начин не саопшти њен престанак.
- (3) Са посебним саопштењем опуномоћења од стране даваоца пуномоћја изједначава се случај кад је овај заступнику уручио исправу пуномоћја, а заступник је предочио трећем лицу. Сматра се да овлашћење за заступање постоји све док исправа пуномоћја не буде враћена даваоцу пуномоћја или док се не стави ван снаге.

- (4) Одредбе става (1) до (3) овог члана не примјењују се ако је треће лице приликом предузимања правног посла знало или морало знати за престанак овлашћења за заступање.

Члан 103.

(Једнострани правни посао)

Једнострани правни посао који пуномоћник предузима према неком другом није пуноважан, ако другој страни најкасније до момента предузимања правног посла није предочена исправа о пуномоћју.

Члан 104.

(Враћање исправе о пуномоћју)

Након престанка пуномоћја пуномоћник мора на захтјев вратити сва писмена из којих произлази пуномоћје или дозволити да властодавац на њима стави забиљешку да је пуномоћје престало. Пуномоћник нема право на задржавање исправе о пуномоћју.

Члан 105.

(Овлашћења трговинског путника)

- (1) Трговински путник овлаштен је предузимати само оне послове који се односе на продају робе и који су наведени у пуномоћју.
- (2) У случају сумње, сматра се да трговински путник није овлашћен закључивати уговоре, него само прикупљати наруџбе, али ће ипак уговор који је закључио остати на снази ако га давалац пуномоћја накнадно одобри.
- (3) Трговински путник који је овлашћен продавати робу није овлашћен да наплати цијену, а ни продавати робу на кредит, изузев ако за то има посебно овлашћење.
- (4) Трговински путник је овлашћен за даваоца пуномоћја примати рекламације због недостатка робе и остале изјаве у вези са извршењем уговора закљученог његовим посредовањем те у име даваоца пуномоћја предузимати потребне мјере за очување његових права из тог уговора.

3. Овлашћења лица која обављају одређене послове

Члан 106.

(Овлашћења лица која обављају одређене послове)

Лица која раде на пословима чије је обављање везано за закључивање и испуњење одређених уговора, као што су продавачи у продавницама, лица која обављају одређене услуге у угоститељству, лица на пословима шалтерске службе у пошти, у банци и сл. овлашћена су самим тим на закључивање и испуњење тих уговора.

III. Посредно заступање

Члан 107.

(Дејство посредног заступања)

- (1) Код посредног заступања уговор настаје између посредног заступника и трећег лица.
- (2) Заступани и треће лице су међусобно повезани само под условима наведеним у одредбама члана 107. до 110. овог закона.

Члан 108.

(Платежна неспособност посредног заступника или знатнија повреда обавезе у односу на заступаног)

- (1) Ако посредни заступник постане платежно неспособан или знатније повриједи обавезу у односу на заступаног или ако је прије доспијећа чинидбе јасно да ће наступити таква повреда обавезе:
 - a. посредни заступник мора на тражење заступаног да му саопшти име и адресу треће стране;
 - b. заступани може према трећем лицу вршити права која су од стране посредног заступника стечена за његов рачун.
- (2) У случају из става (1) овог члана, трећа страна задржава право на приговоре које има према посредном заступнику.

Члан 109.

(Платежна неспособност посредног заступника или знатнија повреда обавезе у односу на трећу страну)

- (1) Ако посредни заступник постане платежно неспособан или му се на терет стави знатнија повреда обавезе у односу на трећу страну или је прије доспијећа чинидбе јасно да ће наступити таква повреда обавезе:
 - a. посредни заступник мора на тражење треће стране саопштити име и адресу посредно заступаног;
 - b. трећа страна може према заступаном вршити права која јој припадају у односу на посредног заступника.
- (2) У случају из става (1) заступани задржава право на приговоре које има посредни заступник према трећој страни.

Члан 110.

(Потреба саопштења)

Права из чл. 114. и 115. овог закона могу се вршити само након саопштења посредном заступнику и трећој страни, односно заступаном. Од пријема тог саопштења трећа страна или заступани више нису овлашћени да испуне обавезе посредном заступнику.

Одсјек 3. Тумачење уговора

Члан 111.

(Примјена одредаба и тумачење спорних одредаба)

- (1) Одредбе уговора примјењују се онако како гласе.
- (2) При тумачењу спорних одредаба не треба се држати дословног значења употријебљених израза, већ треба истраживати заједничку намјеру уговарача и одредбу тако разумјети како то одговара сврси коју су уговорне стране имале у виду приликом закључења уговора.

Члан 112.

(Немогућност утврђивања заједничке намјере)

Кад није могуће утврдити заједничку намјеру уговорних страна, уговор треба тумачити онако како би га схватила разумна лица истог својства у истим околностима.

Члан 113.

(Битне околности код тумачења уговора)

Приликом тумачења уговора посебну пажњу треба обратити на:

- a. околности под којима је уговор закључен, укључујући и претходне преговоре,
- b. понашање уговорних страна, у вријеме и након закључења уговора,
- c. природу и сврху уговора,
- d. тумачење које су уговорне стране већ примијениле на сличне одредбе и праксу коју су међусобно успоставиле,
- e. значење које се обично придаје одредбама и изразима у одговарајућој струци.

Члан 114.

(Нејасне одредбе у посебним случајевима)

У случају кад је уговор закључен према унапријед одштампаном садржају, или кад је уговор на други начин припремила и предложила једна уговорна страна, нејасне одредбе тумачиће се у корист друге стране.

Члан 115.

(Допунско правило)

Нејасне одредбе у уговору без накнаде треба тумачити у смислу који је мање тежак за дужника, а у теретном уговору у смислу којим се остварује правичан однос узајамних давања.

Члан 116.

(Вансудско тумачење уговора)

- (1) Уговорне стране могу предвидјети да ће, у случају несагласности у погледу смисла и домашаја уговорних одредаба, неко трећи тумачити уговор.
- (2) У том случају, ако уговором није другачије предвиђено, стране не могу покренути спор пред судом или другим надлежним органом док претходно не прибаве тумачење уговора, изузев ако треће лице одбије дати тумачење уговора.

Одсјек 4. Неважност уговора

I. Ништавост уговора

Члан 117. (Ништавост)

- (1) Уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима је ништав ако циљ повријеђеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује шта друго.
- (2) Ако је закључење одређеног уговора забрањено само једној страни, уговор ће остати на снази ако у закону није шта друго предвиђено за одређени случај, а страна која је повриједила законску забрану сносиће одговарајуће посљедице.

Члан 118. (Посљедице ништавости)

- (1) У случају ништавости уговора свака уговорна страна дужна је вратити другој све оно што је примила по основу таквог уговора, а ако то није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу, према цијенама у вријеме доношења судске одлуке, ако закон што друго не одређује.
- (2) Ако је уговор ништав због тога што је по свом садржају или циљу противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, суд може одбити, у цјелини или дјелимично, захтјев несавјесне стране за враћање оног што је другој страни дала, а може и одлучити да друга страна оно што је примила по основу забрањеног уговора преда општини на чијој територији она има сједиште, односно пребивалиште или боравиште.
- (3) При одлучивању суд ће водити рачуна о савјесности једне, односно обију страна, о значају угроженог добра или интереса, као и о моралним схватањима.

Члан 119. (Дјелимична ништавост)

- (1) Ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе, и ако она није била услов или одлучујућа побуда његовом закључењу.
- (2) Уговор ће остати на снази чак и ако је ништава одредба била услов или одлучујућа побуда уговора у случају кад је ништавост установљена управо да би уговор био ослобођен те одредбе и важио без ње.

Члан 120. (Конверзија ништавог уговора)

Кад ништав уговор испуњава услове за пуноважност неког другог уговора, онда ће међу уговарачима важити тај други уговор, ако би то било у сагласности са циљем

који су уговарачи имали у виду када су уговор закључили и ако се може узети да би они закључили тај уговор да су знали за ништавост свог уговора.

Члан 121.

(Накнадни нестанак узрока ништавости)

- (1) Ништав уговор не постаје пуноважан кад забрана или који други узрок ништавости накнадно нестане.
- (2) Али, ако је забрана била мањег значаја, а уговор је извршен, ништавост се не може истицати.

Члан 122.

(Одговорност лица кривог за ништавост уговора)

Уговарач који је крив за закључење ништавог уговора одговоран је своме сауговарачу за штету коју трпи због ништавости уговора, ако овај није знао или према околностима није морао знати за постојање узрока ништавости.

Члан 123.

(Истицање ништавости)

На ништавост суд пази по службеној дужности и на њу се може позивати свако заинтересирано лице.

Члан 124.

(Неограничено истицање ништавости)

Право на истицање ништавости се не гаси.

II. Рушљиви уговори

Члан 125.

(Кад је уговор рушљив)

Уговор је рушљив кад га је закључила страна ограничено пословно способна, кад је при његовом закључењу било мана у погледу воље страна, као и кад је то овим законом или посебним прописом одређено.

Члан 126.

(Поништење уговора)

- (1) Уговорна страна у чијем је интересу рушљивост установљена може тражити да се уговор поништи.
- (2) Сауговарач лица које има право тражити да се уговор поништи може од исте тражити да се у одређеном року, али не краћем од тридесет (30) дана, изјасни да ли остаје при уговору или не.
- (3) Ако се позвана уговорна страна у остављеном року не изјасни или ако изјави да не остаје при уговору, сматра се да је уговор поништен.

Члан 127.

(Посљедице поништења)

- (1) Ако је на основу рушљивог уговора који је поништен нешто било испуњено, има се извршити враћање, а ако то није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу.
- (2) Накнада у новцу даје се према цијенама у вријеме враћања, односно доношења судске одлуке.

Члан 128.

(Враћање и накнада у случају поништења уговора ограничено пословно способног лица)

У случају поништења уговора због ограничене пословне способности једног уговарача, сауговарач таквог лица може захтијевати враћање само оног дијела испуњења који се налази у имовини ограничено пословно способног лица или је употребљен у његову корист, као и оног што је намјерно уништено или отуђено.

Члан 129.

(Одговорност за поништење уговора)

Уговарач на чијој је страни узрок рушљивости одговоран је свом сауговарачу за штету коју трпи због поништења уговора, ако овај није знао нити је морао знати за постојање узрока рушљивости уговора.

Члан 130.

(Одговорност ограничено пословно способног лица)

Ограничено пословно способно лице одговара за штету насталу поништењем уговора, ако је лукавством увјерило свог сауговарача да је пословно способно.

Члан 131.

(Престанак права)

- (1) Право захтијевати поништење рушљивог уговора престаје истеком рока од једне године од сазнања за разлог рушљивости, односно од престанка принуде.
- (2) То право у сваком случају престаје истеком рока од три године од дана закључења уговора.

Одсјек 5. Двострани уговори

I. Одговорност за материјалне и правне недостатке ствари

Члан 132.

(Одговорност у двострано обавезујућим уговорима)

- (1) Код уговора са накнадом сваки уговарач одговара за материјалне недостатке свог испуњења.
- (2) Уговарач одговара и за правне недостатке испуњења и дужан је штитити другу страну од права и захтјева трећих лица којима би њено право било искључено или сужено.
- (3) На ове обавезе преносиоца на одговарајући се начин примјењују одредбе овог закона о одговорности продавца за материјалне и правне недостатке, ако за одређени случај није шта друго прописано.

II. Приговор неиспуњења уговора

Члан 133.

(Правило истовременог испуњења)

- (1) У двостраним уговорима ниједна страна није дужна испунити своју обавезу ако друга страна не испуни или није спремна истовремено испунити своју обавезу, изузев ако је што друго уговорено или законом одређено, или ако шта друго произлази из природе посла.
- (2) Али, ако на суду једна страна истакне да није дужна испунити своју обавезу док и друга страна не испуни своју, суд ће јој наложити да испуни своју обавезу кад и друга страна испуни своју.

Члан 134.

(Неизвјесно испуњење обавезе једне стране)

- (1) Ако је уговорено да прво једна страна испуни своју обавезу, па се након закључивања уговора материјалне прилике друге стране погоршају у тој мјери да је неизвјесно да ли ће она моћи испунити своју обавезу, или ако та неизвјесност произлази из других озбиљних разлога, страна која се обвезала да прва испуни своју обавезу може одгодити њено испуњење док друга страна не испуни своју обавезу или док не да довољно обезбјеђење да ће је испунити.
- (2) То важи и кад су материјалне прилике друге стране биле у истој мјери тешке још прије закључења уговора, ако њен сауговарач то није знао нити је морао знати.
- (3) У тим случајевима страна која се обвезала да прва испуни своју обавезу може захтијевати да јој се обезбјеђење пружи у примјереном року, а последије протекла тог рока без резултата може раскинути уговор.

III. Раскид уговора због неиспуњења

Члан 135.

(Права једне стране кад друга страна не испуни обавезу)

У двостраним уговорима, кад једна страна не испуни своју обавезу, друга страна може, ако није шта друго одређено, захтијевати испуњење обавезе или, под условима предвиђеним у идућим члановима, раскинути уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступа по самом закону, а у сваком случају има право на накнаду штете.

Члан 136.

(Испуњење у року као битни елемент уговора)

- (1) Кад испуњење обавезе у одређеном року представља битан елемент уговора, па дужник не испуни обавезу у том року, уговор се раскида по самом закону.
- (2) Али, повјерилац може одржати уговор на снази ако након истека рока, без одгађања обавијести дужника да захтијева испуњење уговора.
- (3) Кад је повјерилац захтијевао испуњење, па га није добио у разумном року, може изјавити да раскида уговор.
- (4) Правила предвиђена овом одредбом примјењују се како у случају кад су уговорне стране предвидјеле да ће се уговор сматрати раскинутим ако не буде испуњен у одређеном року, тако и онда кад је испуњење уговора у одређеном року битан елемент уговора по природи посла.

Члан 137.

(Испуњење у року које није битни елемент уговора)

- (1) Кад испуњење обавезе у одређеном року није битни елемент уговора, дужник задржава право да и након истека рока испуни своју обавезу, а повјерилац да захтијева њено испуњење.
- (2) Изузетно, ако повјерилац жели раскинути уговор, мора оставити дужнику примјерен накнадни рок за испуњење.
- (3) Ако дужник не испуни обавезу у накнадном року, наступају исте посљедице као и у случају кад је рок битни састојак уговора.

Члан 138.

(Раскид уговора без остављања накнадног рока)

Повјерилац може раскинути уговор без остављања дужнику накнадног рока за испуњење ако из дужниковог држања произлази да он своју обавезу неће извршити ни у накнадном року.

Члан 139.

(Раскид уговора прије рока)

Кад је прије истека рока за испуњење обавезе очигледно да једна страна неће испунити своју обавезу из уговора, друга страна може раскинути уговор и захтијевати накнаду штете.

Члан 140.

(Раскид уговора с узастопним обавезама)

- (1) Кад у уговору с узастопним обавезама једна страна не испуни једну обавезу, друга страна може, у разумном року, раскинути уговор у погледу свих будућих обавеза, ако је из датих околности очигледно да ни оне неће бити испуњене.
- (2) Уговорна страна може раскинути уговор не само у погледу будућих обавеза, него и у погледу већ испуњених обавеза, ако њихово испуњење без изосталих испуњења нема интереса за њу.
- (3) Дужник може одржати уговор ако да одговарајуће обезбјеђење.

Члан 141.

(Дужност обавјештавања)

Повјерилац који због неиспуњења дужникове обавезе раскида уговор дужан је то саопштити дужнику без одлагања.

Члан 142.

(Немогућност раскида уговора)

Уговор се не може раскинути због неиспуњења незнатног дијела обавезе.

Члан 143.

(Дејство раскида уговора)

- (1) Раскидом уговора обје стране су ослобођене својих обавеза, изузев обавезе на накнаду евентуалне штете.
- (2) Ако је једна страна извршила уговор потпуно или дјелимично, има право да јој се врати оно што је дала.
- (3) Ако обје стране имају право захтијевати враћање датог, узајамна враћања обављају се по правилима за извршење двостраних уговора.
- (4) Свака страна дугује другој накнаду за користи које је у међувремену имала од онога што је дужна вратити, односно надокнадити.
- (5) Страна која враћа новац дужна је платити затезну камату од дана кад је исплату примила.

Члан 144.

(Изјава о раскиду)

Раскид се врши изјавом према другој страни.

Члан 145.

(Недјељивост права на раскид)

Ако код неког уговора на једној или другој страни има више учесника, право на раскид се може вршити само од свих или против свих. Ако право на раскид престане за једног овлашћеника, оно престаје и за остале.

IV. Право опозива и повраћаја код потрошачких уговора

Члан 146.

(Право опозива код потрошачких уговора)

- (1) Ако се потрошачу овим или неким другим законом признаје право на опозив, он може изјаву воље управљену на закључење уговора са привредником у предвиђеном року опозвати. Опозив не мора бити образложен, а даје се поднеском или на било ком другом трајном носачу података. Значај опозива има и само враћање наручене ствари.
- (2) Опозив мора услиједити у року од петнаест дана од дате изјаве о опозиву или предаје ствари на отпрему, када враћање ствари има значај опозива.
- (3) Рок почиње тећи од дана када је потрошачу на неком трајном носачу података стављена на знање јасно састављена поука о праву на опозив, којом се, зависно од природе употријебљеног средства комуникације, потрошач на потпун начин обавјештава о његовим правима. Поука мора садржавати име и адресу примаоца опозива и упутство о почетку рока, те указати на права из става (1) и (2) овог члана.
- (4) Ако потрошачки уговор није нотарски обрађен, поука из става (3) овог члана мора бити посебно потписана или на њу стављен квалификовани електронски потпис. Ако се уговор мора писмено закључити, потрошачу мора бити предата у оригиналу или препису уговорна исправа или писмена понуда потрошача за закључење уговора.
- (5) Терет доказивања на околност почетка рока за опозив је на привреднику.

Члан 147.

(Право на повраћај код потрошачких уговора)

- (1) Ако је уговор закључен на основу продајног проспекта, уговором се може предвидјети, ако је то законом изричито допуштено, да се право на опозив из члана 153. овог закона замјењује правом на повраћај ствари.
- (2) Претпоставке за примјену става (1) овог члана су:
 - a. да продајни проспект садржи јасну поуку о праву на повраћај,
 - b. да је потрошач могао продајни проспект у одсуству привредника исцрпно размотрити, и
 - c. да је потрошачу признато право на повраћај на неком трајном носачу података.
- (3) Право на повраћај се остварује само благовременим враћањем ствари, а ако ствар није могуће послати као пакет, слањем захтјева за преузимање ствари.

Члан 148.

(Правне посљедице опозива и повраћаја)

- (1) Код остваривања права на опозив и повраћај сходно се примјењују одредбе овог закона о раскиду уговора, с тим да привредник долази у доцњу ако не врати примљени износ цијене у року од тридесет дана од давања изјаве о опозиву, односно од када му је ствар отпослана.
- (2) Потрошач је обавезан да изврши слање назад на трошак и ризик привредника. Ако постоји право на опозив, на потрошача се за наруцбе до износа од

осамдесет (80) KM могу уговорно пренијети редовни трошкови слања, изузев ако испоручена роба не одговара нарученој.

- (3) Даљи захтјеви су искључени.

Члан 149.

(Трајни носач података)

- (1) Информације или изјаве су потрошачу стављене на располагање на трајном носачу података, ако су му достављене у облику неке исправе или у другој читљивој форми која омогућава потрошачу репродукцију информација непромијењеног садржаја за вријеме које одговара захтјевима правног посла.
- (2) Потпуност и садржај информације и изјаве мора доказати привредник.

V. Раскид или измјена уговора због промијењених околности

Члан 150.

(Претпоставке за раскид)

- (1) Ако након закључења уговора наступе околности које отежавају испуњење обавезе једне стране, или ако се због њих не може остварити сврха уговора, а у једном и у другом случају у тој мјери да је очигледно да уговор више не одговара очекивањима уговорних страна и да би по општем мишљењу било неправично одржати га на снази такав какав је, страна којој је отежано испуњење обавезе, односно страна која због промијењених околности не може остварити сврху уговора може захтијевати да се уговор раскине или измијени.
- (2) Раскид уговора не може се захтијевати ако је страна која се позива на промијењене околности била дужна у вријеме закључивања уговора узети у обзир те околности или их је могла избјећи или савладати.
- (3) Страна која захтијева раскид уговора не може се позивати на промијењене околности које су наступиле након истека рока одређеног за испуњење њене обавезе.
- (4) Уговор се неће раскинути ако друга страна понуди или пристане да се одговарајући услови уговора правично измијене.
- (5) Ако изрекне раскид уговора, суд ће на захтјев друге стране обавезати страну која га је захтијевала да накнади другој страни правичан дио штете коју трпи због тога.

Члан 151.

(Дужност обавјештавања)

Страна која је овлашћена да због промијењених околности захтијева раскид или измјену уговора дужна је о својој намјери да обавијести другу страну чим сазна да

су такве околности наступиле, а ако то не учини, одговара за штету коју је друга страна претрпјела због тога што јој захтјев није био на вријеме саопштен.

Члан 152.

(Околности значајне за одлуку суда)

При одлучивању о раскиду уговора, односно о његовој измјени суд се руководи принципима поштеног промета, водећи рачуна нарочито о циљу уговора, о нормалном ризику код уговора односне врсте, о општем интересу, те о интересима обију страна.

Члан 153.

(Одрицање од позивања на промијењене околности)

Стране се могу уговором унапријед одрећи позивања на одређене промијењене околности, осим ако је то у супротности с принципом савјесности и поштења.

VI. Немогућност испуњења

Члан 154.

(Немогућност испуњења за коју не одговара ниједна страна)

- (1) Када је испуњење обавезе једне стране у двостраном уговору постало немогуће због догађаја за који није одговорна ни једна ни друга страна, гаси се и обавеза друге стране, а ако је ова нешто испунила од своје обавезе, може захтијевати враћање по правилима о враћању стеченог без основа.
- (2) У случају дјелимичне немогућности испуњења због догађаја за који није одговорна ни једна ни друга страна, друга страна може раскинути уговор ако дјелимично испуњење не одговара њеним потребама, иначе уговор остаје на снази, а друга страна има право захтијевати сразмјерно смањење своје обавезе.

Члан 155.

(Немогућност испуњења за коју одговара друга страна)

- (1) Кад је испуњење обавезе једне стране у двостраном уговору постало немогуће због догађаја за који одговара друга страна, њена обавеза се гаси, а она задржава своје потраживање према другој страни, с тим што се смањује за онолико колико је она могла имати користи од ослобођења од сопствене обавезе.
- (2) Осим тога, одговорна страна за немогућност испуњења је дужна уступити другој страни сва права која би имала према трећим лицима у вези с предметом своје обавезе чије је испуњење постало немогуће.

VII. Прекомјерно оштећење

Члан 156.

(Очигледна несразмјера узајамних давања)

- (1) Ако је између обавеза уговорних страна у двостраном уговору постојала у вријеме закључења уговора очигледна несразмјера, оштећена страна може захтијевати поништење уговора ако за праву вриједност тада није знала нити је морала знати.
- (2) Право да се захтијева поништење уговора престаје истеком једне (1) године од његовог закључења.
- (3) Одрицање унапријед од овог права нема правног дејства.
- (4) Уговор ће остати на снази ако друга страна понуди допуну до праве вриједности.
- (5) Због ове несразмјере поништење уговора не може тражити привредник, нити се може тражити поништење уговора о играма на срећу, јавне продаје, као ни онда кад је за ствар дата виша цијена из посебне наклоности.

VIII. Зеленашки уговор

Члан 157.

(Зеленашки уговор)

- (1) Ништав је уговор којим неко, користећи се стањем нужде или тешким материјалним стањем другог, његовим недовољним искуством, лакомисленošћу или зависношћу, уговори за себе или неког трећег корист која је у очигледној несразмјери са оним што је другом дао или учинио, или се обавезао дати или учинити.
- (2) Ако оштећени захтијева да се његова обавеза смањи на правичан износ, суд ће удовољити таквом захтјеву ако је то могуће, а у том случају уговор са одговарајућом измјеном остаје на снази.
- (3) Оштећеник може поднијети захтјев за смањење обавезе на правичан износ у року од пет (5) година од закључења уговора.

IX. Општи услови формуларних уговора

Члан 158.

(Појам)

- (1) Општи услови формуларних уговора су сви услови уговора унапријед формулисани за низ истоврсних уговора, које једна уговорна страна састављач поставља другој уговорној страни код закључивања уговора, било да су садржани у исправи уговора, било да се на њих уговор позива.
- (2) Општи услови формуларних уговора допуњују посебне погодбе утврђене међу уговарачима у истом уговору и по правилу обавезују као и ове.
- (3) У случају неслагања општих услова и посебних погодби важе посебне погодбе.

Члан 159.

(Општи услови као саставни дио уговора)

- (1) Општи услови формуларних уговора постају саставни дио неког уговора само онда, ако приређивач приликом закључивања уговора:
 - a. другу уговорну страну изричито упутити или видљивим оглашавањем на мјесту закључивања уговора упутити на њих, у случају да је изричито упутство због начина закључивања уговора могуће само уз несразмјерне потешкоће, и
 - b. обезбиједи могућност другој уговорној страни да се на прихватљив начин упозна са њиховим садржајем, и
 - c. ако је друга уговорна страна сагласна са њиховом примјеном.
- (2) Уговорне стране могу за одређену врсту правних послова унапријед договорити важење одређених општих услова формуларних уговора, уз поштовање захтјева утврђених у ставу (1) овог члана.

Члан 160.

(Неуобичајне одредбе)

Одредбе у општим условима формуларних уговора које су према околностима, а посебно према вањском изгледу уговора, тако необичне да уговорни партнер приређивача (одређивача) са њима не мора рачунати, не постају саставни дио уговора.

Члан 161.

(Ништавост појединих одредби општих услова)

- (1) Ништаве су одредбе општих услова које су противне самом циљу закљученог уговора или добрим пословним обичајима, чак и ако су општи услови који их садрже одобрени од надлежног органа.
- (2) Суд може одбити примјену појединих одредаба општих услова које лишавају другу страну права да стави приговоре или оних на основу којих она губи права из уговора или губи рокове, или које су иначе неправичне или претјерано строге према тој страни.

Члан 162.

(Забрана знатнијег оштећења)

- (1) Одредбе у општим условима формуларних уговора нису пуноважне, ако уговорног партнера приређивача супротно начелима савјесности и поштења, те добрим пословним обичајима знатније оштећују.
- (2) Сматра се да знатније оштећење постоји ако нека одредба општих услова уговора доводи до знатне неједнакости у уговорним правима и обавезама на штету уговорног партнера приређивача, односно знатније одступа од његовог оправданог очекивања, или тако ограничава битна права и обавезе које произлазе из природе уговора, да је угрожено постизање сврхе уговора.

- (3) Одредбе става (1) и (2) овог члана не примјењују се на оне одредбе општих услова формуларних уговора чији је садржај преузет из важећих прописа или се прије закључења уговора о њима појединачно преговарало, а друга је страна при том могла утицати на њихов садржај те на одредбе о предмету и цијени уговора ако су јасне, разумљиве и лако уочљиве.

Члан 163.

(Подручје примјене)

- (1) Одредбе чл. 152. до 155. овог закона не примјењују се на опште услове уговора ако су уговорне стране привредници.
- (2) Код уговора између привредника и потрошача примјењују се одредбе чл. 152. до 155. овог закона у складу са сљедећим мјерилима:
- a. општи услови уговора важе као да их је привредник приредио, осим ако су они у уговор унесени од стране потрошача;
 - b. одредбе чл. 154. до 155. овог закона се примјењују на претходно формулисане услове уговора и онда, ако су они одређени само за конкретни правни посао и ако потрошач није могао утицати на њихов садржај;
 - c. код просуђивања знатног оштећења према одредби члана 155. овог закона узимају се у обзир и околности које су пратиле закључење уговора.
- (3) Одредбе чл. 151. до 155. овог закона не примјењују се код уговора из области радног, насљедног и породичног права, као и код уговора о статусном организовању привредних друштава/предузећа.

Одсјек 6. Уступање уговора

Члан 164.

(Услови уступања)

- (1) Свака страна у двостраном уговору може, ако на то пристане друга страна, уступити уговор неком трећем лицу које тиме постаје носилац свих њених права и обавеза из тог уговора.
- (2) Уступањем уговора уговорни однос између уступиоца и друге стране прелази на примаоца и другу страну у часу када је друга страна пристала на уступање, а ако је друга страна дала свој пристанак унапријед, у часу кад је обавијештена о уступању.
- (3) Друга страна може унапријед дати сагласност опозвати само ако је то право придржала.
- (4) Пристанак на уступање уговора пуноважан је само ако је дат у форми која је законом прописана за уступљени уговор.

Члан 165.

(Одређивање рока за давање сагласности и посљедице одбијања сагласности)

- (1) Свака страна која је закључила уговор о уступању уговора може онеме чија је сагласност потребна за пуноважност уговора оставити примјерен рок за давање сагласности. Ако овај рок протекне без резултата, сматра се да је сагласност одбијена.
- (2) Ако пуноважност уговора о уступању зависи од сагласности друге стране и ако је ова одбила своју сагласност, сматра се да уговор није закључен.

Члан 166.

(Одговорност уступноца)

- (1) Уступилац одговара примаоцу за пуноважност уступљеног уговора.
- (2) Уступилац му не јемчи да ће друга страна испунити своје обавезе из уступљеног уговора, осим ако се на то нарочито обавезао.
- (3) Уступилац не јемчи другој страни да ће прималац испунити обавезе из уговора, осим ако се на то нарочито обавезао.

Члан 167.

(Приговори)

Друга страна може истаћи примаоцу све приговоре из уступљеног уговора, а и оне које има из других односа с њим, али не и приговоре које има према уступноцу.

Члан 168.

(Прелазак споредних права)

- (1) Након што уступање уговора постане пуноважно, споредна права која постоје уз уступљено потраживање или служе за његово обезбјеђење, остварују се према дужнику.
- (2) Заложна права и хипотеке на неком добру које припада једној од страна, а која служе ради обезбјеђења потраживања које је уступљено, настављају и даље постојати, али таква права на неком добру које не припада странама и права из јемства престају ако заложни или хипотекарни дужник или јемац нису на то пристали.
- (3) Камату и уговорну казну дугује ранији дужник, ако су оне доспјеле прије уступања уговора.

Одјељак 7. Уговор у корист трећих лица

Члан 169.

(Непосредно право трећег)

- (1) Кад неко уговори у своје име потраживање у корист трећег, трећи стиче сопствено и непосредно право према дужнику ако није шта друго уговорено или не произлази из околности посла.
- (2) Уговарач има право захтијевати да дужник изврши према трећем оно што је уговорено у корист трећег лица.

Члан 170.

(Опозивање користи за трећег)

- (1) Уговарач користи за трећег може је опозвати или измијенити све док трећи не изјави да прихвата оно што је уговорено у његову корист.
- (2) Ако је уговорено да ће дужник извршити оно на шта се обавезао у корист трећег тек након смрти уговарача, овај може све дотле, па и својим тестаментом, опозвати корист уговорену за трећег ако из самог уговора или из околности не произлази шта друго.

Члан 171.

(Приговори дужника према трећем)

Дужник може истаћи трећем све приговоре које има према уговарачу по основу уговора којим је уговорена корист за трећег.

Члан 172.

(Одбијање трећег)

Ако трећи одбије корист која је уговорена за њега или је уговарач опозове, корист припада уговарачу ако шта друго није уговорено или не произлази из природе посла.

Члан 173.

(Обећање радње трећег лица)

- (1) Обећање учињено другом да ће трећи нешто учинити или пропустити, трећег не обавезује, а обећавалац одговара за штету коју би други претрпио због тога што трећи неће да се обавезе или да изврши или пропусти одређену радњу.
- (2) Обећавалац неће одговарати ако је другом обећао да ће се само заузети код трећег да се овај обавезе да нешто учини или пропусти, а у томе није успио и поред свега потребног залагања.

Одјељак Б. Проузроковање штете

Одсјек 1. Опште одредбе

Члан 174.

(Штета)

Штета је умањење нечије имовине (обична штета), спречавање њеног повећања (измакла корист) и повреда права личности (нематеријална штета).

Члан 175.

(Права личности)

- (1) Под правима личности у смислу овог закона разумијева се право на живот, тјелесно и душевно здравље, углед, част, достојанство, име, приватност личног и породичног живота, слободу и др.

- (2) Правно лице има сва наведена права личности, осим оних везаних уз биолошку бит физичке личности, а нарочито право на углед и добар глас, част, име, односно фирму, пословну тајну, слободу привређивања и др.

Члан 176.

(Основи одговорности)

- (1) Ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је ако не докаже да је штета настала без његове кривице.
- (2) За штету од ствари или дјелатности од којих потиче повећана опасност од штете за околину одговара се без обзира на кривицу.
- (3) За штету без обзира на кривицу одговара се и у другим случајевима предвиђеним законом.

Члан 177.

(Захтјев да се уклони опасност од штете)

- (1) Свако може захтијевати од другога да уклони извор опасности од којег пријети знатнија штета њему или неодређеном броју лица, као и да се уздржи од дјелатности од које произлази узнемиравање или опасност штете ако се настанак узнемиравања или штете не може спријечити одговарајућим мјерама.
- (2) Суд ће на захтјев заинтересованог лица наредити да се предузму одговарајуће мјере за спречавање настанка штете или узнемиравања или да се уклони извор опасности, на трошак посједника извора опасности, ако овај сам то не учини.
- (3) Ако штета настане у обављању општекорисне дјелатности за коју је добијена дозвола надлежног органа, може се захтијевати само накнада штете која прелази нормалне границе.
- (4) Изузетно од прописаног у ставу (4) овог члана, може се захтијевати предузимање друштвено оправданих мјера за спречавање наступања штете или за њено смањење.

Члан 178.

(Захтјев да се престане с повредом права личности)

- (1) Свако има право захтијевати од суда или другог надлежног органа да нареди престанак радње којом се повређује право његове личности и уклањање њоме изазваних посљедица.
- (2) Суд, односно други надлежни орган може наредити престанак радње под пријетњом плаћања извјесног новчаног износа, одређеног укупно или по јединици времена у корист повријеђеног.

Одсјек 2. Одговорност по основу кривице

Члан 179.

(Постојање кривице)

- (1) Кривица постоји кад је штетник проузроковао штету намјерно или непажњом.
- (2) При посматрању да ли је лице које је штету проузроковало криво или не, то јест да ли се понашало како је требало, суд води рачуна о редовном току ствари и о томе шта се од разумног и пажљивог човјека могло основано очекивати у датим околностима.

Члан 180.

(Лица која нису потпуно одговорна)

- (1) Лице које услед душевне болести, заосталог умног развоја или којих других разлога није способно за расуђивање, не одговара за проузроковану штету, изузев ако се докаже да је штету проузроковало у вријеме када је било способно за расуђивање.
- (2) Ко другом узрокује штету у стању пролазне неспособности за расуђивање одговоран је за њу, изузев ако докаже да није својом кривицом доспио у то стање.
- (3) Ако је у стање доспио туђом кривицом, за штету ће одговорати онај који га је у то стање довео.

Члан 181.

(Одговорност малољетника)

- (1) Малољетник до навршене седме године не одговара за штету коју узрокује.
- (2) Малољетник од навршене седме године до навршене четрнаесте године не одговара за штету, осим ако се докаже да је при проузроковању штете био способан за расуђивање.
- (3) Малољетник с навршених четрнаест година одговара према општим правилима одговорности за штету.

Члан 182.

(Нужна одбрана, стање нужде, отклањање штете од другог)

- (1) Ко у нужној одбрани проузрокује штету нападачу није дужан накнадити је, осим у случају прекорачења нужне одбране.
- (2) Ако неко проузрокује штету у стању нужде, оштећеник може захтијевати накнаду од лица које је криво за настанак опасности штете или од лица од којих је штета отклоњена, али од ових посљедњих не више од користи коју су имали од тога.
- (3) Ко претрпи штету отклањајући од другог опасност штете, има право захтијевати од њега накнаду оне штете којој се разумно изложио.

Члан 183.

(Допуштена самопомоћ)

- (1) Ко у случају допуштене самопомоћи проузрокује штету лицу које је изазвало потребу самопомоћи, није дужан накнадити је.
- (2) Под допуштеном самопомоћи подразумијева се право сваког лица да отклони повреду права кад непосредно пријети опасност, ако је таква заштита нужна и ако начин отклањања повреде права одговара приликама у којима настаје опасност.

Члан 184.

(Пристанак оштећеника)

- (1) Ко на своју штету допусти другоме предузимање неке радње, не може од њега захтијевати накнаду штете проузроковане том радњом.
- (2) Ништава је изјава оштећеника којом је пристао да му се учини штета радњом која је законом забрањена.

Одсјек 3. Одговорност за другог

Члан 185.

(Душевно болесни и заостали у умном развоју)

- (1) За штету коју проузрокује лице које због душевне болести или заосталог умног развоја или којих других разлога није способно за расуђивање, одговара онај ко је на основу закона или одлуке надлежног органа или уговора дужан водити надзор над њим.
- (2) Он се може ослободити одговорности ако докаже да је обављао надзор на који је обавезан или да би штета настала и при брижљивом обављању надзора.

Члан 186.

(Одговорност родитеља)

- (1) Родитељи одговарају за штету коју проузрокује другом њихово дијете до навршене седме године, без обзира на своју кривицу.
- (2) Родитељи се ослобађају одговорности ако постоје разлози за искључење одговорности према правилима о одговорности без обзира на кривицу.
- (3) Родитељи не одговарају ако је штета настала док је дијете било повјерено другом лицу и ако је то лице одговорно за штету.
- (4) Родитељи одговарају за штету коју проузрокује другом њихово малољетно дијете које је навршило седам година, осим ако докажу да је штета настала без њихове кривице.

Члан 187.

(Солидарна одговорност)

Ако поред родитеља одговара за штету и дијете, њихова је одговорност солидарна.

Члан 188.

(Одговорност другог лица за малољетника)

- (1) За штету коју другоме проузрокује малољетник док је под надзором старатеља, школе или друге установе, одговара старатељ, школа, односно друга установа, осим ако докажу да су надзор обављали на начин на који су обавезани или да би штета настала при брижљивом обављању надзора.
- (2) Ако за штету одговара и малољетник, одговорност је солидарна.

Члан 189.

(Посебна одговорност родитеља)

- (1) Ако дужност надзора над малољетним лицем не лежи на родитељима већ на неком другом лицу, оштећеник има право захтијевати накнаду од родитеља кад је штета настала због лошег одгоја малољетника, лоших примјера или порочних навика које су му родитељи дали или се и иначе штета може приписати у кривицу родитеља.
- (2) Лице на коме у овом случају лежи дужност надзора има право тражити од родитеља да му накнаде исплаћени износ ако је оно исплатило накнаду оштећеника.

Члан 190.

(Одговорност по основу правичности)

- (1) У случају штете што ју је проузроковало лице које за њу није било одговорно, а накнада се не може добити од лица које је било дужно водити надзор над њим, суд може, кад то правичност захтијева, а нарочито с обзиром на материјално стање штетника и оштећеника, осудити штетника да накнади штету, потпуно или дјелимично.
- (2) Ако је штету проузроковао малољетник способан за расуђивање који је не може надокнадити, суд може, кад то правичност захтијева, а нарочито с обзиром на материјално стање родитеља и оштећеника, обавезати родитеље да накнаде штету, потпуно или дјелимично, иако за њу нису криви.

Одсјек 4. Одговорност послодавца и других правних лица према трећим

Члан 191.

(Одговорност послодавца)

- (1) За штету коју запослени у раду или у вези са радом проузрокује трећем лицу, одговара послодавац код којег је запослени радио у тренутку проузроковања штете, осим ако докаже да је запослени у датим околностима поступио онако како је требало.
- (2) Оштећеник има право захтијевати накнаду штете и непосредно од запосленог ако је штету проузроковао намјерно.
- (3) Лице које је оштећенику накнадило штету коју је запослени проузроковао намјерно или крајњом непажњом има право од тог запосленог захтијевати накнаду плаћеног износа.
- (4) Право из става (3) застаријева у року од шест мјесеци од дана исплаћене накнаде штете.
- (5) Одредбом става (1) овог члана не дира се у правила о одговорности за штету која потиче од опасне ствари или опасне дјелатности.

Члан 192.

(Одговорност правног лица за штету коју проузрокује његов орган)

- (1) Правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у обављању или у вези с обављањем својих функција.
- (2) Ако за одређени случај није шта друго у закону одређено, правно лице има право на накнаду од лица које је штету скривило намјерно или крајњом непажњом.
- (3) Право из става (2) овог члана застаријева у року од шест мјесеци од дана исплаћене накнаде штете.

Одсјек 5. Одговорност за штету од опасне ствари или опасне дјелатности

I. Опште одредбе

Члан 193.

(Претпоставка узрочности)

Штета настала у вези с опасном ствари, односно опасном дјелатношћу сматра се да потиче од те ствари, односно дјелатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете.

Члан 194.

(Одговорност за штету)

За штету од опасне ствари одговара њен сопственик, а за штету од опасне дјелатности одговара лице које се њоме бави.

Члан 195.

(Противправно одузимање опасне ствари од сопственика)

Ако је сопственику одузета опасна ствар на противправан начин, за штету која од ње потиче не одговара он, него онај ко му је одузео опасну ствар, ако сопственик није за то одговоран.

Члан 196.

(Предаја ствари трећем лицу)

- (1) Умјесто сопственика ствари, и исто као он, одговара лице коме је сопственик повјерио ствар да се њоме служи или лице које је иначе дужно да је надгледа, а није код њега на раду.
- (2) Поред њега ће одговорати и сопственик ствари ако је штета произашла из неке скривене мане или скривеног својства ствари на које му није скренуо пажњу.
- (3) У том случају одговорно лице које је исплатило накнаду оштећенику има право захтијевати цијели њен износ од сопственика.
- (4) Сопственик опасне ствари који ју је повјерио лицу које није оспособљено или није овлашћено њоме руковати, одговара за штету која потекне од те ствари.

Члан 197.

(Ослобођење од одговорности)

- (1) Сопственик се ослобађа одговорности ако докаже да штета потиче од неког другог узрока који се налазио изван ствари, а чије се дјеловање није могло предвидјети, ни избјећи или отклонити.
- (2) Сопственик ствари ослобађа се одговорности и ако докаже да је штета настала искључиво радњом оштећеника или трећег лица, коју он није могао предвидјети и чије последице није могао избјећи или отклонити.
- (3) Сопственик се ослобађа одговорности дјелимично ако је оштећеник дјелимично допринио настанку штете.
- (4) Ако је настанку штете дјелимично допринијело треће лице, оно одговара оштећенику солидарно с сопствеником ствари, а дужно је сносити накнаду сразмјерно тежини своје кривице.
- (5) Лице којим се сопственик послужио при употреби ствари не сматра се трећим лицем.

II. Одговорност за штету од животиња и грађевина

Члан 198.

(Одговорност за штету од животиња)

- (1) За штету коју проузрокује животиња, одговара њен сопственик, било да је животиња код њега, било да је залутала или побјегла.
- (2) Сопственик одговара за штету коју је узнемирена животиња проузроковала лицу које је добровољно покушало да је ухвати или задржи.
- (3) За штету коју прозрокују животиње повјерене на чување, лијечење или старање лицима или установама које се тиме баве, одговарају та лица и установе онако како би одговарао сопственик.
- (4) Сопственик који је предао животињу другоме да се њом служи, или на чување или старање у смислу става (3) овог члана, дужан је скренути му пажњу на мане животиње, ако их има, иначе ће одговарати за штету.
- (5) Посједник земљишта има право да ухвати туђу животињу која на том земљишту чини штету и да је задржи као залог за наплату накнаде.
- (6) Лице из става (5) овог члана дужно је да сопственика животиње без одлагања обавијести о штети и задржавању, а ако не зна ко је сопственик, дужан је без одлагања обавијестити надлежни општински орган.

Члан 199.

(Одговорност за штету од грађевина)

- (1) Сопственик зграде, стана и сваке друге грађевине одговоран је за штету коју она проузрокује својим рушењем, падом неког њеног дијела, као и падом било ког другог предмета или на који други начин.
- (2) Сопственик се ослобађа одговорности ако докаже да се штета догодила усљед више силе или кривицом оштећеника.
- (3) Сопственик има право да тражи накнаду од лица која су крива што се штета догодила.
- (4) Одредбе овог члана важе и за посједника.

III. Одговорност за моторна возила

Члан 200.

(Одговорност у случају незгоде изазване моторним возилима у покрету)

- (1) У случају незгоде изазване моторним возилима у покрету која је проузрокована искључивом кривицом једног сопственика, примјењују се правила о одговорности по основу кривице.
- (2) Ако постоји обострана кривица, сваки сопственик одговара за укупну штету коју су они претрпјели сразмјерно степену своје кривице.
- (3) Ако нема кривице ниједног, власници одговарају на равне дијелове ако разлози правичности не захтијевају шта друго.
- (4) За штету што је претрпе трећа лица, власници моторних возила одговарају солидарно.

IV. Одговорност произвођача за неисправан производ

Члан 201.

(Одговорност произвођача)

- (1) Произвођач неког производа одговара за штету која је проузрокована неисправним производом.
- (2) Оштећени мора доказати неисправност производа, штету и узрочну везу између неисправности и штете.
- (3) Одговорност је искључена, ако произвођач докаже:
 - a. да он није ставио тај производ у промет,
 - b. да с обзиром на околности, произлази да недостатак који је проузроковао штету није постојао кад је производ с његове стране био стављен у промет или да је овај недостатак настао касније,
 - c. да он тај производ није произвео нити за продају или неку другу врсту промета са економском сврхом, нити га је произвео или ставио у промет у оквиру своје професионалне дјелатности,
 - d. да је недостатак настао због тога што производ одговара принудним правним прописима који су били на снази кад је производ с његове стране био стављен у промет,
 - e. да постојећи недостатак према стању науке и технике у тренутку стављања датог производа у промет није могао бити уочен,
 - f. ако се ради о производу који се уграђује у други, да је недостатак проузрокован конструкцијом тог другог производа, или због погрешног упутства произвођача тог производа.

Члан 202.

(Производ)

- (1) Производ у смислу овог закона је било која покретна ствар, као и самостални дио уграђен у неку покретну и непокретну ствар.
- (2) Производ је електрична и други облици енергије.

Члан 203.

(Неисправан производ)

- (1) Производ је неисправан, односно има грешку, ако не нуди сигурност која се с правом може очекивати узимајући у обзир све околности, а нарочито: представљање производа, употребу производа с којом се разумно може рачунати, као и тренутак у коме је производ стављен у промет.
- (2) Производ није неисправан само због тога што је касније у промет стављен неки побољшани производ.

Члан 204.

(Произвођач)

- (1) Произвођач у смислу овог закона је произвођач финалног производа, основне материје или неког уграђеног производа, као и свако лице које се представља као произвођач, тако што ставља своје име, заштитни знак или неки други знак препознавања на производ.
- (2) Свако лице које увози неки производ у сврху продаје, изнајмљивања, лизинга или неког другог вида промета у оквиру своје пословне активности у Босну и Херцеговину (увозник), одговара солидарно с произвођачем тог производа.
- (3) Ако је произвођач производа непознат, на његово мјесто ступа лице које производ ставља у промет у погледу одговорности за грешке у производу, осим ако он оштећеноме у примјереном року именује произвођача, односно увозника.

Члан 205.

(Обим одговорности)

- (1) Одговорност из чл. 201. до 207. овог закона обухвата само: штету проузроковану смрћу и тјелесном повредом и оштећење или уништење неке друге ствари осим самог производа с грешком, одбивши властито учешће у износу од 500 КМ, ако је та ствар:
 - a. такве врсте да је уобичајено одређена за приватну употребу или потрошњу, или
 - b. примјењивана од стране оштећеног углавном за приватну употребу или потрошњу.
- (2) Одговорност произвођача се не умањује, кад је штета проузрокована неисправним производом и истовременом радњом неког трећег.
- (3) Одредбе чл. 201. до 207. овог закона не искључују и не ограничавају примјену одредаба о накнади нематеријалне штете и о подијеленој одговорности.

Члан 206.

(Забрана ограничења или искључења одговорности)

Ништаве су одредбе уговора којима се унапријед ограничава или искључује одговорност произвођача утврђена у чл. 201. до 207. овог закона.

Члан 207.

(Одговорност уређена општим одредбама)

Захтјеви које оштећени може остварити на основу општих и посебних одредаба о уговорној или вануговорној одговорности не ограничавају се нити искључују одредбама чл. 201. до 207. овог закона.

Члан 208.

(Рокови остваривања права)

(1) Захтјев за поправљање штете проузроковане неисправним производом застаријева у року од три године од дана када је оштечени сазнао или морао сазнати за штету, неисправност и личност произвођача.

(2) Право на поправљање штете проузроковане неисправним производом гаси се у року од десет године од дана његова стављања у промет, осим ако је у том року против произвођача покренут поступак пред судом или другим надлежним органом ради утврђивања или остваривања права на поправљање штете из овог одсјека.

V. Одговорност за рекламу

Члан 209.

(Одговорност за рекламу)

Онај ко је лично потпуно или дјелимично одредио или дао да се одреди садржај и форма рекламе која према законским прописима о заштити потрошача, потрошача доводи у заблуду, одговара за штету проузроковану том рекламом, осим ако докаже да је штета настала без његове кривице и да не одговара за штету ни из неког другог разлога.

Члан 210.

(Терет доказивања)

Онај ко је лично одредио или дао да се одреди садржај рекламе сноси терет доказивања у погледу тачности и потпуности чињеница које су садржане у саопштењу (реклами) или се њима сугеришу и на којима почива карактер саопштења за који се тврди да доводи у заблуду, осим ако оваква подјела терета доказивања у појединачном случају није правична.

Одсјек 6. Посебни случајеви одговорности

Члан 211.

(Одговорност за штету насталу усљед терористичких аката, јавних демонстрација или манифестација)

- (1) За штету насталу смрћу, тјелесном повредом или оштећењем, односно уништењем имовине физичког лица усљед аката насиља или терора, као и приликом јавних демонстрација и манифестација одговара Босна и Херцеговина, ентитети, Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине, кантон, град и општина чији су органи по важећим прописима били дужни спријечити такву штету.
- (2) Организатори, учесници, подстрекачи и помагачи у актима насиља и терора, јавним демонстрацијама и манифестацијама које су усмјерене на подривање уставног уређења, немају право на накнаду штете по овом основу.
- (3) Босна и Херцеговина, ентитети, Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине, кантон, град и општина имају право и обавезу захтијевати накнаду исплаћеног износа од лица које је штету проузроковало.
- (4) То право застаријева у роковима прописаним за застарјелост потраживања накнаде штете.

Члан 212.

(Одговорност организатора приредби)

Организатор окупљања већег броја људи у затвореном или на отвореном простору одговара за штету насталу смрћу или тјелесном повредом коју неко претрпи усљед изванредних околности које у таквим приликама могу настати, као што је гибање маса, општи неред и слично.

Члан 213.

(Одговорност због ускраћивања нужне помоћи)

- (1) Ко без опасности по себе ускрати помоћ лицу чији су живот и здравље очигледно угрожени, одговара за штету која је отуда настала, ако је он ту штету према околностима случаја могао предвидјети.
- (2) Ако правичност захтијева, суд може такво лице ослободити обавезе да накнади штету.

Члан 214.

(Одговорност у вези с обавезом закључења уговора)

Лице које је по закону обавезно закључити неки уговор, дужно је накнадити штету ако на захтјев заинтересованог лица без одгађања не закључи тај уговор.

Члан 215.

(Одговорност у вези с обављањем послова од општег интереса)

Организације које обављају комуналну или другу сличну дјелатност од општег интереса одговарају за штету ако без оправданог разлога обуставе или нередовно обављају услугу.

Одсјек 7. Накнада штете

I. Накнада материјалне штете

Члан 216.

(Успостављање пријашњег стања и накнада у новцу)

- (1) Одговорно лице дужно је успоставити стање које је било прије него што је штета настала.
- (2) Ако успостављање пријашњег стања не уклања штету потпуно, одговорно лице дужно је за остатак штете дати накнаду у новцу.
- (3) Кад успостављање ранијег стања није могуће, или кад суд сматра да није нужно да то учини одговорно лице, суд ће одредити да оно исплати оштећенику одређени износ новца на име накнаде штете.
- (4) Суд ће досудити оштећенику накнаду у новцу кад он то захтијева, изузев ако околности датог случаја оправдавају успостављање пријашњег стања.

Члан 217.

(Накнада трошкова)

Материјалном штетом се сматрају и:

- a. примјерени трошкови ради спречавања или умањења штета које су се могле очекивати као посљедица догађаја за који се одговара, без обзира на постизање резултата,
- b. примјерени трошкови ради утврђивања штете и одговорности,
- c. примјерени трошкови ради остваривања права на накнаду штете, ако не улазе у трошкове који су регулисани посебним прописима.

Члан 218.

(Кад доспијева обавеза накнаде)

Обвеза накнаде штете сматра се доспјелом од тренутка настанка штете.

Члан 219.

(Накнада у случају пропасти ствари одузете на недопуштен начин)

Сопственику ствари одузете на недопуштен начин припада право на накнаду штете и када је ствар пропала усљед више силе.

Члан 220.

(Накнада у облику новчане ренте)

- (1) У случају смрти, тјелесне повреде или оштећења здравља накнада се одређује, у правилу у облику новчане ренте, доживотно или за одређено вријеме.
- (2) Новчана рента досуђена на име накнаде штете плаћа се мјесечно унапријед, ако суд не одреди нешто друго.
- (3) Повјерилац има право захијевати потребно обезбјеђење за исплату ренте, осим ако то према околностима случаја не би било оправдано.

- (4) Ако дужник не да обезбјеђење које суд одреди, повјерилац има право захтијевати да му се умјесто ренте исплати један укупан износ чија се висина одређује према висини ренте и вјероватном трајању повјериочевог живота, уз одбитак одговарајућих камата.
- (5) Из озбиљних узрока повјерилац може и у другим случајевима захтијевати, одмах или касније, да му се умјесто ренте исплати један укупан износ.

II. Обим накнаде штете

Члан 221.

(Обична штета и измакла корист)

- (1) Оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи.
- (2) Висина накнаде штете одређује се према цијенама у вријеме доношења судске одлуке, изузев случаја када закон одређује шта друго.
- (3) При оцјени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спријечено штетниковом радњом или пропуштањем.
- (4) Кад је ствар уништена или оштећена кривичним дјелом учињеним с умишљајем, суд може одредити висину накнаде према вриједностима коју је ствар имала за оштећеника.

Члан 222.

(Потпуна накнада)

Суд ће узимајући у обзир и околности које су наступиле последице узроковања штете досудити накнаду у износу који је потребан да се оштећеникова материјална ситуација доведе у оно стање у којем би се налазила да није било штетне радње или пропуштања.

Члан 223.

(Снижење накнаде)

- (1) Суд може, водећи рачуна о материјалном стању оштећеника, наложити одговорном физичком лицу да исплати мању накнаду него што износи штета, ако она није узрокована ни намјерно ни крајњом непажњом, а одговорно лице је слабога имовног стања те би га исплата потпуне накнаде довела у оскудицу.
- (2) Ако је штетник узроковао штету радећи нешто ради користи оштећеника, суд може одредити мању накнаду, водећи рачуна о брижљивости коју штетник показује у властитим пословима.

Члан 224.

(Подјелена одговорност)

- (1) Оштећеник који је допринио да штета настане или да буде већа него што би иначе била има право само на сразмјерно смањену накнаду.

- (2) Када је немогуће утврдити који дио штете потиче од оштећеникове радње, суд ће досудити накнаду водећи рачуна о околностима случаја.
- (3) Штетник и оштећени сnose терет доказивања за допринос оног другог у проузроковању и за узрочност тог доприноса за штету и њену висину.

Члан 225.

(Уступање захтјева на накнаду штете)

Ко мора извршити накнаду штете због губитка или оштећења ствари или права у име другог, обавезан је на ту накнаду само ако му овлаштеник на накнаду уступи захтјева који му припадају на основу власништва на тој ствари или на основу права према трећем.

Члан 226.

(Пребијање користи са штетом)

- (1) Ако је штетним догађајем за оштећеног настала и нека имовинска корист, урачунаће се у накнаду штете, ако то одговара сврси накнаде и ако то не би било неправично по оштећеног.
- (2) Добровољна давања трећег према оштећеном поводом штетног догађаја се урачунавају у накнаду штете само ако је давалац имао намјеру да тиме олакша положај штетника.
- (3) Користи које се заснивају на сопственим чинидбама оштећеног изазваним штетним догађајем се не урачунавају ако прелазе обавезу оштећеног ради спречавања или умањења штете.

III. Посебно о накнади материјалне штете у случају смрти, тјелесне повреде или нарушења здравља

Члан 227.

(Изгубљена зарада и трошкови лијечења и сахране)

- (1) Ко проузрокује нечију смрт дужан је надокнадити уобичајене трошкове његове сахране.
- (2) Он је дужан надокнадити и трошкове његовог лијечења од задобијених повреда и друге потребне трошкове у вези с лијечењем, те зараду изгубљену због неспособности за рад.

Члан 228.

(Право лица које је погинули издржавао)

- (1) Лице које је погинули издржавао или редовно помагао, а и оно које је по закону имало право захтијевати издржавање од погинулог, има право на накнаду штете коју трпи губитком издржавања, односно помагања.
- (2) Ова се штета надокнађује плаћањем новчане ренте чији се износ одмјерава с обзиром на све околности случаја, а који не може бити већи од онога што би оштећеник добивао од погинулог да је остао у животу.

Члан 229.

(Накнада штете у случају тјелесне повреде или нарушења здравља)

- (1) Ко другоме нанесе тјелесну повреду или му наруши здравље, дужан је надокнадити му трошкове лијечења и друге потребне трошкове с тим у вези, а и зараду изгубљену због неспособности за рад за вријеме лијечења.
- (2) Ако повријеђени због потпуне или дјелимичне неспособности за рад губи зараду, или су му потребе трајно повећане, или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или умањене, одговорно лице дужно је плаћати повријеђеном одређену новчану ренту, као накнаду за штету.

Члан 230.

(Измјена досуђене накнаде)

Суд може на захтјев оштећеника за убудуће повећати ренту, а може је на захтјев штетника смањити или укинути ако се знатније промијене околности које је суд имао на уму при доношењу раније одлуке.

Члан 231.

(Непреносивост права)

- (1) Право на накнаду штете у облику новчане ренте усљед смрти блиског лица или усљед повреде тијела или нарушења здравља не може се пренијети другом лицу.
- (2) Доспјели износи накнаде могу се пренијети другоме ако је висина накнаде одређена писменим споразумом страна или правоснажном судском одлуком.

IV. Посебно о накнади материјалне штете у случају повреде части и ширења неистинитих навода

Члан 232.

(Општа одредба)

- (1) Ко другом повриједи част, а и ко износи или преноси неистините наводе о прошлости, о знању, способности другог лица или о чему другоме, а зна или би морао знати да су неистинити, и тиме му проузрокује материјалну штету, дужан је надокнадити је.
- (2) За проузроковану штету не одговара онај ко учини неистинито саопштење о другоме не знајући да је оно неистинито, ако је он или онај коме је саопштење учинио имао у томе озбиљног интереса.

V. Накнада нематеријалне штете

Члан 233.

(Објављивање пресуде или исправке)

У случају повреде права личности суд може наредити, на трошак штетника, објављивање пресуде, односно исправке, или наредити да штетник повуче изјаву којом је повреда учињена, или шта друго чиме се може остварити сврха која се постиже правичном новчаном накнадом.

Члан 234.

(Правична новчана накнада)

- (1) У случају повреде права личности суд ће, ако нађе да то тежина повреде и околности случаја оправдавају, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде имовинске штете, а и кад ње нема.
- (2) При одлучивању о висини правичне новчане накнаде суд ће водити рачуна о јачини и трајању повредом изазваних физичких боли, душевних боли и страха, циљу којим служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њезином нарави и друштвеном сврхом.
- (3) За повреду угледа и других права личности правног лица суд ће, ако процијени да то тежина повреде и околности случаја оправдавају досудити јој правичну новчану накнаду, независно од накнаде имовинске штете, а и кад ње нема.

Члан 235.

(Лица која имају право на новчану накнаду у случају смрти или тешког инвалидитета)

- (1) У случају смрти неког лица суд може досудити члановима његове уже породице (брачни друг, дјеца и родитељи) правичну новчану накнаду за њихове душевне болове.
- (2) Накнада из става (1) овог члана се може досудити и браћи и сестрама ако је између њих и умрлог постојала трајнија заједница живота.
- (3) У случају нарочито тешке инвалидности или нарочито тешке наружености неког лица суд може досудити његовом брачном другу, дјечи и родитељима правичну новчану накнаду за њихове душевне болове.
- (4) Накнада из става (1) и (3) овог члана може се досудити и ванбрачном другу ако је између њега и умрлог, односно повријеђеног постојала трајна заједница живота.

Члан 236.

(Сатисфакција у посебним случајевима)

Право на правичну новчану накнаду због претрпљених душевних болова има лице које је преваром, принудом или злоупотребом неког односа потчињености или зависности наведено на кажњиву обљубу или кажњиву блудну радњу, а и лице према којем је извршено неко друго кривично дјело против достојанства личности и морала.

Члан 237.

(Накнада будуће штете)

Суд ће на захтјев оштећеника досудити накнаду и за будућу нематеријалну штету, ако је по редовном току извјесно да ће она трајати и у будућности.

Члан 238.

(Насљеђивање и уступање потраживања накнаде нематеријалне штете)

- (1) Потраживање накнаде нематеријалне штете прелази на наследника само ако је оштећени поднио писмени захтјев или тужбу (признато правоснажном одлуком или писменим споразумом.)
- (2) Под истим условима то потраживање може бити предмет уступања, пребијања и принудног извршења.

Члан 239.

(Подијељена одговорност и снижење накнаде)

Одредбе о подијељеној одговорности и снижењу накнаде које важе за материјалну штету сходно се примјењују и на нематеријалну штету.

Одсјек 8. Одговорност више лица за исту штету

Члан 240.

(Солидарна одговорност)

- (1) За штету коју је више лица проузроковало заједно, сви учесници одговарају солидарно.
- (2) Подстрекач и помагач, те онај који је помагао да се одговорна лица не открију, одговарају солидарно с њима.
- (3) Солидарно одговарају за проузроковану штету и лица која су је проузроковала радећи независно једно од другог, ако се не могу утврдити њихови удјели у проузрокованој штети.
- (4) Кад је несумњиво да је штету проузроковало неко од два или више одређених лица која су на неки начин међусобно повезана, а не може се утврдити које је од њих штету проузроковало, та лица одговарају солидарно.

Члан 241.

(Солидарна одговорност наручиоца и извођача радова)

Наручилац и извођач радова на ненепокретности солидарно одговарају трећем лицу за штету која му настане у вези с извођењем тих радова.

Члан 242.

(Регрес исплатиоца)

- (1) Солидарни дужник који исплати више него што износи његов удио у штети, може тражити од сваког од осталих дужника да му надокнади оно што је платио за њега.

- (2) Колико износи удио сваког појединог дужника суд одређује с обзиром на тежину његове кривице и тежину посљедица које су проистекле из његовог дјеловања.
- (3) Ако се удјели дужника не могу утврдити, на сваког пада једнак дио, осим ако правичност захтијева да се у конкретном случају другачије одлучи.

Одсјек 9. Право оштећеника након застарјелости права да захтијева накнаду

Члан 243.

(Право оштећеника након застарјелости права да захтијева накнаду)

Након наступања застарјелости права да захтијева накнаду штете, оштећеник може захтијевати од одговорног лица, по правилима која важе у случају стицања без основе, да му уступи оно што је добио радњом којом је проузрокована штета.

Одјељак Ц. Стицање без основа

Одсјек 1. Општа правила

Члан 244.

(Појам)

- (1) Кад је неки дио имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће, да накнади вриједност постигнутих користи.
- (2) Обавеза враћања, односно накнаде вриједности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Члан 245.

(Стицање без основа из необавезне чинидбе)

Ко изврши исплату знајући да није дужан платити, нема право да захтијева враћање, изузев ако је задржао право да тражи враћање или ако је платио да би избјегао принуду.

Члан 246.

(Двострука исплата дуга)

Ко је исти дуг платио два пута, па макар једном и по основу извршне исправе, има право тражити враћање по општим правилима о стицању без основа.

Члан 247.

(Извршење неке природне обавезе или неке моралне или друштвене дужности)

Не може се тражити оно што је дато или учињено на име извршења неке природне обавезе или неке моралне или друштвене дужности.

Члан 248.
(Обим враћања)

Кад се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити плодови и платити затезна камата, и то, ако је стицалац несавјестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтјева.

Члан 249.
(Накнада трошкова)

Стицалац има право на накнаду нужних и корисних трошкова, али ако је био несавјестан, накнада за корисне трошкове му припада само до износа који представља увећање вриједности у тренутку враћања.

Члан 250.
(Задржавање примљеног)

Не може се тражити враћање неосновано плаћених износа на име накнаде штете због повреде тијела, нарушења здравља или смрти, уколико је исплата извршена савјесном прибавиоцу.

Члан 251.
(Употреба ствари у туђу корист)

Ако је неко своју или туђу ствар употријебио у корист трећег, а нема услова за примјену правила о пословодству без налога, трећи је дужан вратити ствар, односно, ако то није могуће, накнадити њену вриједност.

Члан 252.
(Издатак за другог)

Ко за другог учини какав издатак или нешто друго што је други по закону био дужан учинити, има право захтијевати накнаду од њега.

Члан 253.
(Употребљавање туђе ствари у своју корист)

Кад је неко туђу ствар употријебио у своју корист, ималац може захтијевати, независно од права на накнаду штете, или у одсуству исте, да му се накнаде користи од употребе те ствари.

Одјељак Д. Пословодство без налога

Одсјек 1. Опште правило

Члан 254.

(Појам и претпоставке)

- (1) Пословодство без налога је вршење туђих послова, правних или материјалних, без налога или овлашћења, али за рачун онога чији су послови, а ради заштите његових интереса.
- (2) Обављању туђег посла може се незвано приступити само ако посао не трпи одлагање, те предстоји штета или пропуштање очигледне користи.

Одсјек 2. Обавезе и права пословође без налога

Члан 255.

(Обавезе пословође без налога)

- (1) Пословођа без налога дужан је обавијестити о свом поступку што је могуће прије оног чији је посао и наставити започети посао, ако му је то разумно могуће, док сопственик посла не буде могао преузети бригу о њему.
- (2) Након свршеног посла он је дужан положити рачун и уступити сопственику посла све што је прибавио обављајући његов посао.
- (3) Ако није шта друго законом прописано, пословођа без налога има обавезе налогопримца.

Члан 256.

(Дужна пажња и одговорност)

- (1) При обављању туђег посла пословођа без налога дужан је руководити се стварним или вјероватним намјерама и потребама сопственика посла.
- (2) Пословођа без налога је дужан поступити с пажњом доброг привредника, односно доброг домаћина.
- (3) Суд може, с обзиром на околности у којима се неко незвано прихватио туђег посла, смањити његову одговорност или га сасвим ослободити одговорности за непажњу.
- (4) За одговорност пословно неспособног пословође без налога важе правила о његовој уговорној и вануговорној одговорности.

Члан 257.

(Права пословође без налога)

- (1) Пословођа без налога који је поступио у свему како треба и радио оно што су околности захтијевале, има право захтијевати да га сопственик посла ослободи свих обавеза што их је због тога посла узео на себе, да преузме све обавезе које је закључио у његово име, да му накнади све нужне и корисне издатке, као и да му накнади претрпљену штету, чак и ако очекивани резултат није постигнут.
- (2) Њему припада и примјерена накнада за труд, ако је отклонио штету од лица чији је посао или ако му је прибавио корист која одговара у свему његовим намјерама и потребама.

Члан 258.

(Обављање туђих послова у намјери да се другом помогне)

Ко обавља туђи посао у намјери да другом помогне, а нису испуњени услови за пословодство без налога, припада му право на накнаду учињених трошкова, али највише до висине користи коју је други постигао.

Члан 259.

(Одношење додатака)

Сваки пословођа без налога има право однијети ствари којима је повећао туђу имовину, а за које му се учињени издаци не надокнађују, ако се оне могу одвојити без оштећења ствари којој су додане, али сопственик посла може задржати те додатке ако накнади њихову садашњу вриједност.

Одсјек 3. Обављање туђих послова против забране

Члан 260.

(Одговорност пословође)

- (1) Ко се прихвати туђег посла и поред забране сопственика посла, а за забрану је знао или је морао знати, нема права која припадају пословођи без налога.
- (2) Лице из става (1) овог члана одговара за штету коју је проузроковало мијешањем у туђе послове, чак и ако је до ње дошло без његове кривице.
- (3) Кад је забрана обављања посла противна закону или моралу, а нарочито ако је неко забранио да други испуни неку његову законску обавезу која не трпи одгађање, важе општа правила о пословодству без налога.

Одсјек 4. Неправо пословодство

Члан 261.

(Обављање туђег посла за сопствени рачун)

- (1) Ко обавља туђи посао у намјери да за себе задржи постигнуте користи иако зна да је посао туђи, дужан је на захтјев онога чији је посао положити рачун као пословођа без налога и предати му све постигнуте користи.
- (2) Сопственик посла може захтијевати и враћање ствари у претходно стање, као и накнаду штете.

Одсјек 5. Одобрење

Члан 262.

(Одобрење сопственика посла)

Ако сопственик посла накнадно одобри оно што је извршено, пословођа без налога сматра се налогопримцем који је од почетка радио по налогу сопственика посла.

Одјељак Е. Једнострана изјава воље

Одсјек 1. Јавно обећање награде

Члан 263.

(Обавезност јавног обећања награде)

- (1) Јавним огласом учињено обећање награде ономе ко изврши одређену радњу, постигне неки успјех, нађе се у одређеној ситуацији или ако је обећање учињено под неким другим условом, обавезује обећаваоца да испуни обећање.
- (2) Обећавалац награде или било каквог наградног такмичења дужан је одредити рок за такмичење, а ако га не одреди, свако ко жели учествовати у такмичењу има право тражити да суд одреди одговарајући рок.

Члан 264.

(Опозив обећања)

- (1) Обећање се може опозвати онако како је учињено, као и личним саопштењем, али онај који је извршио радњу, а није знао нити је морао знати да је обећање награде опозвано, има право захтијевати обећану награду, а онај који је до опозива учинио потребне издатке ради извршења радње одређене у јавном огласу има право на њихову накнаду, изузев ако обећавалац докаже да су они учињени узалуд.
- (2) Обећање награде не може се опозвати ако је огласом одређен рок за извршење радње, односно за обавјештавање о постигнутом резултату или о остварењу одређене ситуације.

Члан 265.

(Право на награду)

- (1) Право на награду има онај ко први изврши радњу за коју је награда обећана.
- (2) Ако је више лица извршило радњу истовремено, сваком припада једнак дио награде, ако правичност не захтијева другачију подјелу.

Члан 266.

(Случај надметања)

- (1) О додјели награде у случају надметања одлучује организатор надметања или једно или више лица које он одреди.
- (2) Ако су у условима надметања или неким општим прописима који важе за одређено надметање постављена правила по којима награда треба да буде додијељена, сваки учесник у надметању има право захијевати поништење одлуке о додјели награде ако награда није додијељена у складу с тим правилима.
- (3) Својину или које друго право на дјелу награђеном на надметању стиче организатор надметања само ако је то наведено у огласу надметања.

Члан 267.

(Престанак обавезе)

Обавеза обећаваоца награде престаје ако му нико не саопшти у року одређеном у огласу, да је извршио радњу или постигао успјех или уопште испунио услове

постављене у јавном огласу, а ако рок није одређен, истеком периода од једне године од огласа.

Одсјек 2. Хартије од вриједности

I. Опште одредбе

Члан 268.

(Појам)

Хартија од вриједности је писмена исправа којом се њен издавалац обавезује испунити обавезу уписану на тој исправи њеном законитом имаоцу.

Члан 269.

(Битни елементи)

- (1) Хартија од вриједности мора садржавати ове битне елементе:
 - a. назнаку врсте хартије од вриједности,
 - b. фирму, односно назив и сједиште, односно име и пребивалиште издаваоца хартије од вриједности,
 - c. фирму, односно назив или име лица на које, односно по чијој наредби хартија од вриједности гласи, или назнаку да хартија гласи на доносиоца,
 - d. тачно назначену обавезу издаваоца која произлази из хартије од вриједности,
 - e. мјесто и датум издавања хартије од вриједности, а код оних које се издају у серији и њен серијски број,
 - f. потпис издаваоца хартије од вриједности, односно факсимил потписа издаваоца хартија од вриједности које се издају у серији.
- (2) Посебним законом за поједине хартије од вриједности могу бити одређени и други битни елементи.
- (3) Исправа која не садржи било који од битних елемената не важи као хартија од вриједности.
- (4) Хартије од вриједности издате у серији које не садрже било који од битних елемената, немају правно дејство.

Члан 270.

(На кога хартија од вриједности може гласити)

Хартија од вриједности може гласити на доносиоца, на име или по наредби.

Члан 271.

(Настанак обавезе)

Обавеза из хартије од вриједности настаје у тренутку када издавалац хартију од вриједности преда њеном кориснику.

Члан 272.

(Посебни услови за издавање хартије од вриједности у серији)

Посебним законом се одређују други услови за издавање хартија од вриједности у серији.

II. Остваривање права

Члан 273.

(Права из хартије од вриједности)

- (1) Потраживање из хартије од вриједности везано је за саму хартију и припада њеном законитом имаоцу.
- (2) Законитим имаоцем хартије од вриједности на доносиоца сматра се његов доносилац.
- (3) Законитим имаоцем хартије од вриједности на име или по наредби сматра се лице на које хартија од вриједности гласи, односно лице на које је уредно пренесена.
- (4) Савјесни прибавилац хартије од вриједности на доносиоца постаје њен законити ималац и стиче право на потраживање уписано на њој и кад је хартија од вриједности изашла из руку њеног издаваоца, односно њеног пријашњег имаоца и без његове воље.

Члан 274.

(Испуњење права из хартије од вриједности)

Испуњење потраживања из хартије од вриједности може захтијевати, уз њено подношење, само њен законити ималац, односно лице које он овласти.

III. Пренос хартије од вриједности

Члан 275.

(Пренос права из хартије од вриједности на доносиоца)

Право из хартије од вриједности на доносиоца преноси се њеном предајом.

Члан 276.

(Пренос права из хартије од вриједности на име)

- (1) Право из хартије од вриједности на име преноси се цесијом.
- (2) Посебним законом може бити одређено да се право из хартије од вриједности на име може преносити и индосаментом.
- (3) Право из хартије од вриједности на име преноси се убиљежавањем на самој хартији фирме, односно назива, односно имена новог имаоца, потписивањем преносиоца и уписом преноса у регистар хартија од вриједности, ако се такав регистар води код издаваоца.

Члан 277.

(Пренос права из хартије од вриједности по наредби)

Право из хартије од вриједности по наредби преноси се индосаментом.

Члан 278.

(Врсте индосамената)

- (1) Индосамент може бити пуни, бланко и на доносиоца.
- (2) Пуни индосамент садржи изјаву о преносу и фирму, односно назив или име лица на које се право из хартије од вриједности преноси (индосатар) и потпис преносиоца (индосант), а може садржавати и друге податке (мјесто, датум и др.).
- (3) Бланко индосамент садржи само потпис индосанта.
- (4) У случају преноса на доносиоца умјесто имена индосатара ставља се ријеч „доносиоцу“.
- (5) Индосамент на доносиоца важи као бланко индосамент.
- (6) Ништав је дјелимични индосамент.

Члан 279.

(Пренос пуномоћја и пренос за залог)

- (1) Хартија од вриједности може се пренијети као пренос пуномоћја, односно као пренос за залог.
- (2) Код преноса пуномоћја ставља се клаузула «вриједност у пуномоћју», а код преноса за залог «вриједност за залог» или слично.

Члан 280.

(Дејство преноса права)

- (1) Преносом права из хартије од вриједности њен нови ималац стиче сва права која су припадала претходном имаоцу.
- (2) Пренос права из хартије од вриједности на име, било да се врши цесијом или индосаментом, нема дејства према издаваоцу док он о томе не буде писменим путем обавијештен, односно док тај пренос не буде убиљежен у регистар хартија од вриједности на име, ако се такав регистар води код издаваоца.
- (3) Цедент, односно индосант не одговара за неиспуњење обавезе од стране издаваоца, осим у случају другачије законске одредбе или ако постоји супротна одредба уписана на самој хартији од вриједности.

Члан 281.

(Дејство преноса пуномоћја и преноса за залог)

Ималац хартије од вриједности која је на њега пренесена као «пренос пуномоћја» или «пренос за залог» може вршити сва права која из те хартије од вриједности проистичу, али хартију може пренијети на другог само као пренос пуномоћја.

Члан 282.

(Доказивање законитости преноса)

- (1) Посљедњи индосатар доказује своје право из хартије од вриједности непрекидним низом индосамената.
- (2) Правило из става (1) овог члана се на одговарајући начин примјењује и на посљедњег цесионара.

Члан 283.

(Забрана преноса)

- (1) Забрана преноса индосаментом хартије од вриједности по наредби врши се изразом «не по наредби» или стављањем сличне клаузуле која има исто значење.
- (2) Право из хартије од вриједности чији је пренос индосаментом забрањен може се пренијети само цесијом.
- (3) Пренос индосаментом могу забранити издавалац и индосант.
- (4) Посебним законом или изјавом издаваоца уписаној на самој хартији од вриједности на име може се забранити свако њено преношење.

IV. Промјене код хартија од вриједности

Члан 284.

(Промјене које врши издавалац)

- (1) Хартију од вриједности на доносиоца или по наредби може издавалац, на захтјев и о трошку имаоца хартије, промијенити у хартију на име.
- (2) Ако промјену није изричито забранио, издавалац хартије од вриједности на име може је, на захтјев и о трошку имаоца, промијенити у хартију на доносиоца или по наредби.

Члан 285.

(Промјене које врши ималац при преносу)

- (1) Хартију од вриједности по наредби индосант може пренијети индосаментом на доносиоца, ако посебним законом није другачије одређено.
- (2) Хартију од вриједности на име цедент, односно индосант може пренијети само на одређено лице.
- (3) Хартију од вриједности на доносиоца може се индосаментом пренијети на одређено лице.

Члан 286.

(Сједињавање и дијелење хартија од вриједности)

- (1) Хартије од вриједности издате у серији могу се, на захтјев и о трошку имаоца, сјединити у једну или више хартија од вриједности.
- (2) Хартија од вриједности може се, на захтјев и о трошку имаоца, подијелити у више хартија од вриједности мањег износа, али оне не могу бити испод износа најнижег апоена хартије издате у тој серији.

V. Испуњење обавезе из хартије од вриједности

Члан 287.

(Престанак обавезе)

- (1) Обавеза из хартије од вриједности престаје испуњењем од стране издаваоца хартије законитом имаоцу.
- (2) Потраживање из хартије од вриједности престаје и када она припадне издаваоцу, ако посебним законом није другачије одређено.
- (3) Савјесни издавалац хартије од вриједности на доносиоца ослобађа се обавезе испуњењем доносиоцу и онда кад овај није законити ималац хартије од вриједности.

Члан 288.

(Забрана испуњења)

- (1) Ако је издавалац хартије од вриједности на доносиоца знао или морао знати да доносилац није законити ималац хартије, нити је овлашћен од законитог имаоца, дужан је одбити испуњење, иначе одговара за штету.
- (2) Издавалац хартије од вриједности не може пуноважно испунити своју обавезу ако му је то надлежни орган забранио, или кад је знао или морао знати да је покренут поступак за амортизацију или поништење хартије од вриједности.

Члан 289.

(Исплата камате и других приноса након исплате главнице)

Дужник који је исплатио главницу имаоцу хартије од вриједности дужан је исплатити купоне камата, односно других приноса с исте хартије који му буду поднесени на исплату након исплате главнице, ако та потраживања нису застарјела.

Члан 290.

(Приговори на захтјев за испуњење обавезе)

- (1) Против захтјева имаоца хартије од вриједности издавалац може истаћи само приговоре који се тичу издавања саме хартије, као што је фалсификат; затим приговоре који произлазе из садржаја хартије, као што су рокови или услови; и најзад, приговоре које има према самом имаоцу хартије, као што су компензација, недостатак законом прописаног поступка за стицање хартије од вриједности и одсуство овлашћења.
- (2) Издавалац може против захтјева имаоца коме је он уступио хартију од вриједности истаћи недостатке правног посла на основу кога је пренос извршен, али те недостатке не може истаћи против захтјева неког потоњег имаоца.
- (3) Ако је ималац хартије од вриједности, примајући хартију од свог претходника, знао или морао знати да му овај предаје хартију од вриједности да би избјегао приговор који издавалац има према њему, издавалац може истаћи тај приговор и према имаоцу хартије.

- (4) Посебним законом могу се одредити и друге врсте приговора код појединих врста хартија од вриједности.

VI. Легитимациони папири и знаци

Члан 291.

(Легитимациони папири)

На жељезничке карте, позоришне и друге улазнице, бонове и друге сличне исправе које садрже одређену обавезу за њихова издаваоца, а у којима није означен повјерилац, нити из њих или околности у којима су издате произлази да се могу уступати другоме, сходно се примјењују одговарајуће одредбе о хартијама од вриједности.

Члан 292.

(Легитимациони знаци)

- (1) Гардеробни или слични знаци, који се састоје из комада папира, метала или другог материјала, на којима је обично утиснут неки број или наведен број предатих предмета, а који обично не садрже нешто одређено о обавези њиховог издаваоца, служе само да покажу ко је повјерилац у облигационом односу при чијем настанку су издати.
- (2) Издавалац легитимационог знака ослобађа се обавезе кад је у доброј вјери изврши доносиоцу, али за доносиоца не важи претпоставка да је он прави повјерилац или да је овлашћен захтијевати испуњење, те је у случају спора дужан доказати то своје својство.
- (3) Повјерилац може захтијевати испуњење обавезе иако је изгубио легитимациони знак.
- (4) У погледу питања која нису регулисана ставовима (1) до (3) овог члана, у сваком поједином случају треба се држати заједничке воље издаваоца и примаоца знака, те онога што је уобичајено.

VII. Остале одредбе

Члан 293.

(Замјена оштећене хартије од вриједности)

Ималац оштећене хартије од вриједности која није подобна за промет, али чија се истинитост и садржај могу тачно утврдити, има право захтијевати издавање нове хартије од вриједности у истом износу, с тим да врати оштећену хартију и надокнади трошкове.

Члан 294.

(Амортизација хартије од вриједности)

Изгубљена хартија од вриједности може се амортизовати само ако гласи на име или по наредби, ако посебним законом није другачије одређено.

Члан 295.

(Застарјелост потраживања из хартије од вриједности)

За застарјелост потраживања из хартије од вриједности важе правила о застарјелости, ако посебним законом није другачије одређено.

ГЛАВА III - ДЕЈСТВА ОБАВЕЗА

Одјељак А. Повјериочева права и дужникове обавезе

Одсјек 1. Право на накнаду штете

I. Општа правила

Члан 296.

(Испуњење обавезе и посљедице неиспуњења)

- (1) Повјерилац у облигационом односу овлашћен је од дужника захтијевати испуњење обавезе, а дужник је дужан испунити је савјесно у свему како она гласи.
- (2) Кад дужник не испуни обавезу или задоцни с испуњењем, повјерилац има право захтијевати и накнаду штете коју је усљед тога претрпио.
- (3) За штету због задоцњења с испуњењем одговара и дужник коме је повјерилац дао примјерен накнадан рок за испуњење.
- (4) Дужник одговара и за дјелимичну или потпуну немогућност испуњења иако ту немогућност није скривио, ако је наступила након његовог доласка у доцњу за коју одговара.
- (5) Дужник се ослобађа одговорности за штету ако докаже да би ствар која је предмет обавезе случајно пропала и да је он своју обавезу на вријеме испунио.

Члан 297.

(Ослобађење дужника од одговорности)

Дужник се ослобађа одговорности за штету ако докаже да није могао испунити своју обавезу, односно да је задоцнио с испуњењем обавезе због околности насталих послје закључивања уговора које није могао спријечити, отклонити или избјећи.

Члан 298.

(Одговорност за законског заступника и помоћника)

Дужник одговара за кривицу свог законског заступника и оних лица којима се он служи ради испуњења своје обавезе у истом обиму као за сопствену кривицу.

Члан 299.
(Урачунавање накнаде)

Ако повјерилац умјесто потраживања из уговора захтијева накнаду штете, у ту накнаду не може се урачунавати вриједност тог потраживања.

Члан 300.
(Уговорно проширење одговорности)

Уговором се може проширити одговорност дужника и на случај за који он иначе не одговара, ако то није у супротности са начелом савјесности и поштења.

Члан 301.
(Ограничење и искључење одговорности)

- (1) Одговорност дужника за намјеру или крању непажњу не може се унапријед уговором искључити.
- (2) Суд може на захтјев заинтересоване уговорне стране поништити и уговорну одредбу о искључењу одговорности за обичну непажњу, ако је такав споразум произашао из монополског положаја дужника или уопште из неравноправног односа уговорних страна.
- (3) Пуноважна је одредба уговора којом се одређује највиши износ накнаде, ако тако одређени износ није у очигледној несразмјери са штетом и ако за одређени случај није шта друго законом одређено.
- (4) У случају ограничења висине накнаде повјерилац има право на потпуну накнаду ако је немогућност испуњења обавезе узрокована намјерно или крајњом непажњом дужника.

Члан 302.
(Обим накнаде)

- (1) Повјерилац има право на накнаду обичне штете и измакле користи, које је дужник у вријеме закључивања уговора морао предвидјети као могуће посљедице повреде уговора, а с обзиром на чињенице које су му тада биле познате или морале бити познате.
- (2) У случају преваре или намјерног неиспуњења, те неиспуњења због крајње непажње, повјерилац има право захтијевати од дужника накнаду цјелокупне штете која је настала због повреде уговора, без обзира на то што дужник није знао за посебне околности због којих су оне настале.
- (3) Ако је при повреди обавезе поред штете настао за повјериоца и неки добитак, о њему ће се приликом одређивања висине накнаде водити рачуна у разумној мјери.
- (4) Страна која се позива на повреду уговора дужна је предузети све разумне мјере да би се смањила штета изазвана том повредом, иначе друга страна може захтијевати смањење накнаде.

- (5) Одредбе овог члана на одговарајући се начин примјењују и на неиспуњење обавеза које нису настале из уговора, ако за поједине од њих није овим законом нешто друго предвиђено.

Члан 303.

(Кривица повјериоца)

Кад за насталу штету, или њену величину, или за отежање дужникова положаја постоји кривица повјериоца или лица за које он одговара, накнада се смањује сразмјерно.

Члан 304.

(Одговорност због пропуштања обавјештења)

Уговорна страна која је дужна обавијестити другу страну о чињеницама које су од утицаја на њихов међусобни однос, одговара за штету коју претрпи друга страна због тога што није била на вријеме обавијештена.

Члан 305.

(Примјена одредаба о проузроковању штете)

Ако одредбама овог одсјека није другачије прописано, на накнаду ове штете на одговарајући се начин примјењују одредбе овог закона о накнади вануговорне штете.

II. Уговорна казна

Члан 306.

(Општа правила)

- (1) Повјерилац и дужник могу уговорити да ће дужник платити повјериоцу одређени новчани износ или прибавити неку другу материјалну корист ако не испуни своју обавезу или ако задоцни с њеним испуњењем (уговорна казна).
- (2) Ако шта друго не произлази из уговора, сматра се да је казна уговорена за случај да дужник задоцни с испуњењем.
- (3) Уговорна казна не може бити уговорена за новчане обавезе.

Члан 307.

(Начин одређивања)

- (1) Уговорне стране могу одредити висину казне по својој вољи, у укупном износу, у постотку, или за сваки дан задоцњења, или на који други начин.
- (2) Уговорна казна мора бити уговорена у форми прописаној за уговор из кога је настала обавеза на чије се испуњење односи.

Члан 308.

(Акцесорност)

- (1) Споразум о уговорној казни дијели правну судбину обавезе на чије се испуњење односи.
- (2) Споразум губи правно дејство ако је до неиспуњења или задоцњења дошло из узрока за који дужник не одговара.

Члан 309.

(Повјериочева права)

- (1) Кад је казна уговорена за случај неиспуњења обавезе, повјерилац може захтијевати или испуњење обавезе или уговорну казну.
- (2) Повјерилац губи право захтијевати испуњење обавезе ако је затражио исплату уговорне казне.
- (3) Кад је казна уговорена за случај неиспуњења, дужник нема право исплатити уговорну казну и одустати од уговора, изузев ако је то била намјера уговарача кад су казну уговорили.
- (4) Кад је казна уговорена за случај да дужник задоцни са испуњењем, повјерилац има право захтијевати и испуњење обавезе и уговорну казну.
- (5) Повјерилац не може захтијевати уговорну казну због задоцњења ако је примио испуњење обавезе, а није без одлагања саопштио дужнику своје право на уговорну казну.

Члан 310.

(Смањење износа уговорне казне)

Суд ће на захтјев дужника смањити износ уговорне казне ако нађе да је она несразмјерно висока с обзиром на вриједност и значење предмета обавезе.

Члан 311.

(Уговорна казна и накнада штете)

- (1) Повјерилац има право захтијевати уговорну казну и кад њен износ премашује висину штете коју је претрпио, а и кад није претрпио никакву штету.
- (2) Ако је штета коју је повјерилац претрпио већа од износа уговорне казне, он има право захтијевати разлику до потпуне накнаде штете.

Члан 312.

(Законом одређена накнада и уговорна казна)

Ако је за неиспуњење обавезе или за случај задоцњења с испуњењем законом одређена висина накнаде под називом пенала, уговорне казне, накнаде или под којим другим називом, а уговорне стране су поред тога уговориле казну, повјерилац нема право захтијевати и уговорну казну и накнаду одређену законом, изузев ако је то самим законом допуштено.

III. Затезна камата

Члан 313.

(Дуговање затезне камате)

- (1) Дужник који задоцни с испуњењем новчане обавезе дугује, поред главнице, и затезну камату по стопи утврђеној посебним законом.
- (2) Затезна камата на потраживања новчане накнаде штете због оштећења или уништења ствари и на накнаду нематеријалне штете тече од подношења писменог захтјева за плаћање (опомена или тужба).
- (3) Ако је стопа уговорене камате виша од стопе затезне камате, она се примјењује и послије дужникова задоцњења.

Члан 314.

(Право на потпуну накнаду)

- (1) Повјерилац има право на затезну камату без обзира на то да ли је претрпио какву штету због дужникове доцње.
- (2) Ако је штета коју је повјерилац претрпио због дужниковог задоцњења већа од износа који би добио на име затезне камате, он има право захтијевати разлику до потпуне накнаде штете.

Члан 315.

(Камата на камату)

- (1) На доспјелу, а неисплаћену уговорну или затезну камату не тече затезна камата, изузев кад је то законом одређено.
- (2) На износ неисплаћене камате може се захтијевати затезна камата само од дана кад је суду поднесен захтјев за њену исплату.

Одсјек 2. Побијање дужникових правних радњи

Члан 316.

(Опште правило)

- (1) Сваки повјерилац чије је потраживање доспјело за исплату, и без обзира кад је настало, може побијати правну радњу свог дужника која је предузета на штету повјериоца.
- (2) Сматра се да је правна радња предузета на штету повјериоца ако усљед њеног извршења дужник нема довољно средстава за испуњење повјериочева потраживања.
- (3) Под правном радњом подразумијева се и пропуштање због кога је дужник изгубио какво материјално право или којим је за њега настала каква материјална обавеза.

Члан 317.

(Услови побијања)

- (1) Теретно располагање може се побијати ако је у вријеме располагања дужник знао или могао знати да предузетим располагањем наноси штету својим повјериоцима и ако је трећем лицу с којим је или у чију је корист правна радња предузета то било познато или могло бити познато.
- (2) Ако је треће лице дужников супруг, или сродник по крви у правој линији, или у побочној линији до четвртог степена, или по тазбини до истог степена, претпоставља се да му је било познато да дужник предузетим располагањем наноси штету повјериоцу.
- (3) Код бесплатних располагања и с њима изједначених правних радњи сматра се да је дужник знао да предузетим располагањем наноси штету повјериоцу, и за побијање тих радњи не захтијева се да је трећем лицу то било познато или могло бити познато.
- (4) Одрицање од наслеђства сматра се бесплатним располагањем.

Члан 318.

(Искључење побијања)

Не могу се побијати због оштећења повјерилаца уобичајени пригодни дарови, наградни дарови, као ни дарови учињени из захвалности, сразмјерни материјалним могућностима дужника.

Члан 319.

(Начин побијања)

- (1) Побијање се може вршити тужбом или приговором.
- (2) Тужба за побијање подноси се против трећег лица којем је или у чију корист је предузета правна радња која се побија, односно против његових универзалних правних слѣдбеника.
- (3) Ако је трећи отуђио неким теретним послом корист прибављену располагањем које се побија, тужба се може подићи против прибавиоца само ако је овај знао да се прибављање његових претходника могло побијати, а ако је ту корист отуђио послом без накнаде, тужба се може подићи против прибавиоца и ако он то није знао.
- (4) Тужени може избјећи побијање ако испуни дужникову обавезу.

Члан 320.

(Дејство побијања)

Ако суд усвоји тужбени захтјев, правна радња губи дејство само према тужитељу и само колико је потребно за испуњење његових потраживања.

Члан 321.

(Рок за подношење тужбе)

- (1) Тужба за побијање може се поднијети у року од једне године за располагања из члана 324. став (1) овог закона, а за остале случајеве у року од три године.

- (2) Рок из става (1) овог члана рачуна се од дана када је предузета правна радња која се побија, односно од дана када је требало предузети пропуштену радњу.

Одсјек 3. Право задржавања

Члан 322.

(Вршење права задржавања)

- (1) Повјерилац доспјелог потраживања који држи неку дужникову ствар има право задржати је док му не буде плаћено потраживање.
- (2) Ако је дужник постао неспособан за плаћање, повјерилац може вршити право задржавања иако његово потраживање није доспјело.
- (3) Право задржавања ствари наставља се и након наступања застарјелости потраживања.

Члан 323.

(Изузеци)

- (1) Повјерилац нема право задржавања кад дужник захтијева да му се врати ствар која је изашла из његова посједа против његове воље, или кад дужник захтијева да му се врати ствар која је предата повјериоцу на чување или на послугу.
- (2) Он не може задржати ни пуномоћје добијено од дужника, а ни друге дужникове исправе, легитимације, преписку и остале сличне ствари, као ни друге ствари које се не могу изложити продаји.

Члан 324.

(Обавеза враћања ствари прије испуњења обавезе)

Повјерилац је дужан вратити ствар дужнику ако му он да одговарајуће обезбјеђење његовог потраживања.

Члан 325.

(Дејство права задржавања)

Повјерилац који држи дужникову ствар по основу права задржавања има право да се наплати из њене вриједности на исти начин као заложни повјерилац, али је дужан прије него што приступи остварењу наплате о својој намјери правовремено обавијестити дужника.

Одјељак Б. Повјериочева права у неким посебним случајевима

Члан 326.

(Обавеза која се састоји у давању ствари одређених по роду)

Кад се обавеза састоји у давању ствари одређених по роду, а дужник дође у доцњу, повјерилац, пошто је претходно о томе обавијестио дужника, може по свом избору набавити ствари истога рода и захтијевати од дужника накнаду цијене и накнаду штете или захтијевати вриједност дугованих ствари и накнаду штете.

Члан 327.

(Обавеза која се састоји у чињењу)

Кад се обавеза састоји у чињењу, а дужник ту обавезу није на вријеме испунио, повјерилац може, обавијестивши о томе претходно дужника, сам о трошку дужника урадити оно што је дужник био дужан урадити, а од дужника захтијевати накнаду штете због доцње, као и накнаду друге штете коју би имао због оваквог начина испуњења.

Члан 328.

(Обавеза која се састоји у нечињењу)

- (1) Кад се обавеза састоји у нечињењу, повјерилац има право на накнаду штете самим тим што је дужник поступио противно својој обавези.
- (2) Ако је нешто саграђено противно обавези, повјерилац може захтијевати да се то уклони о трошку дужника и да му дужник накнади штету коју је претрпио у вези с грађењем и уклањањем.
- (3) Суд може, кад нађе да је то очигледно корисније, узимајући у обзир друштвени интерес и оправдани интерес повјериоца, одлучити да се не руши оно што је саграђено, већ да се повјериоцу накнади штета у новцу.

Члан 329.

(Право захтијевати накнаду умјесто досуђеног)

- (1) Ако дужник не испуни своју обавезу у року који му је одређен правоснажном одлуком, повјерилац га може позвати да је испуни у накнадном примјереном року и изјавити да након истека тог рока неће примити испуњење, него да ће тражити накнаду штете због неиспуњења.
- (2) Након истека накнадног рока повјерилац може захтијевати само накнаду штете због неиспуњења.

Члан 330.

(Судски пенали)

- (1) Кад дужник не изврши у року неку своју неновчану обавезу утврђену правоснажном одлуком, суд може, на захтјев повјериоца, одредити дужнику накнадни примјерени рок и изрећи, ради утицања на дужника и независно од сваке штете, да ће дужник, ако не изврши своју обавезу у том року, бити дужан исплатити повјериоцу извјесни износ новца за сваки дан доцње, или за коју другу једницу времена, почев од истека тог рока.
- (2) Кад дужник накнадно испуни обавезу, суд може смањити тако одређени износ, водећи рачуна о сврси због које је наредио његово плаћање.

ГЛАВА IV - ПРЕСТАНАК ОБАВЕЗА

Одјељак А. Опште правило

Члан 331.

(Опште правило)

- (1) Обавеза престаје сагласношћу воља уговорних страна, испуњењем те у другим законом одређеним случајевима.
- (2) Престанком главне обавезе гасе се јемство, залог и друга споредна права.

Одјељак Б. Испуњење

Одсјек 1. Општа правила о испуњењу

I. Испуњење од стране дужника или трећег лица и трошкови испуњења

Члан 332.

(Испуњење од стране дужника или трећег лица)

- (1) Обавезу може испунити не само дужник него и треће лице.
- (2) Повјерилац је дужан примити испуњење од сваког лица које има неки правни интерес да обавеза буде испуњена, чак и кад се дужник противи том испуњењу.
- (3) Повјерилац је дужан примити испуњење од трећег лица ако је дужник с тим сагласан, изузев кад према уговору или природи саме обавезе ову треба да испуни дужник лично.
- (4) Повјерилац може примити испуњење од трећег лица без дужникова знања, па и у случају кад га је дужник обавијестио да не пристаје да трећи испуни његову обавезу.
- (5) Ако је дужник понудио да сам испуни одмах своју обавезу, повјерилац не може примити испуњење од трећег лица.

Члан 333.

(Испуњење пословно неспособног)

- (1) Пословно неспособни дужник може пуноважно испунити обавезу ако је постојање обавезе несумњиво и ако је доспио рок за њено испуњење.
- (2) Испуњење се може оспоравати ако је такво лице исплатило застарјели дуг или дуг који потиче из игре или опкладе.

Члан 334.

(Трошкови испуњења)

Трошкове испуњења сноси дужник, ако их није узроковао повјерилац.

II. Испуњење са суброгацијом

Члан 335.

(Испуњење с преласком права на испуниоца (суброгација))

- (1) У случају испуњења туђе обавезе сваки испунилац може уговорити с повјериоцем, прије испуњења или при испуњењу, да испуњено потраживање пређе на њега са свим или само с неким споредним правима.
- (2) Повјериочева права могу прећи на испуниоца и на основу уговора између дужника и испуниоца, закљученог прије испуњења.
- (3) У овим случајевима суброгација испуниоца у права повјериоца настаје у часу испуњења.

Члан 336.

(Законска суброгација)

- (1) Кад обавезу испуни лице које има неки правни интерес у томе, на њега прелази по самом закону у часу испуњења повјериочево потраживање са свим споредним правима.
- (2) Правила о уступању потраживања сходно се примјењују и на односе између дужника и новог повјериоца, ако законом није другачије одређено.

Члан 337.

(Суброгација у случају дјелимичног испуњења)

- (1) У случају дјелимичног испуњења повјериочевог потраживања на испуниоца прелазе споредна права којима је обезбијеђено испуњење тог потраживања само ако нису потребна за испуњење остатка повјериочевог потраживања.
- (2) Повјерилац и испунилац могу уговорити да ће се користити гаранцијама сразмјерно својим потраживањима, а могу уговорити и да ће испунилац имати право првенствене наплате.

Члан 338.

(Докази и средства обезбјеђења)

- (1) Повјерилац је дужан предати испуниоцу средства којима се потраживање доказује или обезбјеђује.
- (2) Изузетно од прописаног ставом (1) овог члана, повјерилац може предати испуниоцу ствар коју је примио у залог од дужника или некога другог само ако залогодавац пристане на то, иначе она остаје код повјериоца да је држи и чува за рачун испуниоца.

Члан 339.

(Колико се може захтијевати од дужника)

Испунилац на којег је прешло потраживање не може захтијевати од дужника више него што је исплатио повјериоцу.

Члан 340.

(Искључење одговорности повјериоца за постојање и наплативост потраживања)

- (1) Повјерилац који је примио испуњење од трећег лица не одговара за постојање и наплативост потраживања у вријеме испуњења.
- (2) Овим се не искључује примјена правила о стицању без основа.

III. Овлашћено лице

Члан 341.

(Овлашћено лице)

- (1) Испуњење мора бити извршено повјериоцу или лицу одређеном законом, судском одлуком, уговором између повјериоца и дужника или од стране самог повјериоца.
- (2) Испуњење је пуноважно и кад је извршено трећем лицу, ако га је повјерилац накнадно одобрио или ако се њиме користио.

Члан 342.

(Испуњење пословно неспособном повјериоцу)

- (1) Испуњење извршено пословно неспособном повјериоцу ослобађа дужника ако је било корисно за повјериоца или се предмет испуњења још налази код њега.
- (2) Пословно неспособан повјерилац може одобрити, пошто постане пословно способан, испуњење које је примио у вријеме своје пословне неспособности.

IV. Предмет испуњења

Члан 343.

(Садржај обавезе)

- (1) Испуњење се састоји у извршењу онога што чини садржај обавезе, те нити га дужник може испунити нечим другим, нити повјерилац може захтијевати нешто друго.
- (2) Нема пуноважног испуњења, ако оно што је дужник предао као дуговану ствар и повјерилац као такву примио то уистину није, и повјерилац има право вратити оно што му је предато и захтијевати дуговану ствар.

Члан 344.

(Замјена испуњења)

- (1) Обавеза престаје ако повјерилац у споразуму с дужником прими нешто друго умјесто онога што му се дугује.
- (2) У том случају дужник одговара исто као продавац за материјалне и правне недостатке ствари дате умјесто тога што је дуговао.
- (3) Повјерилац умјесто захтјева по основу одговорности дужника за материјалне или правне недостатке ствари, може захтијевати од дужника, али не више од јемца, испуњење првобитног потраживања и накнаду штете.

Члан 345.

(Преузимање нове обавезе)

Ако дужник ради намирења повјериоца преузме према овоме нову обавезу, у случају сумње се не сматра да он преузима ту обавезу као замјену за испуњење.

Члан 346.

(Предаја ради продаје)

Ако је дужник предао повјериоцу неку ствар или које друго право да их прода и да из постигнутог износа наплати своје потраживање, а остатак му преда, обавеза престаје тек кад се повјерилац наплати из постигнутог износа.

Члан 347.

(Терет доказивања код замјене испуњења)

Ако повјерилац прихвати неко друго испуњење умјесто дугованог, сматра се да је то примио као потпуну замјену испуњења, ако не докаже супротно.

Члан 348.

(Дјелимично испуњење)

- (1) Повјерилац није дужан примити дјелимично испуњење, осим ако природа обавезе другачије не налаже.
- (2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, повјерилац је дужан примити дјелимично испуњење новчане обавезе, осим ако има посебан интерес да га одбије.

Члан 349.

(Обавеза давања ствари одређених по роду)

- (1) Ако су ствари одређене само по роду, дужник је дужан дати ствари средње каквоће.
- (2) Ако је дужнику била позната намјена ствари, дужан је дати ствари одговарајуће каквоће.

V. Урачунавање испуњења

Члан 350.

(Ред урачунавања)

- (1) Кад између истих лица постоји више истородних обавеза, па оно што дужник испуни није довољно да би се могле намирити све, онда се, ако о томе не постоји споразум повјериоца и дужника, урачунавање врши оним редом који одреди дужник најкасније приликом испуњења.

- (2) Кад нема дужникове изјаве о урачунавању, обавезе се намирују редом како је која доспјела за испуњење.
- (3) Ако је више обавеза истовремено доспјело, прво се намирују оне које су најмање обезбијеђене, а кад су све подједнако обезбијеђене, прво се намирују оне које су дужнику на највећем терету.
- (4) Ако су у погледу околности описаних у ставовима (2) и (3) овог члана, обавезе једнаке, намирују се редом како су настале, а ако су истовремено настале, оно што је дато на име испуњења распоређује се на све обавезе сразмјено њиховим износима.

Члан 351.

(Урачунавање камата и трошкова)

Ако дужник поред главнице дугује и камате и трошкове, урачунавање се врши тако што се прво отплаћују трошкови, затим камате и најзад главница.

VI. Вријеме испуњења

Члан 352.

(Случај кад рок није одређен)

Ако рок није одређен, а сврха посла, природа обавезе и остале околности не захтијевају извјестан рок за испуњење, повјерилац може захтијевати испуњење обавезе одмах, а дужник са своје стране може захтијевати од повјериоца да прими испуњење одмах.

Члан 353.

(Испуњење прије рока)

- (1) Кад је рок уговорен искључиво у интересу дужника, дужник има право испунити обавезу и прије уговореног рока, али је дужан обавијестити повјериоца о својој намјери и пазити да то не буде у невријеме.
- (2) Кад рок није уговорен искључиво у интересу дужника, кад дужник понуди испуњење прије рока, повјерилац може одбити испуњење, а може га и примити и задржати право на накнаду штете, ако о томе без одлагања обавијести дужника.

Члан 354.

(Право повјериоца да захтијева испуњење прије рока)

Повјерилац има право захтијевати испуњење прије рока ако му дужник није дао обећано обезбјеђење или ако на његов захтјев није допунио обезбјеђење смањено без његове кривице, као и кад је рок уговорен искључиво у његовом интересу.

Члан 355.

(Случај кад је одређивање рока остављено једној страни)

Кад је одређивање времена испуњења остављено на вољу повјериоцу или дужнику, друга страна може, ако овлашћеник не одреди рок ни послуже опомене, захтијевати од суда да одреди примјерен рок за испуњење.

Члан 356.
(Новчана обавеза)

- (1) Ако се плаћање врши посредовањем банке или друге организације код које се води рачун повјериоца, сматраће се, ако уговорне стране нису другачије одредиле, да је дуг измирен када банци, односно организацији код које се води рачун стигне новчана дознака у корист повјериоца или налог (вирман) дужникове банке, односно организације да одобри рачуну повјериоца износ назначен у налогу.
- (2) Ако је уговором предвиђено плаћање поштом, претпоставља се да су се стране сагласиле да је уплатом дужног износа пошти дужник измирио своју обавезу према повјериоцу, а ако овакав начин плаћања није уговорен, дуг је измирен кад повјерилац прими новчану дознаку.
- (3) Ако је посебним прописом или уговором предвиђено плаћање чековном уплатницом на одређени рачун, претпоставља се да су се странке сагласиле да је исплата извршена онда када дужник уплати дужни износ чековном уплатницом у корист означеног рачуна.

VII. Мјесто испуњења

Члан 357.
(Општа правила)

- (1) Дужник је дужан испунити обавезу, а повјерилац примити испуњење у мјесту одређеном правним послом или законом.
- (2) Кад мјесто испуњења није одређено, а не може се одредити ни по сврси посла, природи обавезе или осталим околностима, обавеза се испуњава у мјесту у којем је дужник у вријеме настанка обавезе имао своје сједиште, односно пребивалиште, а у недостатку пребивалишта, своје боравиште.
- (3) Ако је дужник правно лице које има више дијелова у разним мјестима, мјестом испуњења сматра се сједиште дијела који треба да изврши радње нужне за испуњење обавезе, ако је повјериоцу та околност при закључивању уговора била позната или морала бити позната.

Члан 358.
(Мјесто испуњења новчаних обавеза)

- (1) Новчане обавезе испуњавају се у мјесту у којем повјерилац има сједиште, односно пребивалиште, а у недостатку пребивалишта, боравиште.
- (2) Ако се плаћање врши вирманом, новчане обавезе се испуњавају у сједишту организације код које се воде повјериочева новчана средства.
- (3) Ако је повјерилац промијенио мјесто у којем је имао своје сједиште, односно пребивалиште у вријеме кад је обавеза настала те су због тога повећани трошкови испуњења, то повећање пада на терет повјериоца.

VIII. Признаница

Члан 359.

(Претпоставке у вези с признаницом)

- (1) Ко испуни обавезу потпуно или дјелимичн, има право захтијевати да му повјерилац о томе изда признаницу о свом трошку.
- (2) Дужник који је новчану обавезу исплатио преко банке или пошт, може захтијевати да му повјерилац изда признаницу само ако за то има оправдан разлог.
- (3) Ако је издата признаница да је потпуно исплаћена главница, претпоставља се да су исплаћене и камате и судски и други трошкови, ако их је било.
- (4) Ако дужник повремених давања, као што су закупнине, и других потраживања која се повремено обрачунавају, као што су она која настају утрошком електричне енергије или воде, или употребом телефона, има признаницу да је исплатио касније доспјело потраживање, претпоставља се да је исплатио и она која су раније доспјела.

Члан 360.

(Признаница код потраживања из хартија од вриједности на доносиоца и по наредби)

- (1) Код испуњења потраживања из хартија од вриједности на доносиоца или по наредби, дужник може захтијевати да се признаница стави на ту хартију и да му се та хартија преда.
- (2) Ако се испуњење не односи на укупно потраживање или је та хартија повјериоцу потребна ради вршења других права, он је може задржати под условом да осим признанице, која је стављена на ту хартију, изда истовремено и посебну признаницу.
- (3) Издавање признанице је довољно, ако повјерилац на захтјев друге стране докаже да је хартија уништена или постла безвриједна, или ако да обезбјеђење за тако дуг временски период за чијег трајања се може очекивати да би друга страна могла бити изложена још неком потраживању из те хартије.
- (4) Дужник може одбити испуњење своје обавезе ако повјерилац не поступи по одредбама ставова (1) до (3) овог члана.

Члан 361.

(Одбијање издавања признанице)

Ако повјерилац одбије издати признаницу, дужник може положити код суда предмет своје обавезе.

IX. Враћање обвезнице

Члан 362.

(Враћање обвезнице)

- (1) Кад потпуно испуни своју обавезу, дужник може, поред признанице, захтијевати од повјериоца да му врати обвезницу.

- (2) Кад повјерилац не може вратити обвезницу, дужник има право захтијевати да му повјерилац изда јавно овјерену исправу да је обавеза престала.
- (3) Ако је дужнику враћена обвезница, претпоставља се да је обавеза потпуно испуњена.
- (4) Дужник који је испунио обавезу само дјелимично, има право захтијевати да се то испуњење забиљежи на обвезници.

Одсјек 2. Доцња

I. Доцња дужника

Члан 363.

(Када дужник долази у доцњу)

- (1) Дужник долази у доцњу кад не испуни обавезу у року одређеном за испуњење.
- (2) Ако рок за испуњење није одређен, дужник долази у доцњу кад га повјерилац позове да испуни обавезу, усмено или писмено, вансудском опоменом или започињањем неког поступка чија је сврха да се постигне испуњење обавезе.
- (3) Дужник и без опомене долази у доцњу ако очигледно одбија испуњење обавезе.
- (4) Ако није уговорен рок плаћања, дужник неког новчаног потраживања, које се дугује као противчинидба за испоруку роба и обављање услуга, долази у доцњу најкасније онда, ако не испуни обавезу:
 - a. у року од тридесет дана након приспијећа рачуна или истоврсног захтјева за плаћање, или
 - b. ако се вријеме приспијећа рачуна или истоврсног захтјева за плаћање не може утврдити, тридесет дана након пријема роба или услуга, или
 - c. ако дужник добије рачун или истоврсни захтјев за плаћање прије пријема роба или услуга, тридесет дана након пријема роба или услуга, или
 - d. ако је законом или уговором предвиђен поступак пријема или провјере, којим се треба утврдити истовјетност роба или услуга с уговором, а дужник добије рачун или истоврсни захтјев за плаћање прије или у тренутку у коме се врши пријем или провјера, тридесет дана након завршеног пријема или провјере.

Члан 364.

(Искључење доцње)

Дужник не долази у доцњу када је овлашћен да одбије извршење чинидбе.

Члан 365.

(Камата на накнаду вриједности)

- (1) Ако је дужник обавезан на накнаду вриједности неког предмета који је за вријеме доцње пропао или из неког разлога насталог за вријеме доцње не може бити предат, повјерилац може захтијевати камате на износ који треба да се надокнади почев од дана падања у доцњу са обавезом предаје ствари.
- (2) Правило из става (1) овог члана примјењује се и ако је дужник обавезан на накнаду умањења вриједности предмета који се погоршао за вријеме доцње.

II. Доцња повјериоца

Члан 366.

(Када повјерилац долази у доцњу)

Повјерилац долази у доцњу ако без основаног разлога одбије да прими испуњење које му је понуђено у потпуности онако како оно гласи или га својим понашањем спријечи.

Члан 367.

(Понуда испуњења)

Сматра се да је дужник понудио испуњење, ако му је повјерилац изјавио да га неће прихватити или ако није поступио по позиву дужника да предузме радњу потребну за пријем испуњења

Члан 368.

(Непотребност понуде)

Ако је дан за испуњење одређен, дужник није обавезан позвати повјериоца да прими испуњење.

Члан 369.

(Недостатак испуњења на страни повјериоца)

Повјерилац долази у доцњу и кад је спреман да прими испуњење дужникове истовремене обавезе, али не нуди испуњење своје доспјеле обавезе.

Члан 370.

(Недостатак испуњења на страни дужника)

Повјерилац не долази у доцњу ако докаже да у вријеме испуњења или у вријеме одређено за испуњење дужник није био у могућности да своју обавезу испуни.

Члан 371.

(Ослобођење дужника од обавезе)

Ако је повјерилац у скривљеној доцњи, суд може дужника ослободити обавезе, ако то одговара принципу правичности.

Члан 372.

(Доцња повјериоца и дужника)

- (1) Доласком повјериоца у доцњу престаје доцња дужника, и на повјериоца прелази ризик случајне пропасти или оштећења ствари.
- (2) Од дана повјериочеве доцње престаје тећи камата.

Члан 373.

(Накнада трошкова и штете)

Повјерилац је дужан накнадити примјерене трошкове изазване његовом доцњом, а и накнадити штету ако је одговоран за доцњу.

Члан 374.

(Одговорност за вријеме доцње повјериоца)

Дужник не одговара за немогућност испуњења обавезе која наступи за вријеме повјерилачке доцње, осим ако ју је изазвао намјерно или грубом непажњом.

Члан 375.

(Доцња повјериоца код понуде испуњења трећег)

- (1) Повјерилац долази у доцњу и када противно одредбама овог закона одбије понуду испуњења трећег лица.
- (2) У случају из става (1) овог члана, треће лице има права која припадају дужнику за вријеме повјерилачке доцње.

Одсјек 3. Полагање и продаја дуговане ствари

Члан 376.

(Полагање код суда)

- (1) Кад је повјерилац у доцњи или је непознат, или кад је неизвјесно ко је повјерилац или гдје се налази, или кад је повјерилац пословно неспособан, а нема заступника, дужник може положити дуговану ствар код суда за повјериоца.
- (2) Право из става (1) овог члана имају и трећа лица која су правно заинтересована да обавеза буде испуњена.
- (3) О извршеном полагању дужник је дужан обавијестити повјериоца ако зна за њега и за његово боравиште.

Члан 377.

(Суд код којег се врши полагање)

- (1) Полагање се врши код стварно надлежног суда у мјесту испуњења, осим ако разлози економичности или природа посла захтијевају да се полагање изврши у мјесту гдје се ствар налази.
- (2) Сваки други стварно надлежни суд мора примити ствар у депозит, а дужник је дужан дати накнаду повјериоцу ако је овај полагањем код другог суда претрпио штету.

Члан 378.

(Предаја на чување другом лицу)

- (1) Кад је предмет обавезе нека ствар која се не може чувати у судском депозиту, дужник може захтијевати од суда да одреди лице коме ће предати ствар да је чува о трошку и за рачун повјериоца.
- (2) У случају обавезе из уговора у привреди, предаја такве ствари јавном складишту на чување за рачун повјериоца има дејство полагања код суда.

- (3) О извршеној предаји на чување дужник је дужан обавијестити повјериоца

Члан 379.

(Узимање положене ствари натраг)

- (1) Дужник може узети натраг положену ствар.
- (2) О узимању ствари дужник је дужан обавијестити повјериоца.
- (3) Право дужника да узме положену ствар престаје кад дужник изјави суду да се одриче тог права, кад повјерилац изјави да прима положену ствар, а и кад буде утврђено правоснажном одлуком да полагање удовољава условима уредног испуњења.

Члан 380.

(Дејство полагања)

- (1) Полагањем дуговане ствари дужник се ослобађа обавезе у часу кад је извршио полагање.
- (2) Ако је дужник био у доцњи, његова доцња престаје.
- (3) Од часа када је ствар положена, ризик случајне пропасти или оштећења ствари прелази на повјериоца.
- (4) Од дана полагања престаје тећи камата.
- (5) Ако дужник узме натраг положену ствар, сматраће се да није било полагања, а његови судужници и јемци остају у обавези.

Члан 381.

(Трошкови полагања)

Трошкове пуноважног и неопозваног полагања сноси повјерилац ако прелазе трошкове испуњења које је дужан сносити дужник.

Члан 382.

(Продаја умјесто полагања ствари)

- (1) Ако је ствар неприкладна за чување или ако су за њено чување или одржавање потребни трошкови несразмјерни с њеном вриједношћу, дужник је може продати на јавној продаји у мјесту одређеном за испуњење, или неком другом мјесту ако је то у интересу повјериоца, а постигнути износ, након одбитка трошкова продаје, положити код суда тог мјеста.
- (2) Ако ствар има текућу цијену или ако је мале вриједности у поређењу с трошковима јавне продаје, дужник је може продати из слободне руке.
- (3) Ако је ствар таква да може брзо пропасти или се покварити, дужник је дужан продати је без одлагања на најпогоднији начин.
- (4) У сваком случају, дужник је дужан обавијестити повјериоца о намјерованој продаји кад год је то могуће, а након извршене продаје о постигнутој цијени и њеном полагању код суда.

Члан 383.

(Предаја ствари повјериоцу)

Суд ће предати повјериоцу положену ствар под условима које је дужник поставио.

Члан 384.

(Продаја ради покрића трошкова чувања)

- (1) Ако трошкови чувања не буду исплаћени у разумном року, суд ће, на захтјев чувара, наредити да се ствар прода и одредити начин продаје.
- (2) Од износа добијеног продајом одбиће се трошкови продаје и трошкови чувања, а остатак положити код суда за повјериоца.

Одјељак Ц. Остали начини престанка обавеза

Одсјек 1. Компензација

Члан 385.

(Општи услови)

Дужник може пребити потраживање које има према повјериоцу са оним што овај потражује од њега, ако оба потраживања гласе на новац или друге замјењиве ствари истог рода и истог квалитета и ако су оба доспјела.

Члан 386.

(Компензациона изјава)

- (1) Компензација не настаје чим се стекну услови за то, него је потребно да једна страна изјави другој да врши компензацију.
- (2) Послије изјаве о компензирању сматра се да је компензација настала оног часа кад су се стекли услови за то.

Члан 387.

(Одсуство узајамности)

- (1) Дужник не може извршити компензацију онога што дугује повјериоцу са оним што повјерилац дугује његовом јемцу.
- (2) Али јемац може извршити компензацију дужникове обавезе према повјериоцу са дужниковим потраживањем од повјериоца.
- (3) Ко је дао своју ствар у залогу за туђу обавезу, може захтијевати од повјериоца да му врати заложену ствар кад се испуне услови за престанак те обавезе компензирањем, као и кад повјерилац својом кривицом пропусти да изврши компензирање.

Члан 388.

(Застарјело потраживање)

- (1) Дуг се може компензирати са застарјелим потраживањем само ако оно још није било застарјело у часу кад су се стекли услови за компензацију.

- (2) Ако су услови за компензацију настали пошто је једно од потраживања застарјело, компензација не настаје ако је дужник застарјелог потраживања истакао приговор застарјелости.

Члан 389.

(Компензација са уступљеним потраживањем)

- (1) Дужник уступљеног потраживања може компензирати пријемнику она своја потраживања која је до обавјештења о уступању могао компензирати уступиоцу.
- (2) Он му може компензирати и она своја потраживања од уступиоца која је стекао прије обавјештења о уступању, а чији рок за испуњење није био доспио у часу када је обавијештен о уступању, али само ако тај рок пада прије рока за испуњење уступљеног потраживања или у исто вријеме.
- (3) Дужник који је без резерве изјавио пријемнику да пристаје на уступање не може му више компензирати никакво своје потраживање од уступиоца.
- (4) Ако је уступљено потраживање уписано у јавне књиге, дужник може извршити компензирање пријемнику само ако је његово потраживање уписано код уступљеног потраживања или ако је пријемник обавијештен приликом уступања о постојању тог потраживања.

Члан 390.

(Случајеви кад је компензација искључена)

Не може престати компензацијом:

- 1) Потраживање које се не може заплијенити;
- 2) Потраживање ствари или вриједности ствари које су дужнику биле дате на чување, или на посудбу, или које је дужник узео бесправно, или их бесправно задржао;
- 3) Потраживање настало намјерним проузроковањем штете;
- 4) Потраживање накнаде штете причињене оштечењем здравља или проузроковањем смрти;
- 5) Потраживање које потиче из законске обавезе издржавања.

Члан 391.

(Забрана на потраживању друге стране)

Дужник не може вршити компензацију ако је његово потраживање доспјело тек пошто је неко трећи ставио забрану на повјериочево потраживање према њему.

Члан 392.

(Урачунавање компензирањем)

Кад између два лица постоји више обавеза које могу престати компензирањем, компензација се врши по правилима која важе за урачунавање испуњења.

Одсјек 2. Отпуштање дуга

Члан 393.
(Споразум)

- (1) Обавеза престаје кад повјерилац изјави дужнику да неће тражити њено испуњење и дужник се с тим сагласи.
- (2) За пуноважност споразума из става (1) овог члана није потребно да буде закључен у форми у којој је закључен посао из којег је обавеза настала.

Члан 394.
(Одрицање од средстава обезбјеђења)

Враћање залога и одрицање од других средстава којима је било обезбијеђено испуњење обавезе, не значи повјериочево одрицање од права да тражи њено испуњење.

Члан 395.
(Отпуштање дуга јемцу)

- (1) Отпуштање дуга јемцу не ослобађа главног дужника, а отпуштање дуга главном дужнику ослобађа јемца.
- (2) Кад има више јемаца, па повјерилац ослободи једног од њих, остали остају у обавези, али се њихова обавеза смањује за дио који отпада на ослобођеног јемца.

Члан 396.
(Опште отпуштање дугова)

Опште отпуштање дугова гаси сва повјериочева потраживања према дужнику, изузев оних за која повјерилац није знао да постоје у часу кад је отпуштање извршено.

Одсјек 3. Пренов (Новација)

Члан 397.
(Услови)

- (1) Обавеза престаје ако се повјерилац и дужник сагласе да постојећу обавезу замијене новом и ако нова обавеза има различит предмет или различити правни основ.
- (2) Споразум повјериоца и дужника којим се мијења или додаје одредба о року, о мјесту или начину испуњења, затим накнадни споразум о камати, уговорној казни, обезбјеђењу испуњења или о којој другој споредној одредби, као и споразум о издавању нове исправе о дугу, не сматрају се преновом.
- (3) Издавање мјенице или чека због неке раније обавезе не сматра се преновом, изузев кад је то уговорено.

Члан 398.

(Воља да се изврши пренов)

Пренов се не претпоставља, те ако стране нису изразиле намјеру да угасе постојећу обавезу кад су стварале нову, ранија обавеза не престаје, већ постоји и даље поред нове.

Члан 399.

(Дејство пренова)

- (1) Уговором о пренову ранија обавеза престаје, а нова настаје.
- (2) С ранијом обавезом престају и залог и јемство, изузев ако је с јемцем или залогодавцем другачије уговорено.
- (3) Правило из става (2) овог члана примјењује се и на остала споредна права која су била везана за ранију обавезу.

Члан 400.

(Недостатак раније обавезе)

- (1) Пренов је без дејства ако је ранија обавеза била ништава или већ угашена.
- (2) Ако је ранија обавеза била рушљива, пренов је пуноважан ако је дужник знао за недостатак раније обавезе.

Члан 401.

(Дејство поништења)

Када је уговор о пренову поништен, сматра се да није ни било пренова и да ранија обавеза није ни престала постојати.

Одсјек 4. Сједињење (Конфузија)

Члан 402.

(Сједињење)

- (1) Обавеза престаје сједињењем кад једно исто лице постане и повјерилац и дужник.
- (2) Кад јемац постане повјерилац, обавеза главног дужника не престаје.
- (3) Обавеза уписана у јавној књизи престаје сједињењем тек кад се изврши упис брисања.

Одсјек 5. Немогућност испуњења

Члан 403.

(Престанак обавезе због немогућности испуњења)

- (1) Обавеза престаје кад њено испуњење постане немогуће услед околности због којих дужник не одговара.

- (2) Дужник доказује околности које искључују његову одговорност.

Члан 404.

(Ствари одређене по роду као предмет обавезе)

- (1) Ако су предмет обавезе ствари одређене по роду, обавеза не престаје чак и кад све што дужник има од таквих ствари пропадне усљед околности за које он не одговара.
- (2) Кад су предмет обавезе ствари одређене по роду које се имају узети из одређене масе тих ствари, обавеза престаје кад пропадне цијела та маса.

Члан 405.

(Захтјев на уступање права према трећем)

- (1) Ако испуњење обавезе постане немогуће, повјерилац може захтијевати да му дужник уступи право које има према трећем лицу због настале немогућности или преда накнаду коју је примио.
- (2) Ако повјерилац искористи право из става (1) овог члана, остаје обавезан на противчинидабу. Протучинидаба се сходно умањује уколико је уступљена накнада или право на накнаду у мањој вриједности од чинидабе која је постала немогућа.

Одсјек 6. Протек времена и отказ

Члан 406.

(Рок у трајном дуговинском односу)

Трајни дуговински однос с одређеним роком трајања престаје кад рок истекне, изузев кад је уговорено или законом одређено да се последије истека рока дуговински однос продужава за неодређено вријеме, ако не буде благовремено отказан.

Члан 407.

(Отказ трајног дуговинског односа)

- (1) Ако вријеме трајања дуговинског односа није одређено, свака га страна може прекинути отказом.
- (2) Отказ мора бити достављен другој страни.
- (3) Отказ се може дати у свако доба, осим у невријеме.
- (4) Отказани дуговински однос престаје када истекне отказни рок одређен уговором, а ако такав рок није одређен уговором, однос престаје након истека рока одређеног законом или обичајем, односно истеком примјереног рока.
- (5) Стране могу уговорити да ће њихов дуговински однос престати самим достављањем отказа, ако за одређени случај закон не уређује нешто друго.
- (6) Повјерилац има право захтијевати од дужника оно што је доспјело прије него што је обавеза престала протеком рока или отказом.

Одсјек 7. Смрт дужника или повјериоца

Члан 408.

(Смрт дужника или повјериоца)

Смрћу дужника или повјериоца престаје обавеза само ако је настала с обзиром на личне особине које од уговорних страна или личне способности дужника.

Одјељак Д. Застарјелост

Одсјек 1. Опште одредбе

Члан 409.

(Опште правило)

- (1) Застарјелост престаје право да се захтијева испуњење обавезе.
- (2) Застарјелост наступа кад протекне законом одређено вријеме у којем је повјерилац могао захтијевати испуњење обавезе.
- (3) Суд се не може обазирати на застарјелост ако се дужник није на њу позвао.

Члан 410.

(Почетак тока застаријевања)

- (1) Застаријевање почиње тећи првог дана послје дана када је повјерилац имао право да захтијева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није шта друго прописано.
- (2) Ако се обавеза састоји у томе да се нешто не учини, пропусти или трпи, застаријевање почиње тећи првог дана послје дана кад је дужник поступио противно обавези.

Члан 411.

(Наступање застарјелости)

Застарјелост наступа кад истекне посљедњи дан законом одређеног времена.

Члан 412.

(Урачунавање времена претходника)

У вријеме застарјелости рачуна се и вријеме које је протекло у корист дужникових претходника.

Члан 413.

(Забрана промјене рока застарјелости)

- (1) Правним послом не може се одредити дуже или краће вријеме застарјелости од оног времена које је одређено законом.

(2) Правним послом не може се одредити да застарјелост неће тећи неко вријеме.

Члан 414.

(Одрицање од застарјелости)

Дужник се не може одрећи застарјелости прије него што протекне вријеме одређено за застарјелост.

Члан 415.

(Писмено признање и обезбјеђење застарјеле обавезе)

- (1) Писмено признање застарјеле обавезе сматра се одрицањем од застарјелости.
- (2) Писмено признање основа застарјеле обавезе сматра се одрицањем од застарјелости цјелокупне обавезе.
- (3) Ако је писмено признање застарјеле обавезе ограничено на дио обавезе, сматра се одрицањем од застарјелости само тог дијела обавезе.
- (4) Давање залога или којег другог обезбјеђења за застарјело потраживање има дејство одрицања од застарјелости.

Члан 416.

(Дејство испуњења застарјеле обавезе)

Ако дужник испуни застарјелу обавезу, нема право захтијевати да му се врати оно што је дао, чак и ако није знао да је обавеза застарјела.

Члан 417.

(Повјерилац чије је потраживање обезбијеђено)

- (1) Кад протекне вријеме застарјелости, повјерилац чије је потраживање обезбијеђено залогом или хипотеком може се намирити само из оптерећене ствари ако је држи у рукама или ако је његово право уписано у јавној књизи.
- (2) Застарјела потраживања камата и других повремених давања не могу се намирити из оптерећене ствари.

Члан 418.

(Споредна потраживања)

Кад застари главно потраживање, застарјела су и споредна потраживања, као што су потраживања камата, плодова, трошкова, уговорне казне.

Члан 419.

(Случајеви кад се не примјењују правила о застарјелости)

Правила о застарјелости не примјењују се у случајевима када су у закону одређени рокови у којима треба да се подигне тужба или да се изврши одређена радња под пријетњом губитка права.

Одсјек 2. Вријеме потребно за застарјелост

Члан 420.

(Општи рок застарјелости)

Потраживања застаријевају за пет година, ако законом није одређен неки други рок застарјелости.

Члан 421.

(Повремена потраживања)

- (1) Потраживања повремених давања која доспијевају годишње или у краћим одређеним временским размацама (повремена потраживања), па било да се ради о споредним повременим потраживањима, као што је потраживање камата, било да се ради о таквим повременим потраживањима у којима се исцрпљује само право, као што је потраживање издржавања, застаријевају за три године од доспјелости сваког појединог давања.
- (2) Одредба става (1) примјењује се и на ануитете којима се у једнаким унапријед одређеним повременим износима отплаћују главница и камате, али се не примјењује на отплате у оброцима и друга дјелимична испуњења.

Члан 422.

(Застарјелост самог права)

- (1) Само право из којег проистичу повремена потраживања застаријева за пет година, рачунајући од доспјелости најстаријег неиспуњеног потраживања послје којег дужник није вршио давања.
- (2) Када застари право из којег проистичу повремена потраживања, повјерилац губи право не само да захтијева будућа повремена давања, него и повремена давања која су доспјела прије ове застарјелости.
- (3) Право на издржавање одређено законом не застаријева.

Члан 423.

(Међусобна потраживања из уговора о промету роба и услуга)

- (1) Међусобна потраживања из уговора о промету роба и услуга, те потраживања накнаде за издатке учињене у вези с тим уговорима застаријевају за три године.
- (2) Застаријевање тече одвојено за сваку испоруку робе, извршени рад и услугу.

Члан 424.

(Потраживања закупнине и најамнине)

Потраживање закупнине и најамнине, било да је уговорено да се плаћа повремено, било у једном укупном износу, застаријева за три године.

Члан 425.

(Потраживање накнаде штете)

- (1) Потраживање накнаде проузроковане штете застаријева за три године од кад је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило.
- (2) У сваком случају потраживање из става (1) овог члана застаријева за пет година од када је штета настала.
- (3) Потраживање накнаде штете настале поводом уговорне обавезе застаријева за вријеме одређено за застарјелост те обавезе.

Члан 426.

(Потраживање накнаде штете проузроковане кривичним дјелом)

- (1) Кад је штета проузрокована кривичним дјелом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарјелости, захтјев за накнаду штете према одговорном лицу застаријева кад истекне вријеме одређено за застарјелост кривичног гоњења.
- (2) Прекид застаријевања кривичног гоњења повлачи за собом и прекид застаријевања захтјева за накнаду штете.
- (3) Правила из става (1) и (2) примјењују се и на застој застаријевања.

Члан 427.

(Потраживање накнаде штете проузроковане неисправним производом)

- (1) Захтјев за накнаду штете проузроковане неисправним производом застаријева у року од три године од дана када је оштећени сазнао или морао сазнати за штету, неисправност и личност произвођача.
- (2) Право на накнаду штете проузроковане неисправним производом гаси се у сваком случају у року од пет година од дана настанка штете.

Члан 428.

(Једногодишњи рок застарјелости)

- (1) Застаривају за једну годину:
 - a. потраживања накнаде за испоручену електричну и топлотну енергију, гас, воду, за димњачарске услуге и за одржавање чистоће, кад је испорука, односно услуга извршена за потребе домаћинства,
 - b. потраживања радио-станице и радио-телевизијске станице за употребу радио-пријемника и телевизијског пријемника,
 - c. потраживања поште, телеграфа и телефона за употребу телефона и поштанских претинаца, те друга њихова потраживања која се наплаћују у тромјесечним или краћим роковима,
 - d. потраживања претплате на повремене публикације, рачунајући од истека времена за које је публикација наручена,
 - e. потраживања накнаде по основу управљања и одржавања заједничких дијелова зграде,
 - f. потраживања из основа пружања услуга кабловске телевизије и кабловског интернета, односно интернета,
 - g. потраживања накнаде из основа других услуга за потребе домаћинства.
- (2) Застаријевање потраживања наведених у ставу (1) овог члана тече иако су испоруке или услуге продужене.

Члан 429.

(Потраживања утврђена пред судом или другим надлежним органом)

- (1) Сва потраживања која су утврђена правоснажном судском одлуком или одлуком другог надлежног органа, или поравнањем пред судом или другим надлежним органом, застаријевају за десет година, па и она за која закон иначе предвиђа краћи рок застарјелости.
- (2) Сва повремена потраживања која проистичу из таквих одлука или поравнања и доспијевају убудуће, застаријевају у року предвиђеном за застарјелост повремених потраживања.

Члан 430.

(Рокови застарјелости код уговора о осигурању)

- (1) Потраживања уговарача осигурања, односно трећег лица из уговора о осигурању живота застаријевају за пет, а из осталих уговора о осигурању за три године, рачунајући од првог дана послје протеча календарске године у којој је потраживање настало.
- (2) Ако заинтересовано лице докаже да до дана одређеног у ставу (1) овог члана није знало да се осигурани случај догодио, застаријевање почиње од дана када је за то сазнало, с тим да у сваком случају потраживање застаријева код осигурања живота за десет, а код осталих уговора о осигурању за пет година од дана одређеног у ставу (1) овог члана.
- (3) Потраживања осигуравача из уговора о осигурању застаријевају за три године.
- (4) Кад у случају осигурања од одговорности трећег оштећено лице захтијева накнаду од осигураника или је добије од њега, застаријевање осигураниковог захтјева према осигуравачу почиње од дана кад је оштећено лице тражило судским путем накнаду од осигураника, односно када му је осигураник накнадио штету.
- (5) Непосредан захтјев трећег оштећеног лица према осигуравачу застаријева за исто вријеме за које застаријева његов захтјев према осигуранику одговорном за штету.
- (6) Застаријевање потраживања које припада осигуравачу према трећем лицу одговорном за наступање осигураног случаја почиње тећи кад и застаријевање потраживања осигураника према том лицу и навршава се у истом року.

Одсјек 3. Застој застаријевања

Члан 431.

(Потраживања између одређених лица)

Застаријевање не тече:

- a. између супружника,
- b. између родитеља и дјете док траје родитељско право,
- c. између штићеника и његова старатеља, те органа старатељства за вријеме трајања старатељства и док не буду положени рачуни,
- d. између два лица која живе у ванбрачној заједници, док та заједница постоји.

Члан 432.

(Потраживања одређених лица)

Застаријевање не тече:

- a. за вријеме мобилизације, у случају непосредне ратне опасности или рата у погледу потраживања лица на војној дужности,
- b. у погледу потраживања која имају лица запослена у туђем домаћинству према послодавцу или члановима његове породице који заједно с њим живе, све док тај однос траје.

Члан 433.

(Несавладиве препреке)

Застаријевање не тече за све вријеме за које повјериоцу није било могуће због несавладивих препрека да судским путем захтијева испуњење обавезе.

Члан 434.

(Утицај узрока застоја застаријевања)

- (1) Ако застаријевање није могло почети тећи због неког законског узрока, оно почиње тећи кад тај узрок престане.
- (2) Ако је застаријевање почело тећи прије него што је настао узрок који је зауставио његов даљи ток, оно наставља тећи кад престане тај узрок, а вријеме које је истекло прије заустављања рачуна се у законом одређени рок за застарјелост.

Члан 435.

(Потраживања према пословно неспособним лицима и њихова потраживања)

- (1) Застаријевање тече и према малољетнику и другом пословно неспособном лицу, без обзира на то да ли имају законског заступника или не.
- (2) Изузетно, застарјелост потраживања малољетника који нема заступника и другог пословно неспособног лица без заступника, не може наступити док не протекну двије (2) године од кад су постала потпуно пословно способна или од кад су добила заступника.
- (3) Ако је за застарјелост неког потраживања одређено вријеме краће од двије (2) године, а повјерилац је малољетник који нема заступника или неко друго пословно неспособно лице без заступника, застаријевање тог потраживања почиње тећи од кад је повјерилац постао пословно способан или од када је добио заступника.

Члан 436.

(Потраживање професионалног војног лица и припадника резервног војног састава)

Застарјелост потраживања професионалног војног лиц, односно припадника резервног војног састава које је на дужности у оружаним снагама Босне и Херцеговине у мировним операцијама ван земље, не може наступити док не протекну три (3) мјесеца од престанка мировне операције.

Одјек 4. Прекид застаријевања

Члан 437.

(Признање дуга)

- (1) Застаријевање се прекида кад дужник призна дуг.
- (2) Ако је дужник признао дуг у основи, без изјашњавања о висини обавезе, застаријевање је прекинуто у односу на цијелу обавезу.
- (3) Ако је дужник изјаву о признању дуга ограничио на одређени дио обавезе, прекинуто је застаријевање тог дијела.
- (4) Признање дуга може се учинити не само изјавом повјериоцу, него и на посредан начин, као што су давање отплате, плаћање камате, давање обезбјеђења.

Члан 438.

(Подношење тужбе)

Застаријевање се прекида подношењем тужбе и сваком другом повјериоачевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом, ради утврђивања, обезбјеђења или остварења потраживања.

Члан 439.

(Одустанак, одбацивање или одбијање тужбе)

- (1) Прекид застаријевања извршен подношењем тужбе или којом другом повјериоачевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом ради утврђивања, обезбјеђења или остварења потраживања, сматра се да није наступио ако повјерилац одустане од тужбе или радње коју је предузео.
- (2) Сматра се да није било прекида ако повјериоачева тужба или захтјев буде одбачен или одбијен, или ако постигнута или предузета мјера извршења или обезбјеђења буде поништена.

Члан 440.

(Одбацивање тужбе због ненадлежности)

- (1) Ако је тужба против дужника одбачена због ненадлежности суда или којег другог узрока који се не тиче бити ствари, па повјерилац поднесе поново тужбу

у року од три мјесеца од дана правоснажности одлуке о одбацивању тужбе, сматра се да је застаријевање прекинуто првом тужбом.

- (2) Правило из става (1) овог члана се примјењује и на позивање у заштиту и за истицање пребијања потраживања у спору, као и у случају кад је суд или други орган упутио дужника да своје пријављено потраживање остварује у парничном поступку.

Члан 441.

(Позивање дужника)

За прекид застаријевања није довољно да повјерилац позове дужника писмено или усмено да обавезу испуни.

Члан 442.

(Рок застарјелости у случају прекида)

- (1) Након прекида застаријевање почиње тећи изнова, а вријеме које је протекло прије прекида не рачуна се у законом одређени рок за застарјелост.
- (2) Застаријевање прекинуто признањем од стране дужника почиње тећи изнова од признања.
- (3) Кад је прекид застаријевања настао подношењем тужбе или позивањем у заштиту, или истицањем пребијања потраживања у спору, односно пријављивањем потраживања у неком другом поступку, застаријевање почиње тећи изнова од дана кад је спор окончан или свршен на неки други начин.
- (4) Кад је прекид застаријевања настао пријавом потраживања у стечајном поступку, застаријевање почиње тећи изнова од дана окончања тог поступка.
- (5) Правило из става (4) овог члана примјењује се и кад је прекид застаријевања настао захтјевом принудног извршења или обезбјеђења.
- (6) Застаријевање које почиње тећи изнова послије прекида навршава се кад протекне онолико времена колико је законом одређено за застаријевање које је прекинуто.

Члан 443.

(Застарјелост у случају пренова)

Ако је прекид настао признањем дуга од стране дужника, а повјерилац и дужник су се споразумјели да измијене основу или предмет обавезе, ново потраживање застаријева за вријеме које је одређено за његову застарјелост.

ГЛАВА V - РАЗНЕ ВРСТЕ ОБАВЕЗА

Одјељак А. Новчане обавезе

Одсјек 1. Опште одредбе

Члан 444.

(Начело монетарног номинализма)

Кад обавеза има за предмет износ новца, дужник је дужан исплатити онај број новчаних јединица на који обавеза гласи, изузев кад закон одређује шта друго.

Члан 445.

(Валута обавезе)

- (1) Допуштена је одредба уговора према којој се вриједност уговорене обавезе у домаћој валути израчунава на основу цијене злата или курса домаће валуте у односу према иностраној валути.
- (2) У случају из става (1) овог члана обавеза се испуњава плаћањем у домаћој валути према продајном курсу овлашћене банке у мјесту испуњења обавезе који важи тог дана, ако странке нису уговориле други курс.
- (3) Ако новчана обавеза противно закону гласи на плаћање у злату или некој иностраној валути, њено се испуњење може захтијевати само у домаћој валути према продајном курсу овлашћене банке у мјесту испуњења обавезе који важи тог дана.

Члан 446.

(Плаћање прије рока)

- (1) Дужник може новчану обавезу испунити прије рока.
- (2) Ништава је одредба уговора којом се дужник одриче тог права.
- (3) У случају испуњења новчане обавезе прије рока дужник има право од износа дуга одбити износ камате за вријеме од дана исплате до доспјелости обавезе само ако је на то овлашћен уговором или то произлази из обичаја.

Одсјек 2. Уговорна камата

Члан 447.

(Стопа уговорне камате)

- (1) Уговорне стране слободно одређују стопу уговорне камате.
- (2) Ако је камата уговорена, али није одређена њена стопа, важи стопа затезне камате.

Члан 448.

(Камата на камату)

- (1) Ништава је одредба уговора којом се предвиђа да ће на камату, када доспије за исплату, почети тећи камата ако не буде исплаћена.
- (2) Може се унапријед уговорити да ће се стопа камате повећати ако дужник не исплати доспјеле камате на вријеме.

Члан 449.

(Камата у неновчаним обавезама)

Одредбе овог закона о уговорној камати на одговарајући начин важе и за остале обавезе које имају за предмет ствари одређене по роду.

Одјељак Б. Обавезе са више предмета

Одјељак 1. Алтернативне обавезе

Члан 450.

(Право избора)

Ако нека обавеза има два или више предмета, али је дужник дужан дати само један да би се ослободио обавезе, право избора, ако није што друго уговорено, припада дужнику и обавеза престаје кад он преда предмет који је изабрао.

Члан 451.

(Неопозивост и дејство извршеног избора)

- (1) Избор је извршен кад страна којој припада право избора обавијести другу страну о томе шта је изабрала, и од тог часа избор се више не може мијењати.
- (2) Извршењем избора сматра се да је обавеза од почетка била једноставна и да је њен предмет од почетка била изабрана ствар.

Члан 452.

(Трајање права избора)

- (1) Дужник има право избора све док у поступку принудног извршења једна од дугованих ствари не буде потпуно или дјелимично предата повјериоцу по његовом избору.
- (2) Ако право избора припада повјериоцу, а он се не изјасни о избору у року одређеном за испуњење, дужник га може позвати да изврши избор и за то му одредити примјерен рок, послије чијег истека право избора прелази на дужника.

Члан 453.

(Избор повјерен трећем лицу)

Ако избор треба да изврши неко треће лице, а оно то не учини, свака страна може захтијевати да избор изврши суд.

Члан 454.

(Ограничење на преостали предмет)

Ако је један предмет обавезе постао немогућ усљед неког догађаја за који не одговара ниједна страна, обавеза се ограничава на преостали предмет.

Члан 455.

(Ограничење у случају одговорности једне стране)

- (1) Кад је један предмет обавезе постао немогућ усљед догађаја за који је одговоран дужник, обавеза се ограничава на преостали предмет у случају да

право избора припада њему, а ако право избора припада повјериоцу, он може по свом избору тражити преостали предмет или накнаду штете.

- (2) Кад је један предмет обавезе постао немогућ усљед догађаја за који је одговоран повјерилац, дужникова обавеза престаје, али у случају да њему припада право избора, он може тражити накнаду штете и извршити своју обавезу преосталим предметом, а ако право избора има повјерилац, он може дати накнаду штете и тражити преостали предмет.

Одсјек 2. Факултативне обавезе и факултативна потраживања

I. Факултативне обавезе

Члан 456.

(Овлашћење дужника у факултативној обавези)

Дужник чија обавеза има један предмет, али му је допуштено да се ослободи своје обавезе дајући неки други одређени предмет, може се користити том могућношћу све док повјерилац у поступку принудног извршења не добије потпуно или дјелимично предмет обавезе.

Члан 457.

(Овлашћења повјериоца у факултативној обавези)

- (1) Повјерилац у факултативној обавези може захтијевати од дужника само предмет обавезе, али не и други предмет којим дужник, ако хоће, може такође испунити своју обавезу.
- (2) Кад предмет обавезе постане немогућ усљед догађаја за који дужник не одговара, повјерилац може тражити само накнаду штете, али се дужник може ослободити обавезе дајући предмет који је овлашћен дати умјесто дугованог предмета.

II. Факултативна потраживања

Члан 458.

(Правила)

- (1) Кад је уговором или законом предвиђено да повјерилац може умјесто дугованог предмета захтијевати од дужника неки други одређени предмет, дужник је дужан предати му тај предмет ако повјерилац то захтијева.
- (2) За факултативна потраживања, поред утврђеног у ставу (1) овог члана, важе према намјери уговарача и према приликама посла одговарајућа правила о факултативним и о алтернативним обавезама.

Одјељак Ц. Обавеза са више дужника или повјерилаца

Одсјек 1. Дјељиве обавезе

Члан 459.

(Дјељивост обавезе)

Обавеза је дјељива ако се оно што се дугује може подијелити и испунити у дијеловима који имају иста својства као и цијела чинидба и ако оно том подјелом не губи ништа од своје вриједности.

Члан 460.

(Дјелимични дужник)

- (1) Код дјељиве обавезе више лица, сваки дужник је обавезан само на свој дио, ако из закона, уговора или из односа између дужника не произлази шта друго (дјелимични дужник).
- (2) У случају сумње у погледу величине дугованог дијела обавеза се дијели на једнаке дијелове.

Члан 461.

(Дјелимични повјерилац)

- (1) Ако више лица може захтијевати неку дјељиву обавезу, сваки повјерилац има право само на један дио, ако из закона, уговора или односа између повјерилаца не произлази шта друго (дјелимични повјерилац).
- (2) У случају сумње у погледу величине дијела потраживања сваком од повјерилаца припада једнак дио потраживања.
- (3) Својим дијелом у потраживању сваки повјерилац може самостално располагати, ако тиме не вријеђа облигациони однос из којег потраживање потиче.

Одсјек 2. Солидарне обавезе

I. Солидарност дужника

Члан 462.

(Претпоставка солидарности)

Кад има више дужника у некој дјељивој обавези насталој уговором између привредника, они одговарају повјериоцу солидарно, осим ако су уговорачи изричито искључили солидарну одговорност.

Члан 463.

(Садржај солидарности дужника)

- (1) Сваки дужник солидарне обавезе одговара повјериоцу за цијелу обавезу и повјерилац може захтијевати њено испуњење од било којег солидарног дужника све док не буде потпуно испуњена, али кад један дужник испуни обавезу, она престаје и сви се дужници ослобађају.
- (2) Од више солидарних дужника сваки може дуговати с другим роком испуњења, под другим условима и уопште са различитим одступањима.

Члан 464.

(Замјена испуњења солидарне обавезе)

- (1) Сваки солидарни дужник може се позвати на пребијање које је извршио његов садужник.
- (2) Давање умјесто испуњења, полог и пребијање, које као испуњење обавезе учини један од солидарних дужника, дјелују и за остале дужнике.
- (3) Потраживање једног солидарног дужника не могу пребијати остали солидарни дужници.

Члан 465.

(Отпуштање дуга)

- (1) Отпуштање дуга извршено споразумно с једним солидарним дужником ослобађа обавезе и остале дужнике.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, ако је отпуштање имало за сврху да ослободи обавезе само дужника с којим је извршено, солидарна обавеза смањује се за дио који према међусобним односима дужника пада на њега, а остали дужници одговарају солидарно за остатак обавезе.

Члан 466.

(Пренов)

- (1) Преновом који је повјерилац извршио с једним солидарним дужником ослобађају се остали дужници.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, ако су повјерилац и дужник пренов ограничили на дио обавезе који долази на овога, обавеза осталих не престаје, него се само смањује за тај дио.

Члан 467.

(Поравнање)

Поравнање које је закључио један од солидарних дужника с повјериоцем нема дејство према осталим дужницима, али они имају право прихватити то поравнање, ако оно није ограничено на дужника с којим је закључено.

Члан 468.

(Сједињење)

Кад се у једном лицу сједини својство повјериоца и својство дужника исте солидарне обавезе, обавеза осталих дужника смањује се за износ дијела који на њега пада.

Члан 469.

(Доцња повјериоца)

Кад повјерилац дође у доцњу према једном солидарном дужнику, он је у доцњи и према осталим солидарним дужницима.

Члан 470.

(Доцња једног дужника и признање дуга)

- (1) Доцња једног солидарног дужника нема дејства према осталим дужницима.
- (2) Правило из става (1) примјењује се и на признање дуга које би извршио један од солидарних дужника.

Члан 471.

(Застој и прекид застаријевања и одрицање од застарјелости)

- (1) Ако застаријевање не тече или је прекинуто према једном дужнику, оно тече за остале солидарне дужнике и може се навршити, али дужник према којем обавеза није застарјела и који ју је морао испунити има право захтијевати од осталих дужника према којима је обавеза застарјела да му накнаде сваки свој дио обавезе.
- (2) Одрицање од навршене застарјелости нема дејства према осталим дужницима.

Члан 472.

(Дејство чињеница везаних за једног солидарног дужника)

Чињенице које су везане за личност само једног од солидарних дужника не дјелују према осталим солидарним дужницима, ако из природе облигационог односа не произлази шта друго. Ово важи нарочито за правоснажну пресуду коју повјерилац издејствује против једног солидарног дужника.

Члан 473.

(Право испуниоца на накнаду – регрес)

- (1) Дужник који је испунио обавезу има право захтијевати од сваког садужника да му надокнади дио обавезе који пада на њега. Регрес обухвата и примјерене трошкове које је дужник имао ради намирања повјериоца.
- (2) На правило из става (1) није од утицаја околност што је повјерилац неког од садужника ослободио дуга или му је дуг смањио.
- (3) Дио који пада на дужника од кога се не може добити накнада дијели се сразмјерно на све дужнике.

Члан 474.

(Подјела на једнаке дијелове и изузетак)

- (1) Ако није шта друго уговорено или иначе не произлази из правних односа учесника у послу, на сваког дужника долази једнак дио дуга.

- (2) Ако је солидарна обавеза закључена у искључивом интересу једнога солидарног дужника, он је дужан накнадити цијели износ обавезе садужнику који је намирио повјериоца.

Члан 475.

(Остале обавезе у односу солидарних дужника)

Ако из међусобног односа дужника не произлази супротно, солидарни дужници су обавезни учествовати у намирењу повјериоца, а нарочито на захтјев садужника обавезу код повјериоца измирити у одговарајућим дијеловима.

Члан 476.

(Смањење обавезе солидарних дужника код накнаде штете)

Када је проузроковању штете настале у истом штетном догађају учествовало више лица тако да би по природи ствари њихова одговорност за штету била солидарна, а по одредбама закона или по споразуму са повјериоцем одговорност неког од њих буде смањена или искључена, солидарна обавеза накнаде штете се смањује за удио који би у регресном обрачуну између дужника коначно теретио привилегованог дужника, ако разлози искључења, односно смањења његове обавезе не би упућивали на другачије рјешење.

II. Солидарност повјерилаца

Члан 477.

(Солидарност се не претпоставља)

Кад на повјерилачкој страни има више лица, између њих постоји солидарност само ако је уговорена или законом одређена.

Члан 478.

(Садржај солидарности)

- (1) Сваки солидарни повјерилац има право захтијевати од дужника испуњење цијеле обавезе, али кад један од њих буде намирен, обавеза престаје и према осталим повјериоцима.
- (2) Дужник може испунити обавезу повјериоцу којег сам изабере, све док неки повјерилац не затражи испуњење.

Члан 479.

(Замјена испуњења код солидарних повјерилаца)

Давање умјесто испуњења и полог дјелују према свим солидарним повјериоцима.

Члан 480.

(Пребијање)

- (1) Дужник може извршити пребијање своје обавезе с потраживањем које има према повјериоцу који му захтијева испуњење.

- (2) Пребијање с потраживањем које има према неком другом повјериоцу дужник може извршити само до висине дијела солидарног потраживања које припада том повјериоцу.

Члан 481.

(Отпуштање дуга и пренов)

Отпуштањем дуга и преновом између дужника и једног повјериоца смањује се солидарна обавеза за онолико колико износи дио потраживања тог повјериоца.

Члан 482.

(Поравнање)

Поравнање које је закључио један од солидарних повјерилаца с дужником нема дејство према осталим повјериоцима, али они имају право прихватити то поравнање, изузев кад се оно односи само на дио потраживања повјериоца с којим је закључено.

Члан 483.

(Сједињење)

Кад се у лицу једног солидарног повјериоца сједини и својство дужника, сваки од осталих солидарних повјерилаца може од њега захтијевати само свој дио потраживања.

Члан 484.

(Доцња)

- (1) Кад дужник дође у доцњу према једном солидарном повјериоцу, он је у доцњи и према осталим повјериоцима.
- (2) Доцња једнога солидарног повјериоца дјелује и према осталим повјериоцима.

Члан 485.

(Признање дуга)

Признање дуга учињено једном повјериоцу користи свим повјериоцима.

Члан 486.

(Застарјелост)

- (1) Ако један повјерилац прекине застаријевање или ако према њему не тече застаријевање, то не користи осталим повјериоцима и према њима застаријевање тече и даље.
- (2) Одрицање од застарјелости извршено према једном повјериоцу користи и осталим повјериоцима.

Члан 487.

(Дејство чињеница везаних за једног солидарног повјериоца)

Чињенице које су везане за личност само једног од солидарних повјерилаца не дјелују према осталим солидарним повјериоцима, ако из природе облигационог односа не произлази шта друго.

Члан 488.

(Односи између повјерилаца након испуњења)

- (1) Сваки солидарни повјерилац има право захтијевати од повјериоца који је примио испуњење од дужника да му преда дио који му припада.
- (2) Ако из односа међу повјериоцима не проистиче шта друго, сваком солидарном повјериоцу припада једнак дио.

Одсјек 3. Недјелјиве обавезе

Члан 489.

(Недјелјиве обавезе)

- (1) За недјелјиве обавезе у којима има више дужника на одговарајући се начин примјењују прописи о солидарним обавезама.
- (2) Кад у недјелјивој обавези има више повјерилаца међу којима није ни уговорена ни законом утврђена солидарност, један повјерилац може захтијевати да дужник испуни њему само ако је овлашћен од осталих повјерилаца да прими испуњење, а иначе сваки повјерилац може захтијевати од дужника да обавезу испуни свим повјериоцима заједно или да је положи суду.

Члан 490.

(Заједнички дужници)

Ако више лица дугују једну чинидбу која се може извршити само заједно од свих (заједничка обавеза), сви дужници су заједно обавезни на заједничку радњу. Они ће бити заједнички тужени и може се само из једног извршног наслова усмјереном против свих провести извршење.

Члан 491.

(Заједнички повјериоци)

- (1) Ако више лица могу захтијевати испуњење недјелјиве обавезе, дужник може, ако то нису солидарни повјериоци, само према свима заједно извршити обавезу, а сваки повјерилац захтијевати испуњење обавезе само према свима.
- (2) Сваки повјерилац може захтијевати да дужник дуговану ствар положи за све повјериоце или, ако та ствар није погодна за полагање, преда на чување трећем лицу које одреди суд.
- (3) Друге чињенице које су везане само за личност једног од повјерилаца не дјелују према осталим повјериоцима.

ГЛАВА VI - ПРОМЈЕНА ПОВЈЕРИОЦА ИЛИ ДУЖНИКА

Одјељак А. Уступање потраживања уговором (цесија)

Одсјек 1. Опште одредбе

Члан 492.

(Потраживања која се могу пренијети уговором)

- (1) Повјерилац може уговором закљученим са трећим, на трећег пренијети своје потраживање, изузев оног чији је пренос забрањен законом или које је везано за личност повјериоца, или које се по својој природи противи преношењу на другога.
- (2) Уговор о уступању нема дејство према дужнику ако су он и повјерилац уговорили да овај неће моћи пренијети потраживање на другога или да га неће моћи пренијети без дужникова пристанка.

Члан 493.

(Обавјештавање дужника)

- (1) За пренос потраживања није потребан пристанак дужника, али је уступилац дужан обавјестити дужника о извршеном уступању.
- (2) Испуњење извршено уступиоцу прије обавјештења о уступању пуноважно је и ослобађа дужника обавезе, али само ако није знао за уступање, иначе обавеза остаје и он ју је дужан испунити новом повјериоцу.

Члан 494.

(Вишеструко уступање)

Ако је повјерилац уступио исто потраживање разним лицима, потраживање припада новом повјериоцу о коме је ранији повјерилац прво обавијестио дужника, односно који се први јавио дужнику.

Члан 495.

(Одговорност за постојање потраживања)

Кад је уступање извршено уговором с накнадом, ранији повјерилац одговара за постојање потраживања у часу кад је извршено уступање.

Члан 496.

(Одговорност за наплативост)

- (1) Ранији повјерилац одговара за наплативост уступљеног потраживања ако је то било уговорено, али само до висине онога што је примио од новог повјериоца, те за наплативост камата, трошкова уступања и трошкова поступка против дужника.
- (2) Већа одговорност савјесног ранијег повјериоца не може се уговорити.

Одсјек 2. Правне посљедице промјене повјериоца усљед уступања

Члан 497.

(Споредна права)

- (1) С потраживањем прелазе на новог повјериоца споредна права, као што су право првенствене наплате, хипотеке, залог, права из уговора с јемцем, права на камату, уговорну казну и сл.
- (2) Поред наведеног у ставу (1) овог члана нови повјерилац има захтјев на пренос неакцесорних обезбјеђења датих за потраживање.

- (3) Ранији повјерилац може предати заложену ствар новом повјериоцу само ако залогодавац пристане на то, иначе она остаје код ранијег повјериоца да је чува за рачун новог повјериоца.
- (4) Претпоставља се да су доспјеле, а неисплаћене камате уступљене с главним потраживањем. У случају преласка главног потраживања по сили закона, стицалац главног потраживања стиче право на уговорене камате само ако се оне односе на период након преласка.

Члан 498.

(Предаја исправе о потраживању и давање обавјештења)

- (1) Ранији повјерилац је дужан предати новом повјериоцу обвезницу или другу исправу о потраживању, ако их има, те друге доказе о уступљеном потраживању и споредним правима. Он ће новом повјериоцу дати неопходне информације ради остваривања потраживања или споредних права.
- (2) Ако је ранији повјерилац пренио на новог повјериоца само један дио потраживања, он је дужан предати му овјерен препис обвезнице или које друге исправе којом се доказује постојање уступљеног потраживања.
- (3) Ранији повјерилац је дужан издати новом повјериоцу, на његов захтјев и о његовом трошку, овјерену потврду о уступању.
- (4) У случају преласка неког потраживања са којим је повезана хипотека, ранији повјерилац је на тражење обавезан учествовати у упису преноса потраживања у јавне регистре.

Члан 499.

(Однос повјериоца и дужника)

- (1) Нови повјерилац има према дужнику иста права која је ранији повјерилац имао према дужнику до уступања.
- (2) Дужник може истаћи новом повјериоцу поред приговора које има према њему и оне приговоре које је могао истаћи ранијем повјериоцу до часа кад је сазнао за уступање.

Одсјек 3. Посебни случајеви уступања потраживања

Члан 500.

(Уступање умјесто испуњења или ради наплате)

- (1) Кад дужник умјесто испуњења своје обавезе уступи повјериоцу своје потраживање или један његов дио, закључивањем уговора о уступању дужникова обавеза се гаси до износа уступљеног потраживања.
- (2) Кад дужник уступи своме повјериоцу своје потраживање само ради наплате, његова се обавеза гаси, односно смањује тек кад повјерилац наплати уступљено потраживање.
- (3) У случајевима из става (1) и (2) овог члана нови повјерилац је дужан предати ранијем повјериоцу све што је наплатио преко износа свога потраживања према ранијем повјериоцу.

- (4) У случају уступања ради наплате дужник уступљеног потраживања може испунити своју обавезу и према ранијем повјериоцу, чак и кад је обавијештен о уступању.

Члан 501 .

(Уступање ради обезбјеђења)

Кад је уступање извршено ради обезбјеђења потраживања новог повјериоца према ранијем повјериоцу, нови повјерилац је дужан бринути се с пажњом доброг привредника, односно доброг домаћина о наплати уступљеног потраживања и након извршене наплате, пошто задржи колико је потребно за намирење властитог потраживања према ранијем повјериоцу, овоме предати вишак.

Одсјек 4. Сходна примјена прописа

Члан 502.

(Пренос других права)

Прописи о уступању потраживања сходно се примјењују и на законско и судско уступање потраживања, као и на пренос осталих самосталних права, ако закон не прописује шта друго.

Одјељак Б. Промјена дужника

Одсјек 1. Преузимање дуга

I. Опште одредбе

Члан 503.

(Уговор о преузимању дуга)

- (1) Дуг се преузима уговором између дужника и преузимаоца, на који је пристао повјерилац.
- (2) О закљученом уговору може повјериоца обавијестити сваки од њих и свакоме од њих може повјерилац саопштити свој пристанак на преузимање дуга.
- (3) Претпоставља се да је повјерилац дао свој пристанак ако је без резерве примио неко испуњење од преузимаоца, које је преузималац учинио у своје име.
- (4) Уговорачи, а и сваки од њих посебно, могу позвати повјериоца да се у одређеном року изјасни да ли пристаје на преузимање дуга, па ако се повјерилац у одређеном року не изјасни, сматра се да није дао свој пристанак.
- (5) Уговор о преузимању дуга има дејство уговора о преузимању испуњења све док повјерилац не буде дао свој пристанак на уговор о преузимању дуга, као и ако он одбије дати пристанак.

Члан 504.

(Случај кад је дуг обезбијеђен хипотеком)

- (1) Кад је приликом отуђења неке некретнине на којој постоји хипотека уговорено између прибавиоца и отуђиоца да ће прибавилац преузети дуг према хипотекарном повјериоцу, сматра се да је хипотекарни повјерилац дао пристанак на уговор о преузимању дуга ако га на писмени позив отуђиоца није одбио у року од три (3) мјесеца од пријема позива.
- (2) У писменом позиву повјериоцу се мора скренути пажња на ову последицу, иначе ће се сматрати да позив није упућен.

II. Дејство уговора о преузимању дуга

Члан 505.

(Промјена дужника)

- (1) Преузимањем дуга преузималац ступа на мјесто пријашњег дужника, а овај се ослобађа обавезе.
- (2) Ако је у вријеме повјериоачевог престанка на уговор о преузимању дуга преузималац био презадужен, а повјерилац то није знао нити је морао знати, пријашњи дужник не ослобађа се обавезе, а уговор о преузимању дуга има дејство уговора о приступању дугу.
- (3) Претпоставља се да повјерилац у вријеме давања престанка на преузимање дуга није знао да је преузималац дуга презадужен.
- (4) Између преузимаоца и повјериоца постоји иста обавеза која је до тада постојала између пријашњег дужника и повјериоца.

Члан 506.

(Споредна права)

- (1) Споредна права која су до уступања дуга постојала уз потраживање остају и даље, али јемства, те залози које су дала трећа лица престају ако јемци и залогодавци не престану да одговарају и за новог дужника.
- (2) Ако није шта друго уговорено, преузималац не одговара за ненаплаћене камате које су доспјеле до преузимања.

Члан 507.

(Приговори)

- (1) Преузималац може истаћи повјериоцу све приговоре који проистичу из правног односа између пријашњег дужника и повјериоца из кога потиче преузети дуг, као и приговоре које преузималац има према повјериоцу.
- (2) Преузималац не може истаћи повјериоцу приговоре који потичу из његовог правног односа с пријашњим дужником, а који однос је био основ преузимања.

Одсјек 2. Приступање дугу

Члан 508.

(Уговор о приступању дугу)

Уговором између повјериоца и трећег, којим се овај обавезује повјериоцу да ће испунити његово потраживање од дужника, трећи ступа у обавезу поред дужника.

Члан 509.

(Приступање дугу у случају примања неке имовинске цјелине)

- (1) Лице на које пређе на основу уговора нека имовинска цјелина физичког, односно правног лица, или један дио те цјелине, одговара за дугове који се односе на ту цјелину, односно на њен дио, поред дотадашњег имаоца и солидарно с њим, али само до вриједности њене активе.
- (2) Нема правног дејства према повјериоцима одредба уговора којом би се искључивала или ограничавала одговорност утврђена у ставу (1) овог члана.

Одсјек 3. Преузимање испуњења

Члан 510.

(Преузимање испуњења)

- (1) Преузимање испуњења врши се уговором између дужника и неког трећег којим се овај обавезује да испуни његову обавезу према његовом повјериоцу.
- (2) Он одговара дужнику ако правовремено не испуни обавезу повјериоцу, те овај затражи испуњење од дужника.
- (3) Преузималац испуњења не преузима тај дуг, нити приступа дугу и повјерилац нема никакво право према њему.

ДИО ДРУГИ – ПОЈЕДИНИ УГОВОРНИ ОБЛИГАЦИОНИ ОДНОСИ

ГЛАВА I - УГОВОР О ПРОДАЈИ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 511.

(Појам)

- (1) Уговором о продаји обавезује се продавац да пренесе на купца право својине на продатој ствари и да му је у ту сврху преда, а купац се обавезује да плати цијену у новцу и преузме ствар.
- (2) Продавац неког другог права обавезује се да купцу прибави продато право, а кад вршење тог права захтијева посјед ствари, да му и преда ствар.

Члан 512.

(Форма продаје непокретности)

Уговор о продаји непокретних ствари мора бити закључен у писменој форми, а потписи уговорних страна морају бити овјерени од стране надлежног органа.

Члан 513.

(Ризик)

- (1) До предаје ствари купцу ризик случајне пропасти или оштећења ствари сноси продавац, а с предајом ствари ризик прелази на купца.
- (2) Ризик не прелази на купца ако је он због неког недостатка предате ствари раскинуо уговор или тражио замјену ствари.
- (3) Када је продавац привредник, а купац потрошач, не може се на штету купца одступати од одредаба ставова (1) и (2) овог члана.

Члан 514.

(Прелаз ризика у случају купчеве доцње)

- (1) Ако предаја ствари није извршена због купчеве доцње, ризик прелази на купца у часу кад је дошао у доцњу.
- (2) Кад су предмет уговора ствари одређене по роду, ризик прелази на купца у доцњи ако је продавац издвојио ствари очигледно намијењене за извршење предаје и о томе одаслао обавјештење купцу.
- (3) Кад су ствари одређене по роду такве природе да продавац не може издвојити један њихов дио, довољно је да је продавац извршио све радње које су потребне да би купац могао преузети ствари и да је о томе обавијестио купца.

Одјељак Б. Елементи уговора о продаји

Одсјек 1. Ствар

Члан 515.

(Опште правило)

- (1) Ствар која је предмет уговора мора бити у промету, те је ништав уговор о продаји ствари која је ван промета.
- (2) За продају ствари чији је промет ограничен важе посебни прописи.
- (3) Продаја се може односити и на будућу ствар.

Члан 516.

(Пропаст ствари прије закључења уговора)

- (1) Уговор о продаји нема правно дејство ако је у часу његовог закључења ствар која је предмет уговора била пропала.

- (2) Ако је у часу закључења уговора ствар била само дјелимично пропала, купац може раскинути уговор или остати при њему уз сразмјерно снижење цијене.
- (3) Уговор ће остати на снази и купац ће имати само право на снижење цијене ако дјелимична пропаст не смета постизању сврхе уговора, или ако за одређену ствар постоји такав обичај у правном промету.

Члан 517.

(Продаја туђе ствари)

Продаја туђе ствари обавезује уговараче, али купац који није знао или није морао знати да је ствар туђа може, ако се услед тога не може остварити сврха уговора, раскинути уговор и тражити накнаду штете.

Члан 518.

(Продаја спорног права)

- (1) Спорно право може бити предмет уговора о продаји.
- (2) Ништав је уговор којим би адвокат или који други налогопримац купио спорно право чије му је остваривање повјерено, или уговорио за себе удио у подјели износа досуђеног његовом налогодавцу.

Одсјек 2. Цијена

Члан 519.

(Случај кад цијена није одређена)

- (1) Ако уговором о продаји цијена није одређена, а ни уговор не садржи довољно података помоћу којих би се она могла одредити, уговор нема правно дејство.
- (2) Кад уговором о продаји у привреди цијена није одређена, нити у њему има довољно података помоћу којих би се она могла одредити, купац је дужан платити цијену коју је продавац редовно наплаћивао у вријеме закључивања уговора, а кад ове нема, разумну цијену.
- (3) Разумном цијеном сматра се текућа цијена у вријеме закључења уговора, а ако се она не може утврдити онда цијена коју утврђује суд према околностима случаја.

Члан 520.

(Прописана цијена)

Кад је уговорена већа цијена од оне коју је за одређену врсту ствари прописао надлежни орган, купац дугује само износ прописане цијене, а ако је већ исплатио уговорену цијену, има право захтијевати да му се врати разлика.

Члан 521.

(Уговорена текућа цијена)

- (1) Кад је уговорена текућа цијена, купац дугује цијену утврђену службеном евиденцијом на тржишту мјеста продавца у вријеме кад је требало да услиједи испуњење.

- (2) Ако евиденције из става (1) овог члана нема, текућа цијена се одређује на основу елемената помоћу којих се према обичајима тржишта утврђује цијена.

Члан 522.

(Одређивање цијене повјерено трећем)

Ако треће лице коме је повјерено одређивање цијене неће или је не може одредити, а уговарачи се не сложе накнадно о одређивању цијене нити уговор раскину, сматраће се да је уговорена разумна цијена.

Члан 523.

(Одређивање цијене остављено једном уговарачу)

Одредба уговора којом се одређивање цијене оставља на вољу једном уговарачу сматра се као да није ни уговорена и тада купац дугује цијену као у случају кад цијена није одређена.

Одјељак Ц. Обавезе продавца

Одсјек 1. Предаја ствари

I. О предаји уопште

Члан 524.

(Вријеме и мјесто предаје)

- (1) Продавац је дужан предати ствар купцу у вријеме и на мјесту предвиђеном уговором.
- (2) Продавац је извршио обавезу предаје купцу, у правилу, кад му ствар уручи или кад преда исправу којом се ствар може преузети.

Члан 525.

(Предмет предаје)

- (1) Ако није шта друго уговорено или не произлази из природе посла, продавац је дужан предати ствар купцу у исправном стању, заједно с њеним припацама.
- (2) Плодови и друге користи од ствари припадају купцу од дана кад је продавац био дужан да му их преда.

Члан 526.

(Уговорена предаја у току извјесног временског периода)

Кад је уговорено да предаја ствари буде извршена у току извјесног временског периода, а није одређено која ће страна имати право да одреди датум предаје у границама тог периода, то право припада продавцу, осим кад из околности случаја произлази да је одређивање датума предаје остављено купцу.

Члан 527.

(Датум предаје није уговором одређен)

Кад датум предаје ствари купцу није одређен, продавац је дужан извршити предају у разумном року након закључивања уговора, с обзиром на природу ствари и на остале околности.

Члан 528.

(Мјесто предаје није уговором одређено)

- (1) Кад мјесто предаје није одређено уговором, ствар се предаје у мјесту у којем је продавац у часу закључивања уговора имао своје пребивалиште или, у недостатку овога, своје боравиште, а ако је продавац закључио уговор у обављању своје редовне привредне дјелатности, онда у мјесту његовог сједишта.
- (2) Ако је у часу закључивања уговора уговарачима било познато гдје се ствар налази, односно гдје треба да буде израђена, предаја се обавља у том мјесту.

Члан 529.

(Предаја превознику)

- (1) У случају кад је према уговору потребно да се изврши превоз, а уговором није одређено мјесто испуњења, предаја је извршена уручењем ствари превознику или лицу које организује отпрему.
- (2) Одредба става (1) овог члана не примјењује се када је продавац привредник, а купац потрошач.

Члан 530.

(Организовање превоза)

Ако је продавац дужан послати ствар купцу, мора закључити на уобичајен начин и под уобичајеним условима уговоре потребне за извршење превоза до одређеног мјеста.

Члан 531.

(Трошкови)

Трошкове предаје, а и трошкове који претходе предаји, сноси продавац, а трошкове одношења ствари и све остале трошкове послуже предаје сноси купац, ако није шта друго уговорено.

II. Истовремена предаја ствари и исплата цијене

Члан 532.

(Одлагање предаје до исплате цијене)

Ако није шта друго уговорено или уобичајено, продавац није дужан предати ствар ако му купац не исплати цијену истовремено или није спреман то истовремено

учинити, али купац није дужан исплатити цијену прије него што је имао могућност прегледати ствар.

Члан 533.

(Одлагање предаје у случају превоза ствари)

- (1) Кад се предаја ствари остварује уручењем превознику, продавац може одгодити одашиљање ствари до исплате цијене, или послати ствар тако да задржи право да располаже њом за вријеме превоза.
- (2) Ако је задржао право да располаже са ствари за вријеме превоза, продавац може захтијевати да ствар не буде предата купцу у одређеном мјесту док не исплати цијену, а купац није дужан исплатити цијену прије него што је имао могућност прегледати ствар.
- (3) Кад уговор предвиђа плаћање уз предају одговарајуће исправе, купац нема право одбити исплату цијене због тога што није имао могућност прегледати ствар.

Члан 534.

(Спречавање изручења отпослате ствари)

- (1) Ако се након одашиљања ствари купцу покаже да су његове материјалне прилике такве да се основано може посумњати да ће он моћи исплатити цијену, продавац може спријечити изручење ствари купцу чак и кад овај већ има у рукама исправу која га овлашћује да захтијева изручење ствари.
- (2) Продавац не може спријечити изручење ако га захтијева неко треће лице које је уредан ималац исправе која га овлашћује да захтијева изручење ствари, осим ако исправа садржи резерве у погледу дејства преноса, или ако продавац докаже да је ималац исправе кад ју је прибављао поступио свјесно на штету продавца.

Одсјек 2. Одговорност за материјалне недостатке

I. О материјалним недостацима уопште

Члан 535.

(Материјални недостаци за које продавац одговара)

- (1) Продавац одговара за материјалне недостатке ствари које је она имала у часу преласка ризика на купца, без обзира на то да ли му је то било познато.
- (2) Продавац одговара и за оне материјалне недостатке који се појаве након преласка ризика на купца ако су посљедица узрока који је постојао прије тога.
- (3) Незнатан материјални недостатак не узима се у обзир.

Члан 536.

(Постојање материјалних недостатака)

- (1) Недостатак постоји:

- a. ако ствар нема потребна својства за њену редовну употребу или за промет,
 - b. ако ствар нема потребна својства за нарочиту употребу за коју је купац набавља, а која је била позната продавцу или му је морала бити позната,
 - c. ако ствар нема својства и одлике које су изричито или прећутно уговорене, односно прописане,
 - d. ако купљена ствар нема особине које купац према јавним изјавама продавца или произвођача, а нарочито у рекламама или код означавања у вези са конкретним својствима ствари може очекивати, осим ако продавац није знао нити морао знати за ту изјаву, ако је у тренутку закључивања уговора она била измијењена или ако није могла утицати на одлуку о куповини,
 - e. кад је продавац предао ствар која није једнака узорку или моделу, осим ако су узорак или модел показани само ради обавјештења.
- (2) Материјални недостатак постоји и када је уговорена монтажа нестручно извршена од стране продавца или његовог помоћника у испуњењу. Материјални недостатак код ствари предвиђене за монтажу постоји и ако је упутство за монтажу мањкаво, изузев ако је ствар и поред тога правилно монтирана.
- (3) Материјални недостатак постоји и када је продавац предао купцу неку другу ствар, осим ако би уговорне стране испоруку те ствари сматрале испуњењем.

Члан 537.

(Претпоставка постојања недостатка)

Ако се приликом продаје од стране привредника потрошачу у року од шест мјесеци након преласка ризика покаже неки материјални недостатак, сматра се да је ствар већ приликом преласка ризика била са недостатком, осим ако ова претпоставка није спојива са врстом робе или врстом недостатка.

Члан 538.

(Недостаци за које продавац не одговара)

- (1) Продавац не одговара за недостатке из тач. 1. и 3. става (1) члана 563. овог закона, ако су у часу закључивања уговора били познати купцу или му нису могли остати непознати.
- (2) Сматра се да нису могли остати непознати купцу они недостаци које би брижљиво лице с просјечним знањем и искуством лица истог занимања и струке као купац могло лако опазити при уобичајеном прегледу ствари.
- (3) Продавац одговара и за недостатке које је купац могао лако опазити ако је изјавио да ствар нема никакве недостатке или да ствар има одређена својства или одлике.

Члан 539.

(Преглед ствари и видљиви недостаци)

- (1) Купац је дужан примљену ствар на уобичајени начин прегледати или је дати на преглед, чим је то према редовном току ствари могуће, и о видљивим недостацима обавијестити продавца у року од два мјесеца, а код уговора у привреди без одлагања, иначе губи право које му по том основу припада.

- (2) Кад је преглед извршен у присутности обију страна, купац је дужан своје примједбе због видљивих недостатака саопштити продавцу одмах, иначе губи право које му по том основу припада.
- (3) Ако је купац отпремио ствар даље без претовара, а продавцу је при закључивању уговора била позната или морала бити позната могућност такве даље отпреме, преглед ствари може бити одложен до њеног приспијећа у ново одредишно мјесто, и у том случају купац је дужан продавца обавијестити о недостацима чим је по редовном току ствари могао за њих дознати од својих клијената.

Члан 540.

(Скривени недостаци)

- (1) Кад се након пријема ствари од стране купца покаже да ствар има неки недостатак који се није могао открити уобичајеним прегледом приликом преузимања ствари (скривени недостатак), купац је дужан, под пријетњом губитка права, о том недостатку обавијестити продавца у року од два мјесеца рачунајући од дана кад је недостатак открио, а код уговора у привреди без одлагања.
- (2) Продавац не одговара за недостатке који се покажу након што протекну двије године од продаје ствари, изузев кад је уговором одређен дужи рок. Код уговора у привреди овај рок износи шест мјесеци.

Члан 541.

(Рокови у случају оправке, замјене и сл.)

Кад је због неког недостатка дошло до оправке ствари, испоруке друге ствари, замјене дијелова и слично, рокови из чл. 539. и 540. овог закона почињу тећи од предаје поправљене ствари, предаје друге ствари, извршене замјене дијелова и слично.

Члан 542.

(Обавјештење о недостатку)

- (1) У обавјештењу о недостатку ствари купац је дужан ближе описати недостатак и позвати продавца да прегледа ствар.
- (2) Ако обавјештење о недостатку које је купац правовремено послао продавцу препорученим писмом, телеграмом или на неки други поуздан начин, закасни или уопште не стигне продавцу, сматра се да је купац извршио своју обавезу да обавијести продавца.

Члан 543.

(Значај чињенице да је продавац знао за недостатак)

Купац не губи право да се позове на неки недостатак и кад није извршио своју обавезу да ствар прегледа без одлагања, или обавезу да у одређеном року обавијести продавца о постојању недостатка, а и кад се недостатак показао тек након протеча двије године, односно код уговора у привреди шест мјесеци од

предаје ствари, ако је тај недостатак био познат продавцу или му није могао остати непознат.

Члан 544.

(Уговорно ограничење или искључење продавчеве одговорности за материјалне недостатке)

- (1) Уговарачи могу ограничити или сасвим искључити продавчеву одговорност за материјалне недостатке ствари.
- (2) Одредба уговора о ограничењу или искључењу одговорности за недостатке ствари ништава је ако је недостатак био познат продавцу, а он о њему није обавијестио купца, као и кад је продавац наметнуо ту одредбу користећи се монополским положајем.
- (3) Купац који се одрекао права да раскине уговор због недостатка ствари задржава остала права због тих недостатака.
- (4) Ако је продавац привредник, а купац потрошач, одредба става (1) овог члана се не примјењује.

Члан 545.

(Принудна јавна продаја)

Ималац чија је ствар продата на принудној јавној продаји не одговара за недостатке ствари.

II. Права купца

Члан 546.

(Испуњење, снижење цијене, раскид уговора, накнада штете)

- (1) Купац који је правовремено и уредно обавијестио продавца о недостатку може:
 - a. захтијевати од продавца да недостатак уклони или да му преда другу ствар без недостатка (испуњење уговора),
 - b. захтијевати снижење цијене, или
 - c. изјавити да раскида уговор.
- (2) У сваком од случајева из става (1) овог члана купац има право и на накнаду штете.
- (3) Поред права утђених у ст. (1) и (2) овог члана и неовисно о истима, продавац одговара купцу и за штету коју је овај због недостатка ствари претрпио на другим својим добрима, и то према општим правилима о одговорности за штету.

Члан 547.

(Неиспуњење уговора у разумном року)

Ако купац не добије захтијевано испуњење уговора у разумном року, задржава право да раскине уговор или да снизи цијену.

Члан 548.

(Право на раскид уговора)

- (1) Купац може раскинути уговор само ако је претходно оставио продавцу накнадни примјерени рок за испуњење уговора.
- (2) Купац може раскинути уговор и без остављања накнадног рока ако му је продавац након обавјештења о недостацима саопштио да неће испунити уговор или ако из околности конкретног случаја очигледно произлази да продавац неће моћи испунити уговор ни у накнадном року.

Члан 549.

(Неиспуњење уговора у накнадном року)

Ако продавац у накнадном року не испуни уговор, он се раскида по самом закону, али га купац може одржати ако без одлагања изјави продавцу да уговор одржава на снази.

Члан 550.

(Дјелимични недостаци)

- (1) Кад само дио предате ствари има недостатке или кад је предат само дио ствари, односно мања количина од уговорене, купац може раскинути уговор у смислу чл. 545. до 548. овог закона, само у погледу дијела који има недостатке, или само у погледу дијела или количине која недостаје.
- (2) Купац може раскинути цијели уговор само уколико уговорена количина или предата ствар чине цјелину, или ако купац иначе има оправдан интерес да прими уговорену ствар или количину у цјелини.

Члан 551.

(Давање количине веће од уговорене)

- (1) Уговором о продаји између привредника, кад је продавац ствари одређених по роду дао купцу већу количину него што је уговорено, а купац у разумном року не изјави да вишак одбија, сматра се да је примио и тај вишак, те је дужан платити га по истој цијени.
- (2) Ако купац одбије примити вишак, продавац је дужан накнадити купцу штету.

Члан 552.

(Уговарање једне цијене за више ствари)

- (1) Кад је једним уговором и за једну цијену продато више ствари или једна група ствари, па само неке од њих имају недостатке, купац може раскинути уговор само у погледу тих ствари, а не и ствари без недостатка.
- (2) Ако ствари из става (1) овог члана чине једну цјелину тако да би њихово раздвајање било штетно, купац може раскинути цијели уговор, или ако он ипак изјави да раскида уговор само у погледу ствари са недостатком, продавац са своје стране може раскинути уговор и у погледу осталих ствари.

Члан 553.

(Губитак права раскида уговора због недостатка)

- (1) Купац губи право да раскине уговор због недостатка ствари кад му је немогуће вратити ствар или је вратити у стању у којем ју је примио.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, купац може раскинути уговор због неког недостатка ствари ако је ствар потпуно или дјелимично пропала или оштећена усљед недостатка који оправдава раскид уговора, или усљед неког догађаја који не потиче од њега нити од неког лица за које он одговара.
- (3) Одредба става (2) овог члана примјењује се и ако је ствар потпуно или дјелимично пропала или је оштећена усљед обавезе купца да прегледа ствар, или ако је купац прије него што је откривен недостатак потрошио или измијенио један дио ствари у току њене редовне употребе, те ако је оштећење или измјена без значаја.

Члан 554.

(Очување осталих права)

Купац који је због немогућности да врати ствар или да је врати у стању у којем је исту примио изгубио право да раскине уговор, задржава остала права која му даје закон због постојања неког недостатка.

Члан 555.

(Дејства раскида због недостатка)

- (1) Раскид уговора због недостатка ствари има исто дејство као и раскид двостраних уговора због неиспуњења.
- (2) Купац дугује продавцу накнаду за корист од ствари и кад му је немогуће да је врати цијелу или један њен дио, а уговор је ипак раскинут.

Члан 556.

(Снижење цијене)

Цијена се снижава према односу између вриједности ствари без недостатка и вриједности ствари с недостатком, у вријеме закључења уговора.

Члан 557.

(Поступно откривање недостатака)

Купац који је постигао снижење због постојања неког недостатка може раскинути уговор или захтијевати ново снижење цијене ако се накнадно открије неки други недостатак.

Члан 558.

(Губитак права)

- (1) Права купца који је правовремено обавијестио продавца о постојању недостатка гасе се након истека двије године, рачунајући од дана одашиљања обавјештења продавцу, изузев ако је продавчевом преваром купац био спријечен да их употреби.

- (2) Купац који је благовремено обавијестио продавца о постојању недостатка може након протека рока из става (1) овог члана, ако још није исплатио цијену, истаћи свој захтјев да се цијена снизи или да му се накнади штета као приговор против продавчевог захтјева да му се исплати цијена.

III. Гаранција за исправно функционисање продате ствари

Члан 559.

(Одговорност продавца и произвођача)

- (1) Кад је продавац предао купцу гарантни лист којим произвођач гарантује исправно функционисање ствари у току одређеног времена, рачунајући од њене предаје купцу, купац може, ако ствар не функционише исправно, захтијевати како од продавца тако и од произвођача да ствар поправи у разумном року или ако то не учини да му умјесто ње преда ствар која функционише исправно.
- (2) Овим се правилима не дира у правила о одговорности продавца за недостатке ствари.

Члан 560.

(Тражење оправке или замјене)

- (1) Купац може због неисправног функционисања захтијевати од продавца, односно од произвођача поправак или замјену ствари у току гарантног рока, без обзира на то кад се недостатак у функционисању појавио.
- (2) Купац има право на накнаду штете коју је претрпио усљед тога што је био лишен употребе ствари од тренутка тражења поправке или замјене до њиховог извршења.

Члан 561.

(Продужење гарантног рока)

- (1) У случају мањег поправка гарантни рок се продужује онолико колико је купац био лишен употребе ствари.
- (2) Кад је због неисправног функционисања извршена замјена ствари или њен битни поправак, гарантни рок почиње тећи поново од замјене, односно од враћања поправљене ствари.
- (3) Ако је замијењен или битно поправљен само неки дио ствари, гарантни рок почиње тећи поново само за тај дио.

Члан 562.

(Раскид уговора и снижење цијене)

Ако продавац не изврши у разумном року поправак или замјену ствари, купац може раскинути уговор или снизити цијену и захтијевати накнаду штете.

Члан 563.

(Трошкови и ризик)

- (1) Продавац, односно произвођач дужан је о свом трошку пренијети ствар до мјеста гдје треба да се поправи, односно замијени, те поправљену, односно замијењену ствар вратити купцу.
- (2) До враћања ствари купцу у складу с одредбом става (1) овог члана, продавац, односно произвођач сноси ризик за пропаст или оштећење ствари.

Члан 564.

(Одговорност коопераната)

Кад је у изради појединих дијелова ствари или у извршењу појединих радњи учествовало више самосталних произвођача, њихова одговорност према финалном произвођачу за неисправно функционисање ствари које потиче од тих дијелова или од тих радњи престаје кад престане одговорност финалног произвођача према купцу ствари.

Члан 565.

(Губитак права)

Права купца према произвођачу по основу гарантног листа гасе се након истека једне године рачунајући од дана кад је тражио од њега поправак или замјену ствари.

Члан 566.

(Посебне одредбе за гаранције)

- (1) Гаранција која се предаје потрошачу мора бити састављена једноставно и разумљиво и мора садржавати:
 - a. упутство на законска права потрошача, као и на то да се она не ограничавају том гаранцијом, и
 - b. садржај гаранције и све битне податке, који су неопходни за реализацију гаранције, нарочито трајање и просторно подручје важења заштите из гаранције, као и назив и адресу даваоца гаранције.
- (2) Потрошач може захтијевати да му се изјава о гаранцији стави на располагање у писменој форми или на неком другом трајном носачу података.
- (3) Пуноважност обавезе из гаранције се не дира тиме што један од горњих захтјева није испуњен.

Одсјек 3. Одговорност за правне недостатке (Заштита од евикције)

Члан 567.

(Правни недостаци)

- (1) Продавац одговара ако на продатој ствари постоји неко право трећег које искључује, умањује или ограничава купчево право, а о чијем постојању купац није обавијештен, нити је пристао да узме ствар оптерећену тим правом.
- (2) Продавац неког другог права гарантује да оно постоји и да нема правних сметњи за његово остварење.
- (3) Ако је у јавним књигама уписано неко право трећих лица, које у стварности не постоји, продавац је дужан о свом трошку извршити брисање тог права.

Члан 568.

(Обавјештавање продавца)

Кад се покаже да треће лице полаже неко право на ствар, купац је дужан обавијестити продавца о томе, изузев кад је то продавцу већ познато, и позвати га да у разумном року ослободи ствар од права или претензије трећег или да му, кад су предмет уговора ствари одређене по роду, испоручи другу ствар без правног недостатка.

Члан 569.

(Санкције правних недостатака)

- (1) Ако продавац не поступи по захтјеву купца, у случају одузимања ствари од купца уговор се раскида по самом закону, а у случају умањења или ограничења купчевог права купац може по свом избору раскинути уговор или захтијевати сразмјерно снижење цијене.
- (2) Ако продавац не удовољи купчевом захтјеву да у разумном року ослободи ствар од права или претензија трећег, купац може раскинути уговор ако се због тога његова сврха не може остварити.
- (3) У сваком случају купац има право на накнаду претрпљене штете.
- (4) Међутим, ако је купац у часу закључивања уговора знао за могућност да му ствар буде одузета, или да његово право буде смањено или ограничено, нема право на накнаду штете ако се та могућност оствари, али има право захтијевати враћање, односно снижење цијене.

Члан 570.

(Одсуство обавјештења)

Купац који се, не обавјештавајући продавца, упустио у спор с трећим и спор изгубио, може се ипак позвати на продавчеву одговорност за правне недостатке, изузев ако продавац докаже да је он располагао средствима да се одбије захтјев трећег лица.

Члан 571.

(Очигледно основано право трећег)

- (1) Купац има право позвати се на продавчеву одговорност за правне недостатке и кад је без обавјештења продавца и без спора признао очигледно основано право трећег.
- (2) Ако је купац исплатио трећем извјесну суму новца да би одустао од свога очигледног права, продавац се може ослободити своје одговорности ако накнади купцу исплаћену суму и претрпљену штету.

Члан 572.

(Уговорно ограничење или искључење продавчеве одговорности)

- (1) Одговорност продавца за правне недостатке може се уговором ограничити или искључити.
- (2) Ако је у вријеме закључења уговора продавцу био познат или му није могао остати непознат неки недостатак у његовом праву, одредба уговора о ограничењу или искључењу одговорности за правне недостатке ништава је.

- (3) Ако је продавац привредник, а купац потрошач, став (1) овог члана се не примјењује.

Члан 573.

(Ограничење јавноправне природе)

Продавац одговара и за посебна ограничења јавноправне природе која купцу нису била позната, ако је он за њих знао или је знао да се могу очекивати, а није их купцу саопштио.

Члан 574.

(Губитак права)

- (1) Право купца по основу правних недостатака гаси се истеком једне године од сазнања за постојање права трећег.
- (2) Ако је треће лице прије истека рока из става (1) овог члана покренуло спор, а купац позвао продавца да се у спор умијеша, право купца гаси се истеком шест мјесеци након правоснажно окончаног спора.

Одјељак Д. Обавезе купца

Одсјек 1. Исплата цијене

Члан 575.

(Вријеме и мјесто исплате)

- (1) Купац је дужан платити цијену у вријеме и на мјесту одређеном у уговору.
- (2) У недостатку уговорне одредбе или другачијих обичаја, плаћање се обавља у часу и у мјесту у коме се обавља предаја ствари.
- (3) Ако се цијена не мора платити у часу предаје, плаћање се обавља у пребивалишту, односно сједишту продавца.

Члан 576.

(Камата у случају продаје на кредит)

Ако ствар продата на кредит даје плодове или какве друге користи, купац дугује камату од кад му је ствар предата, без обзира на то је ли доспјела обвеза на исплату цијене.

Члан 577.

(Исплата цијене у случају узастопних испорука)

- (1) У случају узастопних испорука купац је дужан исплатити цијену за сваку испоруку у часу њеног преузимања, изузев ако је шта друго уговорено или произлази из околности посла.

- (2) Ако је у уговору с узастопним испорукама купац дао продавцу предујам, прве испоруке наплаћују се из предујма, ако није што друго уговорено.

Одсјек 2. Преузимање ствари

Члан 578.

(Преузимање ствари)

- (1) Преузимање ствари састоји се у предузимању потребних радњи да би преузимање било могуће, те у одношењу ствари.
- (2) Ако купац без оправданог разлога одбије преузети ствар чија му је предаја понуђена на уговорен или уобичајен начин и на вријеме, продавац може, ако има основаног разлога да посумња да купац неће исплатити цијену, изјавити да раскида уговор.

Одјељак Е. Обавеза чувања ствари за рачун сауговорача

Члан 579.

(Случајеви обавезе чувања)

- (1) Кад је због купчеве доцње ризик прешао на купца прије предаје ствари, продавац је дужан чувати ствар с пажњом доброг привредника, односно доброг домаћина и у ту сврху предузети потребне мјере.
- (2) Исто вриједи и за купца кад му је ствар уручена, а он хоће да је врати продавцу, било што је раскинуо уговор, било што је захтијевао другу ствар умјесто ње.
- (3) И у једном и у другом случају уговорач који је дужан предузети мјере за очување ствари има право на накнаду трошкова потребних ради очувања ствари.

Члан 580.

(Одбијање пријема ствари од стране купца)

Купац који неће да прими ствар која му је упућена у одредишно мјесто и тамо стављена на располагање, дужан је да је преузме за рачун продавца ако овај није присутан у одредишном мјесту нити тамо има неког ко би је за њега преузео, а под условом да је то могуће без исплате цијене и без већих незгода или претјераних трошкова.

Члан 581.

(Права стране дужне да чува ствар)

Уговорна страна која је према претходним одредбама дужна предузети мјере за чување ствари може је, под условима и с посљедицама наведеним у одредбама овог закона о полагању код суда и продаји дуговане ствари, положити код суда, предати на чување неком другом или је продати за рачун друге стране.

Одјељак Ф. Накнада штете у случају раскида продаје

Члан 582.

(Опште правило)

Кад је продаја раскинута због повреде уговора од стране једног уговарача, друга страна има право на накнаду штете коју због тога трпи, према општим правилима о накнади штете настале повредом уговора.

Члан 583.

(Ствар која има текућу цијену)

- (1) Кад је продаја раскинута због повреде уговора од стране једног уговарача, а ствар има текућу цијену, друга страна може захтијевати разлику између цијене одређене уговором и текуће цијене на дан раскида уговора на тржишту мјеста у којем је посао обављен.
- (2) Ако на тржишту мјеста у којем је посао обављен нема текуће цијене, за израчунавање висине накнаде узима се у рачун текућа цијена тржишта које би га могло замијенити у датом случају, којој треба додати разлику у трошковима превоза.

Члан 584.

(Продаја или куповина ради покрића)

- (1) Кад је предмет продаје извјесна количина ствари одређених по роду, па једна страна не изврши своју обавезу на вријеме, друга страна може извршити продају ради покрића, односно куповину ради покрића, и захтијевати разлику између цијене одређене уговором и цијене продаје, односно куповине ради покрића.
- (2) Продаја, односно куповина ради покрића мора бити извршена у разумном року и на разуман начин.
- (3) О намјераваној продаји, односно куповини повјерилац је дужан обавијестити дужника.

Члан 585.

(Накнада остале штете)

Поред права на накнаду штете према правилима из чл. 582. до 584. овог закона, уговору вјерна страна има право и на накнаду веће штете ако ју је претрпјела.

Одјељак Г. Случајеви продаје са нарочитим погодбама

Одсјек 1. Продаја са правом прече куповине

Члан 586.

(Појам)

Уговорном одредбом о праву прече куповине обавезује се купац да обавијести продавца о намјерованој продаји ствари одређеном лицу, а и о условима те продаје и да му понуди да он ствар купи за исту цијену.

Члан 587.

(Рокови за вршење права и за исплату цијене)

(1) Послодавац је дужан обавијестити купца на поуздан начин о својој одлуци да се користи правом прече куповине у року од мјесец дана, рачунајући од дана кад га је купац обавијестио о намјерованој продаји трећем лицу.

(2) Истовремено с изјавом да он купује ствар, послодавац је дужан исплатити цијену договорену са трећим лицем, или је положити код суда.

(3) Ако је у уговору са трећим предвиђен рок за исплату цијене, продавалац се може користити тим роком само ако законом није другачије одређено.

Члан 588.

(Могућност наслеђивања и отуђења)

Право прече куповине покретних ствари не може се ни отуђити ни наслиједити, ако законом није другачије одређено.

Члан 589.

(У случају принудне јавне продаје)

(1) У случају принудне јавне продаје продавац се не може позивати на своје право прече куповине.

(2) Али, продавац чије је право прече куповине било уписано у јавној књизи може захтијевати поништење јавне продаје, ако није посебно позван да јој присуствује.

Члан 590.

(Трајање права прече куповине)

(1) Право прече куповине престаје послѣ пет година од склапања уговора, ако није уговорено да ће оно престати прије.

(2) Уговорен дужи рок своди се на рок од пет година.

Члан 591.

(Кад је извршен пренос својине без обавјештења продавца)

(1) Ако је купац продао ствар и пренио својину на трећег не обавјештавајући продавца, и ако је трећем било познато или му није могло остати непознато да продавац има право прече куповине, продавац може, у року од шест мјесеци рачунајући од дана кад је сазнао за овај пренос, захтијевати да пренос поништи и да се ствар њему уступи под истим условима.

(2) Ако је купац нетачно обавијестио продавца о условима продаје трећем, и ако је трећем то било познато или му није могло остати непознато, овај рок од шест мјесеци почиње тећи од дана кад је продавац сазнао за тачне услове уговора.

- (3) Право прече куповине престаје у сваком случају након протеча од преноса својине ствари на трећег.

Члан 592.

(Законско право прече куповине)

- (1) За одређена лица право прече куповине може бити установљено законом.
- (2) Трајање законског права прече куповине није ограничено.
- (3) Лица која по самом закону имају право прече куповине морају бити обавијештена писмено о намјерованој продаји и о њеним условима, иначе имају право захтијевати поништење продаје.
- (4) Правила о продаји с правом прече куповине сходно се примјењују и на законско право прече куповине.

Одсјек 2. Куповина на пробу

Члан 593.

(Појам)

- (1) Кад је уговорено да купац узима ствар под условом да је испроба да би утврдио да ли одговара његовим жељама, дужан је о томе да ли остаје при уговору обавијестити продавца у року утврђеном уговором или обичајем, а ако таквог нема, онда у примјереном року који му буде одредио продавац, иначе се сматра да је одустао од уговора.
- (2) Ако је ствар предата купцу да би је испробао до одређеног рока, а он је не врати без одлагања након истека рока или не изјави продавцу да одустаје од уговора, сматра се да је остао при уговору.

Члан 594.

(Објективна проба)

Кад је проба уговорена да би се утврдило да ли ствар има одређено својство или да ли је подобна за одређену употребу, опстанак уговора не зависи од купчевог нахођења, већ од тога да ли она заиста има та својства, односно да ли је подобна за одређену употребу.

Члан 595.

(Ризик)

Ризик случајне пропасти или оштећења ствари предате купцу ради пробе сноси продавац до купчеве изјаве да остаје при уговору, односно до истека рока кад је купац био дужан вратити ствар продавцу.

Члан 596.

(Куповина по прегледу, односно с резервом пробања)

Одредбе о куповини на пробу на одговарајући се начин примјењују на куповину по прегледу и на куповину с резервом пробања.

Одсјек 3. Продаја по узорку или моделу

Члан 597.

(Продаја по узорку или моделу)

- (1) У случају продаје по узорку или моделу код уговора у привреди, ако ствар коју је продавац предао купцу није саобразна узорку или моделу, продавац одговара по прописима о одговорности за материјалне недостатке ствари, а у другим случајевима по прописима о одговорности за неиспуњење обавезе.
- (2) Продавац не одговара за недостатак саобразности ако је узорак, односно модел поднио купцу само ради обавјештења и приближног одређивања особина ствари, без обећања саобразности.

Одсјек 4. Продаја са спецификацијом

Члан 598.

(Продаја са спецификацијом)

- (1) Ако је уговором задржано право за купца да касније одреди облик, мјеру или које друге појединости ствари, а купац не изврши спецификацију до уговореног датума, или до протеча разумног рока рачунајући од продавчевог тражења да то учини, продавац може изјавити да раскида уговор или обавити спецификацију према ономе што му је познато о купчевим потребама.
- (2) Ако сам продавац изврши спецификацију, дужан је обавијестити купца о њеним појединостима и одредити му разуман рок да сам изврши другачију спецификацију.
- (3) Ако купац не искористи могућност предвиђену ставом (2) овог члана, важећа је спецификација коју је извршио продавац.

Одсјек 5. Продаја са задржавањем права својине

Члан 599.

(Услови)

- (1) Продавац одређене покретне ствари може посебном одредбом уговора задржати право својине и после предаје ствари купцу док купац не исплати цијену у потпуности.
- (2) Задржавање права својине има дејство према купчевим повјериоцима само ако је учињено у облику јавно овјерене исправе, прије купчевог стечаја или прије пљенидбе ствари.
- (3) На покретним стварима о којима се воде посебне јавне књиге може се задржати право својине само ако је то предвиђено прописима о уређењу и вођењу тих књига.

Члан 600.

(Ризик)

Ризик случајне пропасти или оштећења ствари сноси купац од часа кад му је ствар предата.

Одсјек 6. Продаја с оброчним отплатама цијене

Члан 601. (Појам)

- (1) Уговором о продаји покретне ствари с оброчним отплатама цијене обавезује се продавац да преда купцу одређену покретну ствар прије него што му цијена буде потпуно исплаћена, а купац се обавезује да исплати њену цијену у оброцима, у одређеним временским размацима.
- (2) Одредбе овог одсјека о продаји с оброчним отплатама цијене примјењују се само ако је купац појединац.

Члан 602. (Форма уговора)

Уговор о продаји с оброчним отплатама мора бити састављен у писменој форми.

Члан 603. (Битни састојци уговора)

- (1) Поред ствари и њене цијене у продаји за готово, у исправи о уговору морају под пријетњом ништавости бити наведени: укупан износ свих оброчних отплата, рачунајући и ону која је извршена у часу склапања уговора, износ појединих отплата, њихов број и њихови рокови.
- (2) Исправа у уговору мора под пријетњом ништавости садржати одредбу да купац може одустати од уговора ако то писмено саопшти продаваоцу у року од три дана од потписивања исправе те да се овог права купац не може одрећи унапријед.

Члан 604. (Право купца да исплати цијену одједном)

- (1) Купац може увијек исплатити одједном остатак дужне цијене.
- (2) Тај остатак се исплаћује чист, без уговорених камата и без трошкова.
- (3) Ништава је супротна одредба уговора.

Члан 605. (Раскид уговора и захтјев потпуне исплате цијене)

- (1) Продавац може раскинути уговор ако купац дође у закашњење с почетном отплатом.
- (2) Након исплате почетне отплате продавалац може раскинути уговор ако купац дође у закашњење с најмање двије узастопне отплате, које представљају најмање осмину цијене.

- (3) Изузетно, продавац може раскинути уговор кад купац дође у закашњење с исплатом само једне отплате, ако за исплату цијелог остатка цијене није предвиђено више од четири отплате.
- (4) У случајевима предвиђеним у ст. 2. и 3. овог члана продавац може, мјесто да раскине уговор, захтијевати од купца исплату цијелог остатка цијене, али је прије тога захтјева дужан оставити купцу накнадни рок од петнаест дана.

Члан 606.

(Судско продужење рокова отплате)

На тражење купца суд може, кад то околности случаја оправдавају, продужити рокове за исплату закасњелих отплата, ако купац да обезбјеђење да ће извршити своје обавезе, и ако усљед тога продавац не трпи штету.

Члан 607.

(Ништавост уговорене казне)

Ништава је одредба уговора о уговореној казни за случај раскида уговора те за случај да купац дође у закашњење с исплатом неког оброка цијене.

Члан 608.

(Раскид уговора)

- (1) У случају раскида уговора продавац је дужан вратити купцу примљене отплате са законском каматом од дана кад их је примио и накнадити му нужне трошкове што их је учинио за ствар.
- (2) Са своје стране купац је дужан вратити продавцу ствар у стање у којем је била кад му је била предата, и дати му накнаду за њено употребљавање до раскида уговора.

Члан 609.

(Примјена правила о продаји с оброчним отплатама цијене)

- (1) Правила о продаји с оброчним отплатама цијене вриједје и у случају других погодби које имају исту суштину, као што је, на примјер уговор о закупу с одредбом да ће ствар која је дата у закуп прећи у својину закупца ако буде плаћао закупнину на одређено вријеме.
- (2) Она ће се примјењивати и у случају зајма датог купцу и намијењеног за куповину одређених ствари ако су се зајмодавац и продавац споразумјели да купац ствар коју му је продавац продао отплаћује зајмодавцу цијену у оброцима, према уговору сколпљеном између купца и продавца.

Члан 610.

(Ништавост одредби неповољних за купца)

Ништаве су одредбе уговора о продаји с оброчним отплатама цијене, које би биле неповољне за купца од одредаба ове главе, осим одредби о задржавању права располагања, односно права својине.

Одсјек 7. Продајни налог

Члан 611.

(Појам)

- (1) Уговором о продајном налогу обавезује се налогопримац да одређену покретну ствар коју му је предао налогодавац прода за одређену цијену у одређеном року или да је у том року врати налогодавцу.
- (2) Продајни налог не може се опозвати.

Члан 612.

(Ризик за пропаст и оштећење ствари)

Ствар предата налогопримцу остаје налогодавчева и он сноси ризик њене случајне пропасти или оштећења, али не може располагати њом док му не буде враћена.

Члан 613.

(Куповина ствари од стране налогопримца)

- (1) Ако налогопримац не прода ствар и не преда одређену цијену налогодавцу до одређеног рока, нити ствар врати у том року, сматра се да је он ствар купио.
- (2) Повјериоци налогопримца не могу заплијенити ствар док он не исплати цијену налогодавцу.

ГЛАВА II - УГОВОР О РАЗМЈЕНИ

Члан 614.

(Појам)

- (1) Уговором о размјени сваки уговарач се обавезује према свом сауговарачу да преда ствар која се размјењује тако да он стекне право својине.
- (2) Предмет размјене могу бити и друга преносива права.

Члан 615.

(Дејства уговора о размјени)

Из уговора о размјени настају за сваког уговарача обавезе и права која из уговора о продаји настају за продавца.

ГЛАВА III - УГОВОР О ЗАЈМУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 616.

(Појам)

- (1) Уговором о зајму обавезује се зајмодавац да зајмопримцу преда одређени износ новца или одређену количину других замјењивих ствари, а зајмопримац се обавезује да му врати послије извјесног времена исти износ новца, односно исту количину ствари исте врсте и квалитета.
- (2) На примљеним стварима зајмопримац стиче право својине.

**Члан 617.
(Камате)**

- (1) Зајмопримац се може обавезати да уз главницу дугује и камате.
- (2) У уговорима у привреди зајмопримац дугује камате иако нису уговорене.

Одјељак Б. Обавезе и права зајмодавца

**Члан 618.
(Предаја ствари)**

- (1) Зајмодавац је дужан предати одређене ствари у уговорено вријеме, а ако рок за предају није одређен, онда кад то зајмопримац затражи.
- (2) Право зајмопримца да тражи предају одређених ствари застаријева за три мјесеца од доласка зајмодавца у доцњу, а у сваком случају за једну годину од закључења уговора.

**Члан 619.
(Лоше материјалне прилике зајмопримца)**

- (1) Ако се покаже да су материјалне прилике зајмопримца такве да је неизвјесно да ли ће он бити у стању вратити зајам, зајмодавац може одбити да изврши своју обавезу предаје обећаних ствари ако у вријеме закључења уговора није то знао, као и ако се погоршање зајмопримчевих материјалних прилика догодило послије закључења уговора.
- (2) Зајмодавац је дужан извршити своју обавезу ако му зајмопримац или ко други за њега пружи довољно обезбјеђење.

**Члан 620.
(Штета због недостатака позајмљених ствари)**

- (1) Зајмодавац је дужан накнадити зајмопримцу штету која би му била проузрокована због материјалних недостатака позајмљених ствари.
- (2) Ако је зајам без накнаде, зајмодавац је дужан накнадити штету само ако су му недостаци ствари били познати или му нису могли остати непознати, а он о њима није обавијестио зајмопримца.

Одјељак Ц. Обавезе и права зајмопримца

Члан 621.

(Рок враћања зајма)

- (1) Зајмопримац је дужан вратити у уговореном року исту количину ствари, исте врсте и квалитета.
- (2) Ако уговорачи нису одредили рок за враћање зајма, нити се он може одредити из околности зајма, зајмопримац је дужан вратити зајам по истеку примјереног рока који не може бити краћи од два мјесеца рачунајући од зајмодавчевог тражења да му се зајам врати.

Члан 622.

(Избор приликом враћања зајма)

- (1) Ако у зајам није дат новац, а уговорено је да ће зајмопримац вратити зајам у новцу, зајмопримац је ипак овлашћен да по свом избору врати позајмљене ствари или износ новца који одговара вриједности тих ствари у вријеме и у мјесту који су уговором одређени за враћање.
- (2) Одредба става (1) овог члана се примјењује и кад није могуће вратити исту количину ствари, исте врсте и истог квалитета.

Члан 623.

(Одустајање од уговора)

Зајмопримац може одустати од уговора прије него што му зајмодавац преда одређене ствари, али ако би због тога било какве штете за зајмодавца, дужан је накнадити је.

Члан 624.

(Враћање зајма прије рока)

Зајмопримац може вратити зајам и прије рока одређеног за враћање, али је дужан обавијестити зајмодавца унапријед о својој намјери и накнадити му евентуалну штету.

Одјељак Д. Намјенски зајам

Члан 625.

(Намјенски зајам)

Ако је уговором одређена сврха у коју зајмопримац може употријебити позајмљени новац, па га он употријеби у неку другу сврху, зајмодавац може изјавити да раскида уговор.

ГЛАВА IV УГОВОР О ПОКЛОНУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 626.

(Појам)

- (1) Уговором о поклону се давалац поклона обавезује препустити примаоцу поклона без противчинидбе ствар или имовинско право, а прималац поклона то прихвата.
- (2) Уговором о поклону сматрају се и опрост и исплата дуга уз дужникову сагласност.
- (3) Уговором о поклону не сматрају се одрицање од наслѣдства, одрицање од права прије него је стечено или права које је спорно, испуњење неке моралне обавезе и преношење на другога ствари и права с намјером да га се обавезе на противчинидбу.
- (4) Уговор о поклону је прећутно закључен, ако давалац поклона поклоњени предмет без изричитог уговарања обавезе поклона дода имовини примаоца поклона, а стране су при том сагласне да се та чинидба изврши без накнаде.
- (5) Ако је обећана чинидба само дјелимично без накнаде (мјешовити поклон), прописи о поклону примјењују се само на дио правног посла без накнаде.

Члан 627.

(Предмет уговора о поклону)

- (1) Поклонити се могу садашње и будуће ствари, преносива имовинска права и садашња, односно будућа имовина.
- (2) У случају сумње о предмету уговора о поклону, предметом се сматра садашња имовина.
- (3) Уговор о поклону којим се давалац поклона обавезао на повремена давања, престаје смрћу даваоца поклона ако није шта друго уговорено.

Члан 628.

(Предаја поклона прије прихватања)

- (1) Ако је покретна ствар предата примаоцу прије прихватања поклона, сматраће се да је поклон прихваћен ако га прималац поклона није вратио у року који му је оставио давалац поклона.
- (2) У случају неприхватања поклона, давалац поклона може захтијевати његов повраћај по правилима о стицању без основа.

Члан 629.

(Форма уговора о поклону)

- (1) Уговор о поклону некретнине закључује се у писменој форми и мора бити овјерен од стране надлежног органа.
- (2) Став (1) овог члана примјењује се и на налог и терет везан за уговор о поклону. Налог, односно терет мора бити садржан у истој исправи.
- (3) Уговор о поклону који за предмет има покретну ствар, закључен без придржавања форме прописане одредбама овог члана, пуноважан је ако је обећана чинидба у цјелости извршена.
- (4) Одредбе овог члана не примјењују се уколико је посебним законом прописана строжија форма од оvdје прописане с обзиром на предмет уговора о поклону.

Члан 630.

(Опозив прије испуњења)

- (1) Давалац поклона може опозвати поклон прије испуњења, ако би испуњењем уговора било угрожено његово нужно издржавање или испуњење његових законских обавеза издржавања.
- (2) У случају постојања више прималаца поклона, опозив се врши обрнутим редосљедом датих обећања. У случају истовремено датих обећања опозив се врши сразмјерно њиховој појединачној вриједности према суми вриједности свих захтјева.
- (3) Одрицање даваоца поклона од права на опозив обећања изјављено прије настанка претпоставки из става (1) овог члана не производи правно дејство.

Члан 631.

(Одговорност за неиспуњење или доцњу)

- (1) Давалац поклона одговара за намјерно неиспуњење обавезе из уговора о поклону, као и за задоцњење.
- (2) У случају кашњења са испуњењем новчаног поклона, давалац поклона не дугује камату.

Члан 632.

(Одговорност даваоца поклона за материјалне и правне недостатке)

- (1) Давалац поклона не одговара за материјалне и правне недостатке поклоњене ствари.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, прималац поклона има право захтијевати накнаду штете коју је претрпио због неког од тих недостатака који је даваоцу поклона био познат, а о коме га није обавијестио.
- (3) Одговорности за штету нема уколико је давалац поклона био у заблуди у погледу власништва на ствари, односно ако је прималац поклона знао да је ствар туђа, а ипак прихватио поклон.
- (4) Поклон за учињене услуге, као и поклон са теретом, односно налогом сматра се у погледу материјалних и правних недостатака теретним послом, те давалац поклона одговара за недостатке поклоњене ствари у случају да вриједност учињених услуга премашује вриједност поклоњене ствари с недостатком.

Одјељак Б. Поклон с налогом

Члан 633.

(Поклон с налогом)

Уговорном одредбом у уговору о поклону може се обавезати примаоца поклона да у корист даваоца поклона, трећег лица, у јавном, односно у личном интересу изврши одређену радњу, односно да се од исте уздржи при чему је уговор о

поклону закључен под условом да се прихватање примаоца поклона односи и на налог

Члан 634.

(Испуњење налога)

- (1) Право захтијевати испуњење налога има давалац поклона, његови насљедници, и ако је одређен у јавном интересу, надлежнт државни орган.
- (2) Давалац поклона може захтијевати испуњење поклона само ако је извржио своју обавезу из уговора о поклону.
- (3) Давалац поклона нема право захтијевати испуњење налога уколико је испуњење налога постало немогуће након закључења уговора о поклону без кривице примаоца поклона.
- (4) Ако прималац поклона не изврши налог ни у накнадно остављеном примјереном року, давалац поклона може раскинути уговор и захтијевати повраћај поклона, осим кад је неко трећи стекао право захтијевати испуњење намета.

Члан 635.

(Право одбити испуњење налога)

- (1) Прималац поклона има право одбити испуњење налога из уговора о поклону ако вриједност поклона не покрива трошкове његовог испуњења, а разлика му се не накнађује.
- (2) Прималац поклона има право одбити испуњење налога ако се налог односи на противправну радњу.

Члан 636.

(Ослобођење од обавезе испуњења налога)

- (1) Прималац поклона може се ослободити обавезе испуњења налога из уговора о поклону враћањем поклона у оном стању у којем се налази у вријеме доспјелости обавезе испуњења налога.
- (2) Прималац поклона не може се ослободити обавезе испуњења налога враћањем поклона, уколико је налог успостављен у јавном интересу.

Одјељак Ц. Наградни, узајамни и мјешовити поклон

Члан 637.

(Наградни поклон)

- (1) Поклоном се сматра и поклон учињен на име награде, признања или неке заслуге осим ако је прималац имао од раније право захтијевати награду.
- (2) Ако је прималац имао право на награду по основу уговора или закона не ради се о поклону него о наплатном правном послу.

Члан 638.

(Узајамни поклон)

Ако је уговорено да ће прималац узвратити поклон, поклон постоји само у погледу веће вриједности поклона.

Члан 639.

(Мјешовити поклон)

- (1) Ако у теретном правном послу вриједност давања није једнака, разлика у вриједности биће сматрана поклоном само ако је постојала намјера.
- (2) Поклон из става (1) овог члана не може се побијати због прекомјерног оштећења.

Одјељак Д. Поклон за случај смрти

Члан 640.

(Поклон за случај смрти)

Уговор о поклону који се има испунити тек након смрти даваоца поклона мора бити састављен у писменој форми и овјерен од стране надлежног органа.

Одјељак Е. Одустапак од поклона, односно опозив поклона

Члан 641.

(Одустапак од поклона)

Давалац поклона може, све док његова обавеза не доспије за испуњење, одустати од уговора о поклону, ако се након закључења уговора његово имовинско стање толико погорша да би испуњење уговора угрозило његово издржавање, односно онемогућило испуњавање његове обавезе давања издржавања.

Члан 642.

(Опозив поклона због осиромашења)

- (1) Давалац поклона који након испуњења уговора о поклону толико осиромаша да више нема средстава за своје нужно издржавање, а нема ни лица које га је по закону дужно издржавати може опозвати поклон и захтијевати враћање поклона.
- (2) Поклон се може опозвати само ако се поклон или његова вриједност још увијек налази у имовини примаоца поклона те ако се и прималац поклона не налази у оскудици у погледу свог издржавања, односно издржавања лица која је по закону дужан издржавати.
- (3) Прималац поклона није дужан вратити поклон уколико даваоцу поклона обезбиједи средства која му недостају за издржавање у границама оправданих потреба.

- (4) Давалац поклона не може опозвати поклон или захтијевати повраћај поклона ако се намјером или грубом немарношћу довео у оскудицу.
- (5) Давалац поклона не може опозвати поклон ако је од предаје поклона протекло десет година за непокретности, односно пет година за покретне ствари.

Члан 643.

(Опозив поклона због незахвалности)

- (1) Давалац поклона може опозвати поклон ради грубе незахвалности примаоца поклона.
- (2) Груба незахвалност подразумијева да је прималац поклона учинио према даваоцу или неком од чланова његове уже породице кривично дјело или се теже огријешо о законом утврђене дужности према даваоцу поклона, односно према члановима уже породице даваоца поклона.
- (3) Насљедник даваоца поклона може опозвати поклон уколико је прималац поклона намјерно усмртио давоца поклона, односно ако га је спријечио да опозове поклон.
- (4) Одрицање од права на опозив поклона за случај грубе незахвалности примаоца поклона нема правног учинка.

Члан 644.

(Допуна због повреде дужног издржавања)

- (1) Ако је давалац поклона који је дужан издржавати другога, поклоном учињеном трећем повриједио ту дужност, издржавани има право од примаоца поклона захтијевати допуну онога што му давалац поклона ради учињеног поклона није више у стању давати.
- (2) Ако је више прималаца поклона, ранији прималац ће бити у обавези само ако прилози каснијих нису довољни за допуну издржавања.
- (3) Допуна се може захтијевати и од насљедника примаоца поклона уколико се поклон или његова вриједност налази у оставини.

Члан 645.

(Форма опозива)

- (1) Поклон се опозива писменом изјавом примаоцу поклона.
- (2) Потпис на изјави из става (1) овог члана мора бити овјерен од стране надлежног органа.

Члан 646.

(Престанак права на опозив поклона)

Право на опозив поклона престаје истеком једне године од дана када је лице које има право на опозив сазнало за разлог опозива, ако овим или другим законом није другачије одређено.

Члан 647.

(Дејство опозива)

- (1) У случају опозива поклона, прималац поклона је дужан вратити поклон или његову вриједност.
- (2) На враћање поклона примјењују се одредбе овог закона које се односе на стицање без основа.

ГЛАВА V - УГОВОР О ЗАКУПУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 648.

(Појам)

- (1) Уговором о закупу обавезује се закуподавац да преда одређену ствар закупцу на употребу, а овај се обавезује да му за то плаћа одређену закупнину.
- (2) Употреба обухвата и уживање ствари (прибирање плодова), ако није другачије уговорено или уобичајено.

Члан 649.

(Примјена посебних прописа)

Одредбе ове главе неће се примјењивати на закупе уређене посебним прописима.

Одјељак Б. Обавезе закуподавца

Члан 650.

(Предаја ствари)

- (1) Закуподавац је дужан предати закупцу закупљену ствар у исправном стању, заједно са њеним припацама.
- (2) Ствар је у исправном стању ако је у стању одређеном уговором, а у недостатку уговора, у стању да може послужити за употребу ради које је уговор склопљен.

Члан 651.

(Одржавање ствари)

- (1) Закуподавац је дужан одржавати ствар у исправном стању за вријеме трајања закупа и ради тога вршити потребне поправке на њој.
- (2) Он је дужан накнадити закупцу трошкове које је овај учинио за одржавање ствари, а које би он сам био дужан учинити.
- (3) Трошкови ситних поправки изазваних редовном употребом ствари, а и трошкови саме употребе, падају на терет закупца.
- (4) О потреби поправака купац је дужан обавијестити закуподавца.

Члан 652.

(Раскид уговора и снижење закупнине због оправки)

- (1) Ако потребне оправке закупљене ствари ометају њену употребу у знатној мјери и за дуже вријеме, купац може раскинути уговор.

- (2) Он има право на снижење закупнине сразмјерно ограничењу употребе ствари због тих поправки.

Члан 653.

(Измјене на закупљеној ствари)

- (1) Закуподавац не може без пристанка закупца чинити измјене на закупљеној ствари за вријеме трајања закупа, уколико би то ометало употребу ствари.
- (2) Ако би измјенама ствари била смањена у становитој мјери закупчева употреба ствари, смањиће се и закупнина у одговарајућој сразмјери.

Члан 654.

(Одговорност за материјалне недостатке)

- (1) Закуподавац одговара закупцу за све недостатке закупљене ствари који сметају њеној уговореној или редовној употреби, без обзира на то да ли је знао за њих или не, те за недостатке својстава или одлика предвиђених изрично или прешутно уговором.
- (2) Не узимају се у обзир недостаци који су мањег значаја.

Члан 655.

(Недостаци за које закуподавац не одговара)

- (1) Закуподавац не одговара за недостатке закупљене ствари који су у часу закључења уговора били познати закупцу или нису могли остати непознати.
- (2) Али, закуподавац одговара за недостатак закупљене ствари који је закупцу услед крајње непажње остао непознат, ако је он знао за тај недостатак и намјерно пропустио да о њему обавијести закупца.

Члан 656.

(Проширење одговорности за материјалне недостатке)

Закуподавац одговара за све недостатке закупљене ствари, ако је тврдио да она нема никаквих недостатака.

Члан 657.

(Уговорно искључење или ограничење одговорности)

- (1) Одговорност за материјалне недостатке закупљене ствари може бити уговором искључена или ограничена.
- (2) Одредба уговора којом се ова одговорност искључује или ограничава ништава је ако је закуподавац знао за недостатке и намјерно пропустио да о њима обавијести закупца или ако је недостатак такав да онемогућује употребу закупљене ствари, те онда кад је закуподавац наметнуо ту одредбу користећи се својим монополским положајем.

Члан 658.

(Обавјештавање закуподавца о недостацима и опасностима)

- (1) Закупац је дужан обавијестити закуподавца без непотребног одлагања о сваком недостатку закупљене ствари који би се показао у току закупа, осим ако закуподавац зна за недостатак.

- (2) Он је исто тако дужан обавијестити закуподавца о свакој непредвиђеној опасности која би у току закупа пријетила закупљеној ствари, да би могао предузети потребне мјере.
- (3) Закупац који не обавијести закуподавца о појављеном недостатку или о насталој опасности, за које овај није знао, губи право на накнаду штете коју би претрпио због постојања недостатка или настале опасности за закупљену ствар, а дужан је накнадити штету коју би закуподавац претрпио због тога.

Члан 659.

(Права закупца кад ствар има неки недостатак)

- (1) Ако у часу предаје закупљена ствар има неки недостатак који се не може отклонити, закупца може, по свом избору, раскинути уговор или захтијевати снижење закупнине.
- (2) Кад ствар има неки недостатак који се може отклонити без већих незгода за закупца, а предаја ствари у одређеном року није била битни елемент уговора, закупца може захтијевати од закуподавца или отклањање недостатка у примјереном року или снижење закупнине.
- (3) Ако закуподавац не отклони недостатак у накнадном примјереном року који му је закупца одредио, закупца може раскинути уговор или захтијевати снижење закупнине.
- (4) У сваком случају закупца има право на накнаду штете.

Члан 660.

(Кад недостатак настане у току закупа и кад ствар нема уговорено или уобичајено својство)

- (1) Одредбе овог члана примјењују се и у случају кад у току закупа настане недостатак на закупљеној ствари.
- (2) Оне се примјењују и у случајевима кад закупљена ствар нема неко својство које по уговору или обичају треба да има или кад то својство изгуби у току закупа.

Члан 661.

(Одговорност закуподавца за правне недостатке)

- (1) Кад неко трећи претендује да на закупљеној ствари или на неком њеном дијелу врши неко право и обрати се својим захтјевом закупцу, те ако самовласно одузме ствар од закупца, овај је дужан обавијестити о томе закуподавца, изузев кад то овај већ зна, иначе ће одговарати за штету.
- (2) Ако се утврди да трећем припада неко право које сасвим искључује право закупца на употребу ствари, уговор о закупу се раскида по самом закону, а закуподавац је дужан накнадити штету закупцу.

- (3) У случају кад се правом трећег само ограничава закупчево право, овај може по свом избору, раскинути уговор или захтијевати снижење закупнине, и у сваком случају може захтијевати накнаду штете.

Одјељак Ц. Обавезе закупца

Члан 662.

(Употреба ствари према уговору)

- (1) Закупац је дужан употребљавати ствар као добар привредник, односно добар домаћин.
- (2) Он је може употребљавати само онако како је предвиђено уговором или намјеном ствари.
- (3) Он одговара за штету која настане употребом закупљене ствари противно уговору или намјени ствари, без обзира на то да ли је ствар употребљавао он, или неко лице које ради по његовом налогу, подзакупац или које друго лице коме је он омогућио да употребљава ствар.

Члан 663.

(Отказ уговора о закупу због употребе противно уговору)

Ако закупца и послѣје опомене закуподавца употребљава ствар противно уговору или намјени ствари или запушта њено одржавање, те постоји опасност знатне штете за закуподавца, закуподавац може отказати уговор без давања отказног рока.

Члан 664.

(Плаћање закупнине)

- (1) Закупац је дужан плаћати закупнину у роковима одређеним уговором или законом, а у недостатку уговора и закона, како је уобичајено у мјесту гдје је ствар предата закупцу.
- (2) Ако није другачије уговорено или у мјесту предаје уобичајено, закупнина се плаћа полугодишње кад је ствар дата у закуп за једну или више година, а ако је дата за краће вријеме, онда након истека тог времена.

Члан 665.

(Отказ због неплаћања закупнине)

- (1) Закуподавац може отказати уговор о закупу ако закупца не плати закупнину ни у року од 15 дана пошто га је закуподавац позвао на плаћање.
- (2) Али ће уговор остати на снази ако закупца исплати дужне закупнине прије него што му отказ буде саопштен.

Члан 666.

(Враћање закупљене ствари)

- (1) Закупац је дужан чувати закупљену ствар и након престанка закупа вратити је неоштећену.
- (2) Ствар се враћа у мјесту у којем је била предата.

- (3) Закупац не одговара за истрошеност ствари која настаје њеном редовном употребом, а ни за оштећења која потичу од њене дотрајалости.
- (4) Ако је за вријеме закупа закупац извршио промјене на ствари, дужан је вратити ствар у стању у коме је била кад му је предата у закуп.
- (5) Он може однијети додатке које је учинио на ствари ако се могу одвојити без њеног оштећења, али их закуподавац може задржати ако закупцу накнади њихову вриједност у вријеме враћања.
- (6) Ако се додатак на закупљеној ствари не може одвојити без њеног оштећења, али их закуподавац може задржати ако му накнаде њихове вриједности у вријеме враћања.

Одјељак Д. Подзакуп

Члан 667.

(Кад се ствари могу дати у подзакуп)

- (1) Ако није другачије уговорено,купац може закупљену ствар дати у закуп другоме (подзакуп) или му је по којој другој основи предати на употребу, али само ако се тиме не наноси штета закуподавцу.
- (2) Закупац јемчи закуподавцу да ће подзакупац употребљавати ствар према уговору о закупу.

Члан 668.

(Кад закуподавац може одбити допуштење)

Кад је за давање закупљене ствари у подзакуп потребно допуштење закуподавца, овај га може одбити само из оправданих разлога.

Члан 669.

(Отказ због недопуштеног подзакупа)

Закуподавац може отказати уговор о закупу ако је закупљена ствар дата у подзакуп без његова допуштења, кад је то према закону или према уговору потребно.

Члан 670.

(Непосредни захтјев закуподавца)

Закуподавац може, ради наплате својих потраживања од закупца насталих из закупа, захтијевати непосредно од подзакупца исплату износа које овај дугује закупцу по основу подзакупа.

Члан 671.

(Престанак подзакупа по закону)

Подзакуп престаје у сваком случају кад престане закуп.

Одјељак Е. Отуђење закупљене ствари

Члан 672.

(Отуђење након предаје у закуп)

- (1) У случају отуђења ствари која је прије тога предата неком другом у закуп прибавилац ствари ступа на мјесто закуподавца, те након тога права и обавезе из закупа настају између њега и закупца.
- (2) Прибавилац не може захтијевати од закупца да му преда ствар прије протекла времена за које је закуп уговорен, а ако трајање закупа није одређено ни уговором ни законом, онда прије истека отказног рока.
- (3) За прибавиочеве обавезе из закупа према закупцу одговара преносилац као солидарни јемац.

Члан 673.

(Право на закупнину)

- (1) Ако није шта друго уговорено, прибавилац ствари предате у закуп има право на закупнину почев од првог наредног рока послије прибављања ствари, а ако је преносилац примио ту закупнину унапријед, дужан је да му је уступи.
- (2) Од часа кад је обавијештен о отуђењу закупљене ствари купац може исплатити закупнину само прибавиоцу.

Члан 674.

(Отуђење закупљене ствари прије предаје закупцу)

- (1) Кад је ствар о којој је закључен уговор о закупу предата прибавиоцу, а не закупцу, прибавилац ступа на мјесто закуподавца и преузима његове обавезе према закупцу ако је у моменту закључења уговора о отуђењу знао за постојање уговора о закупу.
- (2) Прибавилац који је у тренутку склапања уговора о отуђењу није знао за постојање уговора о закупу, није дужан предати ствар закупцу, а купац може тражити само накнаду штете од закуподавца.
- (3) За прибавиочеве обавезе из закупа према закупцу одговара преносилац, као солидарни јемац.

Члан 675.

(Отказ уговора због отуђења ствари)

Кад услед отуђења закупљене ствари права и обавезе закуподавца пређу на прибавиоца, купац може отказати уговор у сваком случају, поштујући законске отказне рокове.

Одјељак Ф. Престанак закупа

Члан 676.

(Протек одређеног времена)

- (1) Уговор о закупу закључен на одређено вријеме престаје протеклом времена за које је склопљен.
- (2) Исто вриједи и у случајевима кад је у недостатку воље уговарача, трајање закупа одређено законом.

Члан 677.

(Прећутно обнављање закупа)

- (1) Кад по протеклу времена за које је уговор о закупу склопљен, закупца продужи употребљавати ствар, а закуподавац се томе не противи, сматра се да је склопљен нов уговор о закупу неодређеног трајања, под истим условима као и претходни.
- (2) Обезбјеђења која су трећа лица дала за први закуп престају протеклом времена за које је био закључен.

Члан 678.

(Отказ)

- (1) Уговор о закупу чије трајање није одређено нити се може одредити из околности или мјесних обичаја престаје отказом који свака страна може дати другој, поштујући одређени отказни рок.
- (2) Ако дужина отказног рока није одређена уговором или законом или мјесним обичајима, она износи осам дана, с тим да отказ не може бити дат у невријеме.
- (3) Ако су закупљене ствари опасне за здравље, закупца може отказати уговор без давања отказног рока, чак и ако је у часу закључења уговора то знао.
- (4) Закупца се не може одрећи права из става (3) овог члана.

Члан 679.

(Пропаст ствари усљед више силе)

- (1) Закуп престаје ако закупљена ствар буде уништена неким случајем више силе.
- (2) Ако закупљена ствар буде дјелимично уништена или само оштећена, закупца може раскинути уговор или остати и даље у закупу и захтијевати одговарајуће снижење закупнине.

Члан 680.

(Смрт)

У случају смрти закупца или закуподавца закуп се наставља са њиховим насљедницима ако није другачије уговорено.

Одјељак Г. Посебне одредбе за закуп непокретности

Члан 681.

(Форма уговора о закупу непокретности)

- (1) Уговор о закупу непокретности који се закључује на дуже од годину дана закључује се у писменој форми.
- (2) Уговор закључен противно одредби става (1) овог члана важи као да је закључен на неодређено вријеме, али се отказ може дати по истеку рока од годину дана.

Члан 682.

(Мјере одржавања закупљене непокретности)

- (1) Закупац је дужан допустити предузимање мјера на закупљеној непокретности неопходних за одржавање закупљених просторија, зграде или земљишта.
- (2) Закуподавац је обавезан закупца унапријед информисати о редовним мјерама те избјегавати ометање закупа спровођењем тих мјера.

Члан 683.

(Закуп непокретности с инвентаром)

- (1) Ако се у закуп даје непокретност с инвентаром, закупцац је дужан одржавати поједине предмете инвентара.
- (2) Закуподавац је дужан замјенити предмет инвентара који пропадне усљед околности за које није одговоран закупцац, али је закупцац дужан намирити губитак животиња као предмета инвентара у обиму који одговара природном подмлађивању по правилима уредног газдовања и уобичајеног коришћења.
- (3) Закупцац је дужан одржавати инвентар у оном стању и замјењивати у оном обиму који одговара правилима уобичајеног коришћења, односно употребе. Предмете које закупцац набави и унесе у инвентар након истека закупа постају својина закуподавца, уколико није другачије уговорено.

Члан 684.

(Преузимање инвентара по процијењеној вриједности)

- (1) Ако закупцац непокретности преузима инвентар по процијењеној вриједности уз обавезу да по завршетку закупа обезбиједи његово враћање по процијењеној вриједности, закупцац сноси ризик случајне пропасти и случајног погоршања инвентара. У оквиру граница уобичајене употребе он може располагати појединим предметима инвентара.
- (2) По завршетку закупа закупцац је дужан обезбиједити да се постојећи инвентар врати закуподавцу. Закуподавац може одбити преузимање оних предмета инвентара које је набавио закупцац, а који су према правилима уобичајене употребе предметне непокретности сувишни или превише вриједни. Тим одбијањем својина над одбијеним предметима остаје код закупца.
- (3) Ако између укупне процијењене вриједности преузетог инвентара и инвентара који се враћа постоји разлика, она се компензира у новцу. Процијењене вриједности се заснивају на цијенама у тренутку завршетка закупа.

Члан 685.

(Пријевремено враћање закупљене непокретности)

Ако није другачије уговорено, купац који закупљену непокретност врати у посјед закупадавцу прије престанка закупног односа, ослобађа се плаћања закупнине само ако обезбиједи новог прихватљивог закупца, ако није другачије уговорено.

Члан 686.

(Смрт закупца)

У случају смрти закупца његови насљедници као и закупавац имају право отказати закупни однос.

Члан 687.

(Заложно право на стварима закупца)

Закупавац непокретности има за своја потраживања из закупног односа заложно право на унесеним стварима, односно убраним плодовима закупца. Заложно право се гаси са изношењем ствари или плодова.

Одјељак X. Посебне одредбе за закуп стамбених просторија

Члан 688.

(Принудност прописа)

Од одредаба које се односе на закуп стамбених просторија не може се одступати на терет закупца.

Члан 689.

(Обезбјеђење)

- (1) Ако је код закупног односа за стамбени простор купац дужан закупадавцу пружити обезбјеђење за испуњење својих обавеза, износ обезбјеђења не може прећи троструки износ мјесечне закупнине.
- (2) На обезбјеђење се урачунавају камате.
- (3) По престанку закупног односа се износ обезбјеђења, заједно с каматама враћа закупцу, уколико закупавац нема потраживања према закупцу.

Члан 690.

(Подзакуп)

- (1) Закупавац не може одбити давање сагласности за подзакуп стамбених просторија, ако за закупца постоји оправдан разлог да закупљени стамбени простор потпуно или дјелимично уступи неком трећем.
- (2) Одредба става (1) неће се примијенити ако:
 - a. ако постоје оправдани разлози, а посебно ако закупљени стамбени простор није довољан за подзакуп; или
 - b. подзакупац за закупаваца из оправданих разлога није прихватљив.

- (3) Ако није другачије уговорено, закупљени стамбени простор није довољан за подзакуп ако износи мање од десет квадратних метара по особи.

Члан 691.

(Продужење уговора о закупу стамбених просторија)

- (1) Уговор о закупу стамбених просторија закључен на одређено вријеме може се на писмени захтјев закупца продужити на неодређено вријеме.
- (2) Захтјев из става (1) овог члана купац мора упутити куподавцу најкасније тридесет дана прије истека уговора.
- (3) Ако куподавац писменом изјавом у року од петнаест дана од пријема захтјева купаца не одбије његов захтјев, сматраће се да је сагласност на продужење дата.

Члан 692.

(Отказ уговора)

- (1) Рок за отказ уговора о закупу стамбених просторија износи три мјесеца.
- (2) Уговор о закупу стамбених просторија отказује се писменом изјавом.

Члан 693.

(Пријевремени отказ купаца)

Купац може отказати уговор о закупу са отказним роком од мјесец дана, ако куподавцу као замјену предложи неког платежно способног и њему прихватљивог купаца.

Члан 694.

(Ванредни отказ купаца)

- (1) Купац може отказати уговор без придржавања рока, ако су закупљене стамбене просторије у таквом стању да њихово коришћење угрожава здравље.
- (2) Ово право се уговором не може искључити.

Члан 695.

(Ванредни отказ куподавца)

- (1) Куподавац може отказати уговор о закупу ако постоје важни разлози за то.
- (2) Важан разлог постоји нарочито:
- а) ако је купац и поред опомене својом кривицом знатно повриједио своје уговорне обавезе,
 - б) ако куподавац жели користити стамбене просторије за властите или потребе становања ближе родбине,
 - ц) ако купац одбија да се сагласи са примјерним повећањем закупнине,
 - д) ако су односи између куподавца и купаца теже поремећени, а тај се поремећај не може приписати у искључиву кривицу куподавца,
 - е) ако је купац у доцњи с плаћањем три пуне мјесечне закупнине.

Члан 696.

(Смрт закупца)

- (1) У случају смрти закупца у закупни однос са закуподавцем ступају лица која су с њим живјела у заједничком домаћинству.
- (2) Лица из става (1) овог члана могу отказати уговор о закупу уз придржавање законског отказног рока.

Члан 697.

(Закупни однос разведених брачних другова)

- (1) Ако се брачни другови код развода не могу споразумјети о томе ко ће убудуће настањивати заједнички закупљени стан, о овом спору одлучује суд.
- (2) За суд је небитно који је од брачних другова уговорна страна у закупном односу. Ако се право становања једног брачног друга који није купац призна од стране суда, тиме се заснива његов закупни однос са закуподавцем.

ГЛАВА VI - УГОВОР О ПОСЛУЗИ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 698.

(Појам)

Уговором о послузи обавезује се послугодавац предати одређену ствар послугопримцу на привремену употребу без накнаде, а послугопримац се обавезује вратити је по престанку уговора.

Одјељак Б. Обавезе послугопримца

Члан 699.

(Обим права употребе послугопримца)

- (1) Послугопримац је обавезан употребљавати предмет послуге на начин и у сврху како је то уговорено.
- (2) Ако уговором није одређен начин употребе, послугопримац је дужан употребљавати предмет послуге на начин који одговара његовој природи и намјени.
- (3) Послугопримац без сагласности послугодавца није овлашћен посуђену ствар уступити трећем лицу на употребу.

Члан 700.

(Одговорност за умањење вриједности посуђене ствари)

Послугопримац није одговоран за промјену или погоршање ствари која настају уговореном, односно уобичајеном употребом.

Члан 701.

(Трошкови одржавања)

- (1) Послугопримац сноси уобичајене трошкове одржавања посуђене ствари.
- (2) На обавезу сношења осталих трошкова одржавања примјењују се одредбе пословодства без налога.

Члан 702.

(Одговорност послугопримца за случај)

- (1) За случајно оштећење или пропаст посуђене ствари послугопримац је одговоран ако је то могао спријечити употребом или жртвовањем властите ствари.
- (2) Послугопримац је одговоран за случајну пропаст или оштећење посуђене ствари ако до тога не би дошло да је ствар употребљавао сагласно уговору или да је неовлашћено није дао трећем лицу на употребу.

Члан 703.

(Обавеза враћања)

- (1) По престанку послуге послугопримац је дужан вратити послугодавцу ствар у стању у којем му је била предата, односно уз промјене настале употребом ствари у складу с уговором и законом.
- (2) Послугодавац може након престанка послуге захтијевати враћање ствари и од трећег, коме је послугопримац уступио ствар на употребу.

Одјељак Ц. Обавезе послугодавца

Члан 704.

(Одговорност послугодавца за неиспуњење или доцњу)

Послугодавац одговара за неиспуњење својих обавеза као и за доцњу у испуњењу само ако је проузроковано намјерно или из крајње непажње.

Члан 705.

(Одговорност послугодавца за материјалне и правне недостатке)

- (1) Послугодавац не одговара нити за материјалне нити за правне недостатке посуђене ствари.
- (2) Међутим, послугопримац има право захтијевати накнаду штете коју је претрпио због неког од ових недостатака, који су послугодавцу били познати или нису могли остати непознати, а о којима није упознао послугопримца.

Члан 706.

(Одговорност послугодавца због пропуштања упозорења)

Послугодавац одговара за штету коју претрпи послопримац због тога што га послугодавац није на вријеме обавијестио о опасностима које би могле произаћи из чувања или употребе посуђене ствари.

Одјељак Д. Престанак послуге и застарјелост

Члан 707.

(Престанак послуге)

- (1) Послуга престаје истеком уговореног времена.
- (2) Ако вријеме није одређено, послуга престаје кад је ствар послужила или је с обзиром на протек времена могла послужити за употребу за коју је била посуђена.
- (3) Послуга престаје и отказом уговорних страна са или без остављања отказног рока.
- (4) Послугодавац може отказати послугу:
 - а) у свако доба, ако трајање није одређено протеком времена или сврхом употребе, али не у невријеме;
 - б) ако послопримац посуђену ствар употребљава противно уговору, односно закону;
 - ц) ако је послугодавцу посуђена ствар потребна због околности за које странке нису знале нити су их у вријеме закључења уговора могле предвидјети;
 - д) ако послопримац умре, осим ако су стране за овај случај искључиле право отказа.

Члан 708.

(Застарјелост)

Права на накнаду трошкова и накнаду штете из уговора о послузи застаријевају у року од 6 мјесеци од враћања ствари.

ГЛАВА VII - УГОВОР О ДЈЕЛУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 709.

(Појам)

Уговором о дјелу извођач (предузетник, извођач радова) обавезује се да обави одређени посао, као што је израда или поправак неке ствари или извршење неког физичког или интелектуалног рада, а наручилац се обавезује да му за то плати накнаду.

Члан 710.

(Однос с уговором о продаји)

- (1) Уговор којим се једна страна обавезује да изради одређену покретну ствар од свог материјала сматра се, у случају сумње, уговором о продаји.
- (2) Уговор остаје уговор о дјелу ако се наручилац обавезао дати битан дио материјала потребан за израду ствари.
- (3) У сваком случају уговор се сматра уговором о дјелу ако су уговарачи имали на уму нарочито извођачев рад.

Члан 711.

(Квалитет извођачевог материјала)

- (1) Кад је уговорено да извођач изради ствар од свог материјала, а није одређен квалитет, извођач је дужан дати материјал средњег квалитета.
- (2) Извођач одговара наручиоцу за квалитет употребљеног материјала исто као и продавац.

Одјељак Б. Надзор над обављањем посла

Члан 712.

(Надзор над обављањем посла)

Наручилац има право вршити надзор над обављањем посла и даје упутства кад то одговара природи посла, а извођач је дужан да му то омогући.

Одјељак Ц. Закључивање уговора надметањем

Члан 713.

(Позив на надметање о цијени радова)

- (1) Позив упућен одређеном или неодређеном броју лица на надметање за извршење одређених радова, под одређеним условима и уз одређене гаранције, обавезује позиваоца да закључи уговор о тим радовима с оним који понуди најнижу цијену, изузев ако је ту обавезу искључио у позиву на надметање.
- (2) У случају искључења обавезе да се закључи уговор, позив на надметање сматра се позивом заинтересованима да они направе понуде уговора под објављеним условима.

Члан 714.

(Позив на надметање за умјетничко или техничко рјешење намјераних радова)

Позив упућен одређеном или неодређеном броју лица на надметање за умјетничко или техничко рјешење намјераних радова обавезује позиваоца да под условима садржаним у позиву на надметање закључи уговор са учесником у надметању чије рјешење прихвати комисија чији је састав унапријед објављен, изузев ако је ту обавезу искључио у позиву на надметање.

Одјељак Д. Обавезе извођача

Члан 715.

(Обавезе извођача)

- (1) Извођач је дужан упозорити наручиоца на недостатке материјала који му је наручилац предао, а које је примијетио или је морао примијетити, иначе ће одговарати за штету.
- (2) Ако је наручилац захтијевао да се ствар изради од материјала на чије му је недостатке извођач указао, извођач је дужан поступити по његовом захтјеву, изузев, ако је очигледно да материјал није подобан за наручено дјело или ако би израда од захтијеваног материјала могла нанијети штету угледу извођача, у ком случају извођач може раскинути уговор.
- (3) Извођач је дужан упозорити наручиоца на недостатке у његовом налогу те на друге околности за које је знао или је морао знати, које могу бити значајне за наручено дјело или за његово извршење на вријеме, иначе ће одговарати за штету.

Члан 716.

(Обавеза извршења радова)

- (1) Извођач је дужан извршити радове како је уговорено и по правилима посла.
- (2) Извођач је дужан извршити радове за уговорено вријеме, а ако оно није уговором одређено, онда за вријеме које је разумно потребно за такве послове.
- (3) Извођач не одговара за закашњење настало због тога што му наручилац није предао материјал на вријеме, или због тога што је тражио измјене, или што му није исплатио дужни предујам и уопште за закашњење настало понашањем наручиоца.

Члан 717.

(Раскид уговора због одступања од уговорених услова)

- (1) Ако се у току извршења дјела покаже да се извођач не држи услова уговора и уопште да не ради у складу са правилима посла, те да ће извршено дјело имати недостатке, наручилац може упозорити извођача на то и одредити му примјерен рок да свој рад усклади са својим обавезама.
- (2) Ако до истека рока из става (1) овог члана извођач не поступи по захтјеву наручиоца, овај може раскинути уговор и захтијевати накнаду штете.

Члан 718.

(Раскид уговора прије рока)

- (1) Ако је рок битан елемент уговора, а извођач је у толиком закашњењу са започињањем или завршавањем посла да је очигледно да га неће завршити у року, наручилац може раскинути уговор и захтијевати накнаду штете.
- (2) Наручилац има право раскинути уговор и захтијевати накнаду штете и онда кад рок није битан елемент уговора, ако због таквог закашњења наручилац очигледно не би имао интерес за испуњење уговора.

Члан 719.

(Повјеравање извршења посла трећем)

- (1) Ако из уговора или природе посла не произлази шта друго, извођач није дужан посао обавити лично.

- (2) У случају из става (1) овог члана извођач и даље одговара наручиоцу за извршење посла.
- (3) Извођач одговара за лица која су по његовом налогу радила на послу (сарадници) који је преузео да изврши, као да га је сам извршио.

Члан 720.

(Непосредан захтјев сарадника извођача према наручиоцу)

За наплату својих потраживања од извођача његови сарадници могу се обратити непосредно наручиоцу и захтијевати од њега да им исплати та потраживања на терет своте коју у том часу дугује извођачу, ако су та потраживања призната.

Члан 721.

(Предаја израђене ствари наручиоцу)

- (1) Извођач је дужан наручиоцу предати израђену или поправљену ствар.
- (2) Извођач се ослобађа ове обавезе ако ствар коју је израдио или поправио пропадне из узрока за које он не одговара.

Одјељак Е. Одговорност за недостатке

Члан 722.

(Преглед извршеног дјела и обавјештавање извођача)

- (1) Наручилац је дужан прегледати извршено дјело чим је то по редовном току ствари могуће и о нађеним недостацима без одлагања обавијестити извођача.
- (2) Ако наручилац на позив извођача да прегледа и прими извршени рад то не уради без оправданог разлога, сматра се да је рад примљен.
- (3) Након прегледа и примања извршеног рада извођач више не одговара за недостатке који су се могли опазити обичним прегледом, изузев ако је знао за њих, а није их показао наручиоцу.

Члан 723.

(Скривени недостаци)

- (1) Ако се након примања извршеног рада покаже неки недостатак који се није могао открити обичним прегледом, наручилац се ипак може позвати на њега, под условом да о њему обавијести извођача што прије, а најдуже у року од тридесет дана од његовог откривања.
- (2) Истеком двије године од пријема обављеног посла наручилац се више не може позвати на недостатке.

Члан 724.

(Престанак права)

- (1) Наручилац који је извођача на вријеме обавијестио о недостацима извршеног посла не може своје право остварити судским путем након истека једне године од учињеног обавјештења.
- (2) Након истека рока из става (1) овог члана наручилац може, ако је о недостацима благовремено обавијестио извођача, приговором против извођачевог захтјева за исплату накнада истаћи своје право на снижење накнада и накнаду штете.

Члан 725.

(Губитак права од стране извођача)

Извођач се не може позвати на неку од одредаба овог закона кад се недостатак односи на чињенице које су му биле познате, или му нису могле остати непознате, а није их саопштио наручиоцу.

Члан 726.

(Право захтијевати уклањање недостатака)

- (1) Наручилац који је уредно обавијестио извођача да извршени рад има неки недостатак може захтијевати од њега да недостатак отклони и за то му одредити примјерен рок.
- (2) Поред права из става (1) овог члана наручилац има право на накнаду штете коју трпи због недостатка.
- (3) Ако уклањање недостатка захтијева претјеране трошкове, извођач може одбити да га изврши, али у том случају наручиоцу припада, по његовом избору, право на снижење накнаде или раскид уговора, као и право на накнаду штете.

Члан 727.

(Раскид уговора у посебном случају)

Кад обављени посао има такав недостатак који га чини неупотребљивим или је обављен у супротности с изричитим условима уговора, наручилац може, не тражећи претходно отклањање недостатка, раскинути уговор и захтијевати накнаду штете.

Члан 728.

(Право наручиоца у случају других недостатака извршеног посла)

- (1) Кад извршени посао има недостатак због којег дјело није употребљиво, односно кад је посао извршен у супротности с изричитим условима уговора, наручилац је дужан допустити извођачу да недостатак отклони.
- (2) Наручилац може одредити извођачу примјерен рок за отклањање недостатака.
- (3) Ако извођач не отклони недостатак до истека тог рока, наручилац може, по свом избору, извршити отклањање недостатка на рачун извођача, или снизити накнаду, или раскинути уговор.
- (4) Кад је ријеч о незнатном недостатку, наручилац се не може користити правом на раскид уговора.

(5) У сваком случају наручилац има право и на накнаду штете.

Члан 729.

(Снижење накнаде)

Накнада се снижава у сразмјери између вриједности извршеног рада без недостатка у вријеме закључења уговора и вриједности коју би имао у то вријеме извршени рад с недостатком.

Одјељак Ф. Обавезе наручиоца

Члан 730.

(Обавеза наручиоца да прими рад)

Наручилац је дужан примити рад извршен према одредбама уговора и према правилима посла.

Члан 731.

(Одређивање и исплата накнаде)

- (1) Накнада се одређује уговором, ако није одређена обавезном тарифом или којим другим обавезним актом.
- (2) Ако накнада није одређена, утврдиће је суд према вриједности рада, према нормално потребном времену за такав посао те према уобичајеној накнади за ту врсту рада.
- (3) Наручилац није дужан исплатити накнаду прије него што је прегледао извршени рад и одобрио га, изузев ако је другачије уговорено.
- (4) Одредба става (3) овог члана примјењује се и ако је уговорено извршење и предаја рада у дијеловима.

Члан 732.

(Прорачун с изричитим јемством)

- (1) Ако је накнада уговорена на основу прорачуна с изричитим јемством извођача за његову тачност, он не може захтијевати повећање накнаде чак и ако је у посао уложио више рада и ако је извршење посла захтијевало веће трошкове него што је било предвиђено.
- (2) Одредба става (1) овог члана не искључује примјену правила о раскиду и измјени уговора због промијењених околности.
- (3) Ако је накнада уговорена на основу прорачуна без изричитог јемства извођача за његову тачност, па се у току рада прекорачење прорачуна покаже неизбјежним, извођач мора о томе без одлагања обавијестити наручиоца, иначе губи свако потраживање због повећаних трошкова.

Одјељак Г. Ризик

Члан 733.

(Давање материјала од стране извођача)

- (1) У случају кад је извођач дао материјал за израду ствари, а ствар буде оштећена или пропадне из било којег узрока прије предаје наручиоцу, ризик сноси извођач, те нема право на накнаду за дати материјал, а ни на накнаду за свој рад.
- (2) Ако је наручилац прегледао извршени рад и одобрио га, сматра се да му је ствар предата, а да је код извођача остала на чувању.
- (3) Ако је наручилац пао у доцњу због непримања понуђене ствари, ризик случајне пропасти или оштећења ствари прелази на њега.

Члан 734.

(Давање материјала од стране наручиоца)

- (1) Ризик случајне пропасти или оштећења ствари сноси наручилац ако је он дао материјал за израду.
- (2) У случају из става (1) овог члана извођач има право на накнаду само ако је ствар пропала или била оштећена након доласка наручиоца у доцњу, или ако се наручилац није одазвао његовом уредном позиву да ствар прегледа.

Члан 735.

(Ризик у случају предаје по дијеловима)

Ако је уговорено да ће наручилац обављати преглед и примање појединих дијелова како буду израђени, извођач има право на накнаду за израду дијелова што их је наручилац прегледао и одобрио, чак и ако би они након тога пропали код њега без његове кривице.

Одјељак Х. Право залога

Члан 736.

(Право залога)

Ради обезбјеђења наплате потраживања накнаде за рад и накнаде за утрошени материјал те осталих потраживања по основу уговора о дјелу, извођач има право залога на стварима што их је направио или поправио те на осталим предметима које му је предао наручилац у вези с његовим радом, све док их држи и не престане добровољно да их држи.

Одјељак И. Престанак уговора

Члан 737.

(Раскид уговора вољом наручиоца)

Све док наручени посао није довршен, наручилац може раскинути уговор кад год хоће, али је у том случају дужан исплатити извођачу уговорену накнаду, умањену за износ трошкова које овај није учинио, а које би био дужан учинити да уговор није раскинут, као и за износ зараде коју је остварио на другој страни или коју је намјерно пропустио остварити.

ГЛАВА VIII - УГОВОР О ГРАЂЕЊУ

Одјељак А. Опште одребе

Члан 738.

(Појам)

- (1) Уговор о грађењу је уговор о дјелу којим се извођач обавезује према одређеном пројекту саградити у уговореном року одређену грађевину на одређеном земљишту, или на таквом земљишту, односно на већ постојећем објекту извршити какве друге грађевинске радове, а наручилац се обавезује да му за то исплати одређену цијену.
- (2) Уговор о грађењу мора бити закључен у писменој форми.

Члан 739.

(Грађевина)

Под 'грађевином' у смислу одредаба закона подразумјевају се зграде, бране, мостови, тунели, водоводи, канализације, цесте, жељезничке пруге, бунари и остали грађевински објекти чија израда захтијева веће и сложеније радове.

Члан 740.

(Надзор над радовима и контрола квалитета материјала)

Извођач је дужан омогућити наручиоцу сталан надзор над радовима и контролу количине и квалитета употријебљеног материјала.

Члан 741.

(Одступање од пројекта)

- (1) За свако одступање од пројекта грађења, односно уговорених радова извођач мора имати писмену сагласност наручиоца.
- (2) Он не може захтијевати повећање уговорене цијене за радове што их је извршио без ове сагласности.

Члан 742.

(Хитни непредвиђени радови)

- (1) Непредвиђене радове извођач може извести и без претходне сагласности наручиоца ако због њихове хитности није могао прибавити ту сагласност.

- (2) Непредвиђени радови су они чије је предузимање било нужно да би се осигурала стабилност објекта или спријечио настанак штете, а изазвани су неочекиваном тежом природом земљишта, неочекиваном појавом воде или другим ванредним и неочекиваним догађајима.
- (3) Извођач је дужан о тим појавама и предузетим мјерама без одлагања обавијестити наручиоца.
- (4) Извођач има право на правичну накнаду за непредвиђене радове који су морали бити обављени.
- (5) Наручилац може раскинути уговор ако би усљед тих радова уговорена цијена морала бити знатно повећана, о чему је дужан без одлагања обавијестити извођача.
- (6) У случају раскида уговора наручилац је дужан исплатити извођачу одговарајући дио цијене за већ извршене радове, као и правичну накнаду за учињене нужне трошкове.

Члан 743.

(Цијена радова)

Цијена радова може се одредити по јединици мјере уговорених радова (јединична цијена) или у укупном износу за цијели објекат (укупно уговорена цијена).

Члан 744.

(Измјена цијене)

- (1) Ако уговором у погледу измјене цијене није предвиђено што друго, извођач који је своју обавезу испунио у предвиђеном року може захтијевати повећање цијене радова ако су се у вријеме између закључења уговора и његовог испуњења повећале цијене елемената на основу којих је одређена цијена радова, тако да би та цијена требало да буде већа за више од два процента (2%).
- (2) У случају да извођач својом кривицом није извео радове у року предвиђеном уговором, он може захтијевати повећање цијене радова ако су се у вријеме између закључивања уговора и дана кад су радови према уговору требало да буду завршени повећале цијене елемената на основу којих је одређена цијена радова, тако да би она, према новим цијенама тих елемената, требало да буде већа за више од пет процената (5%).
- (3) У случајевима из става (1) и (2) овог члана извођач може захтијевати само разлику у цијени радова која прелази два (2%), односно пет процената (5%).
- (4) Извођач се не може позивати на повећање цијена елемената на основу којих је одређена цијена радова ако је до повећања цијене дошло након његовог доласка у доцњу.

Члан 745.

(Одредба о непромјењивости цијене)

- (1) Ако је уговорено да се цијена радова неће мијењати у случају да се након закључења уговора повећају цијене елемената на основу којих је она одређена, извођач може и поред овакве одредбе уговора, захтијевати измјену цијене

радова ако су се цијене елемената повећале у толикој мјери да би цијена радова требало да буде већа за више од десет процената (10%).

- (2) И у случају из става (1) овог члана извођач може захтијевати само разлику у цијени која прелази десет процената (10%), осим ако је до повећања цијене елемената дошло послије његовог доласка у доцњу.

Члан 746.

(Раскид уговора због повећане цијене)

- (1) Ако би у случајевима из чл. 713. до 720. овог закона уговорена цијена морала бити знатно повећана, наручилац може раскинути уговор.
- (2) У случају раскида уговора наручилац је дужан исплатити извођачу одговарајући дио уговорене цијене за до тада извршене радове те правичну накнаду за учињене нужне трошкове.

Члан 747.

(Право наручиоца да тражи снижење уговорене цијене)

- (1) Ако су се у вријеме између закључења уговора и испуњења обавезе извођача цијене елемената на основу којих је одређена цијена радова снизиле за више од два процента (2%), а радови су извршени у уговореном року, наручилац има право тражити одговарајуће снижење уговорене цијене радова изнад тог процента.
- (2) Ако је уговорена непромјенивост цијене радова, а они су извршени у уговореном року, наручилац има право на снижење уговорене цијене у случају да су се цијене елемената на основу којих је одређена цијена смањиле за толико да би цијена била нижа за више од десет процената (10%), и то за разлику у цијени преко десет процената (10%).
- (3) У случају доцње извођача радова наручилац има право на сразмјерно снижење цијене радова за свако снижење цијене елемената на основу којих је цијена радова одређена.

Одјељак Б. Уговор о грађењу са посебном одредбом

Члан 748.

(Уговор о грађењу са посебном одредбом)

- (1) Ако уговор о грађењу садржи одредбу 'кључ у руке' или неку другу сличну одредбу, извођач се самостално обавезује извршити скупа све радове потребне за изградњу и употребу одређеног цјеловитог објекта.
- (2) У том случају уговорена цијена обухвата и вриједност свих непредвиђених радова и вишка радова, а искључује утицај мањка радова на уговорену цијену.
- (3) Ако у уговору 'кључ у руке' учествује као уговорна страна више извођача, њихова одговорност према наручиоцу је солидарна.

Одјељак Ц. Одговорност за недостатке

Члан 749.

(Примјена правила уговора о дјелу)

Ако у правилима уговора о грађењу није другачије одређено, на одговорност за недостатке грађевине примјењују се одговарајуће одредбе уговора о дјелу.

Члан 750.

(Прелазак права из одговорности за недостатке)

Права наручиоца према извођачу због недостатка грађевине прелазе и на све касније стицаоце грађевине или њеног дијела, али с тим да каснијим стицаоцима не тече нови рок за обавјштење и тужбу, већ им се урачунава рок претходника.

Одјељак Д. Одговорност извођача и пројектанта за солидност грађевине

Члан 751.

(Садржај одговорности)

- (1) Извођач одговара за недостатке у изради грађевине који се тичу њене солидности, ако би се ти недостаци показали за вријеме од десет година од предаје и пријема радова.
- (2) Извођач одговара и за недостатке земљишта на којем је подигнута грађевина, који су се показали за вријеме од десет година од предаје и пријема радова, осим ако је специјализована организација дала стручно мишљење да је земљиште подобно за грађење, а у току грађења се нису појавиле околности које доводе у сумњу основаност стручног мишљења.
- (3) Правила из става (1) и (2) овог члана примјењују се на пројектанта ако недостатак грађевине потиче од неког недостатка у плану.
- (4) Извођач и пројектант су одговорни према одредбама става (1) и (2) овог члана не само наручиоцу, него и сваком другом стицаоцу грађевине.
- (5) Одговорност из става (1) до (4) овог члана не може се уговором ни искључити ни ограничити.

Члан 752.

(Дужност обавјештавања и губитак права)

- (1) Наручилац или други стицалац дужан је о недостацима обавијестити извођача и пројектанта у року од шест мјесеци од кад је недостатак установио, иначе губи право да се позове на њега.
- (2) Право наручиоца или другог стицаоца према извођачу, односно пројектанту по основу њихове одговорности за недостатке престаје за једну годину рачунајући од дана кад је наручилац, односно стицалац обавијестио пројектанта, односно извођача о недостатку.

Члан 753.

(Смањење и искључење одговорности)

- (1) Извођач се не ослобађа одговорности ако је штета настала због тога што је при извођењу одређених радова поступао по захтјевима наручиоца.

- (2) Изузетно од става (1) овог члана, ако је прије извршења одређеног рада по захтјеву наручиоца упозорио истог на опасност од штете, његова одговорност се смањује, а према околностима конкретног случаја може се и искључити.

Члан 754.

(Регреси)

- (1) Кад су за штету одговорни извођач и пројектант, одговорност сваког од њих одређује се према величини кривице.
- (2) Пројектант који је израдио пројекат грађевине и којем је повјерен надзор над извршењем планираних радова одговара и за недостатке у извршеним радовима настале кривицом извођача, ако их је могао опазити нормалним и разумним надгледањем радова, али има право захтијевати од извођача одговарајућу накнаду.
- (3) Извођач који је накнадио штету насталу усљед недостатка у извршеним радовима има право захтијевати накнаду од пројектанта у мјери у којој недостаци у извршеним радовима потичу од недостатака у пројекту.
- (4) Кад је за недостатак одговорно лице којем је извођач повјерио обављање једног дијела посла, извођач, ако хоће да од њега захтијева накнаду, мора га обавијестити о постојању недостатка у року од два мјесеца рачунајући од дана када је он сам обавијештен од наручиоца о истом недостатку.

ГЛАВА IX - УГОВОР О ОРТАКЛУКУ/ПАРТНЕРСТВУ

Одјељак А. Појам ортаклука

Члан 755.

(Појам ортаклука)

- (1) Уговором о ортаклуку обавезују се узајамно два или више лица да удруже рад и/или имовину ради постизања неког дозвољеног заједничког циља.

Члан 756.

(Значај сагласности воља)

- (1) Правни односи између ортака уређују се уговором о ортаклуку.

Одјељак Б. Имовина ортаклука

Члан 757.

(Садржај имовине ортаклука)

- (1) Имовину ортаклука чине улози ортака (главница) те имовина стечена пословањем орташтва.
- (2) У имовину ортаклука улазе и накнаде за уништене, оштећене или одузете ствари које припадају имовини орташтва.
- (3) Имовина ортаклука је заједничка имовина ортака.
- (4) Имовина ортака која као улог није унесена у имовину ортаклука остаје његова посебна, одвојена имовина.

Члан 758.

(Улог)

- (1) Улог се може састојати у стварима, правима, новцу, раду и другим добрима.
- (2) Ако се улаже цијела имовина, под њом се подразумијева садашња имовина, али ако уговор обухвата и будућу имовину, под њом се подразумијева само стечена, а не и наслијеђена имовина, осим ако обје нису изричито предвиђене уговором.
- (3) Уговор који се односи на улагање само садашње или само будуће имовине није ваљан без пописа и описа дијелова који у такав улог улазе.
- (4) Ортак који се обавезао уложити само свој рад има право на удио у добити, али не и на удио у главници ортаклука, осим ако је вриједност његовог рада процијењена у новцу и укључена у главницу.

Члан 759.

(Величина улога)

- (1) Ако није другачије уговорено, ортаци су обавезни на једнаке улоге.
- (2) Ортак није обавезан на накнадно повећање уговореног улога, али, ако се због промијењених околности заједнички циљ не би могао постићи без повећања улога, ортак који не пристаје на повећање може иступити из ортаклука, а може бити и искључен из истог.
- (3) Сви ортаци су, по правилу, дужни једнако учествовати у остваривању заједничког циља, независно од врсте и величине њиховог улога.

Члан 760.

(Уношење улога у имовину ортаклука)

- (1) Ствари и права који чине улог постају имовином ортаклука на основу уговора о ортаклуку на начин прописан за стицање појединих имовинских права.
- (2) Ортак одговара за материјалне и правне недостатке свог улога.
- (3) У погледу сношења ризика за случајну пропаст или оштећење ствари, односно у погледу одговорности за недостатке ствари на одговарајући начин се примјењују одредбе о закупу, ако се ствар даје на коришћење, а одредбе о купопродаји ако се улаже својина на ствари.
- (4) Кад се улажу новац и ствари процијењене у новцу, у случају сумње сматра се да се дају у својину,
- (5) Ортак не може располагати својим удјелом нити са стварима и правима из заједничке имовине, нити може захтијевати њену диобу.

- (6) Ортак може располагати с правом на накнаду трошкова које је имао у обављању послова ортаклука, ако доспијевају прије престанка ортаклука, с каматом која му припада за предујмљени новац и с исплатом онога што ће му припасти након престанка ортаклука.

Одјељак Ц. Пословодство и заступање

Члан 761.

(Заједничко пословодство)

- (1) Право на вођење послова ортаклука припада заједнички свим ортацима.
- (2) Одлуке у вођењу послова ортаклука доносе се примјеном прописа о управљању стварима у сувојини.
- (3) Ортак који улаже само свој рад, а који није укључен у главницу може учествовати при доношењу одлука, али без права гласа.

Члан 762.

(Пренос пословодства, заступање, забрана конкуренције)

- (1) Кад је уговором о ортаклуку овлашћење за вођење послова пренесено на једног или више ортака, они се сматрају пуномоћницима.
- (2) Ако је овлашћење за вођење послова пренесено на више ортака, на одговарајући начин се примјењују одредбе о управљању стварима у сувласништву, али ако је уговором о ортаклуку одређено да сваки од њих може сам предузимати послове, сваки од осталих ортака овлашћених за вођење послова ортаклука може се успротивити предузимању посла, у ком случају се намјеравани посао не може предузети.
- (3) На права и обавезе ортака којима је повјерено вођење послова на одговарајући начин се примјењују и одредбе овог закона о налогу, ако уговором о ортаклуку није другачије одређено.
- (4) Ниједан ортак нема право повјерити вођење послова ортаклука трећем лицу, нити кога примити у ортаклук, а нити предузети посао којим би се, ради своје посебне користи, угрозило постизање заједничког циља или нанијела штета ортаклуку.

Члан 763.

(Полагање рачуна)

- (1) Ортаци којима је повјерено пословодство дужни су уредно водити пословне књиге и полагати рачун о стању заједничке имовине, те свим приходима и расходима.
- (2) Прије него се доврши посао, не може се захтијевати завршни обрачун и подјела добити и губитка, али ако се ради о дугорочним пословима који доносе годишњи приход, ортаци могу захтијевати полагање рачуна и подјелу добити по протеклу сваке пословне године.
- (3) Ортак који је пристао на подношење само завршног обрачуна или се одрекао права захтијевати полагање рачуна, може, ако докаже непоштено вођење послова, захтијевати полагање рачуна за завршене и започете послове.

- (4) Ортаци су дужни ортаку који води послове надокнадити трошкове које је при томе учинио, као и штету коју претрпи због ризика који су с вођењем послова ортаклука непосредно повезани.
- (5) За предујмљени новац ортак има право на камате од дана када га је предујмио до исплате.
- (6) Ортак који води послове ортаклука нема право на посебну награду за лично уложени труд у вођењу тих послова.

Члан 764.

(Право надзора)

- (1) Ортаци који су повјерили пословодство једном или неколицини ортака задржавају право личног надзора над пословима ортаклука које укључује и право захтијевати извјештај о пословима ортаклука и право увида у пословне књиге и друге исправе.
- (2) Искључење или ограничење права ортака из става (1) овог члана је без дејства ако се може основано посумњати да послови ортаклука нису савјесно вођени.

Члан 765.

(Одузимање овлашћења и отказ пословодства)

- (1) Овлашћење за вођење послова пренесено на једног или више ортака, ако уговором о ортаклуку није другачије уређено, може се једногласном одлуком осталих ортака одузети због грубе повреде повјерене дужности, неспособности за успјешно вођење послова или других важних разлога.
- (2) Ортак може отказати повјерено пословодство ако за то има оправдан разлог.
- (3) У случају отказа, на одговарајући начин се примјењују одредбе овог закона које се односе на отказ налогопримца.

Одјељак Д. Однос према трећима

Члан 766.

(Закључење правних послова)

- (1) Ортак не може правним послом с трећим лицем пуноважно обавезати ортаклук без изричитог или прећутног пристанка осталих ортака или њихових пуномоћника.
- (2) Положај трећега може имати и ортак који је у ортаклуку само с дијелом своје имовине, а с преосталим дијелом самостално учествује у правном промету.

Члан 767.

(Потраживања и дуговања ортаклука)

- (1) Ако уговором о ортаклуку није другачије одређено, потраживања ортаклука припадају свим ортацима заједно.
- (2) Ортак може захтијевати од дужника да обавезу испуни свим ортацима заједно, а само њему само ако је од свих осталих ортака овлашћен примити испуњење.

- (3) Дужник може испунити обавезу према ортаклуку ортаку кога сам изабере све док сви ортаци или неки од њих не захтијевају испуњење.
- (4) Ако с повјериоцем није другачије уговорено, за обавезе ортаклука солидарно одговарају сви ортаци.
- (5) Трећи као дужник ортаклука не може пребијати потраживање које има према неком од ортака са потраживањима које припадају ортаклуку.
- (6) Приговор да потраживање припада имовини ортаклука не може се истаћи према дужнику који то није знао нити морао знати.

Одјељак Е. Одговорност за штету

Члан 768.

(Одговорност за штету и недопуштеност пребијања)

- (1) Ортак одговара за штету коју нанесе ортаклуку, осим ако докаже да је штета настала без његове кривице.
- (2) Није допуштено пребијање штете с коришћу коју је ортак иначе прибавио ортаклуку, осим ако су штета и корист настали истим, самовољно предузетим послом.

Одјељак Ф. Добит и губитак

Члан 769.

(Појам)

- (1) Добит је онај дио имовине ортаклука који преостане након одбитка вриједности улога, заједничких дугова и трошкова.
- (2) Губитак настаје кад вриједност имовине ортаклука падне испод вриједности улога.

Члан 770.

(Удјели у добити и губитку)

- (1) Ако удјели ортака у добити и губитку нису утврђени уговором о ортаклуку, сваки ортак има, независно од врсте и висине улога, једнак удио у добити и губитку.
- (2) Ако је уговором одређен само удио у добити, или само удио у губитку, у случају сумње таква одредба се примјењује и на добит и на губитак.

Одјељак Г. Иступање и искључење ортака

Члан 771.

(Иступање из ортаклука)

- (1) Уговор о ортаклуку закључен на неодређено вријеме ортак може отказати у свако доба, осим у невријеме или на штету осталих ортака.

- (2) Правило из става (1) овог члана примјењује се и на ортаклук који је након истека одређеног времена прећутно настављен као и ортаклук који је основан за живота ортака.
- (3) Уговор о ортаклуку закључен на одређено вријеме може се отказати прије истека тог времена само из важних разлога, а нарочито због повреде битне обавезе из уговора о ортаклуку коју, намјерно или из крајње непажње, учини други ортак, због немогућности испуњења такве обавезе или смрти, односно иступања ортака од којег је нарочито зависило обављање послова ортаклука.
- (4) Ортак који откаже уговор о ортаклуку супротно одредбама става (1) до (3) овог члана, одговара осталим ортацима за штету која тиме настане.
- (5) Ништава је одредба уговора којом се искључује или ограничава право ортака на отказ уговора о ортаклуку.

Члан 772.

(Искључење ортака)

- (1) Ортак се може искључити из ортаклука ако за то постоје важни разлози, а нарочито због повреде битне обавезе из уговора о ортаклуку, стечаја, потпуног или дјелимичног губитка пословне способности или губитка повјерења због учињеног кривичног дјела.
- (2) Одлуку о искључењу, ако није другачије уговорено, доносе остали ортаци једногласно.

Члан 773.

(Дејство иступања и искључења)

- (1) Дејство иступања и искључења наступа даном изјаве о отказу, односно даном саопштења одлуке о искључењу и у ситуацији кад су изјава, односно одлука били оспорени па потом потврђени као пуноважни.
- (2) Ортак који је отказао уговор о ортаклуку или је из ортаклука искључен учествује у добити и губитку насталим до дана отказа, односно искључења.
- (3) Ортак учествује у добити и губитку у оним пословима који у вријеме његова изласка из ортаклука још нису били окончани и које су остали ортаци овлашћени завршити онако како је то за њих најповољније.
- (4) Ортак који је изашао из ортаклука има право по протеклу сваке пословне године захтијевати обрачун о пословима који су у међувремену завршени, о исплатама које му на основу тога припадају и о стању послова који још нису завршени.
- (5) Удио ортака који је иступио, односно који је искључен припада осталим ортацима, а они су дужни вратити му ствари које је дао ортаклуку на коришћење, ослободити га заједничких обавеза, односно дати му примјерено осигурање ако те обавезе још нису доспјеле и исплатити му оно што би добио од заједничке имовине кад би у вријеме његовог иступања, односно искључења ортаклук престао.
- (6) Ако заједничка имовина није довољна да се њоме покрију заједничке обавезе и улози, ортак који је иступио, односно који је искључен из ортаклука је дужан сразмјерно његовом удјелу, надокнадити тај губитак осталим ортацима.

- (7) Друга права и обавезе ортака из става (1) овог члана утврђују се према одредбама о диоби заједничке имовине ортаклука у случају његовог престанка.

Одјељак X. Престанак ортаклука

Члан 774. (Разлози престанка)

Ортаклук престаје:

- a. остварењем циља ортаклука, односно ако остварење циља ортаклука постане немогуће;
- b. протеком времена на које је закључен уговор о ортаклуку;
- c. пропашћу заједничке имовине;
- d. споразумом ортака;
- e. смрћу, односно престанком, као и иступањем и искључењем ортака, ако ортаклук чине два ортака;
- f. одлуком суда у случају престанка ортаклука из важних разлога.

Члан 775. (Насљеђивање права и обавеза ортака)

- (1) Права и обавезе ортака у правилу не прелазе на његове насљеднике.
- (2) Насљедници ортака дужни су о његовој смрти без одлагања обавијестити остале ортаке и предузети мјере за заштиту њихових интереса, а остали ортаци су дужни без одлагања преузети послове који су били повјерени умрлом ортаку.
- (3) Насљедници ортака, ако се ортаклук не би с њима наставио, овлашћени су захтијевати полагање рачуна и њихово подмирење до дана оставитељеве смрти и дужни подмити оно што је ортак дуговао ортаклуку.
- (4) Ако су уговором о ортаклуку изричито обухваћени насљедници ортака, обавезни су, ако прихвате насљедство, наставити ортаклук, али се та обавеза не може односити на насљеднике насљедника.
- (5) Ако насљедник није у могућности испунити обавезе оставиоца према ортаклуку, од наслијеђеног удјела ће бити одбијен сразмјеран дио.

Одјељак II. Диоба заједничке имовине

Члан 776. (Враћање ствари)

- (1) Након престанка ортаклука дијели се заједничка имовина.
- (2) Ствари које је ортак дао на коришћење, односно употребу ортаклуку враћају му се с тим да нема право на накнаду за случајну пропаст или оштећење ствари нити за погоршање стања ствари усљед њене редовне употребе.

Члан 777. (Редосљед у диоби заједничке имовине)

- (1) Из заједничке имовине прво се подмирују дуговања ортаклука, а ако су та дуговања недоспјела и спорна, обезбјеђују се средства за њихово накнадно подмирење.
- (2) Након подмирења заједничких дугова враћају се улози, с тим да се за неновчане улоге, осим оних који су се састојали у раду или давању ствари на коришћење односно употребу, накнађује вриједност коју су имали у вријеме улагања.
- (3) Уколико је то потребно, ради намирења дугова, односно враћање улога, уновчиће се заједничка имовина.
- (4) Остатак заједничке имовине, који преостане након измирења дугова и враћања улога, дијели се између ортака према удјелима у добити.
- (5) Уколико је неопходно ради диобе имовине, сматра се да се ортаклук наставља само ради завршетка послова у току, закључења нових послова ради завршетка тих послова, као и за одржавање и управљање заједничком имовином.
- (6) Ако из уговора о ортаклуку не произлази шта друго, с престанком ортаклука престаје и овлашћење на вођење послова ортаклука, а послове из става (5) овог члана настављају обављати сви ортаци заједно.

Члан 778.

(Недостатак средстава за измирење заједничких дугова)

Ако заједничка имовина није довољна за измирење заједничких дугова, ортаци доплаћују недостајућа средства према удјелу у губитку, а ако се од неког од ортака не би могао наплатити дио који на њега отпада, остали ортаци дужни су доплатити тај дио на једнаке дијелове.

ГЛАВА X - УГОВОР О ПРЕВОЗУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 779.

(Појам)

- (1) Уговором о превозу обавезује се превозник да превезе на одређено мјесто неко лице или ствар, а путник, односно пошиљалац се обавезује да му за то исплати одређену накнаду.
- (2) Превозником према овом закону сматра се како лице које се бави превозом као својим редовним пословањем, тако и свако друго лице које се уговором обавезе извршити превоз уз накнаду.

Члан 780.

(Обавезе превозника у линијском превозу)

- (1) Превозник који обавља превоз на одређеној линији (линијски превоз) дужан је редовно и уредно одржавати објављену линију.
- (2) Он је дужан примити на превоз свако лице и сваку ствар која удовољава условима одређеним у објављеним општим условима.

- (3) Ако редовна превозна средства превозника нису довољна за извршење свих захтијеваних превоза, првенство имају лица или ствари за које је то посебним прописима предвиђено, а даље се првенство одређује према реду захтјева, с тим да се између истовремених захтјева првенство одређује према већој дужини превоза.

Члан 781.

(Одустанак од уговора)

- (1) Пошиљалац, односно путник може одустати од уговора прије него што почне његово извршење, али је дужан накнадити штету коју би превозник претрпио услед тога.
- (2) Кад превозник с почињањем превоза касни толико да друга страна више нема интереса за уговорени превоз, или кад превозник неће или не може извршити уговорени превоз, друга страна може одустати од уговора и тражити да се врати плаћена накнада за превоз.

Члан 782.

(Висина накнаде за превоз)

- (1) Ако је висина накнаде за превоз одређена тарифом или којим другим објављеним обавезним актом, не може се уговорити већа накнада.
- (2) Ако износ накнаде за превоз није одређен тарифом или којим другим објављеним обавезним актом, а ни уговором, превозник има право на уобичајену накнаду за ту врсту превоза.
- (3) У осталом, на одговарајући начин се примјењују одредбе о накнади садржане у глави овог закона о уговору о дјелу.

Члан 783.

(Ограничење примјене одредаба ове главе)

Одредбе ове главе примјењују се на све врсте превоза ако законом за поједине врсте није другачије одређено.

Одјељак Б. Уговор о превозу ствари

Одсјек 1. Опште одредбе

Члан 784.

(Предаја ствари)

Превозник је дужан ствар коју је примио ради превоза предати на одређеном мјесту пошиљаоцу или одређеном лицу (примаоцу).

Члан 785.

(Обавеза пошиљаоца да обавијести превозника о ствари)

- (1) Пошиљалац је дужан обавијестити превозника о врсти пошиљке и о њену садржају и количини, и саопштити му куда пошиљка треба да буде превезена,

име и адресу примаоца пошиљке, своје име и своју адресу те о свему другом неопходном да би превозник могао испунити своје обавезе без одлагања и сметњи.

- (2) Кад се у пошиљци налазе драгоцености, хартије од вриједности или друге скупочијене ствари, пошиљалац је дужан обавијестити о томе превозника у часу њихове предаје на превоз и саопштити му њихову вриједност.
- (3) Кад је ријеч о превозу опасне ствари или ствари за коју су потребни посебни услови превоза, пошиљалац је дужан о томе обавијестити превозника на вријеме тако да би он могао предузети одговарајуће посебне мјере.
- (4) Ако пошиљалац не да превознику податке из става (1) до (3) овог члана или му их да погрешно, одговара за штету која би усљед тога настала.

Члан 786.

(Товарни лист)

- (1) Уговарачи се могу споразумјети да се о пошиљци предатој на превоз сачини товарни лист.
- (2) Товарни лист треба да садржи: име и адресу пошиљаоца и превозника, врсту и садржај и количину пошиљке те вриједност драгоцености и других скупочијених ствари, одредишно мјесто, износ накнаде за превоз, односно забиљешку да је накнада плаћена унапријед, одредбу о своти којом је пошиљка оптерећена, мјесто и дан издавања товарног листа.
- (3) У товарни лист могу бити унесене и друге одредбе уговора о превозу.
- (4) Товарни лист мора бити потписан од оба уговарача.
- (5) Товарни лист може садржавати одредбу по наредби или гласити на доносиоца.

Члан 787.

(Уговор о превозу и товарни лист)

Постојање и пуноважност уговора о превозу независни су од постојања товарног листа и његове тачности.

Члан 788.

(Потврда о пријему за превоз)

Ако није издат товарни лист, пошиљалац може захтијевати од превозника да му изда потврду о пријему пошиљке на превоз с подацима које треба да садржи товарни лист.

Одсјек 2. Однос пошиљаоца и превозника

Члан 789.

(Паковање)

- (1) Пошиљалац је дужан запаковати ствари на прописани или уобичајени начин да не би дошло до настанка какве штете или угрожавања безбједности људи или добара.

- (2) Превозник је дужан упозорити пошиљаоца на недостатке паковања који се могу опазити, иначе одговара за оштећење пошиљке које би се догодило због тих недостатака.
- (3) Превозник не одговара за оштећење пошиљке ако је пошиљалац, иако му је скренута пажња на недостатке паковања, захтијевао да превозник прими пошиљку на превоз са тим недостацима.
- (4) Превозник је дужан одбити пошиљку ако су недостаци у њену паковању такви да може бити угрожена сигурност лица или добара или узрокована каква штета.
- (5) За штету коју због недостатка у паковању претрпе трећа лица док се ствар налази код превозника одговара превозник, а он има право захтијевати накнаду од пошиљаоца.

Члан 790.

(Исправе које прате пошиљку)

- (1) Пошиљалац је дужан превознику ставити на располагање исправе које су неопходне за обављање царинске и друге службене обраде прије слања робе, и дати му све потребне информације.
- (2) Превозник није обавезан испитати да ли су ове исправе и информације тачне и довољне. Пошиљалац одговара превознику за све штете које настану због недостајућих, непотпуних или нетачних исправа и података, осим ако је превозник за то крив.
- (3) Превозник одговара за посљедице губљења или неправилне примјене исправа које су му уручене, али није дужан намирити већу штету него у случају губљења робе. Ова одговорност отпада само кад је штета проузрокована кривицом пошиљаоца, упутством пошиљаоца за које није одговоран превозник или околностима које превозник није могао избјећи и предуприједити њихове посљедице.

Члан 791.

(Накнада за превоз и трошкови у вези с превозом)

- (1) Пошиљалац је дужан исплатити превознику накнаду за превоз и трошкове у вези са превозом.
- (2) Ако у товарном листу није наведено да пошиљалац плаћа накнаду за превоз и остале трошкове у вези с превозом, претпоставља се да је пошиљалац упутио превозника да их наплати од примаоца.

Члан 792.

(Располагање пошиљком)

- (1) Пошиљалац може располагати пошиљком и мијењати налоге садржане у уговору те може наложити превознику да обустави даљи превоз пошиљке, да му пошиљку врати, да је преда другом примаоцу или да је упути у неко друго мјесто.
- (2) Право пошиљаоца да мијења налоге престаје након приспијећа пошиљке у одредишно мјесто кад превозник преда примаоцу товарни лист, или кад

превозник позове примаоца да преузме пошиљку, или кад прималац сам затражи њену предају.

- (3) Ако је издат товарни лист по наредби, односно на доносиоца, права пошиљаоца из става (3) овог члана припадају искључиво имаоцу товарног листа.
- (4) Овлашћено лице које се послужи правом да даје нове налоге превознику дужно је накнадити му трошкове и штету што их је имао због тога те му на његов захтјев дати јемство да ће му трошкови и штета бити накнађени.

Члан 793.

(Правац превоза)

- (1) Превозник је дужан извршити превоз уговореним путем.
- (2) Ако није уговорено којим путем треба да се изврши превоз, превозник је дужан извршити га оним путем који највише одговара интересима пошиљаоца.

Члан 794.

(Сметње при извршењу превоза)

- (1) Превозник је дужан обавјештавати пошиљаоца о свим околностима које би биле од утицаја на извршење превоза и поступити по упутствима што их од њега добије.
- (2) Превозник није дужан поступити по упутствима пошиљаоца чије би извршење могло угрозити безбједност лица или добара.
- (3) Ако би случај био такав да се не би могле чекати пошиљачева упутства, превозник је дужан поступити како би поступио добар привредник, односно добар домаћин у истој ситуацији, и о томе обавијестити пошиљаоца и тражити његова даља упутства.
- (4) Превозник има право на накнаду трошкова које је имао због сметњи насталих без његове кривице.

Члан 795.

(Накнада у случају прекида превоза)

- (1) Ако је превоз прекинут из неког узрока за који одговара превозник, он има право на сразмјеран дио накнаде за извршени превоз, али је дужан накнадити штету која би настала за другу страну прекидом превоза.
- (2) Ако је превоз прекинут из неког узрока за који не одговара ниједно од заинтересованих лица, превозник има право на разлику између уговорене накнаде за превоз и трошкова превоза од мјеста гдје је превоз прекинут до одредишног мјеста.
- (3) Превозник нема право ни на дио накнаде ако у току превоза пошиљка пропадне усљед више силе.

Члан 796.

(Немогућност предаје пошиљке)

- (1) Ако прималац не може бити обавијештен о приспијећу пошиљке или је одбије примити, и уопште ако пошиљка не може бити предата, или ако прималац не исплати превознику дужну накнаду и остале трошкове који терете пошиљку,

- превозник је дужан обавијестити о томе пошиљаоца, тражити од њега упуте и предузети за његов рачун потребне мјере за чување ствари.
- (2) Ако у примјереном року овлашћено лице не предузме ништа с пошиљком, превозник је има право продати према правилима о продаји дуговане ствари у случају закашњења повјерилаца и наплатити своја потраживања из постигнуте цијене, а остатак је дужан положити код суда за овлашћено лице.

Члан 797.

(Одговорност превозника према пошиљаоцу)

Ако је превозник предао пошиљку примаоцу, а није наплатио своту којом је била оптерећена, дужан је исплатити ту своту пошиљаоцу, али има право тражити накнаду од примаоца.

Одсјек 3. Однос превозника и примаоца

Члан 798.

(Обавјештавање примаоца о приспијећу пошиљке)

- (1) Превозник је дужан обавијестити примаоца без одлагања да је пошиљка приспјела, ставити му је на располагање како је уговорено и поднијети му товарни лист, ако је издат.
- (2) У случају кад је издат товарни лист по наредби или на доносиоца, превозник је дужан поступити по ставу (1) овог члана само ако је у товарном листу означено лице у одредишном мјесту које треба обавијестити да је пошиљка приспјела.

Члан 799.

(Предаја пошиљке кад је издат дупликат товарног листа)

Превозник може одбити да преда пошиљку ако му се истовремено не преда дупликат товарног листа на којем је прималац потврдио да му је пошиљка предата.

Члан 800.

(Право примаоца да захтијева предају пошиљке)

- (1) Прималац може вршити права из уговора о превозу према превознику и од њега захтијевати да му преда товарни лист и пошиљку тек пошто она приспије у одредишно мјесто.
- (2) Превозник је дужан на захтјев примаоца предати му пошиљку прије него што она приспије у одредишно мјесто само ако га је на то овластио пошиљалац.
- (3) Прималац може вршити права из уговора о превозу и захтијевати од превозника предају пошиљке само ако удовољи условима предвиђеним у уговору о превозу.

Члан 801.

(Утврђивање истовјетности и стања пошиљке)

- (1) Овлашћено лице има право захтијевати да се записнички утврди истовјетност пошиљке и, ако је пошиљка оштећена, у чему се састоји оштећење.
- (2) Ако се утврди да пошиљка није она која је била предата превознику, или да је оштећење веће него што је превозник тврдио, трошкове утврђивања сноси превозник.

Члан 802.

(Обавеза примаоца да исплати накнаду за превоз)

- (1) Преузимањем пошиљке и товарног листа, ако је издат, прималац се обавезује исплатити превознику накнаду за превоз, ако није што друго одређено у уговору о превозу или у товарном листу, те му исплатити трошкове којима је пошиљка оптерећена.
- (2) Ако прималац сматра да није дужан исплатити превознику онолико колико овај захијева, он може вршити права из уговора само ако код суда положи спорни износ.

Одсјек 4. Одговорност превозника за губитак, оштећење и закашњење пошиљке

Члан 803.

(Губитак или оштећење пошиљке)

- (1) Превозник одговара за губитак или оштећење пошиљке који би се догодили од часа преузимања до њене предаје, осим ако су узроковани радњом овлашћеног лица, својствима пошиљке или страним узроцима који се нису могли предвидјети, ни избјећи ни отклонити.
- (2) Ништаве су одредбе уговора о превозу, општих услова превоза, тарифа или ког другог општег акта којима се ова одговорност смањује.
- (3) Изузетно од одредбе става (2) овог члана, пуноважна је одредба којом се унапријед одређује највиши износ накнаде, под условом да није у очигледној несразмјери са штетом.
- (4) Ограничење износа накнаде из става (3) овог члана не важи ако је штету превозник узроковао намјерно или крајњом непажњом.
- (5) Ако другачије није уговорено, висина накнаде одређује се према тржишној цијени пошиљке у вријеме и мјесту предаје за превоз.

Члан 804.

(Губитак или оштећење пошиљке скупоцјених ствари)

- (1) У случају губитка или оштећења пошиљке у којој су се налазиле драгоцености, хартије од вриједности или друге скупоцјене ствари, превозник је дужан накнадити тако насталу штету само ако је при предаји ствари на превоз обавијештен о природи тих ствари и њиховој вриједности, и независно од обавијештења, ако је штету узроковао намјерно или крајњом непажњом.

- (2) Ако су се с наведеним стварима у пошиљци налазиле и друге ствари, за њихов губитак или оштећење превозник одговара по општим правилима о одговорности превозника.

Члан 805.

(Враћање плаћене накнаде за превоз)

У случају потпуног губитка пошиљке превозник је, поред накнаде штете, дужан пошиљаоцу вратити накнаду за превоз ако је она плаћена.

Члан 806.

(Преузимање пошиљке од стране примаоца без приговора)

- (1) Кад прималац преузме пошиљку без приговора и исплати превознику његова потраживања, престаје одговорност превозника, изузев ако је оштећење записнички утврђено прије преузимања пошиљке.
- (2) Превозник остаје одговоран за оштећења пошиљке која се нису могла примијетити у тренутку предаје, ако га је прималац обавијестио о тим оштећењима одмах по његову откривању, али не касније од осам дана од предаје.
- (3) Превозник се не може позивати на одредбе става (1) и (2) овог члана ако је оштећење узроковано намјерно или крајњом непажњом.

Члан 807.

(Одговорност превозника за закашњење)

Превозник одговара за штету насталу због закашњења, изузев ако је закашњење узроковано неком чињеницом која искључује његову одговорност за губитак или оштећење ствари.

Члан 808.

(Одговорност за помоћнике)

Превозник одговара за лица која су по његовом налогу радила на извршењу превоза.

Члан 809.

(Рачунање застарјелости)

Рок застарјелости за права из члана 754. до 797. овог члана почиње се рачунати:

- a. код дјелимичног губитка, оштећења или прекорачења рока испоруке, са даном доставе робе,
- b. код потпуног губитка, тридесет дана након истека уговореног рока испоруке или, ако рок испоруке није уговорен, шездесет дана након преузимања робе од стране превозника,
- c. у свим другим случајевима са истеком рока од три мјесеца након закључења уговора о превозу.

Одсјек 5. Учествовање више превозника у превозу пошиљке

Члан 810.

(Солидарна одговорност превозника)

- (1) Превозник који повјери неком другом превознику потпуно или дјелимично извршење превоза пошиљке што ју је примио на превоз, остаје и даље одговоран за њен превоз од њеног пријема до предаје, али има право на накнаду од превозника којем је пошиљку повјерио.
- (2) Ако други превозник преузме од првог превозника с пошиљком и товарни лист, он постаје уговорна страна у уговору о превозу, с правима и дужностима солидарног дужника и солидарног повјериоца, чији су удјели сразмјерни његовом удјелу у превозу.
- (3) Одредбе става (1) и (2) примјењују се и кад се за извршење превоза неке пошиљке обавезе једним истим уговором више превозника који ће учествовати у превозу један за другим.
- (4) Сваки од више превозника има право захтијевати да се утврди стање пошиљке у часу када му се предаје ради извршења његовог дијела превоза.
- (5) Солидарни превозници учествују у накнади штете сразмјерно њиховим удјелима у превозу, изузев оног који докаже да штета није настала док је он превозио пошиљку.
- (6) Приговори учињени каснијем превознику дјелују и према свим пријашњима.

Члан 811.

(Подијељена одговорност превозника)

Кад у извршењу превоза исте пошиљке учествује један за другим неколико превозника које је одредио пошиљалац, сваки од њих одговара само за свој дио превоза.

Одсјек 6. Право залога

Члан 812.

(Право залога)

- (1) Ради обезбјеђења наплате накнаде за превоз и нужних трошкова које је учинио у вези с превозом, превозник има право залога на стварима које су му предате ради превоза и у вези с превозом, док их држи или док има у рукама исправу помоћу које може располагати њима.
- (2) Кад је у извршењу превоза учествовало више превозника један за другим, њихова потраживања у вези са извршењем превоза обезбијеђена су такође овим залогом, и посљедњи превозник је дужан, ако товарни лист не садржи шта друго, наплатити сва потраживања по товарном листу.
- (3) Потраживања пријашњег превозника и његово право залога прелазе на каснијег превозника који му је исплатио та потраживања.
- (4) Одредба става (3) примјењује се и кад превозник исплати отпремникова потраживања.

Члан 813.

(Сукоб заложних права)

- (1) Кад поред заложног права превозника постоје на истој ствари истовремено заложна права комисионара, отпремника и складиштара, првенство наплате имају потраживања било којег од тих повјерилаца настала отпремом или превозом, и то обрнуто реду којим су настала.
- (2) Потраживања комисионара и складиштара, а и потраживања отпремника и превозника настала давањем предујмова, наплаћују се тек након исплате потраживања наведених у ставу (1) овог члана, и то по реду којим су настала.

Одјељак Ц. Уговор о превозу лица

Члан 814.

(Општа одредба)

Превозник је дужан превоз лица извршити безбједно оним превозним средством што је одређено уговором о превозу и уз оне услове удобности и хигијене који се према врсти односног превозног средства и удаљености пута сматрају нужним.

Члан 815.

(Право путника на одређено мјесто у превозном средству)

Превозник је дужан дати путнику оно мјесто и у оном превозном средству како је уговорено.

Члан 816.

(Одговорност превозника за закашњење)

- (1) Превозник је дужан превести путнике до одређеног мјеста на вријеме.
- (2) Превозник одговара за штету коју би путник претрпио због закашњења, изузев ако је до закашњења дошло из узрока који није могао отклонити ни пажњом стручњака.

Члан 817.

(Одговорност превозника за безбједност путника)

- (1) Превозник одговара за безбједност путника од почетка до завршетка превоза, како у случају превоза уз накнаду, тако и у случају бесплатног превоза, те је дужан накнадити штету која настане оштећењем здравља, повредом или смрћу путника, изузев ако је узрокована радњом путника или страним узроком који се није могао предвидјети, ни избјећи ни отклонити.
- (2) Ништаве су одредбе уговора, те општих услова превоза, тарифа или којег општег акта, којима се ова одговорност смањује или искључује.

Члан 818.

(Одговорност за пртљаг предат на превоз)

- (1) Пртљаг који му је путник предао, превозник је дужан превести у исто вријеме кад и путника и предати му исти након завршетка превоза.

- (2) За губитак и оштећење пртљага који му је путник предао, превозник одговара према одредбама за превоз ствари.
- (3) За оштећење ствари које путник држи са собом, превозник одговара према општим правилима о одговорности.

ГЛАВА XI - УГОВОР О ЛИЦЕНЦИ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 819. (Појам)

Уговором о лиценци обавезује се давалац лиценце да стицаоцу лиценце уступи у цјелини или дјелимично право искоришћавања проналаска, техничког знања и искуства, жига, узорка или модела, а стицалац лиценце се обавезује да му за то плати одређену накнаду.

Члан 820. (Форма)

Уговор о лиценци мора бити закључен у писменој форми.

Члан 821. (Трајање лиценце)

Лиценца за искоришћавање патентираног проналаска, узорка или модела не може бити закључена за вријеме дуже од трајања законске заштите тих права.

Члан 822. (Искључива лиценца)

- (1) Уговором о лиценци стицалац лиценце стиче искључиво право искоришћавања предмета лиценце само ако је то изричито уговорено (искључива лиценца).
- (2) Остале могућности искоришћавања предмета лиценце задржава давалац лиценце.
- (3) Ако у уговору о лиценци није назначено о каквој лиценци је ријеч, сматра се да је стицаоцу дата неискључива лиценца.

Члан 823. (Просторно ограничење права искоришћавања)

- (1) Право искоришћавања предмета лиценце може бити просторно ограничено само ако то није противно уставним и другим прописима о слободном промету роба и услуга.
- (2) Ако уговором о лиценци није просторно ограничено право искоришћавања предмета лиценце, сматра се да је лиценца просторно неограничена.

Одјељак Б. Обавезе даваоца лиценце

Члан 824.

(Предаја предмета лиценце)

- (1) Давалац лиценце дужан је стицаоцу лиценце у одређеном року предати предмет лиценце.
- (2) Давалац лиценце дужан је стицаоцу лиценце предати и техничку документацију потребну за практичну примјену предмета лиценце.

Члан 825.

(Давање упутстава и обавјештења)

Давалац лиценце је дужан стицаоцу лиценце дати сва упутства и обавјештења која су потребна за успјешно искоришћавање предмета лиценце.

Члан 826.

(Обавеза гарантовања)

Давалац лиценце гарантује стицаоцу лиценце техничку изводљивост и техничку употребљивост предмета лиценце.

Члан 827.

(Јемство)

- (1) Давалац лиценце јемчи да право искоришћавања које је предмет уговора припада њему, да на њему нема терета и да није ограничено у корист некога трећег.
- (2) Ако је предмет уговора искључива лиценца, давалац лиценце јемчи да право искоришћавања није уступио другоме ни потпуно ни дјелимично.
- (3) Давалац лиценце дужан је бранити право уступљено стицаоцу лиценце од свих захтјева трећих лица.

Члан 828.

(Обавеза даваоца искључиве лиценце)

Ако је уговорена искључива лиценца, давалац лиценце не може ни у ком облику сам искоришћавати предмет лиценце, нити његове поједине дијелове, нити то повјерити некоме другом у границама просторног важења лиценце.

Одјељак Ц. Обавезе стицаоца лиценце

Члан 829.

(Искоришћавање предмета лиценце)

Стицалац лиценце дужан је искоришћавати предмет лиценце на уговорени начин, у уговореном обиму и у уговореним границама.

Члан 830.

(Коришћење накнадних усавршавања)

Ако законом или уговором није другачије одређено, стицалац лиценце није овлашћен искоришћавати накнадна усавршавања предмета лиценце.

Члан 831.

(Чување предмета лиценце у тајности)

Ако предмет лиценце чине непатентирани проналазак или тајно техничко знање и искуство, стицалац лиценце је дужан чувати га у тајности.

Члан 832.

(Квалитет)

(1) Ако је уз лиценцу за производњу уступљена и лиценца за употребу жига, стицалац лиценце може стављати у промет робу с тим жигом само ако је њен квалитет исти као што је квалитет робе коју производи давалац лиценце.

(2) Споразум супротан одредби става (1) овог члана нема правно дејство.

Члан 833.

(Обиљежавање)

Стицалац лиценце дужан је робу обиљежити ознаком о производњи по лиценци.

Члан 834.

(Накнада)

Стицалац лиценце дужан је исплатити даваоцу лиценце уговорену накнаду у вријеме и на начин како је то одређено уговором.

Члан 835.

(Подношење извјештаја)

Ако се накнада одређује у зависности од обима искоришћавања предмета лиценце, стицалац лиценце је дужан поднијети даваоцу лиценце извјештај о обиму искоришћавања и обрачунати накнаду сваке године, ако уговором није за то одређен краћи рок.

Члан 836.

(Измјена уговорене накнаде)

Ако је уговорена накнада постала очигледно несразмјерна у односу према приходу који стицалац лиценце има од искоришћавања предмета лиценце, заинтересирана страна може захтијевати измјену уговорене накнаде.

Одјељак Д. Подлиценца

Члан 837.

(Давање подлиценце)

- (1) Стицалац искључиве лиценце може право искоришћавања предмета лиценце уступити другоме (подлиценца).
- (2) Уговором се може предвидјети да стицалац лиценце не може дати другоме подлиценцу или му је не може дати без допуштења даваоца лиценце.

Члан 838.

(Одбијање допуштења за давање подлиценце)

Кад је за давање подлиценце потребно допуштење даваоца лиценце, овај га може одбити стицаоцу искључиве лиценце само из нарочито оправданих разлога.

Члан 839.

(Отказ због недопуштене подлиценце)

Давалац лиценце може отказати уговор о лиценци без отказног рока ако је подлиценца дата без његовог допуштења, кад је то према закону или према уговору потребно.

Члан 840.

(Непосредан захтјев даваоца лиценце)

- (1) Уговором о подлиценци не ствара се никакав посебан правни однос између стицаоца подлиценце и даваоца лиценце, чак ни кад је давалац лиценце дао потребно допуштење за закључење подлиценце.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, давалац лиценце може, ради наплате својих потраживања од стицаоца лиценце насталих из лиценце, захтијевати непосредно од стицаоца подлиценце исплату износа које овај дугује даваоцу подлиценце по основу подлиценце.

Одјељак Е. Престанак уговора

Члан 841.

(Протек одређеног времена)

Уговор о лиценци склопљен на одређено вријеме престаје самим протеком времена за које је закључен, те није потребно да буде отказан.

Члан 842.

(Прећутно обнављање лиценце)

- (1) Кад након протеча времена за које је уговор о лиценци био закључен стицалац лиценце продужи искоришћавати предмет лиценце, а давалац лиценце се томе не противи, сматра се да је закључен нови уговор о лиценци неодређеног трајања, под истим условима као и претходни.
- (2) Обезбјеђења која су трећа лица дала за први уговор о лиценци престају протеком времена на које је тај уговор био закључен.

Члан 843.

(Отказ)

- (1) Уговор о лиценци чије трајање није одређено престаје отказом који свака страна може дати другој, поштујући одређени отказни рок.
- (2) Ако отказни рок није уговором одређен, износи шест мјесеци, с тим што давалац лиценце не може отказати уговор током прве године његовог важења.

Члан 844.

(Смрт, стечај и ликвидација)

- (1) У случају смрти даваоца лиценце, лиценца се наставља с његовим насљедницима, ако другачије није уговорено.
- (2) У случају смрти стицаоца лиценце, лиценца се наставља с његовим насљедницима који продужавају његову дјелатност.
- (3) У случају стечаја или ликвидације стицаоца лиценце давалац лиценце може раскинути уговор.

ГЛАВА XII - УГОВОР О ОСТАВИ

Одјељак А. О остави уопште

Одсјек 1. Опште одредбе

Члан 845.

(Појам)

- (1) Уговором о остави обавезује се оставопримац да прими ствар од оставодавца, да је чува и да је врати кад је оставодавац буде затражио.
- (2) Предмет оставе могу бити само покретне ствари.

Члан 846.

(Остава туђе ствари)

- (1) Уговор о остави може пуноважно склопити у своје име и лице које није сопственик (носилац права располагања) ствари, и оставопримац је дужан вратити ствар њему, изузев ако би дознао да је ствар украдена.
- (2) Ако треће лице тужбом захтијева ствар од оставопримца као сопственик, оставопримац је дужан саопштити суду од којег лица је ствар примио, а истовремено обавијестити оставодавца о подигнутој тужби.

Одсјек 2. Обавезе оставопримца

Члан 847.

(Обавеза чувања и обавјештавања)

- (1) Оставопримац је дужан чувати ствар као своју, а ако је остава уз накнаду, као добар привредник, односно домаћин.

- (2) Ако су уговорени мјесто или начин чувања ствари, оставопримац их може промијенити само ако то захтијевају промијењене околности, иначе одговара и за случајну пропаст или случајно оштећење ствари.
- (3) О свим промјенама које би примијетио на ствари и о опасностима да буду оштећене на било који начин, оставопримац је дужан обавијестити оставодавца.

Члан 848.

(Предаја ствари другом на чување)

- (1) Оставопримац не може без пристанка оставодавца или без нужде предати повјерену ствар другоме да је чува, иначе одговара и за њену случајну пропаст или оштећење.
- (2) Ако је оставопримац био овлашћен повјерену ствар дати неком трећем лицу на чување, одговара оставодавцу за непажњу при избору тог лица.

Члан 849.

(Вануговорна одговорност оставопримца и трећег лица)

- (1) Ако оставодавац вануговорно потражује накнаду штете у вези са ствари од лица коме је оставопримац повјерио ствар на чување, овај према њему не одговара више него што би одговарао као уговорна страна којој је оставодавац дао ствар на чување.
- (2) Ако лице које није оставодавац, вануговорно потражује накнаду штете у вези са ствари од оставопримца или лица коме је оставопримац повјерио ствар на чување, ови према њему не одговарају више него што би одговарали према оставодавцу из уговора.
- (3) Оставопримац или лице коме је он повјерио ствар на чување не могу се позвати на одредбе ставова (1) и (2) овог члана, ако су приликом пријема ствари знали или морали знати да онај који им је ствар повјерио није био овлаштен дати ствар на чување.

Члан 850.

(Употребљавање ствари)

- (1) Оставопримац нема право употребљавати ствар повјерену му на чување.
- (2) У случају недопуштене употребе ствари оставопримац дугује оставодавцу одговарајућу накнаду и одговара и за случајну пропаст или оштећење ствари.
- (3) Кад је у оставу дата нека непотрошна ствар и оставопримцу допуштено да је употребљава, на односе уговарача примјењују се правила уговора о послузи, а на питања о времену и мјесту враћања ствари правила уговора о остави, ако уговарачи нису шта друго одредили.

Члан 851.

(Употребљавање и предаја ствари другоме)

Кад оставопримац без пристанка оставодавца и без нужде супротно уговору употребљава ствар, мијења мјесто или начин њеног чувања или кад ствар преда на чување другом лицу, не одговара за случајну пропаст или оштећење ствари до којих би дошло и да је поступао у складу са уговором.

Члан 852.

(Враћање ствари)

- (1) Оставопримац је дужан вратити ствар чим је оставодавац затражи, и то са свим плодовима и другим користима од ствари.
- (2) Ако је одређен рок за враћање ствари, оставодавац може тражити да му се ствар врати и прије истека рока, изузев кад рок није уговорен искључиво у интересу оставодавца.
- (3) Враћање се обавља у мјесту предаје ствари оставопримцу, ако уговором није одређено неко друго мјесто, у ком случају оставопримац има право на накнаду трошкова преноса ствари.

Одсјек 3. Права оставопримца

Члан 853.

(Накнада трошкова и штете)

Оставопримац има право захтијевати од оставодавца да му накнади трошкове оправдано учињене ради очувања ствари те штету коју је имао због оставе.

Члан 854.

(Накнада за чување)

Оставопримац нема право на накнаду за свој труд, изузев ако је накнада уговорена, ако се оставопримац бави примањем ствари на чување или ако се накнада могла очекивати с обзиром на околности посла.

Члан 855.

(Доспјелост накнаде)

- (1) Оставодавац је дужан по престанку чувања платити уговорену накнаду. Ако је накнада одређена по временским периодима, плаћа се по истеку појединог временског периода.
- (2) Ако чување престаје прије истека за то одређеног времена, оставопримац може захтијевати дио накнаде који одговара његовој дотадашњој чинидби.

Члан 856.

(Враћање ствари у случају бесплатне оставе)

- (1) Оставопримац који се обавезао да бесплатно чува ствар одређено вријеме може је вратити оставодавцу прије истека уговореног рока ако би самој ствари пријетила опасност пропасти или оштећења или ако би му њено даље чување могло узроковати штету.
- (2) Ако рок није уговорен, оставопримац из става (1) овог члана може у свако доба одустати од уговора, али је дужан оставодавцу одредити примјерен рок за преузимање ствари.

Одсјек 4. Посебни случајеви накнаде

Члан 857.

(Неправа остава)

Кад су у оставу дате замјениве ствари с правом за оставопримца да их потроши и обавезом да врати исту количину ствари исте врсте, онда се на његове односе с оставодавцем примјењују правила уговора о зајму, само ће у погледу времена и мјеста враћања важити правила уговора о остави, ако уговарачи нису шта друго одредили.

Члан 858.

(Остава у нужди)

Коме је ствар повјерена у случају нужде, на примјер у случају пожара, потреса, поплаве и слично, дужан је чувати је са повећаном пажњом.

Одјељак Б. Угоститељска остава

Члан 859.

(Угоститељ као оставопримац)

- (1) Угоститељ се сматра оставопримцем у погледу ствари које су гости донијели и одговара за њихов нестанак или оштећење највише до износа од 3.500,00 КМ, а за новац, хартије од вриједности и драгоцјености до износа од 1.000,00 КМ.
- (2) Ова је одговорност искључена ако су ствари пропале или оштећене усљед околности које се нису могле избјећи или отклонити, усљед неког узрока у самој ствари, ако су нестале или оштећене понашањем самог госта, или понашањем лица које је гост довео или која су госту дошла у посјету.
- (3) Угоститељ дугује потпуну накнаду ако му је гост предао ствар на чување те ако је штета настала његовом кривицом или кривицом лица за које он одговара.

Члан 860.

(Обавеза угоститеља да прими ствар на чување)

- (1) Угоститељ је дужан примити на чување ствари које гости донесу и хоће да му предају на чување, изузев ако не располаже прикладним просторијама за њихово смјештање, или ако њихово чување прелази његове могућности из неког другог узрока.
- (2) Ако угоститељ неоправдано одбије примити ствар на чување, дугује потпуну накнаду штете коју гост усљед тога претрпи.

Члан 861.

(Дужност госта да пријави штету)

Гост је дужан пријавити нестанак или оштећење ствари чим дозна за њих, иначе има право на накнаду само ако докаже да је штета настала кривицом угоститеља или лица за које он одговара.

Члан 862.

(Објаве о искључењу одговорности)

Немају никакво правно дејство објаве истакнуте у просторијама угоститеља којим се искључује, ограничава или условљава њихова одговорност за ствари које су гости донијели.

Члан 863.
(Право задржавања)

Угоститељ који прима госте на ноћење има право задржати ствари које су гости донијели до потпуне наплате потраживања за смјештај и остале услуге.

Члан 864.
(Проширење примјене одредаба о угоститељској остави)

Одредбе о угоститељској остави сходно се примјењују и на болнице, гараже, кола за спавање, организоване кампове и сл.

ГЛАВА XIII- УГОВОР О УСКЛАДИШТЕЊУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 865.
(Појам)

- (1) Уговором о ускладиштењу обавезује се складиштар да прими и чува одређену робу и да предузима потребне или уговорене мјере ради њеног очувања у одређеном стању те да је преда на захтјев оставодавца или другог овлашћеног лица, а оставодавац се обавезује да му за то плати одређену накнаду.
- (2) При предаји робе оставодавац је дужан дати сва потребна обавјештења о ствари, укључујући вриједност исте.

Члан 866.
(Искључење одговорности и неке обавезе складиштара)

- (1) Складиштар одговара за штету на роби, осим ако докаже да је штета узрокована усљед околности које се нису могле избјећи или отклонити или је узрокована кривицом оставодавца, манама или природним својствима робе те неисправном амбалажом.
- (2) Складиштар је дужан упозорити оставодавца на мане или природна својства робе, односно на неисправну амбалажу усљед којих може доћи до штете на роби, чим је наведене недостатке опазио или морао опазити.
- (3) Ако би се на роби догађале такве неотклоњиве промјене због којих постоји опасност да се роба поквари или пропадне, складиштар је дужан, ако то на његов позив не би могао на вријеме учинити оставодавац, продати робу без одлагања на најпогоднији начин.
- (4) Складиштар је обавезан предузимати радње ради очувања права оставодавца према превознику који му је предао робу за рачун оставодавца у оштећеном или мањкавом стању.

Члан 867.

(Дужност осигурања)

- (1) Складиштар је дужан осигурати робу примљену на чување само ако је то уговорено.
- (2) Ако уговором није одређено које ризике треба да обухвати осигурање, складиштар је дужан осигурати робу од уобичајених ризика.

Члан 868.

(Ограничење накнаде штете)

Накнада штете коју је складиштар дужан платити због пропасти, умањења или оштећења робе од њеног пријема до предаје не може прећи стварну вриједност робе осим ако је штету узроковао намјерно или крајњом непажњом.

Члан 869.

(Мијешање замјенивих ствари)

- (1) Складиштар не може помијешати примљене замјениве ствари са стварима исте врсте и истог квалитета, осим ако је оставодавац на то пристао, или ако је очигледно да је ријеч о стварима које се могу мијешати без опасности од настанка штете за оставодавца.
- (2) Ако су ствари помијешане, складиштар може на захтјев овлашћеног лица без учествовања осталих овлашћених лица из смјесе замјенивих ствари издвојити дио који истом припада.

Члан 870.

(Прегледање робе и узимање узорка)

Складиштар је дужан допустити овлашћеном лицу да прегледа робу и да узима узорке робе.

Члан 871.

(Потраживање складиштара и право залога)

- (1) Поред накнаде за чување складиштар има право на накнаду трошкова који су били потребни за очување робе.
- (2) За своја потраживања из уговора о ускладиштењу и остала потраживања настала у вези с чувањем робе он има заложно право на тој роби.

Члан 872.

(Подизање робе и продаја неподигнуте робе)

- (1) Оставодавац може робу подићи и прије уговореног рока.
- (2) Ако оставодавац не подигне робу након истека уговореног рока или након истека једне године ако није уговорен рок за чување, складиштар може за његов рачун продати робу на јавној продаји, али је дужан обавијестити га претходно о

својој намјери и оставити му накнадни рок од најмање осам дана да робу подигне.

Члан 873.

(Недостаци при пријему робе)

- (1) Прималац робе дужан је робу прегледати у тренутку њеног преузимања.
- (2) Ако приликом преузимања робе примијети недостатке, прималац је дужан на то одмах упозорити складиштара, иначе се сматра да је роба уредно примљена.
- (3) О недостацима робе који се нису могли утврдити у тренутку преузимања, прималац је дужан да на поуздан начин обајести складиштара у року од седам дана, рачунајући од дана преузимања робе, иначе се сматра да је роба уредно примљена.

Члан 874.

(Примјена правила о остави)

На уговоре о ускладиштењу на одговарајући начин се примјењују правила о остави, ако правилима о ускладиштењу није другачије регулисано.

Одјељак Б. Складишница

Члан 875.

(Дужност издавања складишнице)

Складиштар који је на основу закона овлашћен да за робу примљену на ускладиштење изда складишницу дужан је издати је оставодавцу на његов захтјев.

Члан 876.

(Елементи и садржај складишнице)

- (1) Складишница се састоји из признанице и заложнице.
- (2) Признаница и заложница садрже сљедеће податке: назив, односно име и занимање оставодавца, његово сједиште, односно пребивалиште, назив и сједиште складиштара, датум и број складишнице, мјесто гдје се складиште налази, врсту, природу и количину робе, навод о томе до којег износа је роба осигурана, те остале податке потребне за распознавање робе и одређивање њене вриједности.
- (3) Признаница и заложница морају се позивати једна на другу.

Члан 877.

(Складишница за дијелове робе)

- (1) Оставодавац може захтијевати да складиштар подијели робу на одређене дијелове и да му за сваки дио изда посебну складишницу.
- (2) Ако је већ добио складишницу за цијелу количину робе, он може захтијевати да складиштар подијели робу на одређене дијелове и да му, у замјену за складишницу коју је добио, изда посебне складишнице за сваки поједини дио.
- (3) Оставодавац може захтијевати да му складиштар изда складишнице само за један дио замјењиве робе који је оставио код њега.

Члан 878.

(Право имаоца складишнице)

- (1) Ималац складишнице има право захтијевати да му се преда роба означена у њој.
- (2) Ималац складишнице може располагати робом означеном у складишници преношењем складишнице.

Члан 879.

(Преношење признанице и заложнице)

- (1) Признаница и заложница могу се преносити индосаментом, заједно или одвојено.
- (2) При сваком преносу на признаници, односно заложници мора бити убиљежен датум.
- (3) На захтјев примаоца признанице или заложнице, пренос на њега уписаће се у регистар складишта, гдје ће се убиљежити и његово сједиште, односно пребивалиште.

Члан 880.

(Право имаоца признанице)

- (1) Пренос признанице без заложнице даје примаоцу право захтијевати да му се преда роба само ако исплати имаоцу заложнице, или положи складиштару за имаоца заложнице, износ који треба да му буде исплаћен на дан доспјелости потраживања.
- (2) Ималац признанице без заложнице може захтијевати да се роба прода, ако се постигнутом цијеном може исплатити износ на који има право ималац заложнице, с тим да се остварени вишак преда њему.
- (3) Кад је ријеч о замјењивим стварима, ималац признанице без заложнице може захтијевати да му складиштар преда један дио робе под условом да положи складиштару за рачун имаоца заложнице одговарајући износ у новцу.

Члан 881.

(Права имаоца заложнице)

- (1) Пренос заложнице без признанице даје примаоцу права залога на роби.
- (2) При првом преносу на заложници морају бити убиљежени назив, односно име и занимање повјериоца, његово сједиште, односно пребивалиште, износ његова потраживања рачунајући и камате, и датум доспијевања.
- (3) Први прималац заложнице дужан је без одлагања пријавити складиштару да је на њега извршен пренос заложнице, а складиште је дужно уписати тај пренос у свој регистар и на самој заложници забиљежити да је тај упис извршен.

- (4) У случају да прималац заложнице не пријави складиштару пренос у складу с одредбом става (3) овог члана, заложница се не може даље преносити индосаментом.
- (5) Заложница која не садржи износ потраживања заложног повјериоца, обавезује у корист заложног повјериоца цјелокупну вриједност ствари наведену у њој.

Члан 882.

(Протест због неисплате и продаје робе)

- (1) Ималац заложнице без признанице, коме не буде исплаћено у року потраживање обезбијеђено заложником, дужан је, под пријетњом губитка права да захтијева исплату од преносилаца, подићи протест према Закону о мјеници.
- (2) Ималац заложнице који је подигао протест, може након протеча осам дана од доспјелости потраживања захтијевати продају заложене робе, а исто право припада и преносиоцу који је исплатио имаоцу заложнице потраживање обезбијеђено заложником.
- (3) Од износа постигнутог продајом издваја се потребна свота за подмирење трошкова продаје, потраживања складиштара из уговора о ускладиштењу и осталих његових потраживања насталих у вези са остављеном робом, затим се исплаћује обезбијеђено потраживање имаоца заложнице, а остатак припада имаоцу признанице.

Члан 883.

(Захтјев исплате од преносиоца заложнице)

- (1) Ималац заложнице може захтијевати исплату од преносиоца тек ако није могао постићи потпуно намирење продајом заложене робе.
- (2) Захтјев из става (1) овог члана мора бити подигнут у року одређеном у Закону о мјеници за захтјев према индосантима, и тај рок почиње тећи од дана кад је извршена продаја робе.
- (3) Ималац заложнице губи право захтијевати исплату од преносиоца ако не буде захтијевао продају робе најдаље у року од тридесет дана од протеста.

ГЛАВА XIV - УГОВОР О НАЛОГУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 884.

(Појам)

- (1) Уговором о налогу обавезује се и овлашћује налогопримац према налогодавцу да за његов рачун предузме одређене послове.
- (2) Налогопримац има право на накнаду за свој труд, осим ако је другачије уговорено или произлази из природе међусобног односа.

Члан 885.

(Лица дужна да одговоре на понуду налога)

Ко се бави обављањем туђих послова као занимањем или се јавно нуди за обављање тих послова, дужан је, ако неће да прихвати понуђени налог који се односи на те послове, о томе без одлагања обавијестити другу страну, иначе одговара за штету коју би ова претрпјела због тога.

Одјељак Б. Обавезе налогопримца

Члан 886.

(Извршење налога како гласи)

- (1) Налогопримац је дужан извршити налог према примљеним упутствима, с пажњом доброг привредника, односно доброг домаћина, остајући у његовим границама и у свему пазити на интересе налогодавца и њима се руководити.
- (2) Кад налогопримац сматра да би извршење налога по добијеним упутствима било од штете за налогодавца, он је дужан скренути на то његову пажњу и тражити нова упутства.
- (3) Ако налогодавац није дао одређена упутства о послу који треба обавити, налогопримац је дужан, руководећи се интересима налогодавца, поступити као добар привредник, односно добар домаћин, а ако је налог без накнаде, онако како би у истим околностима поступио у сопственој ствари.

Члан 887.

(Одступање од налога и упутстава)

- (1) Од добијеног налога и упутстава налогопримац може одступити само уз сагласност налогодавца, а када му због недостатка времена или из каквог другог узрока није могуће тражити сагласност налогодавца, он може одступити од налога и упутстава само ако је по процјени свих околности могао основано сматрати да то захтијевају интереси налогодавца.
- (2) Ако налогопримац прекорачи границе налога или одступи од добијених упутстава ван случаја предвиђеног у ставу (1) овог члана, неће се сматрати налогопримцем, већ пословођом без налога, изузев ако налогодавац накнадно одобри оно што је урадио.

Члан 888.

(Замјена)

- (1) Налогопримац је дужан извршити налог лично.
- (2) Налогопримац може повјерити извршење налога другоме само ако му је налогодавац то дозволио те ако је на то приморан околностима.
- (3) У случају из става (2) овог члана, налогопримац одговара само за избор замјеника и за упутства која му је дао.
- (4) У осталим случајевима налогопримац одговара за рад замјеника те за случајну пропаст или оштећење ствари који би се догодили код замјеника.
- (5) Налогодавац може у сваком случају захтијевати непосредно од замјеника извршење обавезе из налога.

Члан 889.

(Полагање рачуна)

О извршеном послу налогопримац је дужан положити рачун и предати без одуговлачења налогодавцу све што је примио на основу обављања повјерених послова, без обзира на то да ли је оно што је примио за налогодавца било дуговано овоме или не.

Члан 890.

(Подношење извјештаја)

Налогопримац је дужан на захтјев налогодавца поднијети извјештај о стању послова и положити рачун и прије уговором предвиђеног времена.

Члан 891.

(Одговорност за употребу налогодавчевог новца)

Ако се налогопримац служио за своје потребе новцем који је примио за налогодавца, дужан је платити камату по највишој дозвољеној уговорној стопи, рачунајући од дана употребе, а на остали дуговани новац који није предао на вријеме, затезну камату, рачунајући од дана кад га је био дужан предати.

Члан 892.

(Солидарна одговорност налогопримаца)

Ако је обављање неког посла повјерено неколицини лица истим налогом да га заједнички врше, они одговарају солидарно за обавезе из тог налога, ако што друго није уговорено.

Одјељак Ц. Обавезе налогодавца

Члан 893.

(Предујмљивање новца)

Налогодавац је дужан на захтјев налогопримца дати му извјесну своту новца за предвиђене издатке.

Члан 894.

(Накнада трошкова и преузимање обавеза)

- (1) Налогодавац је дужан накнадити налогопримцу, чак и ако његов труд без његове кривице није имао успјеха, све потребне трошкове што их је учинио за извршење налога, са каматом од дана када су учињени.
- (2) Налогодавац је дужан преузети обавезе што их је налогопримац узео на себе обављајући у своје име повјерене му послове, или га на који други начин ослободити њих.

Члан 895.

(Накнада штете)

- (1) Налогодавац је дужан накнадити налогопримцу штету коју исти претрпи без своје кривице у обављању налога.
- (2) Ако је налогопримац поступао у вршењу свог занимања или заната, налогодавац одговара само ако настали ризик премашује уобичајене ризике, које вршење тог занимања или заната типично носи са собом.

Члан 896.

(Висина накнаде)

Ако другачије није уговорено, налогодавац дугује накнаду у уобичајеној висини, а ако о томе нема обичаја, онда правичну накнаду.

Члан 897.

(Исплата накнаде)

- (1) Ако није другачије уговорено, налогодавац је дужан исплатити налогопримцу накнаду након обављеног посла.
- (2) Ако је налогопримац без своје кривице само дјелимично обавио налог, има право на сразмјерни дио накнаде.
- (3) У случају кад би унапријед уговорена накнада била у очигледном несразмјеру с учињеним услугама, налогодавац може захтијевати њено смањење.

Члан 898.

(Право залога)

Ради обезбјеђења накнаде и трошкова налогопримац има право залога на покретним стварима налогодавца које је добио по основу налога, као и на новчаним износима које је наплатио за рачун налогодавца.

Члан 899.

(Солидарна одговорност налогодавца)

Ако је више налогодавца повјерило налогопримцу извршење налога, они му одговарају солидарно.

Одјељак Д. Престанак налога

Члан 900.

(Одустанак од уговора)

- (1) Налогодавац може одустати од уговора.
- (2) У случају одустанка од уговора у коме налогопримцу припада накнада за његов труд, налогодавац је дужан исплатити налогопримцу одговарајући дио накнаде, и накнадити му штету коју је претрпио одустанком од уговора, ако за одустанак није било основаних разлога.

Члан 901.

(Отказ уговора)

- (1) Налогопримац може отказати налог кад хоће, само не у невријеме.
- (2) Налогопримац је дужан накнадити налогодавцу штету коју је овај претрпио због отказа налога у невријеме, изузев кад су за отказ постојали основани разлози.
- (3) Налогопримац је дужан продужити након отказа послове који не трпе одлагање, док налогодавац не буде могао преузети бригу о њима.

Члан 902.

(Смрт, престанак правног лица)

- (1) Налог престаје смрћу налогопримца.
- (2) Насљедници налогопримца дужни су о његовој смрти што прије обавијестити налогодавца и предузети што је потребно за заштиту његових интереса, док не буде у стању сам преузети бригу о њима.
- (3) Налог престаје смрћу налогодавца само ако је тако уговорено или ако се налогопримац примио налога с обзиром на свој лични однос с налогодавцем.
- (4) У случају из става (3) овог члана налогопримац је дужан продужити повјерене послове, ако би иначе наступила штета за насљеднике, док насљедници не буду могли сами преузети бригу о њима.
- (5) Ако је налогодавац или налогопримац правно лице, налог престаје кад то правно лице престане постојати.

Члан 903.

(Стечај, лишење пословне способности)

Налог престаје кад над налогодавцем или налогопримцем буде покренут стечајни поступак или буде потпуно или дјелимично лишен пословне способности.

Члан 904.

(Тренутак престанка налога)

- (1) Кад је налогодавац одустао од уговора, те кад је умро или је над истим покренут стечајни поступак или потпуно или дјелимично лишен пословне способности, налог престаје у тренутку кад је налогопримац сазнао за догађај због којег налог престаје.
- (2) Кад је налогопримцу издата писмена пуномоћ, дужан је исту вратити након престанка налога.

Члан 905.

(Изузеци)

Кад је налог дат да би налогопримац могао постићи испуњење неког свог потраживања од налогодавца, налогодавац не може одустати од уговора и налог не престаје ни смрћу, ни стечајем налогодавца или налогопримца, ни када један од њих буде потпуно или дјелимично лишен пословне способности.

ГЛАВА XV - УГОВОР О КОМИСИОНУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 906.

(Појам)

- (1) Уговором о комисиону обавезује се комисионар да за накнаду (провизију) обави у своје име и за рачун комитента један или више послова које му повјерава комитент.
- (2) Комисионар има право на накнаду и кад она није уговорена.

Члан 907.

(Примјена правила о уговору о налогу)

На уговор о комисиону сходно се примјењују правила о налогу, ако правилима о комисиону није другачије одређено.

Члан 908.

(Закључење посла под условима различитим од налога)

- (1) Ако је комисионар закључио неки посао под неповољнијим условима од оних одређених налогом кад то није смио, дужан је накнадити комитенту разлику, као и узроковану штету.
- (2) У случају из става (1) овог члана комитент може одбити да прихвати закључени посао, под условом да о томе одмах обавијести комисионара.
- (3) Комитент губи то право ако комисионар покаже спремност да му одмах исплати разлику и накнади узроковану штету.
- (4) Ако је посао закључен под повољнијим условима од оних одређених налогом, сва тако постигнута корист припада комитенту.

Члан 909.

(Пажња комисионара, продаја робе презадуженом лицу)

- (1) Комисионар је обавезан обавити преузети посао с пажњом доброг привредника.
- (2) Комисионар одговара комитенту за штету ако је изабрао непоуздано лице за посао или ако је продао робу лицу за чију је презадуженост знао или могао знати.

Одјељак Б. Обавезе комисионара

Члан 910.

(Чување и осигурање)

- (1) Комисионар је дужан чувати повјерену робу с пажњом доброг привредника.

- (2) Комисионар одговара и за случајну пропаст или оштећење робе ако је није осигурао, а према налогу је био дужан то учинити.

Члан 911.

(Обавјештење о стању примљене робе)

- (1) Приликом преузимања робе од превозника коју му је послао комитент, комисионар је дужан утврдити њено стање и без одлагања обавијестити комитента о дану приспијећа робе, као и о видљивим оштећењима или мањку, иначе одговара за штету која би због тог пропуштања настала за комитента.
- (2) Комисионар је дужан предузети све потребне мјере ради очувања права комитента према одговорном лицу.

Члан 912.

(Обавјештење о промјенама на роби)

Комисионар је дужан обавијестити комитента о свим промјенама на роби због којих би она могла изгубити од своје вриједности, а ако нема времена чекати упутства комитента, или ако комитент одуговлачи са давањем упутстава, у случају опасности знатнијег оштећења робе, комисионар је дужан продати је на најпогоднији начин.

Члан 913.

(Саопштавање комитенту имена сауговорача)

- (1) Комисионар је дужан саопштити комитенту с којим је лицем обавио посао што му га је комитент повјерио.
- (2) Правило из става (1) овог члана не примјењује се у случају продаје покретних ствари која се обавља преко комисионих продавница, осим ако није другачије уговорено.

Члан 914.

(Полагање рачуна)

- (1) Комисионар је дужан положити рачун о обављеном послу без непотребног одлагања.
- (2) Комисионар је дужан предати комитенту све што је примио по основу посла извршеног за његов рачун.
- (3) Комисионар је дужан пренијети на комитента потраживања и остала права која је стекао према трећем с којим је обавио посао у своје име и за његов рачун.

Члан 915.

(Јемство за сауговорача)

- (1) Комисионар одговара за испуњење обавезе свог сауговорача само ако је посебно јемчио да ће он своје обавезе испунити (делкредере комисион), у ком случају он одговара солидарно са њим.
- (2) Комисионар који је јемчио за испуњење обавеза свог сауговорача има право и на посебну накнаду (делкредере провизија).

Одјељак Ц. Обавезе комитента

Члан 916.

(Накнада (провизија))

- (1) Комитент је дужан исплатити комисионару накнаду кад буде извршен посао што га је комисионар обавио, те ако извршење посла буде спријечено неким узроком за који одговара комитент.
- (2) У случају постепеног извршавања, комисионар може захтијевати сразмјеран дио накнаде послје сваког дјелимичног испуњења.
- (3) Ако не дође до извршења закљученог посла из узрока за који не одговарају ни комисионар ни комитент, комисионар има право на одговарајућу накнаду за свој труд.
- (4) Комисионар који је невјерно поступио према комитенту нема право на накнаду.

Члан 917.

(Висина накнаде)

- (1) Ако износ накнаде није одређен уговором или тарифом, комисионару припада накнада према обављеном послу и постигнутом резултату.
- (2) Ако је у датом случају накнада несразмјерно велика према обављеном послу и постигнутом резултату, суд је може, на захтјев комитента, снизити на правичан износ.

Члан 918.

(Накнада трошкова)

- (1) Комитент је дужан накнадити комисионару трошкове који су били потребни за извршење налога, с каматом од дана кад су учињени.
- (2) Комитент је дужан дати комисионару посебну накнаду за употребу његових складишта и транспортних средстава, ако она није обухваћена накнадом за извршење посла.

Члан 919.

(Предујмљивање новца комисионару)

Ако уговором о комисиону није шта друго одређено, комитент није дужан предујмити комисионару потребна средства за обављање повјереног посла.

Одјељак Д. Право обезбјеђења

Члан 920.

(Право комисионара на обезбјеђење)

- (1) Комисионар има право залога на стварима које су предмет уговора о комисиону док се те ствари налазе код њега, или код неког ко их држи за њега или док он има у рукама исправу помоћу које може располагати њима.
- (2) Из вриједности тих ствари комисионар може наплатити прије осталих комитентових повјерилаца своја потраживања по основу свих комисионих послова са комитентом као и по основу зајмова и предујмова датих комитенту, без обзира на то да ли су настала у вези са тим стварима или неким другим.
- (3) Право првенствене наплате има комисионар на потраживања која је извршавајући налог стекао за рачун комитента.

Одјељак Е. Односи са трећим лицима

Члан 921.

(Комитентова права на потраживања из посла са трећим)

- (1) Комитент може захтијевати испуњење потраживања из посла што га је комисионар закључио с трећим и за његов рачун тек пошто му их комисионар уступи.
- (2) У погледу односа комитента са комисионаром и његовим повјериоцима, потраживања из става (1) овог члана, од свог настанка сматрају се комитентовим потраживањем.

Члан 922.

(Ограничење права комисионарових повјерилаца)

Повјериоци комисионара не могу ради наплате својих потраживања, ни у случају његова стечаја, предузети мјере извршења на правима и стварима што их је комисионар извршавајући налог стекао у своје име, али за рачун комитента, изузев ако је ријеч о потраживањима насталим у вези са стицањем тих права и ствари.

Члан 923.

(Стечај комисионара)

- (1) У случају стечаја комисионара комитент може захтијевати издвајање из стечајне масе ствари што их је предао комисионару ради продаје за његов рачун, а и ствари што их је комисионар набавио за његов рачун.
- (2) У случају из става (1) комитент може захтијевати од трећег коме је комисионар предао ствари да му исплати њихову цијену, односно њен још неисплаћени дио.

Одјељак Ф. Наступ комисионара за свој рачун

Члан 924.

(Властита куповина или продаја)

- (1) Комисион ради куповине или продаје роба, које имају вриједност на берзи или тржишну цијену као и хартија од вриједности код којих се берзовна или тржишна цијена службено утврђује, комисионар може, ако комитент није другачије одредио, обавити тако да добро које треба да купи лично испоручи као продавац или добро које треба да прода лично преузме као купац.

- (2) У случају из става (1) овог члана обавеза комисионара да положи рачун о закључивању куповине или продаје ограничава се на доказ да се придржавао цијене на берзи или тржишту која је постојала у тренутку обављања комисиона. Сматра се да је комисионар обавио посао у часу предаје обавјештења ради слања комитенту.
- (3) Ако је код комисиона којег је требао обавити за вријеме рада берзе или тржишта обавјештење послато након затварања берзе или тржишта, обрачуната цијена не смије бити неповољнија од цијене која је постојала у тренутку затварања берзе или тржишта.
- (4) Ако комисион треба обавити по одређеном курсу (први, средњи или задњи курс), комисионар је дужан обрачунати цијену по том курсу без обзира на вријеме слања обавјештења.
- (5) Код хартија од вриједности и роба код којих се берзовна или тржишна цијана утврђује службено, комисионар не може обрачунати неповољнију цијену од службено утврђене.

Члан 925.

(Посао покрића)

- (1) Ако комисионар у обављању комисионог посла иступа за свој рачун, дужан је комитенту обрачунати повољнију цијену, коју је поступајући са дужном пажњом могао постићи.
- (2) Ако је комисионар прије слања обавјештења о обављеном комисионом послу склопио посао на берзи или тржишту са неким трећим, комисионар не може комитенту обрачунати неповољнију цијену од том приликом постигнуте.

Члан 926.

(Примјена прописа)

Уговором се не може на штету комитента одступати од одредаба члана 1005. и 1006. овог закона.

Члан 927.

(Провизија и трошкови)

Комисионар који лично испоручује добро као продавац или преузима као купац овлашћен је на уобичајену провизију и може обрачунавати трошкове који се код комисионих послова редовно појављују.

Члан 928.

(Обавјештење о обављеном комисиону)

Ако комисионар пошаље обавјештење о обављеном комисиону без изричите напомене да жели наступити за свој рачун, обавјештење важи као изјава да је комисион обављен закључењем посла са неким трећим за рачун комитента.

ГЛАВА XVI - УГОВОР О ТРГОВИНСКОМ ЗАСТУПАЊУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 929.

(Појам)

- (1) Уговором о трговинском заступању обавезује се заступник да се стално брине да трећа лица закључују уговоре с његовим налогодавцем и да у том смислу посредује између њих и налогодавца, те да након добијеног овлашћења закључује уговоре с трећим лицима у име и за рачун налогодавца, а овај се обавезује да му за сваки закључени уговор исплати одређену накнаду (провизију).
- (2) Физичко лице може бити трговински заступник само ако је предузетник, односно обртник.
- (3) Налогодавац може бити и трговински заступник.
- (4) Налогодавац може имати на истом подручју за исту врсту послова више заступника.
- (5) Један заступник не може без пристанка налогодавца преузети обавезу да на истом подручју и за исту врсту послова ради за другог налогодавца.

Члан 930.

(Форма уговора)

Уговор о трговинском заступању мора бити закључен у писменој форми.

Одјељак Б. Права и обавезе трговинског заступника

Члан 931.

(Обавезе трговинског заступника)

- (1) Трговински заступник дужан је старати се о интересима налогодавца и у свим пословима које предузима дужан је поступати са пажњом доброг привредника.
- (2) Трговински заступник је дужан држати се упутстава која му је дао налогодавац и налогодавцу давати потребне информације и без одлагања га обавјештавати о сваком обављеном послу.
- (3) Одредбе уговора које одступају од става (1) и (2) овог члана су без правног дејства.

Члан 932.

(Посебан случај одговорности, делкредере провизија)

- (1) Заступник одговара налогодавцу за испуњење обавеза из уговора за чије је закључење посредовао или које је по овлашћењу он закључио у име налогодавца, само ако је за то посебно писмено јемчио.
- (2) У случају из става (1) овог члана, трговински заступник има право и на посебну провизију (делкредере провизија).

- (3) Одредбе става (1) и (2) овог члана не примјењују се на послове за чије закључење и обављање је трговински заступник неограничено овлашћен.

Члан 933.

(Право на провизију)

- (1) Налогодавац је дужан платити трговинском заступнику провизију за уговоре закључене његовим посредовањем, као и за уговоре које је сам заступник закључио, ако је на то био овлашћен, те за уговоре које је налогодавац закључио непосредно са клијентима које је заступник нашао.
- (2) Ако је трговинском заступнику додијељено одређено подручје или одређени круг клијената, он има право на провизију и за послове који су за вријеме трајања његовог уговора закључени без његовог учешћа са лицима из његовог круга клијената или клијентима са његовог подручја, ако није другачије уговорено.
- (3) За посао који је закључен након престанка уговорног односа, трговински заступник има право на провизију само:
- ако је у том послу посредовао или га је тако припремио да је закључење претежно настало као резултат његовог дјеловања и ако је посао закључен у примјереном року након престанка уговорног односа, или
 - ако је прије престанка уговорног односа трговинском заступнику или налогодавцу достављена понуда трећег за закључење посла, за који трговинском заступнику припада право на провизију.
- (4) Право на провизију према ставу (3) овог члана припада трговинском заступнику који насљеђује претходног према његовом удјелу, ако због посебних околности подјела провизије одговара правичности.
- (5) Трговински заступник који је по овлашћењу налогодавца извршио наплату неког његовог потраживања има право на посебну провизију од наплаћене своте.

Члан 934.

(Претпоставке права на провизију)

- (1) Трговински заступник стиче право на наплату провизије када било која од уговорних страна изврши своју уговорну обавезу или када налогодавац падне у доцњу са испуњењем своје обавезе.
- (2) Провизија се мора исплатити најкасније посљедњег дана у мјесецу који долази послѣје квартала у којем је стечено право трговинског заступника на провизију.
- (3) Уговорне одредбе не могу одступати од одредаба става (1) и (2) овог члана на штету трговинског заступника.

Члан 935.

(Губитак права на провизију)

- (1) Право на провизију се гаси само ако се утврди да уговор између налогодавца и трећег неће бити извршен, због околности које се не могу ставити у кривицу налогодавцу.
- (2) У случају из става (1) овог члана трговински заступник мора вратити примљену провизију.
- (3) Уговором није дозвољено одступати од одредбе става (1) овог члана на штету трговинског заступника.

Члан 936.

(Обрачунавање провизије)

- (1) Ако висина провизије није одређена уговором или тарифом, трговински заступник има право на уобичајену провизију.
- (2) Провизија се обрачунава од накнаде коју треба да плати трећи или налогодавац. Попуст код готовинског плаћања се не одбијају. Исто важи за споредне трошкове, нарочито за превоз, паковање, царину, порезе, осим ако су ти споредни трошкови посебно стављени у рачун трећем. Порез на промет који је само на основу пореских прописа на рачуну посебно приказан не сматра се посебно стављеним у рачун.
- (3) Код уговора о препуштању на употребу и о коришћењу са одређеним трајањем провизија се обрачунава од накнаде за вријеме трајања уговора. Код уговора на неодређено вријеме провизија се обрачунава на основу накнаде до тренутка, до када трећи по први пут може дати отказ. Трговински заступник има право на даље одговарајуће обрачунате провизије, ако уговор настави постојати.

Члан 937.

(Обрачун)

- (1) Налогодавац је дужан трговинском заступнику уручити обрачун о дугованим провизијама, и то најкасније посљедњег дана у мјесецу који долази послједије квартала у којем је настало право на провизију. Овај обрачун мора садржавати све податке који су значајни за обрачунавање провизије.
- (2) Трговински заступник може захтијевати да му се омогући увид у све информације којима располаже налогодавац, односно које су трговинском заступнику потребне у циљу провјере износа провизије која му припада, посебно изводе из пословних књига.
- (3) Права трговинског заступника предвиђена одредбама става (1) и (2) овог члана не могу се уговором искључити нити ограничити.

Члан 938.

(Трошкови)

- (1) Трговински заступник нема право на накнаду трошкова који произлазе из редовног обављања посредничких послова, осим ако је другачије уговорено.
- (2) Трговински заступник има право на накнаду посебних трошкова које је учинио у корист налогодавца или по његовом налогу.

Одјељак Ц. Права и обавезе налогодавца

Члан 939.

(Обавезе налогодавца)

- (1) Налогодавац је дужан трговинском заступнику ставити на располагање документацију потребну за обављање његове дјелатности (узорке, цртеже, цјеновнике, штампани пропагандни материјал, пословне услове и сл.).
- (2) Налогодавац може по свом нахођењу прихватити или одбацити закључење уговора припремљеног од стране заступника, али је дужан без одлагања обавијестити заступника о својој одлуци.
- (3) Налогодавац је дужан без одлагања обавијестити заступника о потреби да се обим послова закључених његовим посредовањем сведе на мању мјеру него што је заступник могао основано очекивати, како би овај благовремено смањио своју предузимљивост у одговарајућој мјери, иначе му одговара за претпрљену штету.

Одјељак Д. Обезбјеђења

Члан 940.

(Заложно право)

Ради обезбјеђења наплате својих доспјелих потраживања насталих у вези с уговором, заступник има право залога на износима што их је наплатио за налогодавца по његовом овлашћењу, те на свим налогодавчевим стварима које је у вези с уговором примио од налогодавца или од неког другог, док се налазе код њега или код неког који их држи за њега, или док има у рукама исправу помоћу које може располагати њима.

Члан 941.

(Право задржавања)

- (1) Трговински заступник се не може унапријед одрећи законских права задржавања и заложних права.
- (2) Након престанка уговорног односа трговински заступник има према општим прописима право задржавања исправа које су му стављене на располагање само због својих доспјелих права на провизију и накнаду трошкова.

Одјељак Е. Престанак уговора

Члан 942.

(Престанак уговора закљученог на одређено вријеме)

- (1) Кад је уговор о трговинском заступању закључен на одређено вријеме, престаје истеком тог времена.
- (2) Ако се уговор закључен на неодређено вријеме прећутно продужи, сматра се уговором на неодређено вријеме.

Члан 943.

(Редовни отказ)

- (1) Ако је уговорни однос закључен на неодређено вријеме, он се може у првој години трајања уговора отказати са роком од један мјесец, у другој години са роком од два мјесеца и у трећој до навршене пете године са роком од три мјесеца. Ако уговор траје дуже од пет година, отказни рок је шест мјесеци.
- (2) Ако није другачије уговорено, отказ се може дати само на крају календарског мјесеца.
- (3) Ако је уговор на одређено вријеме претворен у уговор на неодређено вријеме, код утврђивања отказних рокова мјеродавно је укупно трајање уговорног односа.

Члан 944.

(Ванредни отказ)

- (1) Из озбиљних разлога свака уговорна страна може, наводећи те разлоге, отказати уговор без отказног рока. Ово право се не може уговором искључити или ограничити.
- (2) Ако је отказ дат без озбиљних разлога, сматра се редовним отказом.
- (3) Трговински заступник који је усљед неоснованог отказа прекинуо своју дјелатност, има право на накнаду штете због изгубљене провизије, а ако је он неосновано отказао уговор, право на накнаду штете припада налогодавцу.
- (4) Неосновани отказ даје право другој страни да раскине уговор без отказног рока.

Члан 945.

(Право на накнаду)

- (1) Трговински заступник може од налогодавца након престанка уговора, ако то оправдавају разлози правичности, захтијевати примјерену накнаду:
 - a. ако налогодавац из пословне везе са новим клијентом, коју је остварио трговински заступник и након престанка уговора има значајне користи,
 - b. ако трговински заступник због престанка уговора изгуби право на провизију, коју би имао из већ закључених послова и послова до којих би дошло са клијентима које је он придобио.
- (2) Накнада износи највише једногодишњу провизију израчунату према просјеку посљедњих пет година дјелатности трговинског заступника, а код краћег трајања уговорног односа мјеродаван је просјек за вријеме трајања дјелатности.
- (3) Право на накнаду не постоји:
 - a. ако је трговински заступник отказао уговор, осим ако је отказ посљедица околности изазваних понашањем налогодавца или ако је оправдан старошћу,

- изнемоглошћу или болешћу трговинског заступника због којих се од њега не може очекивати да настави дјелатност,
- b. ако је налогодавац отказао уговор из озбиљног разлога изазваног скривљеним понашањем трговинског заступника, и
 - c. ако трговински заступник у споразуму с налогодавцем трећем лицу уступи уговор.
- (4) Право на накнаду не може се унапријед искључити.
- (5) Трговински заступник губи право на накнаду ако у року од једне године након престанка уговора не поднесе писмени захтјев налогодавцу за плаћање накнаде.

Члан 946.

(Чување пословне тајне)

Трговински заступник не смије пословне тајне налогодавца, које су му повјерене или за које је током његове дјелатности за налогодавца сазнао, ни након престанка уговора употребити у властиту корист или саопштити другима.

Члан 947.

(Забрана конкуренције)

- (1) Уговорне стране могу уговорити да заступник након престанка уговора неће смјети обављати, у потпуности или дјелимично, дјелатност трговинског заступања најдуже за вријеме од двије године.
- (2) Таква уговорна одредба ће бити ваљана ако сачињена у писменој форми те ако се односи на исто подручје, иста лица или исту робу на које се односи и уговор о трговинском заступању.
- (3) Кад уговор престане због разлога који су на страни налогодавца, таква уговорна одредба обавезује заступника само ако му налогодавац по престанку уговора плати посебну накнаду и ако му за вријеме трајања забране или ограничења обављања дјелатности плаћа додатну мјесечну накнаду у износу просјека провизије на коју је имао право у задњих пет година, а ако је уговор трајао краће од пет година у износу који је једнак просјечном мјесечном износу провизије на коју је имао право за вријеме трајања уговора.
- (4) Ако се налогодавац писмено одрекне забране, трговински заступник губи право на накнаду истеком рока од шест мјесеци од дана уручења обавјештења.
- (5) Ако трговински заступник откаже уговор из озбиљних разлога изазваних скривљеним понашањем налогодавца, ослобађа се забране конкуренције.
- (6) Уговорне одредбе којима се на штету трговинског заступника одступа од одредаба овог члана не производе правно дејство.

Одјељак Ф. Посебне одредбе

Члан 948.

(Посебно овлашћење)

- (1) Трговински заступник, и кад нема овлашћење за закључивање послова, овлашћен је да прима пријаве недостатка робе, изјаву да се роба ставља на

располагање, као и сличне изјаве којима трећи остварује права на обезбјеђење доказа који припадају налогодавцу.

- (2) Ограничење овлашћења из става (1) овог члана дјелује према трећем само ако је за њих знао или морао знати.

Члан 949.

(Недостатак овлашћења за заступање)

- (1) Ако трговачки заступник, овлашћен само за посредовање, закључи посао у име налогодавца, а трећем недостатак овлашћења за заступање није био познат, сматраће се да је налогодавац одобрио посао ако без одлагања, након што је обавијештен о закључењу и битном садржају посла, не обаијести другу уговорну страну да одбија посао.
- (2) Правило из става (1) примјењује се и кад је трговински заступник, коме је повјерено закључивање одређених послова, у име налогодавца закључио посао за чије закључење није овлашћен.

Члан 950.

(Заступник осигурања)

- (1) Заступник осигурања је лице коме је осигуравач повјерио посредовање и закључивање уговора о осигурању.
- (2) За уговорни однос између заступника осигурања и осигуравача важе одредбе за уговорни однос између трговинског заступника и налогодавца уз изузетке прописане у ставу (3) и (4) овог члана.
- (3) Заступник осигурања има право на провизију само за оне послове који су настали као резултат његове дјелатности.
- (4) Заступник осигурања стиче право на провизију чим је плаћена премија из које се према уговору обрачунава провизија.

Члан 951.

(Трговинско заступање као допунско занимање)

- (1) На трговинско заступање као допунско занимање не примјењују се одредбе члана 943. и 945. овог закона. Уговор закључен на неодређено вријеме може се отказати крајем календарског мјесеца уз отказни рок од један мјесец, а ако се уговори други отказни рок, он за обје стране мора бити исти.
- (2) Налогодавац се може позвати на одредбе става (1) овог члана само ако је у уговору изричито навео да повјерава посредовање и/или закључивање уговора трговинском заступнику као његово допунско занимање.

ГЛАВА XVII - УГОВОР О ПОСРЕДОВАЊУ

Одјељак А. Опште одредбе

**Члан 952.
(Појам)**

Уговором о посредовању обавезује се посредник да настоји наћи и довести у везу с налогодавцем лице које би с њим преговарало о закључивању одређеног уговора, а налогодавац се обавезује да му исплати одређену накнаду, ако тај уговор буде закључен.

**Члан 953.
(Примјена одредаба о уговору о дјелу)**

Кад је уговорено да ће посредник имати право на одређену накнаду и ако његово настојање остане без резултата, таква уговор цијениће се према одредбама које важе за уговор о дјелу.

**Члан 954.
(Примање испуњења)**

- (1) Налог за посредовање не садржи овлашћење за посредника да за налогодавца прими испуњење обавезе из уговора закљученог његовим посредовањем.
- (2) За примање испуњења је потребно посебно писмено пуномоћје.

**Члан 955.
(Опозив налога за посредовање)**

Налогодавац може опозвати налог за посредовање кад год хоће, ако се тога није одрекао и под условом да опозив није противан савјесности.

**Члан 956.
(Непостојање обавезе налогодавца да закључи уговор)**

Налогодавац није дужан приступити преговорима за закључивање уговора са лицем које је посредник нашао, ни закључити с њим уговор под условима које је саопштио посреднику, али ће одговарати за штету ако је поступио противно савјесности.

Одјељак Б. Обавезе посредника

**Члан 957.
(Обавеза тражити прилику)**

- (1) Посредник је дужан тражити с пажњом доброг привредника прилику за закључење одређеног уговора и указати на њу налогодавцу.
- (2) Посредник је дужан посредовати у преговорима и настојати да дође до закључења уговора ако се на то посебно обавезао.

- (3) Посредник не одговара ако и поред потребне брижљивости не успије у свом настојању.

Члан 958.

(Обавеза обавјештавања)

Посредник је дужан обавијестити налогодавца о свим околностима значајним за намјеравани посао које су му познате или су му морале бити познате.

Члан 959.

(Одговорност посредника)

- (1) Посредник одговара за штету коју би претрпјела једна или друга страна између којих је посредовао, а која би се догодила због тога што је посредовао за пословно неспособно лице за чију је неспособност знао или могао знати, или за лице за које је знао или морао знати да неће моћи извршити обавезе из тог уговора, и уопште за сваку штету насталу његовом кривицом.
- (2) Посредник одговара за штету која би за налогодавца настала усљед тога што је без допуштења налогодавца обавијестио неког трећег о садржају налога, о преговорима или о условима закљученог уговора.

Члан 960.

(Посреднички дневник и лист)

Привредник као посредник дужан је у посебну књигу (посреднички дневник) убиљежити битне податке о уговору који је закључен његовим посредовањем и издати потписани извадак из те књиге (посреднички лист).

Одјељак Ц. Обавезе налогодавца

Члан 961.

(Накнада)

- (1) Посредник има право на накнаду и кад није уговорена.
- (2) Ако висина накнаде није утврђена ни тарифом или којим другим општим актом, ни уговором, а ни обичајем, одредиће је суд према посредниковом труду и учињеној услузи.
- (3) Уговорену посредничку накнаду суд може снизити на захтјев налогодавца, ако нађе да је претјерано висока с обзиром на посредников труд и учињену услугу.
- (4) Снижење уговорене накнаде не може се тражити ако је исплаћена посреднику након закључења уговора за који је он посредовао.

Члан 962.

(Стицање права на накнаду)

- (1) Посредник стиче право на накнаду у часу закључења уговора за који је посредовао, ако шта друго није уговорено.
- (2) Ако је уговор закључен под одложним условом, посредник стиче право на накнаду тек кад се услов оствари.

- (3) Кад је уговор закључен под раскидним условом, остварење услова нема утицаја на посредничко право на накнаду.
- (4) У случају неважности уговора посредник има право на накнаду ако му узрок неважности није био познат.

Члан 963.

(Накнада трошкова)

- (1) Посредник нема право на накнаду трошкова учињених у извршењу налога, изузев кад је то уговорено.
- (2) Ако му је уговором признато право на накнаду трошкова, он има право на ту накнаду и у случају кад уговор за који посредује није закључен.

Члан 964.

(Посредовање за обје стране)

- (1) Ако другачије није уговорено, посредник који је добио налог за посредовање од обију страна може захтијевати од сваке стране само половину посредничке накнаде и накнаду половине трошкова ако је накнада трошкова уговорена.
- (2) Посредник је дужан да се с пажњом доброг привредника брине о интересима обију страна између којих посредује.

Члан 965.

(Губитак права на накнаду)

Посредник који противно уговору или противно интересима свог налогодавца ради за другу страну, губи право на посредничку накнаду и на накнаду трошкова.

ГЛАВА XVIII - УГОВОР О ОТПРЕМАЊУ (ШПЕДИЦИЈА)

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 966.

(Појам)

- (1) Уговором о отпремању обавезује се отпремник да ради превоза одређене ствари закључи у своје име и за рачун налогодавца уговор о превозу и друге уговоре потребне за извршење превоза, те да обави остале уобичајене послове и радње, а налогодавац се обавезује да му исплати одређену накнаду.
- (2) Ако је уговором предвиђено, отпремник може закључивати уговор о превозу и предузимати друге правне радње у име и за рачун налогодавца.

Члан 967.
(Одустанак од уговора)

Налогодавац може по својој вољи одустати од уговора, али је у том случају дужан накнадити отпремнику све трошкове што их је до момента одустанка од уговора имао и исплатити му сразмјеран дио накнаде за дотадашњи рад.

Члан 968.

(Примјена правила о уговору о комисиону, односно трговинском заступању)

На односе налогодавца и отпремника који нису уређени у овој глави сходно се примјењују правила о уговору о комисиону, односно о трговинском заступању.

Одјељак Б. Обавезе отпремника

Члан 969.

(Упозорење на недостатке налога)

Отпремник је дужан упозорити налогодавца на недостатке налога, нарочито на оне који га излажу већим трошковима или штети.

Члан 970.

(Упозорење на недостатке паковања)

Ако ствар није запакована или иначе није спремна за превоз како треба, отпремник је дужан упозорити налогодавца на те недостатке, а кад би чекање да их налогодавац отклони било од штете за њега, отпремник их је дужан отклонити на рачун налогодавца.

Члан 971.

(Старање о интересу налогодавца)

- (1) Отпремник је дужан у свакој прилици поступити како то захтијевају интереси налогодавца и с пажњом доброг привредника.
- (2) Отпремник је дужан без одлагања обавијестити налогодавца о оштећењу ствари, као и о свим догађајима значајним за њега и предузети све потребне мјере ради очувања његових права према одговорном лицу.

Члан 972.

(Поступање по упутствима налогодавца)

- (1) Отпремник је дужан држати се упутстава о правцу пута, средствима и начину превоза, те осталих упутстава добијених од налогодавца.
- (2) Ако није могуће поступити по упутствима садржаним у налогу, отпремник је дужан тражити нове упутства, а ако за то нема времена или је то немогуће, отпремник је дужан поступити како то захтијевају интереси налогодавца.
- (3) О сваком одступању од налога отпремник је дужан без одлагања обавијестити налогодавца.

- (4) Ако налогодавац није одредио ни правац ни средство, односно начин превоза, отпремник ће их одредити како захтијевају интереси налогодавца у датом случају.
- (5) Ако је отпремник одступио од добијених упутстава, одговара за штету насталу услед више силе, изузев ако докаже да би се штета догодила и да се држао датих упутстава.

Члан 973.

(Одговорност отпремника за друга лица)

- (1) Отпремник одговара за избор превозника, те за избор других лица с којима је у извршењу налога закључио уговор (ускладиштење робе и сл.), али не одговара и за њихов рад, изузев ако је ту одговорност преузео уговором.
- (2) Отпремник који извршење налога повјери другом отпремнику умјесто да га сам изврши, одговара за његов рад.
- (3) Ако налог садржи изричито или прећутно овлашћење отпремнику да повјери извршење налога другом отпремнику или ако је то очигледно у интересу налогодавца, он одговара само за његов избор, осим ако је преузео одговорност и за његов рад.
- (4) Одговорности из става (1) до (3) овог члана не могу се уговором искључити ни ограничити.

Члан 974.

(Царинске радње и плаћање царине)

Ако уговором није другачије одређено, налог за отпрему ствари преко границе садржи обавезу за отпремника да спроведе потребне царинске радње и исплати царинске дажбине за рачун налогодавца.

Члан 975.

(Самостално обављање превоза и/или других послова од стране отпремника)

- (1) Отпремник може и сам обавити потпуно или дјелимично превоз ствари чија му је отпрема повјерена, ако није шта друго уговорено.
- (2) Ако је отпремник сам обавио превоз или дио превоза, има права и обавезе превозника и у том случају припада му и одговарајућа накнада за превоз поред накнаде по основу отпреме и накнаде трошкова у вези са отпремом.
- (3) Одредбе става (2) примјењују се и у погледу других послова обухваћених налогом, обичајима или општим условима.

Члан 976.

(Осигурање пошиљке)

- (1) Отпремник је дужан осигурати пошиљку само ако је то уговорено.
- (2) Ако уговором није одређено које ризике треба да обухвати осигурање, отпремник је дужан осигурати ствари од уобичајених ризика.

Члан 977.

(Полагање рачуна)

- (1) Отпремник је дужан након завршеног посла положити рачун налогодавцу.

- (2) Према захтјеву налогодавца отпремник је дужан положити рачун и у току извршавања налога.

Одјељак Ц. Обавезе налогодавца

Члан 978.

(Исплата накнаде)

Налогодавац је дужан исплатити отпремнику накнаду према уговору, а ако накнада није уговорена, онда накнаду одређену тарифом или неким другим општим актом, а ако овог нема, накнаду одређује суд.

Члан 979.

(Потраживање накнаде)

Отпремник може захтијевати накнаду када изврши своје обавезе из уговора о отпреми.

Члан 980.

(Трошкови и предујам)

- (1) Налогодавац је дужан накнадити отпремнику потребне трошкове учињене ради извршења налога о отпремању ствари.
- (2) Отпремник може захтијевати накнаду трошкова одмах пошто их је учинио.
- (3) Налогодавац је дужан на захтјев отпремника предујмити му потребну своту за трошкове које захтијева извршење налога о отпреми ствари

Члан 981.

(Исплата накнаде од примаоца ствари)

Ако је уговорено да ће отпремник наплатити своја потраживања од примаоца ствари, отпремник задржава право тражити исплату накнаде од налогодавца ако прималац исту одбије исплатити.

Члан 982.

(Опасне ствари и драгоцености)

- (1) Налогодавац је дужан обавијестити отпремника о особинама ствари којима може бити угрожена безбједност лица или добара или нанесена штета.
- (2) Када се у пошиљци налазе драгоцености, хартије од вриједности или друге скупоцјене ствари, налогодавац је дужан обавијестити о томе отпремника и саопштити му њихову вриједност у часу предаје ради отпреме.

Одјељак Д. Посебни случајеви отпремања

Члан 983.

(Отпрема са укупном, односно фиксном накнадом)

- (1) Кад је уговором о отпремању одређена једна укупна свота за извршење налога о отпреми ствари, она обухвата накнаду по основу отпреме и накнаду за превоз, те накнаду свих осталих трошкова, ако није шта друго уговорено.
- (2) У случају из става (1) овог члана отпремник одговара и за рад превозника и других лица којима се путем овлашћења из уговора послужио.

Члан 984.

(Збирна отпрема)

- (1) Отпремник може у извршењу добијених налога организовати збирну отпрему, осим ако је уговором то искључено.
- (2) Ако збирном отпремом постигне разлику у возарини у корист налогодавца, отпремник има право на посебну додатну накнаду.
- (3) У случају збирне отпреме отпремник одговара за губитак или оштећење ствари настале за вријеме превоза до којих не би дошло да није било збирне отпреме.

Одјељак Е. Заложно право отпремника

Члан 985.

(Заложно право отпремника)

- (1) Ради обезбјеђења наплате свих потраживања насталих у вези с уговором о отпремању, отпремник има право залога на стварима предатим ради отпремања и у вези с отпремањем све док их држи или док има у рукама исправу с помоћу које може располагати њима.
- (2) Кад је у извршењу отпремања учествовао и други отпремник, он је дужан бринути се о наплати потраживања и остварењу права залога претходних отпремника.
- (3) Ако други отпремник исплати отпремникова потраживања према налогодавцу, та потраживања и отпремниково право залога прелазе на њега по самом закону.
- (4) Став (3) овог члана примјењује се и ако други отпремник исплати превозникова потраживања.

ГЛАВА XIX - УГОВОР О КОНТРОЛИ РОБЕ И УСЛУГА

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 986.

(Појам)

- (1) Уговором о контроли робе једна уговорна страна (вршилац контроле) обавезује се да стручно и непристрасно обави уговорену контролу робе и изда сертификат о томе, а друга страна (наручилац контроле) обавезује се да за извршену контролу исплати уговорену накнаду.
- (2) Контрола робе може се састојати у утврђивању идентитета, квалитета, квантитета и других својстава робе.

Члан 987.

(Обим контроле)

Вршилац контроле дужан је извршити контролу у обиму и на начин који су одређени у уговору, а ако у уговору није ништа одређено, у обиму и на начин који одговарају природи ствари.

Члан 988.

(Ништавост појединих одредаба уговора)

- (1) Ништаве су одредбе уговора које вршиоцу контроле намећу дужности које би могле утицати на непристраност у обављању контроле или на исправност исправе о извршеној контроли (сертификат).
- (2) Контрола се сматра извршеном издавањем сертификата.

Одјељак Б. Права и обавезе вршиоца контроле

Члан 989.

(Чување робе, односно узорка)

- (1) Робу коју је наручилац контроле предао ради обављања уговорене контроле, вршилац контроле је дужан чувати и обезбиједити од замјене.
- (2) Вршилац контроле дужан је чувати предате му узроке најмање шест мјесеци, ако није другачије уговорено.

Члан 990.

(Обавеза обавјештавања наручиоца)

Вршилац контроле дужан је о свим значајним околностима у току контроле и чувања робе благовремено обавјештавати наручиоца контроле, а нарочито о нужним и корисним трошковима учињеним за његов рачун.

Члан 991.

(Накнада)

- (1) За обављену контролу и чување робе вршилац контроле има право на уговорену, односно уобичајену накнаду.
- (2) Вршилац контроле има право и на накнаду свих нужних и корисних трошкова који су учињени за рачун наручиоца контроле.

Члан 992.

(Право залога)

Ради обезбјеђења уговорене или уобичајене накнаде и накнаде нужних и корисних трошкова вршилац контроле има право залога на роби која му је предана на контролу.

Члан 993.

(Повјеравање контроле робе другом вршиоцу контроле)

- (1) Вршилац контроле може обављање уговорене контроле повјерити другоме, изузев ако му је наручилац контроле то изричито забранио.

- (2) Вршилац контроле одговара наручиоцу контроле за рад другог вршиоца контроле.

Члан 994.

(Контрола робе с обављањем појединих правних радњи)

- (1) На основу изричитог налога наручиоца контроле, вршилац контроле је овлашћен поред извршења уговорене контроле робе обављати и поједине правне радње у име и за рачун наручиоца контроле.
- (2) Вршилац контроле има право на посебну накнаду, уобичајену или уговорену, за обављање појединих правних радњи у име и за рачун наручиоца контроле.

Члан 995.

(Контрола робе с гаранцијом)

- (1) Вршилац контроле може гарантовати за непромјенљивост својстава контролисане робе у уговореном року.
- (2) За преузету гаранцију у погледу својстава робе вршилац контроле има право на посебну, уговорену или уобичајену накнаду.

Члан 996.

(Контрола услуга и ствари које нису намијењене промету)

Ако се обављање контроле односи на услуге или ствари које нису намијењене промету, вршилац контроле и наручилац контроле имају иста права и обавезе као и код контроле робе.

Члан 997.

(Раскид уговора)

Наручилац контроле може изјавити да раскида уговор све док наручена контрола није извршена, али је и у том случају дужан вршиоцу контроле платити сразмјерни дио накнаде и учињене нужне и корисне трошкове, као и накнадити му штету.

ГЛАВА XX - УГОВОР О АНГАЖОВАЊУ УГОСТИТЕЉСКИХ КАПАЦИТЕТА (УГОВОР О АЛОТМАНУ)

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 998.

(Појам)

- (1) Уговором о алотману угоститељ се обавезује да у току одређеног времена стави на располагање туристичкој агенцији одређени број лежаја у одређеном објекту, пружи угоститељске услуге лицима које упути агенција и плати јој одређену провизију, а ова се обавезује да настоји да их попуни, односно да обавијести у утврђеним роковима да то није у могућности, као и да плати цијену пружених услуга ако је користила ангажоване хотелске капацитете.

- (2) Ако уговором није другачије одређено, сматра се да су смјештајни угоститељски капацитети стављени на располагање за период од једне године.

Члан 999.
(Форма уговора)

Уговор о ангажовању угоститељских капацитета (алотману) мора бити закључен у писменој форми.

Одјељак Б. Обавезе туристичке агенције

Члан 1000.
(Обавеза обавјештавања)

- (1) Туристичка агенција је дужна обавјештавати угоститеља о току попуне смјештајних капацитета.
- (2) Ако не може попунити све ангазоване смјештајне капацитете, туристичка агенција дужна је у уговореним или уобичајеним роковима обавијестити угоститеља о томе и доставити му листу гостију, те у обавјештењу одредити рок до којег угоститељ може слободно располагати ангажованим капацитетима.
- (3) Угоститељски капацитети који у листи гостију нису означени као попуњени сматрају се слободним од дана пријема те листе од стране хотела за период на који се листа односи.
- (4) Након протеча рока из става (2) овог члана туристичка агенција поново стиче право да попуњава ангазоване смјештајне капацитете.

Члан 1001.
(Обавеза придржавања уговорених цијена)

Туристичка агенција не може лицима које шаље у угоститељски објекат зарачунати веће цијене за угоститељске услуге од оних које су предвиђене уговором о алотману или угоститељским цјеновником.

Члан 1002.
(Обавеза плаћања угоститељских услуга)

- (1) Ако уговором није другачије утврђено, цијену датих угоститељских услуга плаћа угоститељу туристичка агенција после извршених услуга.
- (2) Угоститељ има право захтијевати плаћање одговарајуће аконтације.

Члан 1003.
(Обавеза издавања посебне писмене исправе)

- (1) Туристичка агенција дужна је лицима што их шаље на основу уговора о алотману у одабрани угоститељски објекат, издати посебну писмену исправу.
- (2) Посебна писмена исправа гласи на име или на одређену групу, непреносива је и садржи налог угоститељу да пружи услуге које су у њој наведене.

- (3) Посебна писмена исправа служи као доказ да је лице клијент туристичке агенције која је с угоститељем закључила уговор о алотману.
- (4) На основу посебне писмене исправе обрачунавају се узајамна потраживања између туристичке агенције и угоститеља.

Одјељак Ц. Обавезе угоститеља

Члан 1004.

(Обавеза стављања на располагање уговорених смјештајних капацитета)

- (1) Угоститељ преузима коначну и неопозиву обавезу да у току одређеног времена стави на располагање ради коришћења уговорени број лежаја и пружи лицима које упућује туристичка агенција услуге наведене у посебној писменој исправи.
- (2) Угоститељ не може уговорити с другом туристичком агенцијом ангажовање капацитета који су већ резервисани на основу уговора о алотману.

Члан 1005.

(Обавеза једнаког поступања)

Угоститељ је дужан лицима што их упути туристичка агенција дати под истим условима услуге као и лицима с којима је непосредно закључио уговор о угоститељским услугама.

Члан 1006.

(Обавеза угоститеља да не мијења цијене услуга)

- (1) Угоститељ не може мијењати уговорене цијене ако о томе не обавијести туристичку агенцију најмање шест мјесеци унапријед, осим у случају промјене у курсу валута које утичу на уговорену цијену.
- (2) Нове цијене могу се примјењивати након истека једног мјесеца од њихове доставе туристичкој агенцији.
- (3) Нове цијене неће се примјењивати на услуге за које је већ достављена листа гостију.
- (4) У сваком случају измјене цијене немају утицаја на резервације које је угоститељ потврдио.

Члан 1007.

(Обавеза плаћања провизије)

- (1) Угоститељ је дужан туристичкој агенцији исплатити провизију на промет остварен на основу уговора о алотману.
- (2) Провизија се одређује у проценту од цијене извршених угоститељских услуга.
- (3) Ако проценат провизије није одређен уговором, туристичкој агенцији припада провизија одређена општим условима пословања туристичке агенције, или, ако ових нема, пословним обичајима.

Одјељак Д. Право туристичке агенције да одустане од уговора

Члан 1008.

(Право на одустанак од ангажованих смјештајних капацитета)

- (1) Уговором о алотману може се предвидјети посебна обавеза туристичке агенције да попуни ангажоване смјештајне капацитете.
- (2) Ако рок обавјештења о одустанку није одређен уговором, утврђује се на основу пословних обичаја у угоститељству.
- (3) У случају да обавјештење о одустанку не буде послато у предвиђеном року, угоститељ има право на накнаду штете.
- (4) Туристичка агенција може одустати од уговора у цјелости без обавезе да накнади штету ако обавјештење о одустанку пошаље у уговореном року.

Члан 1009.

(Обавеза туристичке агенције да попуни ангажоване капацитете)

- (1) Уговором о алотману може се предвидјети посебна обавеза туристичке агенције да попуни ангажоване угоститељске капацитете.
- (2) Ако у том случају не попуни ангажоване угоститељске капацитете, туристичка агенција дужна је да плати угоститељу накнаду по неискоришћеном лежају и дану.
- (3) Туристичка агенција нема тада право да путем благовременог обавјештења откаже уговор било дјелимично или у цјелости.

ГЛАВА XXI - УГОВОР О ОСИГУРАЊУ

Одјељак А. Заједничке одредбе за осигурање имовине и осигурање лица

Одсјек 1. Опште одредбе

Члан 1010.

(Појам)

Уговором о осигурању обавезује се уговарач осигурања да плати одређени износ организацији за осигурање (осигуравач), а организација се обавезује да, ако се деси догађај који представља осигурани случај, исплати осигуранику или неком трећем лицу накнаду, односно уговорену своту или учини нешто друго.

Члан 1011.

(Осигурани случај)

- (1) Догађај с обзиром на који се закључује осигурање (осигурани случај) мора бити будући, неизвјестан и независан од искључиве воље уговарача.
- (2) Уговор о осигурању је ништав ако је у часу његовог закључења већ настао осигурани случај, или је тај био у наступању, или је било извјесно да ће наступити, или ако је већ тада била престала могућност да он настане.
- (3) Ако је уговорено да ће осигурањем бити обухваћен одређени период који претходи закључењу уговора, уговор ће бити ништав само ако је у часу

његовог закључења заинтересованој страни било познато да се осигурани случај већ догодио, односно да је већ тада била престала могућност да се осигурани случај догоди.

Члан 1012.

(Искључење примјене код појединих осигурања)

- (1) Одредбе овог закона неће се примјењивати на пловидбено осигурање, као ни на друга осигурања на која се примјењују правила о пловидбеном осигурању.
- (2) Одредба става (1) овог члана неће се примјењивати ни на осигурање потраживања, као ни на односе из реосигурања.

Члан 1013.

(Одступање од одредаба уговора о осигурању)

- (1) Уговором се може одступити само од оних одредаба члана овог закона у којима је то одступање изричито допуштено те од оних одредаба које дају уговорачима могућност да поступе како уговоре.
- (2) Одступање од одредаба овог закона, ако није забрањено овим или којим другим законом, допуштено је само ако је у несумњивом интересу осигураника.

Одсјек 2. Закључење уговора

Члан 1014.

(Закључење уговора)

- (1) Уговор о осигурању закључен је кад уговорачи потпишу полису осигурања или листу покрића.
- (2) Писмена понуда учињења осигуравачу за склапање уговора о осигурању везује понудиоца, ако он није одредио краћи рок, за вријеме од осам дана када је понуда приспјела осигуравачу, а ако је потребан лијечнички преглед, онда за вријеме од тридесет дана.
- (3) Ако осигуравач у року из става (2) овог члана не одбије понуду која не одступа од услова под којима он врши предложено осигурање, сматраће се да је прихватио понуду и да је уговор закључен.
- (4) У случају из става (3) овог члана уговор се сматра закљученим кад је понуда приспјела осигуравачу.

Члан 1015.

(Полиса и листа покрића)

- (1) У полиси требају бити наведени: уговорне стране, осигурана ствар, односно осигурано лице, ризик обухваћен осигурањем, трајање осигурања и вријеме покрића, период у којем се могу остварити права из осигурања, дан почетка осигурања, свота осигурања или да је осигурање неограничено, премија или допринос, дан доспијећа премије, попуст на премију осигурања, број и износ рата отплате премије, услови отказивања осигурања, датум издавања полисе и

потпис уговорних страна. Битне одредбе у полиси не смију бити написане ситним словима и бројевима.

- (2) Ако неки од елемената из става (1) овог члана, без којих уговор може опстати, нису наведени у полиси, уговарач осигурања може одустати од уговора ако о томе писменим путем обавијести осигуравача у року од три мјесеца од закључења уговора.
- (3) Полиса осигурања може бити привремено замијењена листом покрића у коју се уносе битни елементи уговора.
- (4) Ако општи и посебни услови осигурања нису штампани на самој полиси, осигуравач је дужан упозорити уговарача осигурања да су ти услови саставни дио уговора и предати му их у тексту који важи на дан закључења уговора, те уговарачу осигурања омогућити упознавање са садржајем услова прије закључења уговора.
- (5) Извршење обавезе из става (4) овог члана мора бити констатовано на полиси.
- (6) Ако осигуравач не поступи у складу са ставом (5) овог члана или у свему не испуни обавезу из става (4) овог члана, не могу се на штету осигураника примијенити оне одредбе услова које воде губитку или смањењу права на накнаду из уговора, ако их уговарач осигурања и осигураник поступајући са пажњом доброг домаћина, односно доброг привредника није могао предвидјети.
- (7) У случају неслагања неке одредбе општих или посебних услова и неке одредбе полисе примијениће се одредба полисе, а у случају неслагања неке штампане одредбе полисе и неке њене рукописне одредбе примијениће се рукописна одредба.
- (8) Према споразуму уговарача, полиса може гласити на одређено лице, по наредби или на доносиоца.
- (9) Ништава је уговорна одредба којом се уговарач осигурања обавезује на накнаду трошкова ако одустане од уговора у складу са одредбом става (2) овог члана.

Члан 1016.

(Осигурање без полисе)

Условима осигурања могу бити предвиђени случајеви у којима уговорни однос осигурања настаје самим плаћањем премије.

Члан 1017.

(Закључење уговора у име другог без овлашћења)

- (1) Ко закључи уговор о осигурању у име другог без овлашћења, одговара осигуравачу за обавезе све док га онај у чије је име уговор закључен не одобри.
- (2) Заинтересовани може одобрити уговор и пошто се догодио осигурани случај.
- (3) Ако је одобрење одбијено, уговарач осигурања дугује премију за период осигурања у коме је осигуравач обавијештен о одбијању налога.
- (4) Изузетно од става (3) овог члана, не одговара за обавезе из осигурања пословођа без налога који је обавијестио осигуравача да иступа без овлашћења у име и за рачун другога.

Члан 1018.

(Осигурање за туђи рачун или за рачун кога се тиче)

- (1) У случају осигурања за туђи рачун или за рачун кога се тиче, обавезе плаћања премије и остале обавезе из уговора дужан је извршавати уговарач осигурања, али он не може вршити права из осигурања, чак и кад држи полису, без пристанка лица чији је интерес осигуран и којој она припадају.
- (2) Уговарач осигурања није дужан предати полису заинтересованом лицу док му не буду накнађене премије што их је исплатио осигуравачу, а и трошкови уговора.
- (3) Уговарач осигурања има право првенствене наплате ових потраживања из дуговане накнаде, а и право захтијевати њихову исплату непосредно од осигуравача.
- (4) Осигуравач може истаћи сваком кориснику осигурања за туђи рачун све приговоре које по основу уговора има право према уговарачу осигурања.

Члан 1019.

(Заступници осигурања)

- (1) Кад осигуравач овласти некога да га заступа, а не одреди обим његових овлашћења, заступник је овлашћен у име и за рачун осигуравача склапати уговоре о осигурању, уговорати измјене уговора или продужење важења уговора, издавати полисе осигурања, наплаћивати премије и примати изјаве упућене осигуравачу.
- (2) Ако је осигуравач ограничио овлашћења свог заступника, а то уговарачу осигурања није било познато, сматра се да та ограничења нису ни постојала.

Одсјек 3. Обавезе осигураника, односно уговарача осигурања

I. Пријава околности значајних за оцјену ризика

Члан 1020.

(Дужност пријављивања)

Уговарач осигурања дужан је пријавити осигуравачу приликом склапања уговора све околности које су значајне за оцјену ризика, а које су му познате или нису могле остати непознате.

Члан 1021.

(Намјерна нетачна или непотпуна пријава)

- (1) Ако је уговарач осигурања намјерно учинио нетачну пријаву или намјерно прешутио неку околност такве природе да осигуравач не би закључио уговор да је знао за право стање ствари, осигуравач може захтијевати поништење уговора.

- (2) У случају поништења уговора из разлога наведених у ставу (1) овог члана осигуравач задржава наплаћене премије и има право захтијевати исплату премије за период осигурања у којем је затражио поништење уговора.
- (3) Осигуравач мора поднијети тужбу за поништење уговора о осигурању у року од три мјесеца од сазнања за нетачност пријаве или за прећуткивање.

Члан 1022.

(Ненамјерна нетачна или непотпуна пријава)

- (1) Ако је уговарач осигурања учинио нетачну пријаву или је пропустио дати дужно обавјштење, а то није учинио намјерно, осигуравач може, по свом избору, у року од један мјесец од сазнања за нетачност или непотпуност пријаве изјавити да раскида уговор или предложити повећање премије сразмјерно већем ризику.
- (2) Уговор у том случају престаје након истека четрнаест дана од када је осигуравач своју изјаву о раскиду саопштио уговарачу осигурања, а у случају осигуравачевог приједлога да се премија повећа, раскид наступа по самом закону ако уговарач осигурања не прихвати приједлог у року од четрнаест дана од када га је примио.
- (3) У случају раскида осигуравач је дужан вратити дио премије који отпада на вријеме до краја периода осигурања.
- (4) Ако се осигурани случај догодио прије него што је утврђена нетачност или непотпуност пријаве или након тога, али прије раскида уговора, односно прије постизања споразума о повећању премије, накнада се смањује у сразмјери између стопе плаћених премија и стопе премија које би требало платити према стварном ризику.

Члан 1023.

(Проширење примјене одредаба о дужности пријављивања)

Одредбе овог закона о посљедицама нетачне пријаве или ускраћивања информације о околностима значајним за оцјену ризика примјењују се и у случајевима осигурања закључених у име и за рачун другог, или у корист трећег, или за туђи рачун, или за рачун кога се тиче, ако су та лица знала за нетачност пријаве или прешућивање околности значајних за оцјену ризика.

Члан 1024.

(Случајеви у којима се осигуравач не може позивати на нетачност или непотпуност пријаве)

- (1) Осигуравач коме су у часу закључења уговора биле познате или му нису могле остати непознате околности које су значајне за оцјену ризика, а које је уговарач осигурања нетачно пријавио или прешућуио, не може се позивати на нетачност пријаве или прећуткивање.
- (2) Одредба става (1) овог члана примјењује се и у случају кад је осигуравач сазнао за те околности за вријеме трајања осигурања, а није се користио својим законским овлашћењима.

II. Плаћање премије

Члан 1025.

(Дужност плаћања и примања премије)

- (1) Уговарач осигурања дужан је платити премију осигурања, али је осигуравач дужан примити исплату премије од сваког лица које има правни интерес да она буде плаћена.
- (2) Премија се плаћа у уговореним роковима, а ако треба да се исплати одједном, онда се плаћа приликом закључења уговора.
- (3) Мјесто плаћања премије је мјесто у којем уговарач осигурања има своје сједиште односно пребивалиште, ако уговором није одређено неко друго мјесто.

Члан 1026.

(Посљедице неплаћања премије)

- (1) Ако је уговорено да се премија плаћа приликом закључења уговора, обавеза осигуравача да исплати накнаду или своту одређену уговором почиње идућег дана од дана уплате премије.
- (2) Ако је уговорено да се премија плаћа након закључења уговора, обавеза осигуравача да исплати накнаду или своту одређену уговором почиње од дана одређеног у уговору као дана почетка осигурања.
- (3) Ако уговарач осигурања премију која је доспјела након закључења уговора не плати до доспјелости, нити то учини које друго заинтересовано лице, уговор о осигурању престаје по самом закону након истека рока од тридесет дана од када је уговарачу осигурања уручено препоручено писмо осигуравача са обавјештењем о доспјелости премије, али с тим да тај рок не може истећи прије него што протекне тридесет дана од доспјелости премије.
- (4) У сваком случају, уговор о осигурању престаје по самом закону ако премија не буде плаћена у року од једне године од доспјелости.
- (5) Одредбе овог члана не примјењују се на осигурање живота.

III. Обавјештавање осигуравача о промјенама ризика

Члан 1027.

(Повећање ризика)

- (1) Уговарач осигурања дужан је, кад је у питању осигурање имовине, обавијестити осигуравача о свакој промјени околности која може бити значајна за оцјену ризика, а кад је у питању осигурање лица, онда ако је ризик повећан због тога што је осигурано лице промијенило занимање.
- (2) Уговарач осигурања је дужан без одлагања обавијестити осигуравача о повећању ризика, ако је ризик повећан неким његовим поступком, а ако се повећање ризика догодило без његовог учествовања, он је дужан обавијестити га у року од четрнаест дана од кад је за то сазнао.

- (3) Ако је повећање ризика толико да осигуравач не би закључио уговор да је такво стање постојало у часу његова закључења, он може раскинути уговор.
- (4) Ако је повећање ризика толико да би осигуравач закључио уговор само уз већу премију да је такво стање постојало у часу закључења уговора, он може уговарачу осигурања предложити нову стопу премије.
- (5) Ако уговарач осигурања не пристане на нову стопу премије у року од четрнаест дана од пријема приједлога нове стопе, уговор престаје по самом закону.
- (6) Изузетно од одредбе става (5) овог члана, уговор остаје на снази и осигуравач се више не може користити овлашћењима да предложи уговарачу осигурања нову стопу премије или да раскине уговор, ако не искористи та овлашћења у року од тридесет дана од када је на било који начин дознао за повећање ризика, или ако још прије истека рока на неки начин покаже да пристаје на продужење уговора (ако прими премију, исплати накнаду за осигурани случај који се догодио након тог повећања и сл.).

Члан 1028.

(Повећање ризика и осигурани случај)

Ако се осигурани случај догоди прије него што је осигуравач обавијештен о повећању ризика или пошто је обавијештен о повећању ризика, али прије него што је уговор раскинуо или постигао споразум с уговарачем осигурања о повећању премије, накнада се смањује у сразмјери између плаћених премија и премија које би требало платити према повећаном ризику.

Члан 1029.

(Смањење ризика)

- (1) У случају кад се након закључења уговора о осигурању догодило смањење ризика, уговарач осигурања има право захтијевати одговарајуће смањење премије, рачунајући од дана кад је о смањењу ризика обавијестио осигуравача.
- (2) Ако осигуравач не пристане на смањење премије, уговарач осигурања може раскинути уговор.

Члан 1030.

(Обавеза обавјештавања о наступању осигураног случаја)

- (1) Осигураник је дужан, изузев у случају осигурања живота, обавијестити осигуравача о наступању осигураног случаја најдаље у року од три дана од кад је то сазнао.
- (2) Ако осигураник не поступи у складу са одредбом става (1) овог члана у одређено вријеме, дужан је накнадити осигуравачу штету коју би овај због тога имао.

Члан 1031.

(Ништавост одредаба о губитку права)

Ништаве су одредбе уговора које предвиђају губитак права на накнаду или своту осигурања, ако осигураник након наступања осигураног случаја не изврши неку од прописаних или уговорених обавеза.

Одсјек 4. Обавезе осигуравача

Члан 1032.

(Исплата накнаде или уговорене своте)

- (1) Кад се догоди осигурани случај, осигуравач је дужан исплатити накнаду или своту одређену уговором у уговореном року који не може бити дужи од четрнаест дана, рачунајући од када је осигуравач добио обавјештење да се осигурани случај догодио.
- (2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, ако је за утврђивање постојања осигуравачеве обавезе или њеног износа потребно извјесно вријеме, тај рок почиње тећи од дана кад је утврђено постојање његове обавезе и њен износ.
- (3) Ако износ осигуравачеве обавезе не буде утврђен у року одређеном у ставу (1) овог члана, осигуравач је дужан, на захтјев овлашћеног лица, исплатити износ неспорног дијела своје обавезе на име предујма.

Члан 1033.

(Искључење одговорности осигуравача у случају намјере и преваре)

Ако је уговарач осигурања, осигураник или корисник изазвао осигурани случај намјерно или преваром, осигуравач није обавезан ни на каква давања, а супротна уговорна одредба нема правног дејства.

Члан 1034.

(Приговори осигуравача)

- (1) Против захтјева доносиоца полисе, а и захтјева којег другог лица што се на њу позива, осигуравач може истаћи приговоре које има у вези с уговором према лицу с којим је закључио уговор о осигурању.
- (2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, против захтјева трећег лица у случају добровољног осигурања од одговорности, и захтјева носилаца одређених права на осигураној ствари, чије је право прешло по самом закону са уништене или оштећене осигуране ствари на накнаду из осигурања, осигуравач може истаћи само приговоре који су настали прије него што се догодио осигурани случај.

Одсјек 5. Трајање осигурања

Члан 1035.

(Почетак дјеловања и трајање осигурања)

- (1) Ако другачије није уговорено, уговор о осигурању производи своје дејство почев од двадесет и четвртог сата дана који је у полиси означен као дан почетка трајања осигурања, па све до свршетка посљедњег дана рока за који је осигурање уговорено.
- (2) Уговарач осигурања има право без навођења разлога одустати од уговора, ако писменим путем о томе обавијести осигуравача у року од четрнаест дана од закључења уговора.
- (3) Док рок из става (2) овог члана тече, осигуравач не може захтијевати наплату потраживања из уговора.
- (4) Ако рок трајања осигурања имовине није одређен уговором, свака страна може раскинути уговор с даном доспјелости премије, обавјештавајући писменим путем другу страну најкасније три мјесеца прије доспјелости премије.
- (5) Ако је осигурање закључено на рок дужи од три године, уговарач осигурања може након протеча овог рока, писменом изјавом упућеном осигуравачу препорученом поштом најкасније тридесет дана прије доспијећа премије, изјавити да раскида уговор.
- (6) Ништава је одредба уговора којом се искључује право раскида уговора у складу са ставом (2), (4) и (5) овог члана.
- (7) Ништава је одредба уговора којом се уговарач осигурања обавезује на накнаду трошкова ако одустане, односно раскине уговор по одредбама овог члана.

Члан 1036.

(Утицај стечаја на осигурање)

- (1) У случају стечаја уговарача осигурања осигурање се наставља, али свака страна има право раскинути уговор о осигурању у року од три мјесеца од отварања стечаја, у ком случају стечајној маси уговарача припада дио плаћене премије који одговара преосталом времену осигурања.
- (2) У случају стечаја осигуравача уговор о осигурању престаје након истека тридесет дана од отварања стечаја.

Одјељак Б. Осигурање имовине

Одјек 1. Опште одредбе

Члан 1037.

(Интерес осигурања)

- (1) Осигурање имовине може закључити свако лице или се може закључити у корист сваког лица које има оправдан интерес на предмету осигурања.
- (2) Осигураник може бити само лице које има или очекује да ће имати оправдани интерес да не настане осигурани случај, будући да би настанак осигураног случаја резултирао материјалним губитком за то лице.
- (3) Осигураник може захтијевати накнаду настале штете покривене осигурањем само ако је имао правно допуштен материјални интерес на осигураном предмету у тренутку настанка осигураног случаја.

Члан 1038.

(Сврха осигурања имовине)

- (1) Осигурањем имовине осигурава се накнада за штету која би се догодила у имовини осигураника због наступања осигураног случаја.
- (2) Износ накнаде не може бити већи од штете коју је осигураник претрпио наступањем осигураног случаја.
- (3) Код осигурања усјева и плодова и осталих производа земље износ штете утврђује се с обзиром на вриједност коју би имали у вријеме сабирања, ако није другачије уговорено.
- (4) Пуноважне су одредбе уговора којима се накнада ограничава на мањи износ од износа штете.
- (5) При утврђивању износа штете узима се у обзир измакли добитак само ако је то уговорено.
- (6) Ако се у току истог периода осигурања догоди више осигураних случајева један за другим, накнада из осигурања за сваки од њих одређује се и исплаћује у потпуности с обзиром на цијелу своту осигурања, без њена умањења за износ раније исплаћених накнада у том периоду.
- (7) Ако је уговором о осигурању вриједност ствари споразумно утврђена, накнада се одређује према тој вриједности, изузев ако осигуравач докаже да је уговорена вриједност знатно већа од стварне вриједности, а за ту разлику не постоји оправдан разлог (као на примјер осигурање употребљаване ствари на вриједност такве нове ствари, или осигурање субјективне вриједности).

Члан 1039.

(Спречавање осигураног случаја и спасавање)

- (1) Осигураник је дужан предузети прописане, уговорене и све остале договорене мјере потребне да се спријечи наступање осигураног случаја, а ако осигурани случај наступи, дужан је предузети све што је у његовој моћи да се ограниче његове штетне посљедице.
- (2) Осигуравач је дужан накнадити трошкове, губитке, а и друге штете проузроковане покушајем да се отклони непосредна опасност наступања осигураног случаја, те покушајем да се ограниче његове штетне посљедице, па и онда ако су ти покушаји остали без успјеха.
- (3) Осигуравач је дужан дати ову накнаду чак и ако она заједно са накнадом штете од осигураног случаја прелази своту осигурања.
- (4) Ако осигураник не испуни своју обавезу спречавања осигураног случаја или обавезу спасавања, а за то нема оправдања, обавеза осигуравача смањује се за онолико за колико је настала штета већа због тог неиспуњења.

Члан 1040.

(Препуштање оштећене осигуране ствари)

Ако другачије није уговорено, осигураник нема право да након наступања случаја препусти осигуравачу оштећену ствар и да од њега захтијева исплату пуне своте осигурања.

Члан 1041.

(Пропаст ствари усљед догађаја који није предвиђен у полиси)

- (1) Ако осигурана ствар или ствар у вези с чијом је употребом закључено осигурање од одговорности пропадне за вријеме периода осигурања усљед неког догађаја који није предвиђен у полиси, уговор престаје важити даље, а осигуравач је дужан вратити уговарачу осигурања дио премије сразмјерно преосталом времену.
- (2) Кад једна од више ствари обухваћених једним уговором пропадне усљед неког догађаја који није предвиђен у полиси, осигурање остаје на снази и даље у погледу осталих ствари уз потребне измјене због смањења предмета осигурања.

Одсјек 2. Ограничење осигураних ризика

Члан 1042.

(Штете покривене осигурањем)

- (1) Осигуравач је дужан накнадити штете настале случајно или кривицом уговарача осигурања, осигураника или корисника осигурања, изузев ако је у погледу одређене штете ова његова обавеза изричито искључена уговором о осигурању.
- (2) Осигуравач не одговара за штету коју су лица наведена у ставу (1) овог члана проузроковала намјерно, те је ништава одредба у полиси која би предвиђала осигуравачеву одговорност и у том случају.
- (3) Изузетно од предвиђеног ставом (2) овог члана, ако се остварио осигурани случај, осигуравач је дужан накнадити сваку штету проузроковану од неког лица за чије поступке осигураник одговара по било којој основи, без обзира на то да ли је штета проузрокована непажњом или намјерно.

Члан 1043.

(Штета проузрокована недостацима осигуране ствари)

Осигуравач не одговара за штету на осигураној ствари која потиче од њених недостатака, осим ако је другачије уговорено.

Члан 1044.

(Штете проузроковане ратним операцијама и побунама)

- (1) Осигуравач није дужан накнадити штете проузроковане ратним операцијама или побунама, осим ако је другачије договорено.
- (2) Осигуравач је дужан доказати да је штета проузрокована неким од тих догађаја.

Одсјек 3. Надосигурање и уговор с више осигуравача

Члан 1045. (Надосигурање)

- (1) Ако се при закључењу уговора једна страна послужи преваром и тако уговори износ осигурања већи од стварне вриједности осигуране ствари, друга страна може тражити поништење уговора.
- (2) Ако је уговорени износ осигурања већи од вриједности осигуране ствари, а при томе ниједна страна није поступила несавјесно, уговор остаје на снази, износ се снижава до износа стварне вриједности осигуране ствари, а и премије осигурања се сразмјерно смањују.
- (3) У случајевима из става (1) и (2) овог члана савјесни осигуравач задржава примљене премије и има право на несмањену премију за текући период.

Члан 1046. (Накнадно смањење вриједности)

Ако се осигурана вриједност смањи за вријеме трајања осигурања, свака уговорна страна има право на одговарајуће снижење износа осигурања и премије, почев од дана кад је свој захтјев за снижење саопштила другој страни.

Члан 1047. (Вишеструко и двоструко осигурање)

- (1) Ако је нека ствар осигурана код два или више осигуравача од истог ризика, за исти интерес и за исто вријеме, тако да збир износа осигурања не прелази вриједност те ствари (вишеструко осигурање), сваки осигуравач одговара у потпуности за извршење обавеза насталих из уговора који је он закључио.
- (2) Ако збир износа осигурања прелази вриједност осигуране ствари (двоструко осигурање), а при томе уговарач осигурања није поступио несавјесно, сва та осигурања пуноважна су, и сваки осигуравач има право на уговорену премију за период осигурања у току, а осигураник има право захтијевати од свакога појединог осигуравача накнаду према уговору закљученом с њим, али укупно не више од износа штете.
- (3) Кад се догоди осигурани случај, уговарач осигурања дужан је обавијестити о томе сваког осигуравача истог ризика и саопштити му имена и адресе осталих осигуравача, те износе осигурања појединих уговора закључених с њима.
- (4) Након исплате накнаде осигуранику сваки осигуравач сноси дио накнаде у сразмјери у којој стоји свота осигурања на коју се он обавезао према укупном збиру свота осигурања, те осигуравач који је платио више има право захтијевати од осталих осигуравача накнаду више плаћеног.
- (5) Ако је неки уговор закључен без назнаке износа осигурања или уз неограничено покриће, сматра се уговором закљученим уз највиши износ осигурања.
- (6) За дио који не може платити поједини осигуравач одговарају остали осигуравачи сразмјерно својим дијеловима.

- (7) Ако је уговарач осигурања закључио уговор о осигурању којим је настало двоструко осигурање не знајући за раније закључено осигурање, он може, без обзира на то да ли је претходно осигурање закључио он или неко други, у року од тридесет дана од кад је сазнао за то осигурање, захтијевати одговарајуће снижење своте осигурања и премија каснијег осигурања, али осигуравач задржава примљене премије и има право на премију за текући период.
- (8) Ако је до двоструког осигурања дошло због смањења вриједности осигуране ствари за вријеме трајања осигурања, уговарач има право на одговарајућа снижења износа осигурања и премија, почев од дана када је свој захтјев за снижење саопштио осигуравачу.
- (9) Ако је при настанку двоструког осигурања уговарач осигурања поступио несавјесно, сваки осигуравач може тражити поништење уговора, задржати примљене премије и захтијевати несмањену премију за текући период.

Члан 1048.
(Саосигурање)

Кад је уговор о осигурању закључен са више осигуравача који су се споразумјели о заједничком сношењу и расподјели ризика, сваки осигуравач назначен у полиси осигурања одговара осигуранику за потпуну накнаду.

Одсјек 4. Подосигурање

Члан 1049.
(Подосигурање)

- (1) Кад се утврди да је у почетку уговореног периода осигурања вриједност осигуране ствари била већа од износа осигурања, износ накнаде коју дугује осигуравач смањује се сразмјерно, изузев ако је другачије уговорено.
- (2) Осигуравач је дужан дати потпуну накнаду све до износа своте осигурања, ако је уговорено да однос између вриједности ствари и износа осигурања нема значаја за одређивање износа накнаде.

Одсјек 5. Прелаз уговора и исплата накнаде из осигурања другоме

Члан 1050.
(Прелаз уговора на прибавиоца осигуране ствари)

- (1) У случају отуђења осигуране ствари, а и ствари у вези са чијом је употребом закључено осигурање од одговорности, права и обавезе уговарача осигурања прелазе по самом закону на прибавиоца, осим ако другачије није уговорено.
- (2) Ако је отуђен један дио осигураних ствари који у погледу осигурања не чине засебну цјелину, уговор о осигурању престаје по самом закону у погледу отуђених ствари.

- (3) У случају кад се због отуђења ствари повећа или смањи вјероватност наступања осигураног случаја, примјењују се опште одредбе о повећању, односно смањењу ризика.
- (4) Уговарач осигурања који не обавијести осигуравача да је осигурана ствар отуђена, остаје у обавези на плаћање премија које доспијевају и послије дана отуђења.
- (5) Осигуравач и прибавилац осигуране ствари могу одустати од осигурања уз отказни рок од петнаест дана, с тим што су отказ дужни поднијети најдаље у року од тридесет дана од сазнања за отуђење.
- (6) Уговор о осигурању не може се раскинути ако је полиса осигурања издата на доносиоца или по наредби.

Члан 1051.

(Додјела накнаде носиоцима залога и других права)

- (1) Након наступања осигураног случаја, заложна права која су раније постојала на осигураној ствари имају за предмет дуговану накнаду, како у случају осигурања властите ствари, тако и у случају осигурања туђих ствари због обавезе њихова чувања и враћања, те осигуравач не може исплатити накнаду осигуранику без сагласности носилаца тих права.
- (2) Лица из става (1) овог члана могу захтијевати непосредно од осигуравача да им у границама износа осигурања и према законском реду исплати њихова потраживања.
- (3) Ако у часу исплате осигуравач није знао нити је могао знати за та права, извршена исплата накнаде осигуранику остаје пуноважна.

Одсјек 6. Прелаз осигураникових права према одговорном лицу на осигуравача (суброгација)

Члан 1052.

(Прелаз права осигураника на осигуравача)

- (1) Исплатом накнаде из осигурања прелазе на осигуравача, по самом закону, до висине исплаћене накнаде сва осигураникова права према лицу које је по било којем основу одговорно за штету.
- (2) Ако је кривицом осигураника онемогућен овај прелаз права на осигуравача, у потпуности или дјелимично, осигуравач се ослобађа у одговарајућој мјери своје обавезе према осигуранику.
- (3) Прелаз права с осигураника на осигуравача не може бити на штету осигураника, те ако је накнада коју је осигураник добио од осигуравача из било ког узрока нижа од штете коју је претрпио, осигураник има право да му се из средстава одговорног лица исплати остатак накнаде прије исплате осигуравачевог потраживања по основу права која су прешла на њега.
- (4) Изузетно од од става (1) до (3) овог члана, ова права не прелазе на осигуравача ако је штету узроковало лице у сродству у правој линији са осигураником или лице за чије поступке осигураник одговара, или које живи са њим у истом

- (5) Ако је неко од лица из става (4) овог члана било осигурано од одговорности, осигуравач може захтијевати од његовог осигуравача накнаду износа који је исплатио осигуранику.

Одсјек 7. Осигурање од одговорности

Члан 1053.

(Одговорност осигуравача)

- (1) У случају осигурања од одговорности, осигуравач одговара за штету насталу осигураним случајем само ако треће оштећено лице захтијева њену накнаду.
- (2) Осигуравач сноси, у границама износа осигурања, трошкове спора о осигураниковој одговорности.

Члан 1054.

(Властито право оштећеника и директна тужба)

- (1) У случају осигурања од одговорности, оштећено лице може захтијевати непосредно од осигуравача накнаду штете коју је претрпјело догађајем за који одговара осигураник, али највише до износа осигуравачеве обавезе.
- (2) Оштећено лице има, од дана када се догодио осигурани случај, властито право на накнаду из осигурања те је свака каснија промјена у правима осигураника према осигуравачу без утицаја на право оштећеног лица на накнаду.

Одјељак Ц. Осигурање лица

Одсјек 1. Опште одредбе

Члан 1055.

(Утврђивање осигураног износа)

У уговорима о осигурању (осигурање живота и осигурање од несретног случаја), висина осигураног износа, који је осигуравач дужан исплатити кад наступи осигурани случај, утврђује се у полиси према споразуму уговорних страна.

Члан 1056.

(Полиса осигурања живота)

- (1) Поред елемената које треба имати свака полиса, у полиси осигурања живота морају бити назначени: име и презиме лица на чији се живот односи осигурање, датум његовог рођења и догађај или рок од кога зависи настанак права да се захтијева исплата осигураног износа.
- (2) Полиса осигурања живота може гласити на одређено лице или по наредби, али не може гласити на доносиоца.

- (3) За правоваљаност индосамента полисе по наредби потребно је да садржи име корисника, датум индосирања и потпис индосанта.

Члан 1057.

(Нетачна пријава старости осигураника)

Изузетно од одредаба овог закона о посљедицама нетачних пријава и прећуткивања околности значајних за оцјену ризика, за нетачне пријаве година живота у уговорима о осигурању живота важе сљедећа правила:

- a. уговор о осигурању живота је ништав и осигуравач је дужан у сваком случају вратити све примљене премије ако су при његову склапању нетачно пријављене године живота осигураника, а његове стварне године живота прелазе границу до које осигуравач по својим условима и тарифама врши осигурање живота;
- b. ако је нетачно пријављено да осигураник има мање година, а његове стварне године живота не прелазе границу до које осигуравач врши осигурање живота, уговор је пуноважно, а осигурана свота се смањује у сразмјери уговорене премије и премије предвиђене за осигурање живота лица осигураникових година;
- c. кад осигураник има мање година него што је пријављено при склапању уговора, премија се смањује на одговарајући износ, а осигуравач је дужан вратити разлику између примљених премија и премија на које има право.

Члан 1058.

(Посљедице неплаћања премије и смањење осигураног износа)

- (1) Ако уговарач осигурања живота не плати неку премију о доспјелости, осигуравач нема право њену исплату тражити судским путем.
- (2) Ако уговарач осигурања на позив осигуравача, који му мора бити достављен препорученим писмом, не исплати доспјелу премију у року одређеном у том писму, а који не може бити краћи од један мјесец рачунајући од кад му је писмо уручено, нити то учини које друго заинтересовано лице, осигуравач може само, ако су дотле плаћене барем три годишње премије, изјавити уговарачу осигурања да смањује осигурани износ на износ откупне вриједности осигурања, а у супротном случају раскида уговор.
- (3) Ако се осигурани случај догодио прије раскида уговора или смањења осигураног износа, сматра се да је осигурани износ смањен, односно да је уговор раскинут, према околности да ли су премије биле плаћене за три године или не.

Члан 1059.

(Осигурање трећег лица)

- (1) Осигурање живота може се односити на живот уговарача осигурања, а може се односити и на живот неког трећег.
- (2) Правило из става (1) овог члана примјењује се и за осигурање од несретног случаја.

- (3) Ако се осигурање односи на случај смрти неког трећег, за пуноважност уговора потребна је његова писмена сагласност дата у полиси или у одвојеном писмену, приликом потписивања полисе, с знаком осигураног износа.

Члан 1060.

(Осигурање за случај смрти малољетника и лица лишеног пословне способности)

- (1) Ништаво је осигурање за случај смрти трећег лица млађег од четрнаест година, а и лица потпуно лишеног пословне способности, те је осигуравач дужан вратити уговарачу осигурања све премије примљене по основу таквог уговора.
- (2) За пуноважност осигурања за случај смрти трећег лица старијег од четрнаест година потребна је писмена сагласност његовог законског заступника, те писмена сагласност сваког осигураног лица.

Члан 1061.

(Кумулирање накнаде и осигурани износ)

- (1) У осигурању лица осигуравач који је исплатио осигурану своту не може имати ни по којем основу право на накнаду од трећег лица одговорног за наступање осигураног случаја.
- (2) Право на накнаду од трећег лица одговорног за наступање осигураног случаја припада осигуранику, односно кориснику, независно од његовог права на осигурану своту.
- (3) Одредба става (1) и (2) овог члана не примјењују се на случај кад је осигурање од посљедица несретног случаја уговорено као осигурање од одговорности.

Одсјек 2. Искључени ризици

Члан 1062.

(Самоубиство осигураника)

- (1) Уговором о осигурању за случај смрти није обухваћен ризик самоубиства ако се догодило у првој години осигурања.
- (2) У случају да се самоубиство догодило у року од три године од дана закључења уговора, осигуравач није дужан исплатити кориснику осигурану своту, него само математичку резерву уговора, осим ако је уговорено нешто повољније за осигураника.

Члан 1063.

(Намјерно убиство осигураника)

Осигуравач се ослобађа обавезе да кориснику исплати осигурану своту ако је овај намјерно изазвао смрт осигураника, али је дужан, ако су дотле биле уплаћене барем три годишње премије, исплатити математичку резерву уговора уговарачу осигурања, а ако је он осигураник, његовим насљедницима.

Члан 1064.

(Намјерно проузроковање несретног случаја)

Осигуравач се ослобађа обавезе из уговора о осигурању од несретног случаја ако је осигураник намјерно изазвао несретни случај.

Члан 1065.
(Ратне операције)

- (1) Ако је смрт осигураника проузрокована ратним операцијама, осигуравач, ако шта друго није уговорено, није дужан исплатити кориснику осигурану своту, али је дужан исплатити му математичку резерву из уговора.
- (2) Ако није шта друго уговорено, осигуравач се ослобађа обавезе из уговора о осигурању од несретног случаја, ако је несретни случај проузрокован ратним операцијама.

Члан 1066.
(Уговорно искључење ризика)

Уговором о осигурању за случај смрти или од несретног случаја могу бити искључени из осигурања други ризици.

Одсјек 3. Права уговарача осигурања прије наступања осигураног случаја

Члан 1067.
(Откуп)

- (1) На захтјев уговарача осигурања живота закљученог за цијели живот осигураника, осигуравач је дужан исплатити му откупну вриједност полисе, ако су дотле плаћене барем три годишње премије.
- (2) У полиси морају бити наведени услови под којима уговарач може захтијевати исплату њене откупне вриједности, као и начин како се та вриједност израчунава, у складу с условима осигурања.
- (3) Право захтијевати откуп не могу вршити повјериоци уговарача осигурања, а ни корисник осигурања, али ће откупна вриједност бити исплаћена кориснику на његов захтјев, ако је одређивање корисника неопозиво.
- (4) Изузетно од става (3) овог члана, откуп полисе може захтијевати повјерилац коме је полиса предата у залог, ако потраживање ради чијег је осигурања дат залог не буде намирено о доспјелости.

Члан 1068.
(Предујам)

- (1) На тражење уговарача осигурања живота закљученог за цијели живот осигураника, осигуравач му може исплатити унапријед дио осигуране своте до висине откупне вриједности полисе, који уговарач осигурања може вратити касније.
- (2) На примљени предујам уговарач осигурања дужан је плаћати одређену камату.
- (3) Ако уговарач осигурања закасни са плаћањем доспјеле камате, поступиће се као да је захтијевао откуп.

- (4) У полиси осигурања морају бити наведени услови давања предујма, могућност да се износ примљен на име предујма врати осигуравачу, висина каматне стопе, последице неплаћања доспјеле камате, како је одређено условима осигурања.

Члан 1069.

(Залагање полисе)

- (1) Полиса осигурања живота може бити дата у залог.
- (2) Залагање полисе има учинак према осигуравачу само ако је писмено обавијештен да је полиса заложена одређеном повјериоцу.
- (3) Кад полиса гласи по наредби, залагање се врши индосаментом.

Одјек 4. Осигурање живота у корист трећег лица

Члан 1070 .

(Одређивање корисника)

- (1) Уговарач осигурања живота може у уговору, а и неким каснијим правним послом, па и опоруком, одредити лице којем ће припасти права из уговора.
- (2) Ако се осигурање односи на живот неког другог лица, за одређивање корисника потребна је и његова писмена сагласност.
- (3) Корисник не мора бити одређен по имену, довољно је ако акт садржи нужне податке за његово одређивање.
- (4) Кад су за кориснике одређена дјеца или потомци, корист припада и онима који су рођени касније, а корист намијењена супругу припада лицу које је било у браку са осигураником у часу његове смрти.

Члан 1071.

(Подјела користи између више корисника)

Кад су за кориснике одређена дјеца, потомци и уопште насљедници, ако уговарач осигурања није одредио како ће се извршити подјела између њих, подјела ће се извршити сразмјерно њиховим насљедничким дијеловима, а ако корисници нису насљедници, осигурана свота биће подијељена на једнаке дијелове.

Члан 1072.

(Опозив одредбе о одређивању корисника)

- (1) Одредбу којом се корист из осигурања додјељује одређеном лицу, може опозвати само уговарач осигурања, и то право не могу вршити ни повјериоци, ни законски насљедници уговарача осигурања.
- (2) Уговарач осигурања може опозвати одредбу о користи све док корисник не изјави на било који начин да је прима, кад она постаје неопозива.

- (3) Изузетно од одредбе става (2) овог члана, уговарач осигурања може опозвати одредбу о користи и послије изјаве корисника да је прима, ако је корисник покушао убиство осигураника, а ако је корист додијељена без накнаде, за опозив важе и одредбе о опозиву дара.
- (4) Сматра се да је корисник одбио намијењену му корист ако се послије смрти уговарача осигурања на позив његових насљедника не изјасни у року од тридесет дана да је прима.

Члан 1073.

(Сопствено и непосредно право корисника)

- (1) Осигурана свота која треба да буде исплаћена кориснику не улази у оставштину уговарача осигурања, па ни кад су за кориснике одређени њихови насљедници.
- (2) Право на осигурани износ има само корисник, и то од самог закључења уговора о осигурању, и без обзира на то како је и кад одређен за корисника, и без обзира на то да ли је изјавио своје прихватање прије или послије смрти осигураника, те се може обратити непосредно осигуравачу са захтјевом да му се исплати осигурани износ.
- (3) Ако је уговарач осигурања одредио за кориснике своју дјецу, своје потомке, или насљеднике уопште, сваком тако одређеном кориснику припада право на одговарајући дио осигуране своте и ако се одрекне насљеђа.

Члан 1074.

(Повјериоци уговарача осигурања и осигураника)

- (1) Повјериоци уговарача осигурања и осигураника немају никакво право на осигурани износ уговорен за корисника.
- (2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, ако су премије које је уплатио уговарач осигурања биле несразмјерно велике према његовим могућностима у часу кад су биле уплаћене, његови повјериоци могу захтијевати да им се из осигуране своте преда дио премија који премашује могућности осигуравача осигурања, ако су испуњени услови под којима повјериоци имају право на побијање дужникових правних радњи.

Члан 1075.

(Уступање осигураног износа)

Своје право на осигурани износ корисник може пренијети на другога и прије осигураног случаја, али му је за то потребан писмени пристапак уговарача осигурања, у коме мора бити наведено име лица на које се право преноси, а ако се осигурање односи на живот неког другог лица, онда је потребан исти такав пристапак и тог лица.

Члан 1076.

(Смрт корисника прије доспјелости осигураног износа)

Кад лице које је без накнаде одређено за корисника умре прије доспјелости осигуране главнице или ренте, корист из осигурања не припада његовим наслѣдницима, него наредном кориснику, а ако овај није одређен, онда имовини уговарача осигурања.

Члан 1077.

(Осигурање за случај смрти без одређеног корисника)

Ако уговарач осигурања за случај смрти не одреди корисника или ако одредба о одређивању корисника остане без учинка због опозива, или због одбијања одређеног лица, или из којег другог узрока, а уговарач осигурања не одреди другог корисника, осигурана свота припада имовини уговарача осигурања и као њен дио прелази с осталим његовим правима на његове наслѣднике.

Члан 1078.

(Савјесна исплата осигураног износа неовлашћеном лицу)

- (1) Кад осигуравач исплати одређени износ лицу које би на њу имало право да уговарач осигурања није одредио корисника, он се ослобађа обавезе из уговора о осигурању ако у часу извршене исплате није знао нити је могао знати да је корисник одређен опоруком или неким другим актом који му није достављен, а корисник има право захтијевати враћање од лица које је примило осигурану своту.
- (2) Одредба става (1) овог члана примјењује се и у случају промјене корисника.

ГЛАВА XXII - УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 1079.

(Појам)

- (1) Уговором о доживотном издржавању обавезује се једна страна (давалац издржавања) да ће другу страну или трећега (прималац издржавања) издржавати до његове смрти, а друга страна изјављује да даје сву или дио своје имовине даваоцу издржавања, с тим да је стицање ствари и права одложено до тренутка смрти примаоца издржавања.
- (2) Ако није другачије уговорено, уговором о доживотном издржавању обухваћени су и сви припаци ствари и права који су предмет тог уговора.
- (3) Ако није другачије уговорено, обавеза издржавања обухвата давање стана и хране у домаћинству даваоца издржавања те подразумијева задовољавање материјалних и других потреба примаоца издржавања међу којима нарочито пружање потребне његе у болести, као и обавезу сахрањивања након смрти.
- (4) Пренос власништва на даваоца издржавања уговором може бити предвиђен за живота примаоца издржавања.
- (5) Доживотно издржавање може бити уговорено и у корист трећег лица.

- (6) Уговор о доживотном издржавању могу закључити и лица која су по закону обавезна да се међусобно издржавају.
- (7) Исти давалац издржавања не може закључити више уговора о доживотном издржавању са различитим примаоцима издржавања.

Члан 1080.

(Форма уговора)

- (1) Уговор о доживотном издржавању мора бити закључен у форми нотарски обрађене исправе.
- (2) Приликом обраде уговорне исправе нотар ће прије него што сачини и прочита уговор и упозори уговораче на посљедице његовог закључења, испитати и утврдити :
 - да ли прималац издржавања схвата смисао и значај овог правног посла,
 - да ли прималац издржавања зна од чега се састоји његова имовина, и
 - да ли зна ко су му наследици и шта им оставља у наслеђе, односно којих наследица права их лишава закључењем уговора о доживотном издржавању.
- (3) Уговор о доживотном издржавању који није закључен у форми нотарски обрађене исправе је ништав.

Члан 1081.

(Посебан случај ништавости уговора)

Ништав је уговор у којем се као давалац издржавања обавезује физичко или правно лице које се у оквиру свога занимања, односно дјелатности стара о примаоцу издржавања (медицинско особље, различите агенције и сл.), ако претходно није добијена сагласност надлежног органа старатељства.

Одјељак Б. Права и обавезе уговарача

Члан 1082.

(Одговорност за дугове)

Давалац издржавања не одговара послје смрти примаоца издржавања за његове дугове, али се може уговорити да ће давалац издржавања одговорати за оне дугове примаоца издржавања који постоје у тренутку закључења уговора према одређеним повјериоцима.

Члан 1083.

(Раскид уговора о доживотном издржавању)

- (1) Уговорне стране могу споразумно раскинути уговор о доживотном издржавању и након што је почело његово испуњавање.
- (2) Ако према уговору о доживотном издржавању стране живе заједно, па се њихови односи толико поремете да заједнички живот постане неподношљив, свака страна може захтијевати од суда да раскине уговор.
- (3) Свака страна може захтијевати раскид уговора ако друга страна не испуњава своје обавезе.

Члан 1084.

(Утицај смрти даваоца издржавања на уговор)

- (1) Ако давалац издржавања умре прије примаоца издржавања, права и обавезе из уговора прелазе на његовог супружника и његове потомке који су позвани на наслѣдство, ако они на то пристану.
- (2) Ако лица из става (1) овог члана не пристану на продужење уговора о доживотном издржавању, уговор се раскида, а та лица немају право захтијевати накнаду за раније дато издржавање.
- (3) Ако супружник и потомци даваоца издржавања нису у стању преузети уговорне обавезе, имају право захтијевати од примаоца издржавања накнаду за издржавање које је прималац издржавања добио од даваоца издржавања.
- (4) Суд ће накнаду из става (3) овог члана одредити по слободној оцјени, узимајући прије свега у обзир материјалне прилике примаоца издржавања и лица овлашћених на продужење уговора о доживотном издржавању.

Члан 1085.

(Право законских наслѣдника примаоца издржавања)

- (1) На захтјев законских наслѣдника примаоца издржавања, суд може поништити уговор о доживотном издржавању, ако због болести или старости примаоца издржавања, уговор није представљао никакву неизвјесност за даваоца издржавања.
- (2) Законски наслѣдници могу поништај уговора о доживотном издржавању захтијевати у року од једне године од дана сазнања за уговор, а најкасније у року од три године од дана смрти примаоца издржавања.
- (3) Рок од једне године не може почети да тече прије дана смрти примаоца издржавања.

Члан 1086.

(Утицај промијењених прилика)

- (1) Ако су се послије закључења уговора прилике толико промијениле да је његово испуњење постало знатно отежано, суд ће на захтјев једне или друге стране њихове односе изнова уредити или их раскинути, водећи рачуна о свим околностима.
- (2) Суд може право примаоца издржавања преиначити у доживотну ренту, ако то одговара и једној и другој страни.

Одјељак Ц. Пренос својине за живота примаоца издржавања

Члан 1087.

(Пренос својине за живота примаоца издржавања)

- (1) Уговором о доживотном издржавању прималац издржавања се може обавезати да ће даваоцу издржавања пренијети цјелокупну или дио своје имовине за живота.

- (2) Давалац издржавања стиче ствари и права које су предмет уговора о доживотном издржавању кад му, на основу тог уговора, те ствари или та права буду пренесени на законом утврђени начин.

Члан 1088.

(Придржавање права стварног терета)

Ако је предмет уговора о доживотном издржавању непокретност, прималац издржавања има овлашћење захтијевати упис стварног терета издржавања у јавним књигама на тој непокретности.

Члан 1089.

(Утицај смрти даваоца издржавања на уговор)

- (1) Ако давалац издржавања умре прије примаоца издржавања, а уговорен је пренос својине на предмету уговора за живота примаоца издржавања, права и обавезе из уговора прелазе на насљеднике даваоца издржавања, ако они на то пристану.
- (2) Ако насљедници даваоца издржавања не пристану на продужење уговора о доживотном издржавању, уговор се раскида, а насљедници немају право захтијевати за претходно дато издржавање и дужни су вратити примаоцу издржавања све што је темељем тог уговора стекао давалац издржавања.
- (3) Ако насљедници даваоца издржавања нису у стању вратити оно што је на основу уговора о доживотном издржавању стекао давалац издржавања, дужни су примаоцу издржавања накнадити вриједност стеченог.
- (4) Ако насљедници даваоца издржавања нису у стању преузети уговорне обавезе, они имају право захтијевати накнаду за издржавање које је прималац издржавања добио од даваоца издржавања, али су дужни примаоцу издржавања вратити све што је давалац издржавања стекао на основу уговора о доживотном издржавању.
- (5) Суд ће накнаду из става (3) и (4) овог члана одредити по слободној оцјени, узимајући прије свега у обзир материјалне прилике примаоца издржавања и лица овлаштених на продужење уговора о доживотном издржавању.

Члан 1090.

(Непреносивост права)

Потраживања примаоца издржавања према даваоцу издржавања не могу се преносити на другога.

ГЛАВА XXIII - УГОВОР О ЗАЛОГУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 1091.

(Појам)

Уговором о залогу обавезује се дужник или неко трећи (залогодавац) према повјериоцу (залогопримцу) да му преда неку покретну ствар на којој постоји право својине да би се прије осталих повјерилаца могао наплатити из њене вриједности, ако му потраживање не буде исплаћено о доспјелости, а повјерилац се обавезује да примљену ствар чува и по престанку свог потраживања врати неоштећену залогодавцу.

Члан 1092.

(Стицање заложног права)

Залогопримац стиче заложно право кад му ствар која је предмет уговора буде предата.

Члан 1093.

(Способност)

За закључење пуноважног уговора о залогу потребно је да залогодавац има способност за располагање стварима које даје у залог.

Члан 1094.

(Залог на ствари већ заложеној другој)

- (1) Уговор о залогу може бити закључен на ствари која је већ заложена некоме.
- (2) У случају из става (1) овог члана заложно право настаје кад залогодавац обавијести повјериоца код кога се ствар налази о закључењу уговора о залогу с другим повјериоцем и наложи му да по наплати свог потраживања преда ствар другом повјериоцу.

Члан 1095.

(Залог за будућу или условну обавезу)

Залог се може дати за будућу, као и за условну обавезу.

Члан 1096.

(Дејство залога на друге обавезе залогодавца)

Залог којим је обезбијеђено испуњење неке обавезе протеже се и на уговорне обавезе које би настале између залогопримца и залогодавца послџе закључења уговора о залогу, а које би доспјеле за исплату прије намирења обавезе за чије је обезбијеђење залог дат.

Члан 1097.

(Недопуштене одредбе)

- (1) Ништава је одредба уговора о залогу да ће заложена ствар прећи у својину повјериоца ако његово потраживање не буде намирено о доспјелости, као и одредба да ће у том случају повјерилац моћи по унапријед одређеној цијени продати заложену ствар или је задржати за себе.

- (2) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, ако је у залог дата ствар чија је цијена прописана, уговарачи се могу споразумјети да ће повјерилац моћи продати заложену ствар по прописаној цијени или је по тој цијени задржати за себе.

Одјељак Б. Залагање ствари

Одсјек 1. Обавезе залогодавца

Члан 1098.

(Предаја ствари)

- (1) Залогодавац је дужан предати залогопримцу или трећем лицу које су споразумно одредили ствар која је предмет уговора или исправу која даје имаоцу искључиво право располагања са заложеном ствари.
- (2) Уговарачи се могу споразумјети да заједнички чувају ствар или исправу.

Одсјек 2. Обавезе залогопримца

Члан 1099.

(Чување заложене ствари)

- (1) Залогопримац је дужан чувати ствар са пажњом доброг привредника, односно доброг домаћина.
- (2) Залогопримац је дужан вратити заложену ствар чим дуг који се обезбјеђује залогом буде намирен.

Члан 1100.

(Употребљавање заложене ствари)

- (1) Залогопримац нема право употребљавати заложену ствар, или је предати другоме на употребу или је дати у залог, осим ако му то дозволи залогодавац.
- (2) Залогопримац који употребљава ствар без дозволе залогодавца или је преда другоме на употребу, или у залог, одговара и за случајну пропаст или оштећење ствари који би се догодили том приликом.

Члан 1101.

(Плодови заложене ствари)

- (1) Ако заложена ствар даје плодове, а није уговорено коме ће они припасти послије одвајања од ствари, повјерилац може, ако хоће, плодове задржати за себе.

- (2) У случају из става (1) овог члана, износ чистог прихода од плодова одбија се од трошкова на чију накнаду повјерилац има право, затим од дужне камате и најзад од главнице.
- (3) Правило из става (2) овог члана примјењује се и на користи постигнуте употребом ствари од стране залогопримца.

Члан 1102.

(Одузимање заложене ствари од залогопримца)

На захтјев залогодавца суд ће наредити да се заложена ствар одузме од залогопримца и преда неком трећем лицу да је држи за њега, ако залогопримац не чува заложену ствар у складу са прописаним, уговореним, односно уобичајеним, ако је употребљава без дозволе залогодавца, или је даје другоме на употребу, или ако је не употребљава сагласно датој дозволи, и уопште ако поступа са ствари противно уговору и закону.

Одсјек 3. Права залогопримца

Члан 1103.

(Заложена ствар са недостатком)

Кад се покаже да заложена ствар има неки материјални или правни недостатак, те да не представља довољно обезбјеђење наплате потраживања, заложни повјерилац има право захтијевати од залогодавца други одговарајући залог.

Члан 1104.

(Продаја заложене ствари)

- (1) Ако повјериочево потраживање не буде намирено о доспјелости, повјерилац може захтијевати од суда одлуку да се ствар прода на јавној продаји, или по текућој цијени, кад ствар има тржишну или берзанску вриједност.
- (2) Ако би трошкови јавне продаје били несразмјерно велики према вриједности заложене ствари, суд може одлучити да повјерилац прода ствар по цијени утврђеној процјеном стручњака, или да је, ако хоће, задржи за себе по тој цијени.

Члан 1105.

(Продаја ствари заложене за потраживање из уговора у привреди)

- (1) Ако дужник не намири о доспјелости потраживање настало из уговора у привреди, повјерилац није дужан обраћати се суду, него може приступити продаји заложене ствари на јавној продаји по истеку осам дана од упозорења учињеног дужнику као и залогодавцу, кад то није исто лице, да ће тако поступити.
- (2) Повјерилац је дужан обавијестити благовремено оба лица о датуму и мјесту продаје.
- (3) Ако заложене ствари имају тржишну или берзанску цијену, повјерилац ствари може продати по тој цијени, по истеку осам дана од упозорења учињеног дужнику и залогодавцу да ће тако поступити.

Члан 1106.

(Продаја заложене ствари прије времена или њена замјена)

- (1) Кад се заложена ствар квари или кад иначе губи вриједност, те постоји опасност да постане недовољна за обезбјеђење повјериочевог потраживања, суд може на захтјев залогопримца или залогодавца, а по саслушању друге стране, одлучити да се ствар прода на јавној продаји, или по тржишној или по берзанској цијени ако је има, и да се цијена или довољан дио цијене положи код суда ради обезбјеђења залогопримчевог потраживања.
- (2) Суд ће одбити захтјев залогопримца, ако залогодавац понуди да залогопримцу преда умјесто заложене ствари неку другу ствар исте вриједности чије чување не захтијева већи труд и бригу од чувања првобитно заложене ствари.
- (3) Суд ће, под истим условима предвиђеним ставом (2) овог члана, дозволити замјену заложене ствари на захтјев залогодавца и у случају кад залогопримац не тражи њену продају.

Члан 1107.

(Продаја заложене ствари прије времена на захтјев залогодавца)

- (1) На захтјев залогодавца суд може дозволити да се заложена ствар прода одређеном лицу за одређену цијену, ако нађе да је цијена довољна и ако су тиме очувани оправдани интереси залогопримца.
- (2) Добијена цијена, или довољан дио цијене, који ће суд одредити дозвољавајући продају, ступа на мјесто заложене ствари и полаже се у суд за обезбјеђење наплате повјериочевог потраживања.

Члан 1108.

(Право првенствене наплате)

Залогопримац има право да из цијене постигнуте продајом заложене ствари наплати прије осталих повјерилаца залогодавца своје потраживање, дужну камату, трошкове учињене за очување заложене ствари, као и трошкове везане за наплату потраживања.

Члан 1109.

(Редосљед заложних права)

Кад је једна ствар заложена неколицини повјерилаца, ред по коме се исплаћују њихова потраживања из вриједности заложене ствари одређује се према датуму настанка њихових заложних права.

Одсјек 4. Престанак заложног права

Члан 1110.

(Престанак заложног права губитком државине)

Повјериочево право да се првенствено наплати из вриједности заложене ствари престаје престанком његове државине и поново настаје по враћању државине на заложеној ствари.

Члан 1111.

(Престанак заложног права престанком потраживања)

Кад престане потраживање чије је испуњење било обезбијеђено залогом, повјерилац је дужан вратити заложену ствар залогодавцу.

Члан 1112.

(Застарјелост међусобних потраживања)

Потраживања залогодавца према залогопримцу за накнаду штете због погоршања ствари као и потраживања залогопримца према залогодавцу за накнаду трошкова учињених ради побољшања ствари, застаријева у року од једне године од дана када је заложена ствар враћена.

Одјељак Ц. Залагање потраживања и других права

Одсјек 1. Залагање потраживања

Члан 1113.

(Обавјештавање дужника и предаја исправе)

- (1) За стицање заложног права на неком потраживању потребно је да дужник буде писмено обавијештен о уговору о залогу.
- (2) Залогодавац је дужан предати залогопримцу исправу о заложеном потраживању.

Члан 1114.

(Давање у залог потраживања из хартије од вриједности)

- (1) Повјерилац стиче заложно право на потраживању уписаном у хартију од вриједности на доносиоца кад му та хартија од вриједности буде предата.
- (2) Давање у залог потраживања из хартије од вриједности по наредби врши се индосаментом у коме је назначено да је предат у залог.

Члан 1115.

(Дужност очувања потраживања)

Залогопримац је дужан предузимати мјере потребне за очување заложеног потраживања.

Члан 1116.

(Наплаћивање и урачунавање камата)

- (1) Ако заложено потраживање даје право на камате или каква друга повремена потраживања, залогопримац је дужан да таква потраживања наплати.
- (2) Тако постигнути износи пребијају се са трошковима на чију накнаду залогопримац има право, затим с каматом која му се дугује и потом са главницом.

Члан 1117.

(Наплаћивање заложеног потраживања)

- (1) Кад заложено потраживање доспије за наплату, залогопримац је дужан да га наплати.
- (2) Испуњењем заложеног потраживања заложно право прелази на ствар којом је потраживање испуњено.
- (3) Кад је предмет заложеног потраживања новац, залогопримац је дужан на захтјев залогодавца положити наплаћени износ код суда, али ако је предмет његовог потраживања такође новац, и ако је оно доспјело за наплату, залогопримац може задржати за себе колико му се дугује, а остатак је дужан предати залогодавцу.

Члан 1118.

(Приговори дужника заложеног потраживања)

Дужник заложеног потраживања може истаћи залогопримцу приговоре које у случају уступања потраживања може дужник уступљеног потраживања истаћи пријемнику.

Одсјек 2. Давање у залог других права

Члан 1119.

(Начин залагања)

- (1) Осим потраживања, у залог се могу дати и друга права.
- (2) Давање у залог права из става (1) овог члана врши се на начин прописан за њихово преношење на другога, ако за одређени случај није прописано шта друго.

Одсјек 3. Примјена одредаба о давању у залог ствари

Члан 1120.

(Сходна примјена)

Одредбе о давању у залог ствари примјењују се и на залог потраживања и других права, уколико за њих није прописано шта друго.

ГЛАВА XXIV - УГОВОР О ЈЕМСТВУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 1121.

(Појам)

- (1) Уговором о јемству јемац се обавезује према повјериоцу да ће испунити пуноважну и доспјелу обавезу дужника (главни дужник), ако то овај не учини.
- (2) За пуноважност уговора о јемству није потребна сагласност главног дужника.

Члан 1122.

(Јемчење за пословно неспособног)

Ко се обавезе као јемац за обавезу неког пословно неспособног лица, одговара повјериоцу исто као јемац пословно способног лица.

Члан 1123.

(Предмет јемчења)

- (1) Јемчити се може за сваку пуноважну обавезу, без обзира на њен садржај.
- (2) Јемчити се може и за условну обавезу, а и за одређену будућу обавезу.
- (3) Јемство за будућу обавезу може се опозвати прије него што обавеза настане, ако није предвиђен рок у којем она треба да настане.
- (4) Јемство се може дати и за обавезу некога другог јемца (јемац јемчев).

Члан 1124.

(Обим јемчеве одговорности)

- (1) Јемчева обавеза не може бити већа од обавезе главног дужника, а ако је уговорено да буде већа, она се своди на мјеру дужникове обавезе.
- (2) Јемац одговара за испуњење цијеле обавезе за коју је јемчио, ако његова одговорност није ограничена на неки њен дио или на други начин подвргнута лакшим условима.
- (3) Јемац је дужан накнадити потребне трошкове које је повјерилац учинио ради наплате дуга од главног дужника.
- (4) Јемац одговара и за свако повећање обавезе које би настало дужниковим закашњењем или дужниковом кривицом, ако није другачије уговорено. Ако главна обавеза за предмет има нешто друго него плаћање неког новчаног износа, јемство важи и за право на накнаду штете у новцу, која се дугује на основу неиспуњења те обавезе, осим ако је изричито уговорено нешто друго.
- (5) Правним послом предузетим од стране главног дужника након преузимања јемства не може се проширити обавеза јемца.
- (6) Јемац одговара само за ону уговорну камату и уговорну казну која је доспјела након закључења уговора о јемству.

Члан 1125.

(Прелаз повјериочевих права на јемца (суброгација))

На јемца који је намирио повјериочево потраживање прелази то потраживање са свим споредним правима и гаранцијама његовог испуњења.

Одјељак Б. Однос повјериоца и јемца

Члан 1126.
(Облици јемства)

- (1) Од јемца се може захтијевати испуњење обавезе тек након што је главни дужник не испуни у року одређеном у писменом позиву (супсидијарно јемство).
- (2) Повјерилац може тражити испуњење од јемца иако није прије тога позвао главног дужника на испуњење обавезе, ако је очигледно да се из средстава главног дужника не може остварити њено испуњење или ако је главни дужник под стечајем.
- (3) Ако се јемац обавезао као јемац платац, одговара повјериоцу као главни дужник за цијелу обавезу и повјерилац може захтијевати њено испуњење било од главног дужника било од јемца или од обојице у исто вријеме (солидарно јемство).
- (4) Јемац за обавезу насталу из уговора међу привредницима одговара као јемац платац, ако није шта друго уговорено.

Члан 1127.
(Солидарност јемца)

Више јемаца неког дуга одговарају солидарно (сајемство), без обзира на то да ли су јемчили заједно или се сваки од њих обавезао према повјериоцу одвојено, изузев кад је уговором њихова одговорност уређена другачије.

Члан 1128.
(Губитак права на рок)

Ако је дужник изгубио право на рок одређен за испуњење његове обавезе, повјерилац ипак не може захтијевати испуњење од јемца прије истека тог рока, ако није другачије уговорено.

Члан 1129.
(Стечај главног дужника)

- (1) У случају стечаја главног дужника повјерилац је дужан пријавити своје потраживање у стечајном поступку и о томе обавијестити јемца, иначе одговара јемцу за штету коју би овај имао због тога.
- (2) Смањење обавезе главног дужника у стечајном поступку или у поступку принудног поравнања не повлачи за собом и одговарајуће смањење јемчеве обавезе, те јемац одговара повјериоцу за цијели износ своје обавезе.

Члан 1130.
(Смањена одговорност дужниковог насљедника)

Јемац одговара за цијели износ обавезе за који је јемчио и у случају кад би се од дужниковог наследника могла захтијевати исплата само оног њеног дијела који одговара вриједности наслијеђене имовине.

Члан 1131.

(Јемчеви приговори)

- (1) Јемац може истаћи против повјериочевог захтјева све приговоре главног дужника, укључујући и приговор пребијања, али не и чисто личне дужникове приговоре.
- (2) Дужниково одрицање од приговора, те његово признање повјериочева потраживања, нема дејство према јемцу.
- (3) Јемац може одбити намирење повјериоца, све док главном дужнику припада право да правни посао, на којем се заснива његова обавеза, приговором доведе до гашења, нарочито да га раскине, да га побија или да га опозове.
- (4) Јемац може истаћи против повјериоца и своје личне приговоре, на примјер, ништавост уговора о јемству, застарјелост повјериочева потраживања према њему, приговор пребијања узајамних потраживања.

Члан 1132.

(Дужност обавјештавања јемца о дужниковом пропуштању)

Ако дужник не испуни своју обавезу на вријеме, повјерилац је дужан обавијестити о томе јемца, иначе ће му одговарати за штету коју би јемац претрпио због тога.

Члан 1133.

(Ослобађање јемца због повјериочевог одуговлачења)

- (1) Јемац се ослобађа одговорности ако повјерилац, на његов позив послѣ деспјелости потраживања, не захтијева испуњење од главног дужника у року од тридесет дана од тог позива.
- (2) Кад рок за испуњење није одређен, јемац се ослобађа одговорности ако повјерилац на његов позив послѣ истека једне године од закључења уговора о јемству, не учини у року од тридесет дана од тог позива потребну изјаву за одређивање датума испуњења.

Члан 1134.

(Ослобођење јемца због напуштања гаранција)

- (1) Ако повјерилац напусти залог или неко друго право којим је било обезбијеђено испуњење његовог потраживања или га изгуби својом непажњом и тако онемогући прелазак тог права на јемца, овај се ослобађа своје обавезе повјериоцу за онолико за колико би могао добити вршењем тог права.
- (2) Правило из става (1) овог члана примјењује се како у случају кад је право настало прије, тако и у случају кад је настало након закључења уговора о јемству.

Одјељак Ц. Однос јемца и дужника

Члан 1135.

(Право на накнаду од дужника)

- (1) Јемац који је исплатио повјериоцу његово потраживање може захтијевати од дужника да му накнади све што је исплатио за његов рачун, а и законску камату од дана исплате.
- (2) Јемац има право на накнаду трошкова насталих у спору са повјериоцем од часа кад је обавијестио дужника о том спору, а и на накнаду штете ако би је било.

Члан 1136.

(Право јемца солидарног дужника)

Јемац једног од солидарних дужника може захтијевати од било кога од солидарних дужника да му накнади оно што је исплатио повјериоцу, као и трошкове.

Члан 1137.

(Право јемца на претходно обезбјеђење)

Прије него што намири повјериоца, јемац који се обавезао са знањем или одобрењем дужника има право захтијевати од дужника да му пружи потребно обезбјеђење за његове евентуалне захтјеве у сљедећим случајевима: ако дужник није испунио своју обавезу по њеној доспјелости, ако је повјерилац затражио судским путем наплату од јемца и ако се дужничково имовинско стање знатно погоршало након закључења уговора о јемству.

Члан 1138.

(Губитак права на накнаду)

- (1) Дужник може употребити против јемца који је без његовог знања извршио исплату повјериоцевог потраживања сва правна средства којима је у часу те исплате могао одбити повјериоцев захтјев.
- (2) Јемац који је исплатио повјериоцево потраживање, а о томе није обавијестио дужника, те је и овај у незнању за ту исплату поново исплатио исто потраживање, не може захтијевати накнаду од дужника, али има право захтијевати од повјериоца да му врати оно што му је исплатио.

Члан 1139.

(Право на враћање исплаћеног)

Јемац који је без дужничковог знања исплатио повјериоцево потраживање које је касније на дужничков захтјев поништено или угашено пребијањем, може захтијевати само од повјериоца враћање исплаћеног.

Одјељак Д. Регрес исплатиоца према осталим јемцима

Члан 1140.

(Регрес исплатиоца према осталим јемцима)

Кад има више јемаца, па један од њих исплати доспјело потраживање, он има право захтијевати од осталих јемаца да му сваки накнади дио који пада на њега.

Одјељак Е. Застарјелост

Члан 1141. (Застарјелост)

- (1) Застарјелошћу обавезе главног дужника застаријева и обавеза јемца.
- (2) Кад је рок за застаријевање обавезе главног дужника дужи од двије године, обавеза јемца застаријева након истека двије године од доспјелости обавезе главног дужника, изузев кад јемац одговара солидарно са дужником.
- (3) Прекид застаријевања потраживања према главном дужнику дјелује и према јемцу само ако је до прекида дошло неким поступком повјериоца пред судом против главног дужника.
- (4) Застој застаријевања обавезе главног дужника нема дејства према јемцу.

Члан 1142. (Јемство за главну обавезу са неодређеном висином)

- (1) Ако износ главне обавезе у тренутку давања јемства није утврђен, јемство је пуноважно само ако је одређен максимални износ јемства изражен у новцу.
- (2) Јемац дугује камате и уговорну казну доспјелу након закључења уговора о јемству, сразмјерно износу јемства према вриједности главне обавезе.

Члан 1143. (Одбијање намирења обавезе)

- (1) Ако није изричито уговорено солидарно јемство, јемац може одбити намирење повјериоца, све док повјерилац није без успјеха покушао принудно извршење против главног дужника.
- (2) Право из става (1) овог члана има јемац све док повјерилац није без успјеха покушао своје намирење тражити из неке ствари главног дужника, на којој му припада неко стварно право или право задржавања. Ако повјериоцу припада право на ствари и за неко друго потраживање које није обезбијеђено јемством, то вриједи само ако су оба потраживања покривена вриједношћу ствари.
- (3) Јемац не може одбити испуњење:
 - a. ако је вођење поступка против главног дужника битно отежано усљед промјене пребивалишта, боравишта или сједишта главног дужника, која је наступила након преузимања јемства;
 - b. ако је над имовином главног дужника покренут поступак стечаја; и
 - c. ако извршење на имовини главног дужника неће довести до намирења главног повјериоца.

Одјељак Ф. Посебне одредбе за гарантне уговоре

Члан 1144. (Садржај гарантног уговора)

- (1) Гарантним уговором гарант обећава повјериоцу, да ће га у случају ненаступања неког обећаног успјеха обештетити у складу с општим одредбама о накнади штете.
- (2) Ако се гаранција односи на испуњење одређеног потраживања од стране неког трећег, гарант обећава повјериоцу да ће га у случају неиспуњења потраживања обештетити чак и онда, ако потраживање не постоји или је престало да постоји.
- (3) Ако се гаранција односи на испуњење потраживања усмјереног на плаћање новца од стране неког трећег, обавеза на обештећење у случају сумње се ограничава на плаћање дуговане суме укључујући доспјеле камате.

Члан 1145.

(Разликовање уговора о јемству и гарантног уговора)

- (1) Ако су уговорне стране привредници, у случају сумње се претпоставља да су они уговорили и жељели садржај уговора који одговара изричито одабраном појму уговора о јемству, односно гарантном уговору.
- (2) Ако је уговорна страна која се обавезала имала властити интерес у испуњењу главне обавезе, у случају сумње сматра се да је закључен гарантни уговор.

Члан 1146.

(Независност гарантне одговорности)

Ако се гаранција односи на испуњење неког одређеног потраживања од стране неког трећег лица, гарант не може истицати приговоре који трећем лицу припадају према повјериоцу.

Члан 1147.

(Гаранција у случају уступања гарантованог потраживања)

Ако се гаранција односи на испуњење одређеног потраживања од стране неког трећег лица, сматра се да се повјерилац прећутно обавезао према гаранту да ће у случају уступања гарантованог потраживања и захтјев из гарантног уговора уступити новом повјериоцу.

ГЛАВА XXV - УГОВОР О УПУЋИВАЊУ (АСИГНАЦИЈА)

Одјељак А. Појам уговора

Члан 1148.

(Појам)

Упућивањем (асигнацијом) једно лице, упутилац (асигнант), овлашћује друго лице, упућеника (асигнат) да за његов рачун изврши нешто одређеном трећем лицу, примаоцу упуте (асигнатар), а овога овлашћује да то извршење прими у своје име.

Одјељак Б. Однос примаоца упуте и упућеника

Члан 1149.

(Прихватање од стране упућеника)

- (1) Прималац упуте стиче право да захтијева од упућеника испуњење тек када му овај изјави да прихвата упуту.
- (2) Прихватање упуте не може се опозвати.

Члан 1150.

(Приговори упућеника)

- (1) Прихватањем упуте настаје између примаоца упуте и упућеника дуговински однос независан од односа између упућеника и примаоца упуте.
- (2) Упућеник који је прихватио упуту може истаћи примаоцу упуте само приговоре који се тичу пуноважности прихватања, приговоре који се заснивају на садржају прихватања или на садржају саме упуте, те приговоре које има лично према њему.

Члан 1151.

(Преношење упуте)

- (1) Прималац упуте може упуту пренијети на другог и прије прихватања од упућеника, а овај је може пренијети даље, изузев кад из саме упуте или посебних околности произлази да је она непреносива.
- (2) Ако је упућеник изјавио примаоцу упуте да прихвата упуту, то прихватање има дејство према свим лицима на које би упута била узастопно пренесена.
- (3) Ако је упућеник изјавио прибавиоцу, на кога је прималац упуте пренио упуту, да је прихвата, он не може истаћи прибавиоцу приговоре које има према примаоцу упуте лично.

Члан 1152.

(Застарјелост)

- (1) Право примаоца упуте да захтијева испуњење од упућеника застаријева за једну годину.
- (2) Ако за испуњење није одређен рок, застарјелост почиње тећи када упућеник прихвати упуту, а ако ју је он прихватио прије него што је дата примаоцу упуте, онда застарјелост почиње тећи кад упута буде дата примаоцу упуте.

Одјељак Ц. Однос примаоца упуте и упућеника

Члан 1153.

(Прималац упуте као повјерилац упућеника)

- (1) Повјерилац није дужан пристати на упуту коју му је учинио дужник ради испуњења своје обавезе, али је дужан о свом одбијању одмах обавијестити дужника, иначе ће му одговорати за штету.
- (2) Повјерилац који је пристао на упуту дужан је позвати упућеника да је изврши.

Члан 1154.
(Дејство упуте)

- (1) Кад је повјерилац пристао на упуту учињену од његовог дужника ради испуњења обавезе, та обавеза не престаје ако није другачије уговорено, ни његовим пристанком на упуту, ни прихватањем од стране упућеника, него тек испуњењем од стране упућеника.
- (2) Повјерилац који је пристао на упуту учињену од његовог дужника може захтијевати од упутиоца да му испуни оно што му дугује само ако није добио испуњење од упућеника у вријеме одређено у упуту.

Члан 1155.

(Дужност примаоца упуте да обавјести упутиоца)

Ако упућеник одбије пристанак на упуту или одбије испуњење које му захтијева прималац упуте или изјави унапријед да неће да је изврши, прималац упуте је дужан обавијестити одмах упутиоца о томе, иначе му одговара за штету.

Члан 1156.

(Одустанак од прихваћене упуте)

Прималац упуте који није повјерилац упутиоца и који неће да се користи упутом може одустати од ње, чак и ако је већ изјавио да је прима, али је дужан без одлагања обавијестити о томе упутиоца.

Члан 1157.

(Опозив овлашћења датог примаоцу упуте)

Упутилац може опозвати овлашћење које је упутом дао примаоцу упуте, изузев ако је упуту издао ради испуњења неког свог дуга према њему и уопће ако је упуту издао у његовом интересу.

Одјељак Д. Однос упутиоца и упућеника

Члан 1158.

(Упућеник као дужник упутиоца)

- (1) Упућеник није дужан прихватити упуту, чак и ако је дужник упутиоца, изузев ако је то обећао.
- (2) Кад је упута издата на основу упућениковог дуга упутиоцу, упућеник је дужан извршити је до износа тог дуга, ако му то ни по чему није теже од испуњења обавезе према упутиоцу.
- (3) Извршењем упуте издате на основу упућениковог дуга упутиоцу, упућеник се ослобађа у истој мјери свог дуга према упутиоцу.

Члан 1159.

(Опозив овлашћења датог упућенику)

- (1) Упутилац може опозвати овлашћење које је упутом дао упућенику, све док овај не изјави примаоцу упуте да прихвата упуту или је не изврши.
- (2) Упутилац може опозвати овлашћење и кад је у самој упуту наведено да је неопозива или кад би се опозивом вријеђала нека његова обавеза према примаоцу упуте.
- (3) Отварање стечаја над имовином упутиоца повлачи по самом закону опозив упуте, изузев случаја кад је упућеник већ прихватио упуту прије отварања стечаја, а и кад у часу прихватања није знао нити је морао знати за стечај упутиоца.

Одјељак Е. Смрт и лишење пословне способности

Члан 1160.

(Смрт и лишење пословне способности)

Смрт упутиоца, примаоца упуте или упућеника као и лишење пословне способности некога од њих нема утицаја на упуту.

Одјељак Ф. Упута у облику хартије на доносиоца

Члан 1161.

(Упута у облику хартије на доносиоца)

- (1) Писмена упута може бити издата на доносиоца.
- (2) У случају из става (1) овог члана сваки ималац хартије има према упућенику положај примаоца упуте.
- (3) Односи који упутом настају између примаоца упуте и упутиоца настају у овом случају само између сваког појединог имаоца хартије и лица које му је хартију уступило.

Одјељак Г. Упута у облику хартије по наредби

Члан 1162.

(Упута у облику хартије по наредби)

Писмена упута која гласи на новац, на хартије од вриједности или на замјењиве ствари може бити издата с одредбом «по наредби», ако је упућеник лице које се бави привредном дјелатношћу и ако оно што треба да изврши улази у оквир те дјелатности.

ГЛАВА XXVI - БАНКАРСКИ УГОВОР

Одјељак А. Опште одредбе о банкарским пословима

Члан 1163.

(Банкарски уговор)

- (1) Отварањем трајно засноване пословне везе за извршавање банкарских послова, клијент и банка закључују општи банкарски уговор као уговорни трајни облигациони однос.
- (2) Банкарски уговор је оквирни уговор, унутар којег се могу закључивати појединачни уговори (банкарски послови). Обавеза на закључивање одређених појединачних послова не постоји.
- (3) Пословни односи у оквиру банкарског уговора су засновани на пажњи и међусобном повјерењу.
- (4) На банкарски уговор, у дијелу који није уређен одребама члана 1163. до 1168. овог закона, примјењују се одредбе уговора о налогу.

Члан 1164.

(Банкарска информација и банкарска тајна)

- (1) Банка је овлашћена давати банкарске информације ако посебним законима није другачије прописано.
- (2) Информација из става (1) овог члана не смије садржавати податке о стању рачуна, уштеђевине, депонованим или другим имовинским вриједностима повјереним банци, као и податке о висини коришћених кредита.
- (3) Банка је овлашћена давати банкарске информације о пословној дјелатности привредника, осим ако то клијент није изричито забранио. Банкарске информације о другим клијентима банка даје само ако су они за то дали изричиту сагласност. Банкарска информација се даје само ако за то постоји оправдани интерес и ако не постоји ризик да давање информације штети интересима клијента.
- (4) Банкарске информације банка даје само властитим клијентима, као и другим банкама за њихове и потребе њихових клијената.
- (5) У осталом банка је обавезна на дискрецију о свим приликама које се тичу клијента и које он жели држати тајним.

Члан 1165.

(Кamate, накнаде, издаци)

- (1) Банка за редовне, стандардизоване пословне радње и банкарске послове писмено, у погодним околностима и електронски, без накнаде ставља на располагање информације о накнадама и издацима обављања посла, ако се не врши утврђивање цијене по правичној процјени од стране једног уговорача, или накнаде и издаци нису законом регулисани.
- (2) Промјена камата код кредита са промјењивом каматном стопом врши се на основу односних кредитних споразума са клијентом. Накнаду за чинидбе, које

клијент у оквиру пословне повезаности обично трајно користи, банка може промијенити према правичној процјени.

- (3) Банка је дужна обавијестити клијента о промјенама камата и накнада из става (2) овог члана. Код повећања каматне стопе клијент може, ако није другачије уговорено, у року од тридесет дана по обавјештењу о промјени каматне стопе са тренутним дејством отказати пословни однос. Ако клијент откаже, онда се повећане камате и накнаде не узимају као основ за отказани пословни однос. Банка је дужна одобрити примјерени рок за окончање.
- (4) Одредбама овог члана не искључује се примјена посебних прописа о потрошачким кредитима.

Члан 1166.

(Обавеза обавјештавања)

- (1) Клијент је дужан без одлагања обавијестити банку о промјени личних података и промјени адресе, као и о престанку или промјени овлашћења које је за заступање предочено банци.
- (2) Ако клијент приликом извршења неког налога сматра нужном нарочиту хитност, дужан је банку посебно обавијестити о томе.
- (3) Клијент је дужан без одлагања провјерити тачност и потпуност извода са рачуна, обрачуна вриједносних папира, депозитних и профитних спецификација, осталих обрачуна, извјештаја о извршењу налога, као и информација о очекиваним плаћањима и пошиљкама и хитно изјавити евентуалне приговоре.
- (4) Ако клијенту не пристижу биланси рачуна и депозитне спецификације, као и друга обавјештења чије приспијеће очекује, дужан је о томе без одлагања обавијестити банку.

Члан 1167.

(Отказ уговора)

- (1) Клијент може са тренутним дејством отказати пословну везу или појединачне пословне односе за које није уговорен отказни рок или посебни услови отказа нити вријеме трајања.
- (2) Банка може пословну везу или појединачне пословне односе за које није уговорен отказни рок или посебни услови отказа нити вријеме трајања отказати уз примјерени отказни рок, водећи рачуна о оправданим интересима клијента. За отказ текућих рачуна и депозита отказни рок износи најмање тридесет (30) дана.
- (3) Изузетно од одредбе става (2) овог члана, банка може дати ванредни отказ са тренутачним дејством, ако је клијент дао нетачне податке о својим имовинским приликама, које су биле од битног значаја за одлуку банке о пословима повезаним са ризицима по банку, или ако наступи или пријети да наступи битно погоршање његових имовинских прилика и тиме буде угрожено испуњење обавеза према банци.

Члан 1168.

(Појединачни банкарски послови)

На појединачне банкарске послове, уколико није другачије утврђено одредбама овог Закона, супсидијарно се примјењују прописи уговора о налогу.

ГЛАВА XXVII - УГОВОР О БАНКАРСКОМ НОВЧАНОМ ДЕПОЗИТУ

Одјељак А. Новчани депозит

Члан 1169.

(Појам)

- (1) Уговор о новчаном депозиту је закључен када се банка обавезала примити, а депонент положити код банке одређени новчани износ.
- (2) Овим уговором банка стиче право да располаже депонованим новцем и дужна је да га врати према условима предвиђеним у уговору.

Члан 1170.

(Отварање рачуна)

- (1) На основу уговора о новчаном депозиту банка отвара рачун у корист и на терет којег уписује сва потраживања и дуговања која произађу из послова с депонентом или за његов рачун са трећим.
- (2) У рачун се не уписују она потраживања, односно дуговања за које се уговорне стране договоре да их искључе.

Члан 1171.

(Својина над рачуном и овлашћење за располагање)

- (1) Ако није другачије уговорено, клијент је сопственик рачуна и искључиво је овлашћен располагати средствима на рачуну (појединачни рачун).
- (2) Уговором може бити предвиђено да више лица има заједничку својину на рачуну (заједнички рачун). У овом случају уговором се уређује да ли су овлашћени на располагање средствима на рачуну сви сопственици заједно, одређени број сопственика или свако од њих појединачно.
- (3) Клијент може депоновати средства у корист трећег као сопственика рачуна. Ако није другачије уговорено, клијент задржава право располагања средствима на рачуну.

Члан 1172.

(Отклањање дуговог салда)

- (1) Банка је обавезна обављати исплате с рачуна у границама расположивих средстава.
- (2) Ако је банка обавила једну или више уплата и исплата у оквиру уговора о депозиту, које чине рачун пасивним, о томе мора без одлагања обавијестити депонента који је дужан одмах предузети мјере ради отклањања дуговог салда.

Члан 1173.

(Врсте новчаних депозита)

- (1) Новчани депозит може бити по виђењу или орочен, с отказним роком и без отказног рока, с посебном намјеном и без намјене.
- (2) Ако није другачије уговорено, сматра се да је рачун новчаног депозита по виђењу, те депонент рачуна има право располагати дијелом или цијелим салдом у сваком тренутку.

Члан 1174.

(Стање рачуна)

- (1) Банка је дужна обавјештавати депонента о свакој промјени стања на његовом рачуну.
- (2) Банка је дужна крајем сваке године, а ако је то уговорено или уобичајено и чешће, послати извјештај о стању рачуна (салдо).

Члан 1175.

(Мјесто уплата и исплата)

Ако међу уговорним странама није другачије уговорено, налози за уплату и исплату с рачуна депонента упућују се у сједиште банке код које је рачун отворен.

Члан 1176.

(Више рачуна истог лица)

У случају да исто лице има код једне банке или код више њених пословних јединица више рачуна, сваки од тих рачуна је самосталан.

Члан 1177.

(Плаћање камате)

- (1) Банка плаћа камату на средства која су код ње депонована, ако законом није другачије одређено.
- (2) Висина камате утврђује се уговором о депоновању средстава, а ако уговором ништа није уређено, плаћа се законска камата.

Одјељак Б. Улог на штедњу

Члан 1178.

(Штедна књижица)

- (1) Ако је новчани депозит примљен као улог на штедњу, банка или друга, посебним законом овлашћена организација, издаје депоненту штедну књижицу.
- (2) Штедна књижица може бити издата само на име одређеног лица или на доносиоца.

Члан 1179.

(Упис у штедну књижицу)

- (1) У штедну књижицу се уносе све уплате и исплате новца.

- (2) Уписи у књижицу потврђени печатом банке и потписом овлашћеног лица доказ су о уплатама, односно исплатама у односима између банке и улагача.
- (3) Споразум супротан одредбама ставова (1) и (2) овог члана је ништав.

Члан 1180.
(Плаћање камате)

Банка плаћа камату на улоге на штедњу.

Члан 1181.
(Врсте улога на штедњу)

Улог на штедњу може бити по виђењу или орочени с отказним роком и без отказног рока.

ГЛАВА XXVIII - УГОВОР О БАНКАРСКОМ ТЕКУЋЕМ РАЧУНУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 1182.
(Појам)

Уговором о банкарском текућем рачуну банка се обавезује неком лицу отворити посебан рачун и преко њега вршити уплате и исплате у границама уговорених услова.

Члан 1183.
(Форма уговора)

Уговор о банкарском текућем рачуну закључује се у писменој форми.

Одјељак Б. Обавезе и права уговорних страна

Члан 1184.
(Средства на текућем рачуну)

- (1) Новчана средства на текућем рачуну остварују се уплатама од стране сопственика текућег рачуна или трећег лица за рачун сопственика текућег рачуна. Из средстава која се налазе на текућем рачуну могу се вршити исплате за рачун сопственика рачуна по његовом налогу, односно налогу лица које сопственик рачуна опуномоћи.
- (2) Банка је дужна преко текућег рачуна вршити плаћања за сопственика рачуна и кад на рачуну нема уопште или довољно средстава ако је уговором о банкарском текућем рачуну или посебним споразумом предвиђено да сопственик може прекорачити износ средстава у утврђеном обиму.
- (3) Обавеза банке из става (2) овог члана може се искључити уговором о отварању текућег рачуна.

Члан 1185.

(Пребијање између салда више рачуна)

Ако сопственик рачуна има код исте банке више текућих рачуна, активни и пасивни салдо тих рачуна се узајамно пребијају, ако није другачије уговорено.

Члан 1186.

(Располагање средствима)

Сопственик или друго, на коришћење текућег рачуна, опуномоћено лице може у сваком тренутку располагати средствима која се на рачуну налазе.

Члан 1187.

(Примјена прописа о уговору о налогу)

- (1) Банка одговара за извршење налога сопственика текућег рачуна према прописима о уговору о налогу.
- (2) Ако налог треба извршити у мјесту гдје банка нема пословну јединицу, она то може обавити преко друге банке.

Члан 1188.

(Трајање уговора о банкарском текућем рачуну)

Ако у уговору о банкарском текућем рачуну није утврђен период на који се уговор закључује, свака га страна може отказати уз отказни рок од петнаест дана.

Члан 1189.

(Провизија и накнада трошкова)

- (1) Банка наплаћује провизију у висини и за услуге извршене у складу са закљученим уговором о банкарском текућем рачуну, као и накнаду за посебне трошкове учињене у вези са тим уговором.
- (2) Потраживања из става (1) овог члана банка уписује у своју корист у текући рачун, ако није другачије уговорено.

Члан 1190.

(Достављање извјештаја/извода са текућег рачуна)

- (1) Периодично, банка је дужна издати извјештај, односно извод са текућег рачуна из кога је видљива свака промјена стања на текућем рачуну са знаком стања на дан извјештавања, те исти доставити, односно учинити доступним сопственику на уговорени начин.
- (2) Сматра се да је извјештај тачан ако није оспорен у уговореном року или, ако рок за приговор на извјештај није уговорен, у року од петнаест дана од пријема извода.
- (3) Извјештај са текућег рачуна се, и након протеча рока из става (2) овог члана може оспоравати због грешака у писању, обрачуна. Право на оспоравање

извјештаја са текућег рачуна гаси се у року од једне године од затварања рачуна.

ГЛАВА XXIX - УГОВОР О ДЕПОНОВАЊУ ХАРТИЈА ОД ВРИЈЕДНОСТИ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 1191.

(Појам)

Уговором о депоновању хартија од вриједности које се издају у облику исправе банка се обавезује да ће, уз накнаду, преузети хартије од вриједности ради чувања и вршења права и обавеза које се у вези с хартијама од вриједности захтијевају.

Одјељак Б. Обавезе и права уговорних страна

Члан 1192.

(Вршење права)

Ако није другачије уговорено, банка може вршити права из депонованих хартија од вриједности искључиво за рачун депонента.

Члан 1193.

(Дужности банке)

- (1) Банка је дужна обезбиједити чување хартија од вриједности с пажњом која се захтијева од оставопримца уз накнаду и за рачун депонента предузимати и све радње ради очувања и остваривања његових права из хартија од вриједности.
- (2) Ако између уговорних страна није шта друго договорено, банка је дужна наплаћивати доспјеле камате, главницу и уопште све износе на које депоноване хартије дају право чим оне доспију на наплату.
- (3) Банка је дужна ставити на располагање депоненту наплаћене износе, а ако депонент има код банке рачун с новчаним депозитом, уписати их у корист тог рачуна.

Члан 1194.

(Враћање хартија од вриједности)

- (1) Банка је дужна на захтјев депонента вратити хартије од вриједности у свако доба.
- (2) Враћање се у правилу обавља у мјесту гдје је извршено депоновање.
- (3) Предмет враћања су саме хартије од вриједности, ако између уговорних страна није договорено да враћање може бити извршено плаћањем одговарајућег износа.
- (4) Враћање се може извршити само депоненту или његовим правним слѣдбеницима или лицима која они означе, чак и кад је из самих хартија видљиво да они припадају трећима.

Члан 1195.
(Захтјеви трећих лица)

О сваком захтјеву који треће лице истакне у погледу депонованих хартија, банка је дужна извијестити депонента.

ГЛАВА XXX - УГОВОР О СЕФУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 1196.
(Појам)

- (1) Уговором о сефу обавезује се банка да стави на употребу кориснику сеф за одређени период, а корисник се обавезује да за то плати банци одређену накнаду.
- (2) Банка мора предузети све потребне мјере да обезбиједи добро стање сефа и надзор над њим.

Одјељак Б. Обавезе и права уговорних страна

Члан 1197.
(Приступ сефу)

- (1) Приступ сефу може се допустити само кориснику или његовом пуномоћнику.
- (2) Банка не може држати код себе дупликат кључа или кључева који се предају кориснику.

Члан 1198.
(Предмети који се не могу ставити у сеф)

- (1) Корисник не може користити сеф за чување предмета који могу угрозити сигурност банке или сигурност других сефова.
- (2) У случају да корисник сефа поступа супротно одредби става (1) овог члана, банка може изјавити да раскида уговор о сефу.

Члан 1199.
(Права банке у случају неплаћања)

- (1) Ако корисник не плати банци само један оброк накнаде по доспјелости, банка може раскинути уговор по истеку тридесет дана након што корисника препорученим писмом или на други погодан начин опомене на наплату.
- (2) Након што раскине уговор, банка може позвати корисника да испразни сеф и да јој преда кључ. Ако корисник не испразни сеф и не врати кључ сефа, банка може захтијевати да се сеф отвори путем суда, утврди његов садржај и нађене ствари ставе у судски депозит или повјере банци на чување.

- (3) Банка има право првенства наплате дужне накнаде настале из уговора о сефу из новчаног износа који је пронађен у сефу, као и из цијене добијене продајом других вриједности нађених у сефу.

Члан 1200.

(Сходна примјена прописа)

Одредбе члана 1196. до 1200. овог закона на одговарајући начин се примјењују на уговоре о сефу које склапају други правни субјекти овлашћени за њихово држање (поште, аеродроми, жељезничке станице и слично).

ГЛАВА XXXI - УГОВОР О КРЕДИТУ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 1201.

(Појам)

Уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено вријеме, за неку намјену или без утврђене намјене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у вријеме и на начин како је утврђено уговором.

Члан 1202.

(Форма и садржај)

- (1) Уговор о кредиту мора бити закључен у писменој форми.
- (2) Уговором о кредиту утврђују се износ кредита, те услови давања, коришћења и враћања кредита.

Одјељак Б. Обавезе и права уговорних страна

Члан 1203.

(Отказ даваоца кредита)

- (1) Уговор о кредиту банка може отказати прије истека уговореног рока ако је кредит коришћен у супротности са његовом намјеном.
- (2) Уговор о кредиту банка може отказати прије истека уговореног рока и у случају инсолвентности корисника чак и кад није утврђена судском одлуком, у случају престанка правног лица или смрти корисника, ако би у тим случајевима давалац кредита дошао у битно неповољнији положај.

Члан 1204.

(Одустајање од уговора и враћање кредита прије рока)

- (1) Корисник кредита може одустати од уговора прије него што је почео користити кредит.

- (2) Корисник кредита може вратити кредит и прије рока одређеног за враћање, али је дужан о томе унапријед обавијестити банку.
- (3) У случајевима из става (1) и (2) овог члана корисник кредита дужан је накнадити штету ако ју је давалац кредита претрпио.
- (4) У случају враћања кредита прије одређеног рока, банка не може зарачунати камату за вријеме од дана враћања кредита до дана када је по уговору требало да буде враћен.

Члан 1205.

(Акцептни кредит)

Акцептни кредит је кредит код којег банка акцептира мјенице за рачун клијента и клијента обавезује да се прије доспијећа мјенице побрине за обезбјеђење средстава покрића мјеничног износа.

Члан 1206.

(Примјена прописа)

На уговор о кредиту и акцептном кредиту сходно се примјењују општи прописи о уговору о зајму и уговору о потрошачком кредиту.

ГЛАВА XXXII - УГОВОР О КРЕДИТУ НА ОСНОВУ ЗАЛОГА ХАРТИЈА ОД ВРИЈЕДНОСТИ

Члан 1207.

(Појам)

Уговором о кредиту на основу залога хартија од вриједности банка одобрава кредит у одређеној своти уз обезбјеђење залогом хартија од вриједности које припадају кориснику кредита или трећем који на то пристане.

Члан 1208.

(Форма и садржај)

Уговор о кредиту на основу залога хартија од вриједности мора бити закључен у писменој форми и садржавати идентификацију хартија од вриједности које се залажу, назив, односно фирму и сједиште, односно пребивалиште имаоца хартија, износ и услове одобреног кредита, као и износ и вриједност хартија која је узета у обзир за одобрење кредита.

Члан 1209.

(Примјена прописа)

На уговор о кредиту на основу залога хартија од вриједности сходно се примјењују општи прописи о уговору о зајму.

Члан 1210.

(Право банке на продају заложених хартија од вриједности)

Ако корисник не врати по доспјелости добијени кредит, банка може продати заложене хартије од вриједности, у складу са општим правилима заложног права.

ГЛАВА XXXIII - АКРЕДИТИВ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 1211.

(Појам, форма и садржај акредитива)

- (1) Прихватањем захтјева налогодавца за отварањем акредитива, банка се обавезује налогодавцу да ће кориснику акредитива исплатити одређени новчани износ или извршити неку другу чинидбу утврђену у акредитиву, ако до одређеног времена буде удовољено условима наведеним у налогу за отварање акредитива.
- (2) Акредитив може бити сачињен у било којој форми у којој остаје сачуван потпуни текст акредитива и која обезбјеђује доказ вјеродостојности његовог извора уопштено прихваћеним средствима или процедуром уговореном између банке и корисника.

Члан 1212.

(Обавеза према кориснику)

- (1) Банка је обавезна према кориснику акредитива од дана када му је отварање акредитива саопштено.
- (2) Налогодавац је везан издатим налогом од тренутка кад је налог приспио банци.

Члан 1213.

(Независност акредитива од другог правног посла)

Акредитив је независан од правног посла поводом кога је отворен.

Члан 1214.

(Документарни акредитив)

- (1) Документарни акредитив постоји код сваког споразума, независно од његовог назива или ознаке, код којег банка која поступа по налогу или упутствима клијента или из властитог интереса након подношења, уговору утврђених исправа: треба извршити плаћање неком трећем или по његовој наредби или акцептирати или платити мјенице које је вукао корисник; овластити неку другу банку на извршење таквог плаћања или акцептирање и плаћање таквих мјеница; овластити неку другу банку за преговарање.
- (2) Одредба става (1) овог члана примјењује се ако су услови акредитива испуњени.

Одјељак Б. Обавезе и права уговорних страна

Члан 1215.

(Обавеза акредитивне банке)

Банка која отвара документарни акредитив дужна је да изврши клаузуле плаћања под условима предвиђеним у акредитиву.

Члан 1216.

(Врсте документираног акредитива)

- (1) Документарни акредитив може бити опозив и неопозив.
- (2) Ако није изричито другачије уговорено, акредитив је неопозив.

Члан 1217.

(Неопозиви акредитив)

- (1) Неопозиви документарни акредитив садржи самосталну и непосредну обавезу банке према кориснику.
- (2) Обавеза из става (1) овог члана може бити укинута или измијењена само споразумом свих заинтересованих страна.
- (3) Захтјев на чинидбу овлашћеника је условљен понудом докумената утврђених за акредитив.
- (4) Неопозиви документарни акредитив може, по овлашћењу и на захтјев акредитивне банке, бити потврђен од неке друге банке која тиме, поред акредитивне банке, преузима самосталну и непосредну обавезу према кориснику.
- (5) Нотификација акредитива корисника од неке друге банке није сама по себи потврђивање акредитива.
- (6) Именовање неке друге банке као «именоване банке» («номинатед банк») не подразумева обавезу те банке на потврду акредитива.

Члан 1218.

(Опозиви акредитив)

- (1) Опозиви документарни акредитив заснива до његовог опозива самосталну и директну обавезу банке према овлашћенику на чинидбу у складу са условима акредитива.
- (2) Банка у сваком тренутку може измијенити или опозвати акредитив на захтјев налогодавца или на властиту иницијативу, ако је то у интересу налогодавца.
- (3) Право из става (2) овог члана се гаси: ако нека друга банка овлашћена на испуњење опозивог акредитива на плаћање по виђењу, акцептно плаћање или преговарање, изврши плаћање након презентовања докумената који према вањском изгледу одговарају условима акредитива; ако је нека друга банка овлашћена на испуњење акредитива на одгођено плаћање преузела документе који према вањском изгледу одговарају условима акредитива.

Члан 1219.

(Дужност банке у погледу докумената)

- (1) Банка је дужна да испита да ли документи који су предати одговарају захтјевима налогодавца утврђеним у акредитиву.

- (2) Кад добије документе, банка мора у разумном року о томе обавијестити налогодавца и упозорити на утврђене неправилности и недостатке.

Члан 1220.

(Границе одговорности банке)

- (1) Банка не преузима никакву одговорност ако поднесени документи према свом вањском изгледу одговарају условима акредитива.
- (2) Банка не преузима никакву обавезу у погледу робе која је предмет отвореног акредитива.

Члан 1221.

(Преносивост акредитива)

- (1) Документарни акредитив је преносив или дјелив само ако је банка која отвара акредитив овлашћена у упутствима првог корисника платити у цјелини или дјелимично једном или већем броју трећих лица.
- (2) Банка преносилац је обавезна на пренос у оном обиму и на начин с којим се изричито сагласила.
- (3) Акредитив може пренијети, на основу изричитих упутстава, само банка која га отвара, и то само једном, ако није другачије уговорено.

Члан 1222.

(Уступање прихода из акредитива)

Околност да акредитив није изричито означен као преносив не утиче на право корисника да уступи своје право на приход који под таквим акредитивом постоји или ће убудуће настати.

Члан 1223.

(Престанак права)

- (1) Право корисника да захтијева исплату по основу акредитива престаје:
- када је банка примила изјаву корисника о одрицању права на наплату, која мора испуњавати услове прописане за отварање акредитива;
 - када се корисник и банка договоре о престанку акредитива у форми која је утврђена у акредитиву;
 - када је расположиви износ по основу акредитива исплаћен, ако акредитив не предвиђа аутоматско обнављање или аутоматско повећање расположивог износа, или на неки други начин предвиђа наставак акредитива;
 - када истекне вријеме важења акредитива.
- (2) Акредитивом се може предвидјети, односно банка и корисник могу на другом мјесту уговорити, да се повраћај докумената који садржавају гаранцију банци, односно активност еквивалентна повраћају докумената у случају издавања акредитива у некој другој форми осим на папиру, захтијева у случају престанка права на исплату, било сам повраћај докумената, било у саставу активности захтијеваних одредбама става (1) тачкама а. и б. овог члана. Задржавање једног или више докумената ни у каквим околностима не може од стране корисника, послије престанка права на захтјев на исплату, задржати било какво право

корисника по основу акредитива предвиђено одредбама става (1) тачка ц. или д. овог члана

Одјељак Ц. Однос банке и налогодавца

Члан 1224.

(Садржај налога за отварање документарног акредитива)

- (1) Налог за отварање документарног акредитива мора садржавати назив корисника, износ акредитива и документе чијим подношењем настаје обавеза плаћања, као и начин плаћања (плаћање по виђењу или одгођено, акцептно плаћање или исплата негоцирањем – откуп вучених мјеница или докумената од стране банке овлашћене за негоцирање).
- (2) У акредитиву је потребно навести да ли се акредитив може користити код саме банке отварања или неке друге одређене банке или слободно. Ако је за коришћење одређена нека друга банка, у налогу се мора навести да ли треба бити додатно овлашћена или се од ње мора затражити да потврди акредитив. Ако акредитив мора бити потврђен, не може бити опозив.
- (3) Налогом мора бити одређен дан доспијећа и мјесто за подношење докумената ради плаћања, акцептног плаћања или ако се не ради о документарном акредитиву који се може слободно негоцирати, мјесто за подношење докумената ради негоцирања. Дан доспијећа је крајњи рок за подношење докумената.

Члан 1225.

(Отварање акредитива)

Акредитивна банка је дужна поступити по налогу за отварање акредитива тако што ће без одлагања обавијестити корисника о издавању акредитива. Акредитив може бити саопштен кориснику и путем неке друге банке (обавјештавајуће банке) и без посебног обавјештења налогодавца, у ком случају је обавјештавајућа банка дужна са примјереном пажњом провјерити видљиву вјеродостојност акредитива.

Члан 1226.

(Обавеза провјере захтјева и пратећих докумената)

- (1) Банка је дужна испитати захтјев корисника и све пратеће документе, у складу са међународним стандардима, који се односе на акредитив.
- (2) Ако у условима акредитива није другачије одређено, банка је дужна у разумном року, али не касније од седам радних дана од пријема захтјева и пратећих докумената, проучити захтјев и пратеће документе те, ако на основу утврђеног одлучи да не плати, о томе је дужна обавијестити корисника. Ако није другачије одређено у акредитиву или уговорено између банке и корисника, обавјештење о неплаћању се доставља путем телетрансмисије или, ако то није могуће, другим погодним средствима, уз навођење разлога за одлуку о неплаћању.

Члан 1227.

(Границе одговорности банке)

- (1) Банка не преузима никакву одговорност ако поднесени документи наизглед одговарају упутствима налогодавца.
- (2) Банка не преузима никакву обавезу у погледу робе која је предмет отвореног акредитива.

Члан 1228.

(Сходна примјена прописа)

На односе између акредитивне банке и налогодавца који нису уређени одредбама члана од 1211. до 1227. овог закона, сходно се примјењују одредбе овог закона о уговору о налогу.

Одјељак Д. Однос између банке и корисника

Члан 1229.

(Утврђивање права и обавеза)

Права и обавезе банке и корисника утврђују се одредбама овог закона и условима акредитива.

Члан 1230.

(Стандарди понашања и одговорност банке)

- (1) У испуњавању својих обавеза по основу акредитива банка је дужна поступати у доброј вјери и показати разумну пажњу, имајући у виду општеприхваћене стандарде међународне праксе за акредитиве.
- (2) Одговорност банке за грубу непажњу не може се уговором искључити.

Члан 1231.

(Форма захтјева за исплату акредитива)

- (1) Захтјев за исплату акредитива треба бити сачињен у форми одређеној за акредитив и у складу са условима акредитива.
- (2) Ако није другачије утврђено акредитивом, захтјев и било какве потврде или други документи захтијевани акредитивом требају бити предочени у вријеме подношења захтјева за исплату банци у мјесту гдје је издат акредитив.

Члан 1232.

(Исплата)

- (1) Банка ће извршити исплату акредитива ако је захтјев уредно сачињен и ако су уз њега достављени потребни документи. Ако у акредитиву није предвиђен начин и рок исплате, исплата ће се извршити на начин и у року који захтијева корисник.
- (2) Исплата по неуредном захтјеву не пада на терет налогодавца.

Члан 1233.

(Компензација)

Ако у акредитиву није другачије утврђено или ако између банке и корисника није шта друго уговорено, банка се може ослободити обавезе плаћања акредитива пребијањем са потраживањем према кориснику. Пребијање са потраживањима која су банци уступљена од налогодавца је искључено.

Члан 1234.

(Изузеци од обавезе плаћања)

- (1) Банка је дужна одбити исплату акредитива уколико посумња у вјеродостојност неког од докумената, или је захтјев за плаћање злоупотребиљен.
- (2) Злоупотреба захтјева за плаћање постоји ако је испоручена роба са очигледним недостацима, или ако је судском или арбитражном одлуком установљено да је основни посао ништав, престао поништењем или раскидом или да је обавеза престала пребијањем.

ГЛАВА XXXIV - УГОВОР О БАНКАРСКОЈ ГАРАНЦИЈИ

Одјељак А. Појам, форма и садржај банкарске гаранције

Члан 1235.

(Појам, форма и неопозивост)

- (1) Банкарска гаранција је од основног посла независна обавеза, гарантована од стране банке да плати кориснику одређену или одредиву суму на основу једностраног писменог захтјева корисника или на основу писменог захтјева праћеног другим документима, уколико је тако утврђено правилима и документарним условима гаранције, у којој је утврђено или из које на други начин произлази да плаћање доспијева било због неиспуњења или неуредног испуњења неке обавезе, било по неком другом, гаранцијом утврђеном основу.
- (2) Гаранција може бити издата: на захтјев или по инструкцији клијента (налогодавца) банке; по инструкцији друге банке, институције или лица (инструирајуће стране) које дјелује по захтјеву налогодавца; или у име саме банке.
- (3) Гаранција може бити издата само у писменој форми.
- (4) Уколико није другачије уговорено, банкарска гаранција је неопозива.

Члан 1236.

(Гаранција «без приговора»)

- (1) Ако банкарска гаранција садржи клаузулу «без приговора», «на први позив» или садржи ријечи које имају исто значење, банка не може истицати према кориснику приговоре које налогодавац као дужник може истицати према кориснику по обезбијеђеној обавези.
- (2) Налогодавац је дужан платити банци сваки износ који је банка платила на основу гаранције издате с клаузулом из става (1) овог члана.

- (3) Корисник гаранције дугује налогодавцу износ примљен на основу гаранције на коју иначе не би имао право, због оправданих приговора налогодавца.

Члан 1237.

(Индијектна гаранција)

Индијектна банкарска гаранција је гаранција код које клијент својој банци издаје налог да преко друге, кореспондентне банке његовом сауговарачу из основног посла изда гаранцију при чему је кореспондентна банка директно одговорна кориснику гаранције.

Члан 1238.

(Измјена гаранције)

- (1) Ако није другачије одређено у гаранцији или уговорено на другом мјесту између банке и корисника, гаранција се мијења по издавању измјене, ако је измјена претходно одобрена од стране корисника.
- (2) Ако није другачије утврђено у гаранцији или уговорено на другом мјесту између банке и корисника, када измјена није претходно одобрена од стране корисника, гаранција се мијења само када банка прими обавјештење о прихватању измјене од стране корисника у писменој форми.
- (3) Измјена гаранције нема утицаја на права и обавезе налогодавца или потврдиоца гаранције, ако се он не сложи са измјенама.

Члан 1239.

(Пренос права корисника да захтијева плаћање)

- (1) Право корисника да захтијева плаћање може се пренијети само ако је такав пренос одобрен у гаранцији, и само до износа и на начин како је одобрен гаранцијом.
- (2) Ако је гаранција сачињена као преносива без одређивања да ли је пристанак банке потребан за пренос или није, банка је обавезна да изврши пренос у обиму и на начин који је изричито одобрен.

Члан 1240.

(Пренос права из гаранције)

- (1) Ако није другачије утврђено у гаранцији или уговорено на другом мјесту између банке и корисника, корисник може другом лицу пренијети сва права која има или може имати на основу гаранције.
- (2) Ако је банка од корисника примила обавјештење о неопозивом преносу, исплата асигнираној страни ослобађа банку до износа исплате даљих обавеза по основу гаранције.

Члан 1241.

(Престанак права да се захтијева исплата)

- (1) Право корисника да захтијева исплату по основу гаранције престаје:
 - а. када је банка примила изјаву корисника о ослобађању од обавеза у форми која је предвиђена за заснивање гаранције;

- b. када су банка и корисник договорили престанак гаранције у форми која је предвиђена у гаранцији или, ако у гаранцији није предвиђена форма, у форми која је предвиђена за заснивање гаранције;
 - c. када је расположиви износ по основу гаранције исплаћен, ако гаранција не предвиђа аутоматско обнављање или аутоматско повећање расположивог износа, или на неки други начин предвиђа наставак гаранције;
 - d. када је истекло вријеме важења гаранције.
- (2) Гаранцијом се може предвидјети, или банка и корисник на другом мјесту могу тако уговорити, да се повраћај докумената који садржавају гаранцију банци или поступак еквивалентан повраћају докумената у случају издавања гаранције у некој другој форми осим на папиру, захтијева у случају престанка права на исплату, или сам или у склопу процедуре захтијеване у тачкама а. и б. става (1) овог члана. Задржавање било којег таквог документа од стране корисника послије престанка права на захтјев за исплату у складу с тачкама ц. и д. става (1) овог члана не подразумијева задржавање било каквог права корисника по основу гаранције.

Одјељак Б. Однос између банке и налогодавца

Члан 1242.

(Неопходни садржај гарантног налога)

- (1) Налог за издавање гаранције најмање мора садржавати: име корисника и врсту гаранције (гаранција понуде, испоруке, обезбјеђења, испуњења уговора); износ гаранције и детаљну клаузулу о плаћању; тачан опис потребних додатних изјава или докумената који се имају предочити, ако коришћење гаранције зависи и од података из формализованих додатних изјава и/или прилагања документованих доказа о наступању гарантованог случаја; податак да ли треба да се стави директна или индиректна гаранција; и податак да ли друга банка треба да потврди директну гаранцију прве банке.
- (2) Осим података из става (1) овог члана, налог треба да садржи податке о трајању гаранције, форми достављања гаранције кориснику и о мјесту предочавања додатних докумената.

Члан 1243.

(Обавеза издавања и плаћања)

- (1) Банка је према налогодавцу обавезна неодложним обавјештењем овлашћеника о издавању гаранције издати гаранцију. За издавање гаранције банка може и без посебног овлашћења укључити другу банку (авис – банка). Ако је у отварање гаранције укључена авис – банка, она мора с примјереном пажњом провјерити вјеродостојност гаранције.
- (2) Независно од самосталне обавезе плаћања према овлашћенику, банка је и према налогодавцу уговорно обавезна на плаћање износа гаранције овлашћенику код наступања случаја гаранције.

Члан 1244.

(Сходна примјена прописа)

Ако одредбама чл. 1242. и 1243. овог закона није другачије прописано, за правни однос између акредитивне банке и налогодавца на одговарајући начин ће се примијенити одредбе овог закона о уговору о налогу.

Одјељак Ц. Однос између банке и овлашћеника

Члан 1245.

(Сходна примјена прописа)

Ако одредбама чл. 1245. до 1249. овог закона није другачије утврђено, на правни однос између банке и овлашћеника на одговарајући начин се примјењују одредбе чл. 1226, 1229, 1230, 1232. и 1233. овог закона.

Члан 1246.

(Захтјев за исплату)

- (1) Сваки захтјев за исплату по основу гаранције мора бити сачињен у форми која је предвиђена за гаранцију и у складу са условима гаранције.
- (2) Ако није другачије утврђено у гаранцији, захтјев и било какве потврде или други документи захтијевани акредитивом требају бити предочени у року подношења захтјева за исплату банци у мјесту гдје је издата гаранција.
- (3) Корисник, када захтијева исплату, дужан је потврдити да захтјев није несавјестан и да не постоји ни један од елемената из тачака а., б. и ц. става (1) члана 1248 овог закона.

Члан 1247.

(Потврда гаранције (супергаранција))

Ако друга банка потврди обавезу из гаранције, корисник може своје захтјеве из гаранције поднијети било банци која је издала гаранцију, било оној која је исту потврдила.

Члан 1248.

(Изузеци од обавезе плаћања)

- (1) Банка, поступајући у доброј вјери, може одбити плаћање према кориснику ако је недвосмислено и јасно утврђено:
 - а. да неки од докумената није вјеродостојан или је фалсификован;
 - б. да плаћање није доспјело према основу наведеном у захтјеву и пратећим документима, или
 - с. да судећи према врсти и намјени гаранције захтјев нема основа,
- (2) У смислу тачке ц. става (1) овог члана, захтјев нема основа:

- a. ако се случај или ризик, против којег је гаранција била намијењена да обезбиједи корисника, није несумњиво остварио;
- b. ако је обавеза налогодавца проглашена неважећом од стране суда или арбитраже, осим ако се самом гаранцијом изричито указује да такав случај представља ризик покривен гаранцијом;
- c. ако је обавеза несумњиво испуњена на задовољство корисника;
- d. ако је испуњење обавезе било јасно спријечено намјерним пропустом корисника.

ГЛАВА XXXV - УГОВОР О ПОРАВНАЊУ

Члан 1249.

(Појам)

- (1) Уговором о поравнању лица између којих постоји спор или неизвјесност о неком правном односу, узајамним попуштањем прекидају спор, односно отклањају неизвјесност и утврђују своја узајамна права и обавезе.
- (2) Неизвјесност постоји и кад је остварење одређеног права несигурно.

Члан 1250.

(Узајамна попуштања)

- (1) Попуштање се може састојати, између осталог, у дјелимичном или потпуном признавању неког захтјева друге стране или у одрицању од неког свог захтјева; у узимању на себе неке нове обавезе; у смањењу каматне стопе; у продужењу рока; у пристајању на дјелимичне отплате; у давању права на одустаницу.
- (2) Попуштање може бити условно.
- (3) Кад само једна страна попусти другој, на примјер, призна право друге стране, онда то није поравнање, те не подлијеже правилима о поравнању.

Члан 1251.

(Способност)

За закључење уговора о поравнању потребна је способност располагања правом које је предмет поравнања.

Члан 1252.

(Предмет поравнања)

- (1) Предмет поравнања може бити свако право којим се може располагати.
- (2) Пуноважно је поравнање о имовинским посљедицама кривичног дјела.
- (3) Не могу бити предмет поравнања спорови везани за статусне односе.

Члан 1253.

(Примјена одредаба о двостраним уговорима)

- (1) За уговор о поравнању важе опште одредбе о двостраним уговорима, ако за њега није шта друго предвиђено.

- (2) Кад под називом поравнања уговарачи уговоре неки други посао, на њихове односе се не примјењују одредбе закона које се примјењују на уговор о поравнању, већ оне које важе за стварно уговорени посао.

Члан 1254.

(Прекомјерно оштећење)

Због прекомјерног оштећења не може се тражити поништење поравнања.

Члан 1255.

(Дејство поравнања према јемцима и залогодавцима)

- (1) Ако је уговором о поравнању извшена новација обавезе, јемац се ослобађа одговорности за њено испуњење, а престаје и залог који је дао неко трећи.
- (2) Јемац и трећи који је дао своју ствар у залог остају и надаље у обавези, а њихова одговорност може бити смањена поравнањем, али не и повећана, изузев ако су се сагласили са поравнањем.
- (3) Кад дужник поравнањем призна спорно потраживање, јемац и залогодавац задржавају право да истакну повјериоцу приговоре којих се дужник поравнањем одрекао.

Члан 1256.

(Поравнање о послу који се може поништити)

- (1) Пуноважно је поравнање о правном послу чије је поништење могла тражити једна страна, ако је она у часу закључења поравнања знала за ту могућност.
- (2) Ништаво је поравнање о ништавом правном послу и кад су уговарачи знали за ништавост и хтјели поравнањем да је отклоне.

Члан 1257.

(Ништавост поравнања)

- (1) Поравнање је ништаво ако је засновано на погрешном увјерењу оба уговарача да постоји правни однос који у ствари не постоји и ако без тог погрешног увјерења не би међу њима било ни спора ни неизвјесности.
- (2) Одредба става (1) овог члана важи и кад се погрешно увјерење уговарача односи на чињенице.
- (3) Одрицање од ништавости предвиђене одредбама става (1) и (2) овог члана нема правног дејства и оно што је дато на име извршења обавеза из такве нагодбе може се тражити натраг.

Члан 1258.

(Ништавост појединачне одредбе поравнања)

Одредбе поравнања чине цјелину, те ако је једна одредба ништава, цијело поравнање је ништаво, изузев када се из самог поравнања види да се оно састоји из независних дијелова.

ГЛАВА XXXVI - УТВРЂУЈУЋИ УГОВОРИ

Члан 1259.

(Садржај утврђујућег уговора)

- (1) Утврђујућим уговором стране међусобно утврђују постојање или непостојање, на било који начин раније успостављеног правног односа.
- (2) Стране се могу споразумјети да одлуку о садржају односа повјере неком трећем лицу. Свака страна може трећем лицу оставити примјерени рок унутар којег треће лице мора донијети своју одлуку и саопштити је странама. Одлука саопштена странама након истека овог рока не производи правно дејство, осим ако обје стране неодложно не изјаве једна другој да признају одлуку.
- (3) Утврђујућим уговором у смислу одредаба овог закона сматра се и споразум међу странама о чињеницама које су од значаја за правни однос који међу њима постоји (споразум о околностима).

Члан 1260.

(Обавезна писмена форма)

Утврђујући уговор је пуноважан ако је закључен у писменој форми, односно у форми строжијој од прописане законом за заснивање таквог правног односа.

Члан 1261.

(Настанак утврђења)

- (1) Ваљаност утврђења подлијеже истим претпоставкама које би морале бити испуњене ако би стране правни положај утврђен међу њима хтјеле успоставити тек правним послом. Предње важи и тада ако стране приликом закључења утврђујућег уговора сагласно пођу од тога да утврђени правни однос не одступа од претходно постојећег правног односа.
- (2) Свака од страна је према другој обавезна извршити оно што је у складу са ставом (1) овог члана потребно са њене стране да изврши да би се испуниле претпоставке за пуноважни настанак утврђења.

Члан 1262.

(Утврђујући уговор на терет трећих лица)

Утврђујућим уговором не може се формализовати правни однос између двије стране на терет права трећих лица стечених у међувремену.

ДИО ТРЕЋИ – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1263.

(Примјена закона)

Одредбе овог закона неће се примјењивати на облигационе односе који су настали прије ступања на снагу овог закона.

Члан 1264.

(Престанак важења прописа)

- (1) Даном ступања на снагу овог закона престају да важе:
- а) Закон о облигационим односима (" Службени лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85 и 57/89 и " Службени лист РБиХ", бр. 2/92, 13/93 и 13/94);
 - б) Закон о облигационим односима (" Службени лист РБиХ ", бр. 2/92, 13/93 и 13/94 и " Службене новине Федерације БиХ", број 29/03);
 - с) Закон о облигационим односима (" Службени лист СФРЈ ", бр. 29/78, 39/85 и 57/8 и " Службени гласник Републике Српске", бр. 1/93, 3/96 и 39/03).
- (2) Даном ступања на снагу овог закона престаје примјена одредаба члана 120. до 125. Закона о насљеђивању – пречишћени текст (Службени лист СР БиХ, број 7/80).

Члан 1265.

(Ступање на снагу)

Овај закон ступа на снагу шест мјесеци од дана објављивања у «Службеном гласнику БиХ».

ПС БиХ број _____/10
_____ 2010 године

Предсједавајући
Представничког дома
Парламентарне скупштине БиХ

Предсједавајући
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ

САДРЖАЈ

ДИО ПРВИ-ОПШТИ ДИО

ГЛАВА I

ОСНОВНА

НАЧЕЛА.....1

Члан 1. Предмет закона.....

Члан 2. Сходна примјена прописа

Члан 3. Основи настанка облигација

Члан 4. Равноправност страна у облигационим односима

Члан 5: Савјесност и поштење

- аутономија воље
- добри пословни обичаји
- забрана злоупотребе права
- забрана проузроковања штете
- дужност испуњења обавеза
- дужна пажња
- једнаке вриједности давања
- подручја примјене
- привредник
- потрошач
- рјешавање спорова на миран начин

ГЛАВА II

НАСТАНАК ОБАВЕЗЕ

ОДЈЕЉАК А. Уговор

Одсјек 1. Закључење уговора

I. Сагласност воља

- Члан 17. Тренутак закључења уговора
- обавезно закључење и обавезни садржај уговора
- изјава воље
- дозвола и одобрење
- ретроактивно дејство
- преговори
- вријеме и мјесто закључења уговора
- понуда

- општа понуда
- излагање робе
- слање каталога
- испорука ненаручених чинидби
- наруџбе електронским путем
- дејство понуде и опозив
- до када понуда обавезује
- форма понуде
- прихватање понуде
- прихватање непосредне понуде
- прихватање понуде са приједлогом дасе измијени
- шутња понуђеног
- задоцњело прихватање и задоцњела достава изјаве о прихватању
- смрт или неспособност једне стране
- предуговор

II. Предмет

- Члан 40. Предмет уговорне обавезе
- ништавност уговора
- накнадна могућност
- неопуштени адржај уговора
- потреба одредивости
- одређивање предмета обавезе од стране једног уговарача
- одређивање предмета обавезе од стране некога трећег

III. Основ

- Члан 47. Допуштен основ
- Члан 48. Ништавност уговора због основа
- Члан 49. Побуде за закључење уговора

IV. Способност

- Члан 50. Уговори правног лица
- Члан 51. Сагласност за закључење уговора
- Члан 52. Уговор пословно неспособног лица
- Члан 53. Права сауговарача пословно неспособног лица
- Члан 54. Позивање законског заступника да се изјасни
- Члан 55. Стицање пословне способности након закључења уговора

V. Мане воље

- Члан 56. Пријетња
- Члан 57. Битна заблуда
- Члан 58. Заблуда о побуди код уговора без накнаде
- Члан 59. Неспоразум

- Члан 60. Посредна изјава
- Члан 61. Превара
- Члан 62. Привидан уговор

VI. Форма уговора

- Члан 63. Неформалност уговора
- Члан 64. Раскид формалних уговора
- Члан 65. Уговорна форма
- Члан 66. Санкција недостајања потребне форме
- Члан 67. Претпоставка потпуности исправе
- Члан 68. Писмена форма
- Члан 69. Извршење уговора којем недостаје писмена форма

VII. Услов

- Члан 70. Услови и њихово дејство
- Члан 71. Недопуштен или немогућ услов
- Члан 72. Обезбјеђење условног права

VIII. Рок

- Члан 73. Рачунање времена
- Члан 74. Примјена правила о услову

IX. Капара и одустаница

1. Капара

- Члан 75. Враћање и урачунавање капаре
- Члан 76. Неизвршење уговора
- Члан 77. Дјелимично испуњење обавезе

2. Одустаница

- Члан 78. Одустаница
- Члан 79. Капара као одустаница

Одсјек 2. Заступање

I. О заступању уопште

- Члан 80. Могућност заступања
- Члан 81. Примјена посебних прописа
- Члан 82. Врсте заступања

II. Непосредно заступање

1. Општи прописи

- Члан 83. Дејство заступања
- Члан 84. Неименовано заступано лице
- Члан 85. Ограничено пословно способан заступник
- Члан 86. Мане воље и савјесност
- Члан 87. Сукоб интереса
- Члан 88. Злоупотреба овлашћења за заступање
- Члан 89. Закључење уговора од стране неовлашћеног лица
- Члан 90. Обавеза накнаде штете заступника без овлашћења
- Члан 91. Једнострани правни посао

2. Додатни прописи у вези са пуномоћјем

- Члан 92. Пуномоћје
- Члан 93. Посебна форма пуномоћја
- Члан 94. Обим овлашћења
- Члан 95. Претпостављено пуномоћје
- Члан 96. Заједничко заступање
- Члан 97. Пуномоћје ограничено пословно способног лица
- Члан 98. Преношење овлашћења
- Члан 99. Опозивање и сужавање пуномоћја
- Члан 100. Дејство престанка и сужавања пуномоћја према трећем лицу
- Члан 101. Други случајеви престанка пуномоћја
- Члан 102. Дејство престанка пуномоћја у односу на треће лице
- Члан 103. Једнострани правни посао
- Члан 104. Враћање исправе о пуномоћју
- Члан 105. Овлашћења трговинског путника

3. Овлашћења лица која обављају одређене послове

- Члан 106. Овлашћења лица која обављају одређене послове

III. Посредно заступање

- Члан 107. Дејство посредног заступања
- Члан 108. Платежна неспособност посредног заступника или знатнија повреда обавезе у односу на заступаног
- Члан 109. Платежна неспособност посредног заступника или знатнија повреда обавезе у односу на трећу страну
- Члан 110. Потреба саопштења

Одсјек 3. Тумачење уговора

- Члан 111. Примјена одредаба и тумачење спорних одредаба
- Члан 112. Немогућност утврђивања заједничке намјере
- Члан 113. Битне околности код тумачења уговора
- Члан 114. Нејасне одредбе у посебним случајевима
- Члан 115. Допунско правило
- Члан 116. Вансудско тумачење уговора

Одсјек 4. Неважност уговора

I. Ништавност уговора

- Члан 117. Ништавност
- Члан 118. Посљедице ништавности
- Члан 119. Дјелимична ништавност
- Члан 120. Конверзија ништавог уговора
- Члан 121. Накнадни нестанак узрока ништавности
- Члан 122. Одговорност лица кривог за ништавност уговора
- Члан 123. Истицање ништавности
- Члан 124. Неограничено истицање ништавности

II. Рушљиви уговори

- Члан 125. Када је уговор рушљив
- Члан 126. Поништење уговора
- Члан 127. Посљедице поништења
- Члан 128. Враћање и накнада у случају поништења уговора ограничено пословно способног лица
- Члан 129. Одговорност за поништење уговора
- Члан 130. Одговорност ограничено пословно способног лица
- Члан 131. Престанак права

Одсјек 5. Двострани уговори

I. Одговорност за материјалне и правне недостатке ствари

- Члан 132. Одговорност у двострано обавезујућим уговорима

II. Приговор неиспуњења уговора

- Члан 133. Правило истовременог испуњења
- Члан 134. Неизвјесно испуњење обавезе једне стране

III. Раскид уговора због неиспуњења

- Члан 135. Права једне стране када друга страна не испуни обавезу
- Члан 136. Испуњење у року као битни елемент уговора
- Члан 137. Испуњење у року које није битни елемент уговора
- Члан 138. Раскид уговора без остављања накнадног рока
- Члан 139. Раскид уговора прије рока
- Члан 140. Раскид уговора с узастопним обавезама
- Члан 141. Дужност обавјештавања
- Члан 142. Немогућност раскида уговора
- Члан 143. Дејство раскида уговора
- Члан 144. Изјава о раскиду
- Члан 145. Недјељивост права на раскид

IV. Право опозива и повраћаја код потрошачких уговора

- Члан 146. Право опозива код потрошачких уговора
- Члан 147. Право на повраћај код потрошачких уговора
- Члан 148. Правне посљедице опозива и повраћаја
- Члан 149. Трајни носач података

V. Раскид или измјена уговора због промијењених околности

- Члан 150. Претпоставке за раскид
- Члан 151. Дужност обавјештавања
- Члан 152. Околности значајне за одлуку суда
- Члан 153. Одрицање од позивања на промијењене околности

VI. Немогућност испуњења

- Члан 154. Немогућност испуњења за коју не одговара ниједна страна
- Члан 155. Немогућност испуњења за коју одговара друга страна

VII. Прекомјерно оштећење

- Члан 156. Очигледна несразмјера узајамних давања

VIII. Зеленашки уговор

- Члан 157. Зеленашки уговор

IX. Општи услови формалних уговора

- Члан 158. Појам
- Члан 159. Општи услови као саставни дио уговора
- Члан 160. Неуобичајене одредбе
- Члан 161. Ништавност појединих одредби општих услова
- Члан 162. Забрана знатнијег оштећења
- Члан 163. Подручје примјене

Одсјек 6. Уступање уговора

- Члан 164. Услови уступања
- Члан 165. Одређивање рока за давање сагласности и посљедице одбијања сагласности
- Члан 166. Одговорност уступиоца
- Члан 167. Приговор
- Члан 168. Прелазак посредних права

Одсјек 7. Уговор у корист трећих лица

- Члан 169. Непосредно право трећег
- Члан 170. Опозивање користи за трећег
- Члан 171. Приговори дужника према трећем
- Члан 172. Одбијање трећег
- Члан 173. Обећање радње трећег лица

ОДЈЕЉАК Б. Проузроковање штете

Одсјек 1. Опште одредбе

- Члан 174. Штета
- Члан 175. Права личности
- Члан 176. Основи одговорности
- Члан 177. Захтјев да се уклони опасност од штете
- Члан 178. Захтјев да се престане с повредом права личности

Одсјек 2. Одговорност по основу кривице

- Члан 179. Постојање кривице

- Члан 180. Лица која нису потпуно одговорна
- Члан 181. Одговорност малољетника
- Члан 182. Нужна одбрана, стање нужде, отклањање штете од другог
- Члан 183. Допуштена самопомоћ
- Члан 184. Пристанак оштећеника

Одсјек 3. Одговорност за другог

- Члан 185. Душевно болесни и заостали у умном развоју
- Члан 186. Одговорност родитеља
- Члан 187. Солидарна дговорност
- Члан 188. Одговорност другог лица за малољетника
- Члан 189. Посебна одговорност родитеља
- Члан 190. Одговорност по основу правичности

Одсјек 4. Одговорност послодавца и других правних лица према трећем

- Члан 191. Одговорност послодавца
- Члан 192. Одговорност правног лица за штету коју проузрокује његов орган

Одсјек 5. Одговорност за штету од опасне ствари или опасне дјелатности

I. Опште одредбе

- Члан 193. Претпоставка узрочности
- Члан 194. Одговорност за штету
- Члан 195. Противправно одузимање опасне ствари од власника
- Члан 196. Предаја ствари трећем лицу
- Члан 197. Ослобађање од одговорности

II. Одговорност за штету од животиња и грађевина

- Члан 198. Одговорност за штету од животиња
- Члан 199. Одговорност за штету од грађевина

III. Одговорност за моторна возила

- Члан 200. Одговорност у случају незгоде изазване моторним возилом у покрету

IV. Одговорност произвођача за неисправан производ

- Члан 201. Одговорност произвођача
- Члан 202. Производ

- Члан 203. Неисправан производ
- Члан 204. Произвођач
- Члан 205. Обим одговорности
- Члан 206. Забрана ограничења или искључења одговорности
- Члан 207. Одговорност уређена општим одредбама
- Члан 208. Рокови остваривања права

V. Одговорност за рекламу

- Члан 209. Одговорност за рекламу
- Члан 210. Терет доказивања

Одсјек 6. Посебни случајеви одговорности

- Члан 211. Одговорност за штету насталу усљед терористичких аката, јавних демонстрација или манифестација
- Члан 212. Одговорност организатора приредби
- Члан 213. Одговорност због ускраћивања нужне помоћи
- Члан 214. Одговорност у вези с обавезом закључења уговора
- Члан 215. Одговорност у вези с обављањем послова од општег интереса

Одсјек 7. Накнада штете

I. Накнада материјалне штете

- Члан 216. Успостављање пријашњег стања и накнада у новцу
- Члан 217. Накнада трошкова
- Члан 218. Кад доспијева обавеза накнаде
- Члан 219. Накнада у случају пропасти ствари одузете на недопуштен начин
- Члан 220. Накнада у облику новчане ренте

II. Обим накнаде

- Члан 221. Обична штета и измакла корист
- Члан 222. Потпуна накнада
- Члан 223. Снижење накнаде
- Члан 224. Подијељена одговорност
- Члан 225. Уступање захтјева на накнаду штете
- Члан 226. Пребијање користи са штетом

III. Посебно о накнади материјалне штете у случају смрти, тјелесне повреде или нарушавања здравља

- Члан 227. Изгубљена зарада и трошкови лијечења и сахране
- Члан 228. Право лица које је погинули издржавао
- Члан 229. Накнада штете у случају тјелесне повреде или нарушавања здравља
- Члан 230. Измјена досуђене накнаде
- Члан 231. Непреносивост права

IV. Посебно о накнади материјалне штете у случају повреде части и ширења неистинитих навода

- Члан 232. Општа одредба

V. Накнада нематеријалне штете

- Члан 233. Објављивање пресуде или исправке
- Члан 234. Правична новчана накнада
- Члан 235. Лица која имају право на новчану накнаду у случају смрти или тешког инвалидитета
- Члан 236. Сатисфакција у посебним случајевима
- Члан 237. Накнада будуће штете
- Члан 238. Насљеђивање и уступање потраживања накнаде нематеријалне штете
- Члан 239. Подијељена одговорност и снижење накнаде

Одсјек 8. Одговорност више лица за исту штету

- Члан 240. Солидарна одговорност
- Члан 241. Солидарна одговорност наручиоца и извођача радова
- Члан 242. Регрес исплатиоца

Одсјек 9. Право оштећеника након застарјелости права да захтјева накнаду

- Члан 243. Право оштећеника након застарјелости права да захтијева накнаду

ОДЈЕЉАК Ц. Стицање без основа

Одсјек 1. Општа правила

- Члан 244. Појам
- Члан 245. Стицање без основа из необавезне чинидбе
- Члан 246. Двострука исплата дуга
- Члан 247. Извршење неке природне обавезе или неке моралне или друштвене дужности

- Члан 248. Обим враћања
- Члан 249. Накнада трошкова
- Члан 250. Задржавање примљеног
- Члан 251. Употреба ствари у туђу корист
- Члан 252. Издатак за другог
- Члан 253. Употребљавање туђе ствари у своју корист

ОДЈЕЉАК Д. Пословодство без налога

Одсјек 1. Општа правила

- Члан 254. Појам и претпоставке

Одсјек 2. Обавезе и права пословође без налога

- Члан 255. Обавезе пословође без налога
- Члан 256. Дужна пажња и одговорност
- Члан 257. Права пословође без налога
- Члан 258. Обављање туђих послова у намјери да се другом помогне
- Члан 259. Одношење додатака

Одсјек 3. Обављање туђих послова против забране

- Члан 260. Одговорност пословође

Одсјек 4. Неправо пословодство

- Члан 261. Обављање туђег посла за сопствени рачун

Одсјек 5. Одобрење

- Члан 262. Одобрење сопственика посла

ОДЈЕЉАК Е. Једнострана изјава воље

Одсјек 1. Јавно обећење награде

- Члан 263. Обавезност јавног обећања награде
- Члан 264. Оpozив обећања
- Члан 265. Право на награду
- Члан 266. Случај надметања

- Члан 267. Престанак обавезе

Одсјек 2. Хартије од вриједности

I. Опште одредбе

- Члан 268. Појам
- Члан 269. Битни елементи
- Члан 270. На кога хартија од вриједности може гласити
- Члан 271. Настанак обавезе
- Члан 272. Посебни услови за издавање хартије од вриједности у серији

II. Остваривање права

- Члан 273. Права из хартије од вриједности
- Члан 274. Испуњење права из хартије од вриједности

III. Пренос хартије од вриједности

- Члан 275. Пренос права из хартије од вриједности на доносиоца
- Члан 276. Пренос права из хартије од вриједности на име
- Члан 277. Пренос права из хартије од вриједности по наредби
- Члан 278. Врсте индосамента
- Члан 279. Пренос пуномоћи и пренос за залог
- Члан 280. Дејство преноса права
- Члан 281. Дејство преноса пуномоћи и преноса за залог
- Члан 282. Доказивање законитости преноса
- Члан 283. Забрана преноса

IV. Промјене код хартија од вриједности

- Члан 284. Промјене које врши издавалац
- Члан 285. Промјене које врши ималац при преносу
- Члан 286. Сједињавање и дијељење хартија од вриједности

V. Испуњење обавезе из хартије од вриједности

- Члан 287. Престанак обавезе

- Члан 288. Забрана испуњења
- Члан 289. Исплата камате и других приноса након исплате главнице
- Члан 290. Приговори на захтјев за испуњење обавезе

VI. Легитимациони папири и знаци

- Члан 291. Легитимациони папири
- Члан 292. Легитимациони знаци

VII. Остале одредбе

- Члан 293. Замјена оштећене хартије од вриједности
- Члан 294. Амортизација хартије од вриједности
- Члан 295. Застарјелост потраживања из хартије од вриједности

ГЛАВА III ДЕЈСТВА ОБАВЕЗА

ОДЈЕЉАК А. Повјериочева права и дужникове обавезе

Одсјек 1. Право на накнаду штете

I. Општа правила

- Члан 296. Испуњење обавезе и посљедице неиспуњења
- Члан 297. Ослобађање дужника од одговорности
- Члан 298. Одговорност за законског заступника и помоћника
- Члан 299. Урачунавање накнаде
- Члан 300. Уговорно проширење одговорности
- Члан 301. Ограничење и искључење одговорности
- Члан 302. Обим накнаде
- Члан 303. Кривица повјериоца
- Члан 304. Одговорност због пропуштања обавјештења
- Члан 305. Примјена одредаба о проузроковању штете

II. Уговорна казна

- Члан 306. Општа правила
- Члан 307. Начин одређивања
- Члан 308. Акцесорност

- Члан 309. Повјериочева права
Члан 310. Смањење износа уговорне казне
- Члан 311. Уговорна казна и накнада штете
- Члан 312. Законом одређене накнада и уговорна казна

III. Затезна камата

- Члан 313. Дуговање затезне камате
- Члан 314. Право на потпуну накнаду
- Члан 315. Камата на камату

Одсјек 2. Побијање дужникових правних радњи

- Члан 316. Опште правило
- Члан 317. Услови побијања
- Члан 318. Искључење побијања
- Члан 319. Начин побијања
- Члан 320. Дејство побијања
- Члан 321. Рок за подношење тужбе

Одсјек 3. Право задржавања

- Члан 322. Вршење права задржавања
- Члан 323. Изузеци
- Члан 324. Обавезе враћања ствари прије испуњења обавезе
- Члан 325. Дејство права задржавања

ОДЈЕЉАК Б. Повјериочева права у неким посебним случајевима

- Члан 326. Обавеза која се састоји у давању ствари одређених по роду
- Члан 327. Обавезе која се састоји у чињењу
- Члан 328. Обавезе која се састоји у нечињењу
- Члан 329. Право захтијевати накнаду умјесто досуђеног
- Члан 330. Судски пенали

ГЛАВА IV

ПРЕСТАНАК ОБАВЕЗА

ОДЈЕЉАК А. Опште правило

- Члан 331. Опште правило

ОДЕЉАК Б. Испуњење

Одсјек 1. Општа правила о испуњењу

I. Испуњење од стране дужника или трећег лица и трошкови испуњења

- Члан 332. Испуњење од стране дужника или трећег лица
- Члан 333. Испуњење пословно неспособног
- Члан 334. Трошкови испуњења

II. Испуњење са суброгацијом

- Члан 335. Испуњење са преласком права на испуниоца (суброгација)
- Члан 336. Законсак суброгација
- Члан 337. Суброгација у случају дјелимичног испуњења
- Члан 338. Докази и средства обезбјеђења
- Члан 339. Колико се може захтијевати од дужника
- Члан 340. Искључење одговорности повјериоца за постојање и наплативост потраживања

III. Овлашћено лице

- Члан 341. Овлашћено лице
- Члан 342. Испуњење пословно неспособном повјериоцу

IV. Предмет испуњења

- Члан 343. Садржај обавезе
- Члан 344. Замјена испуњења
- Члан 345. Преузимање нове обавезе
- Члан 346. Предаја ради продаје
- Члан 347. Терет доказивања код замјене испуњења
- Члан 348. Дјелимично испуњење
- Члан 349. Обавеза давања ствари одређених по роду

V. Урачунавање испуњења

- Члан 350. Ред урачунавања
- Члан 351. Урачунавање камата и трошкова

VI. Вријеме испуњења

- Члан 352. Случај када рок није одређен
- Члан 353. Испуњење прије рока
- Члан 354. Право повјериоца да захтијева испуњење прије рока
- Члан 355. Случај када је одређивање рока остављено једној страни
- Члан 356. Новчана обавеза

VII. Мјесто испуњења

- Члан 357. Општа правила
- Члан 358. Мјесто испуњења новчаних обавеза

VIII. Признаница

- Члан 359. Претпоставке у вези с признаницом
- Члан 360. Признаница код потраживања из хартија од вриједности на доносиоца и по наредби
- Члан 361. Одбијање издавања признанице

IX. Враћање обвезнице

- Члан 362. Враћање обвезнице

Одсјек 2. Доцња

I. Доцња дужника

- Члан 363. Када дужник долази у доцњу
- Члан 364. Искључење доцње
- Члан 365. Камата на накнаду вриједности

II. Доцња повјериоца

- Члан 366. Када повјерилац долази у доцњу
- Члан 367. Понуда испуњења
- Члан 368. Непотребност понуде
- Члан 369. Недостатак испуњења на страни повјериоца
- Члан 370. Недостатак испуњења на страни дужника
- Члан 371. Ослобођење дужника од обавезе

- Члан 372. Доцња повјериоца и дужника
- Члан 373. Накнада трошкова и штете
- Члан 374. Одговорност за вријеме доцње повјериоца
- Члан 375. Доцња повјериоца код понуде испуњења трећег

Одсјек 3. Полагање и продаја дуговане ствари

- Члан 376. Полагање код суда
- Члан 377. Суд код којег се врши полагање
- Члан 378. Предаја на чување другом лицу
- Члан 379. Узимање положене ствари
- Члан 380. Дејство полагања
- Члан 381. Трошкови полагања
- Члан 382. Продаја умјесто полагања ствари
- Члан 383. Предаја ствари повјериоцу
- Члан 384. Продаја ради покрића трошкова чувања

ОДЈЕЉАК Ц. Остали начини престанка обавеза

Одсјек 1. Компензација

- Члан 385. Опћи услови
- Члан 386. Компензација изјава
- Члан 387. Одсуство узајамности
- Члан 388. Застарјело потраживање
- Члан 389. Компензација са уступљеним потраживањем
- Члан 390. Случајеви када је компензација искључена
- Члан 391. Забрана на потраживању друге стране
- Члан 392. Урачунавање компензирањем

Одсјек 2. Отпуштање дуга

- Члан 393. Споразум
- Члан 394. Одрицање од средстава обезбјеђења
- Члан 395. Отпуштање дуга јемства
- Члан 396. Опште отпуштање дугова

Одсјек 3. Пренов (Новација)

- Члан 397. Услови
- Члан 398. Воља да се изврши пренов
- Члан 399. Дејство пренова

- Члан 400. Недостатак раније обавезе
- Члан 401. Дејство поништења

Одсјек 4. Сједињење (Конфузија)

- Члан 402. Сједињење

Одсјек 5. Немогућност испуњења

- Члан 403. Престанак обавезе због немогућности испуњења
- Члан 404. Ствари одређене по роду као предмет обавезе
- Члан 405. Захтјев на уступање права према трећем

Одсјек 6. Протек времена и отказ

- Члан 406. Рок у трајном уговинском односу
- Члан 407. Отказ трајног дуговинског односа

Одсјек 7. Смрт дужника или повјериоца

- Члан 408. Смрт дужника или повјериоца

ОДЈЕЉАК Д. Застарјелост

Одсјек 1. Опште одредбе

- Члан 409. Опште правило
- Члан 410. Почетак тока застаријевања
- Члан 411. Наступање застарјелости
- Члан 412. Урачунавање времена претходника
- Члан 413. Забрана промјене рока застарјелости
- Члан 414. Одрицање од застарјелости
- Члан 415. Писмено признавање и обезбјеђење застарјеле обавезе
- Члан 416. Дејство испуњења застарјеле обавезе
- Члан 417. Повјерилац чије је потраживање обезбијеђено
- Члан 418. Споредна потраживања
- Члан 419. Случајеви када се не примјењују правила о застарјелости

Одсјек 2. Вријеме потребно за застарјелост

- Члан 420. Општи рок застарјелости
- Члан 421. Повремена потраживања
- Члан 422. Зстарјелост самог права
- Члан 423. Међусобна потраживања из уговора о промету роба и услуга
- Члан 424. Потраживања закупнине и најамнине
- Члан 425. Потраживања накнаде штете
- Члан 426. Потраживања накнаде штете проузроковане кривичним дјелом
- Члан 427. Потраживање накнаде штете проузроковане неисправним приизводом
- Члан 428. Једногодишњи рок застарјелости
- Члан 429. Потраживања утврђена пред судом или другим надлежним органом
- Члан 430. Рокови застарјелости код уговора о осигурању

Одсјек 3. Застој застаријевања

- Члан 431. Потраживања између одређених лица
- Члан 432. Потраживања одређених лица
- Члан 433. Несавладиве препреке
- Члан 434. Утицај узрока застоја застаријевања
- Члан 435. Потраживања према пословно неспособним лицима и њихова потраживања
- Члан 436. Потраживање професионалног војног лица и припадника резервног војног састава

Одсјек 4. Прекид застаријевања

- Члан 437. Признање дуга
- Члан 438. Подношење тужбе
- Члан 439. Одустанак, одбацивање или одбијање туже
- Члан 440. Одбацивање тужбе због ненадлежности
- Члан 441. Позивање дужника
- Члан 442. Рок застарјелости у случају прекида
- Члан 443. Застарјелост у случају пренова

ГЛАВА V

РАЗНЕ ВРСТЕ ОБАВЕЗА

ОДЈЕЉАК А. Новчане обавезе

Одсјек 1. Опште одредбе

- Члан 444. Начело монетарног номинализма
- Члан 445. Валута обавезе
- Члан 446. Плаћање прије рока

Одсјек 2. Уговорна камата

- Члан 447. Стопа уговорне камате
- Члан 448. Камата на камату
- Члан 449. Камата у неновчаним обавезама

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе са више предмета

Одсјек 1. Алтернативне обавезе

- Члан 450. Право избора
- Члан 451. Неопозивост и дејство извршног избора
- Члан 452. Трајање права избора
- Члан 453. Избор повјерен трећем лицу
- Члан 454. Ограничење на преостали предмет
- Члан 455. Ограничење у случају одговорности једне стране

Одсјек 2. Факултативне обавезе и факултативна потраживања

I. Факултативне обавезе

- Члан 456. Овлашћења дужника у факултативној обавези
- Члан 457. Овлашћења повјериоца у факултативној обавези

II. Факултативна потраживања

- Члан 458. Правила

ОДЈЕЉАК Ц. Обавеза са више дужника или повјерилаца

Одсјек 1. Дјељиве обавезе

- Члан 459. Дјељивост обавезе
- Члан 460. Дјелимични дужник
- Члан 461. Дјелимични повјерилац

Одсјек 2. Солидарне обавезе

I. Солидарност дужника

- Члан 462. Претпоставка солидарности
- Члан 463. Садржај солидарности дужника
- Члан 464. Замјена испуњења солидарне обавезе
- Члан 465. Отпуштање дуга
- Члан 466. Пренов
- Члан 467. Поравнање
- Члан 468. Сједињење
- Члан 469. Доцња повјериоца
- Члан 470. Доцња једног дужника и признање дуга
- Члан 471. Застој и прекид застаријевања и одрицање од застарјелости
- Члан 472. Дејствоо чињеница везаних за једног солидарног дужника
- Члан 473. Право испуниоца на накнаду-регрес
- Члан 474. Подјела на једнаке дијелове и изузетак
- Члан 475. Остале обавезе у односу солидарних дужника
- Члан 476. Смањење обавезе солидарних дужника код накнаде штете

II. Солидарност повјерилаца

- Члан 477. Солидарност се не претпоставља
- Члан 478. Садржај солидарности
- Члан 479. Замјена испуњења код солидарних повјерилаца
- Члан 480. Пребијање
- Члан 481. Отпуштање дуга и пренов
- Члан 482. Поравнање
- Члан 483. Сједињење
- Члан 484. Доцња
- Члан 485. Признање дуга
- Члан 486. Застарјелост
- Члан 487. Дејство чињеница везаних за једног солидарног повјериоца
- Члан 488. Односи између повјерилаца након испуњења

Одсјек 3. Недјељиве обавезе

- Члан 489. Недјељиве обавезе
- Члан 490. Заједнички дужници
- Члан 491. Заједнички повјериоци

ГЛАВА VI

ПРОМЈЕНА ПОВЈЕРИОЦА ИЛИ ДУЖНИКА

ОДЈЕЉАК А. Уступање потраживања уговором (цесија)

Одсјек 1. Опште одредбе

- Члан 492. Потраживања која се могу пренијети уговором
- Члан 493. Обавјештавање дужника
- Члан 494. Вишеструко уступање
- Члан 495. Одговорност за постојање потраживења
- Члан 496. Одговорност за наплативост

Одсјек 2. Правне посљедице промјене повјериоца усљед уступање

- Члан 497. Споредне права
- Члан 498. Предаја исправе о потраживању и давање обавјештења
- Члан 499. Однос повјериоца и дужника

Одсјек 3. Посебни случајеви уступања потраживања

- Члан 500. Уступање умјесто испуњења или ради наплете
- Члан 501. Уступање ради обезбјеђења

Одсјек 4. Сходна примјена прописа

- Члан 502. Пренос других права

ОДЈЕЉАК Б. Промјена дужника

Одсјек 1. Преузимање дуга

I. Опште одредбе

- Члан 503. Уговор о преузимању дуга
- Члан 504. Случај када је дуг обезбијеђен хипотеком

II. Дејство уговора о преузимању дуга

- Члан 505. Промјена дужника
- Члан 506. Споредна права
- Члан 507. Приговори

Одсјек 2. Приступање дугу

- Члан 508. Уговор о приступању дугу
- Члан 509. Приступање дугу у случају примања неке имовинске цјелине

Одсјек 3. Преузимање испуњења

- Члан 510. Преузимање испуњења

ДИО ДРУГИ – ПОЈЕДИНИ УГОВОРНИ ОБЛИГАЦИОНИ ОДНОСИ

ГЛАВА I УГОВОР О ПРОДАЈИ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 511. Појам
- Члан 512. Форма продаје непокретности
- Члан 513. Ризик
- Члан 514. Прелаз ризика у случају купчеве доцње

ОДЈЕЉАК Б. Елементи уговора о продаји

Одсјек 1. Ствар

- Члан 515. Опште правило
- Члан 516. Пропаст ствари прије закључења уговора
- Члан 517. Продаја туђе ствари
- Члан 518. Продаја спорног права

Одсјек 2. Цијена

- Члан 519. Случај када цијена није одређена
- Члан 520. Прописана цијена
- Члан 521. Уговорена текућа цијена
- Члан 522. Одређивање цијене повјерено трећем
- Члан 523. Одређивање цијене остављено једном уговарачу

ОДЈЕЉАК Ц. Обавезе продавца

Одсјек 1. Предаја ствари

I. О предаји уопште

- Члан 524. Вријеме и мјесто предаје
- Члан 525. Предмет предаје
- Члан 526. Уговорна предаја у току извјесног временског периода
- Члан 527. Датум предаје није уговором одређен
- Члан 528. Мјесто предаје није уговором одређено
- Члан 529. Предаја превознику
- Члан 530. Организовање превоза
- Члан 531. Трошкови

II. Истовремена предаја ствари и исплата цијене

- Члан 532. Одлагање предаје до исплате цијене
- Члан 533. Одлагање предаје у случају превоза ствари
- Члан 534. Спречавање изручења отпослане ствари

Одсјек 2. Одговорност за материјалне недостатке

I. О материјалним недостацима уопште

- Члан 535. Материјални недостаци за које продавац одговара
- Члан 536. Постојање материјалних недостатака
- Члан 537. Претпоставка постојања недостатака
- Члан 538. Недостаци за које продавац не одговара
- Члан 539. Преглед ствари и видљиви недостаци
- Члан 540. Скривени недостаци
- Члан 541. Рокови у случају оправке, замјене и сл.
- Члан 542. Обавјештење о недостатку
- Члан 543. Значај чињенице да је продавац знао за недостатак
- Члан 544. Уговорно ограничење или искључење продавчеве одговорности за материјалне недостатке
- Члан 545. Принудна јавна продаја

II. Права купца

- Члан 546. Испуњење, снижење цијене, раскид уговора, накнада штете
- Члан 547. Неиспуњење уговора у разумном року
- Члан 548. Право на раскид уговора
- Члан 549. Неиспуњење уговора у накнадном року
- Члан 550. Дјелимични недостаци
- Члан 551. Давање количине веће од уговорене

- Члан 552. Уговарање једне цијене за више ствари
- Члан 553. Губитак права раскида уговора због недостатака
- Члан 554. Очување осталих права
- Члан 555. Дејства раскида због недостатка
- Члан 556. Снижење цијене
- Члан 557. Поступно откривање недостатка
- Члан 558. Губитак права

III. Гаранција за исправно функционисање продате ствари

- Члан 559. Одговорност продавца и произвођача
- Члан 560. Тражење оправке или замјене
- Члан 561. Продужење гарантног рока
- Члан 562. Раскид уговора и снижење цијене
- Члан 563. Трошкови и ризик
- Члан 564. Одговорност коопераната
- Члан 565. Губитак права
- Члан 566. Посебне одредбе за гаранције

Одсјек 3. Одговорност за правне недостатке (Заштита од евикције)

- Члан 567. Правни недостаци
- Члан 568. Обавјештавање продавца
- Члан 569. Санкције правних недостатака
- Члан 570. Одсуство обавјештења
- Члан 571. Очигледно основано право трећег
- Члан 572. Уговорно ограничење или искључење продавчеве одговорности
- Члан 573. Ограничење јавноправне природе
- Члан 574. Губитак права

ОДЈЕЉАК Д. Обавезе купца

Одсјек 1. Исплата цијене

- Члан 575. Вријеме и мјесто исплате
- Члан 576. Камата у случају продаје на кредит
- Члан 577. Исплата цијене у случају узастопних испорука

Одсјек 2. Преузимање ствари

- Члан 578. Преузимање ствари
- Члан 579. Случајеви обавезе чувања

- Члан 580. Одбијање пријема ствари од стране купца
- Члан 581. Права стране дужне да чува ствар

ОДЈЕЉАК Ф. Накнада штете у случају раскида продаје

- Члан 582. Опште правило
- Члан 583. Ствар која има текућу цијену
- Члан 584. Продаја или куповина ради покрића
- Члан 585. Накнада остале штете

ОДЈЕЉАК Г. Случајеви продаје са нарочитим погодбама

Одсјек 1. Продаја са правом прече куповине

- Члан 586. Појам
- Члан 587. Рокови за вршење права и за исплату цијене
- Члан 588. Могућност наслеђивања и отуђења
- Члан 589. У случају принудне јавне продаје
- Члан 590. Трајање права прече куповине
- Члан 591. Када је извршен пренос својине без обавјештења продаваоца
- Члан 592. Законско право прече куповине

Одсјек 2. Куповина на пробу

- Члан 593. Појам
- Члан 594. Објективна проба
- Члан 595. Ризик
- Члан 596. Куповина по прегледу, односно с резервом пробања

Одсјек 3. Продаја по узорку или моделу

- Члан 597. Продаја по узорку или моделу

Одсјек 4. Продаја са спецификацијом

- Члан 598. Продаја са спецификацијом

Одсјек 5. Продаја са задржавањем права својине

- Члан 599. Услови
- Члан 600. Ризик

Одсјек 6. Продаја са оброчним отплатама цијене

- Члан 601. Појам
- Члан 602. Форма уговора
- Члан 603. Битни састојци уговора
- Члан 604. Право купца да исплати цијену одједном
- Члан 605. Раскид уговора и захтјев потпуне исплате цијене
- Члан 606. Судско продужење рокова отплате
- Члан 607. Ништавност уговорене казне
- Члан 608. Раскид уговора
- Члан 609. Примјена правила о продаји с оброчним отплатама цијене
- Члан 610. Ништавност одредби неповољних за купце

Одсјек 7. Продајни налог

- Члан 611. Појам
- Члан 612. Ризик за пропаст и оштећење ствари
- Члан 613. Куповина ствари од стране налогопримца

ГЛАВА II УГОВОР О РАЗМЈЕНИ

- Члан 614. Појам
- Члан 615. Дејства уговора о размјени

ГЛАВА III УГОВОР О ЗАЈМУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 616. Појам
- Члан 617. Камате

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе и права зајмодавца

- Члан 618. Предаја ствари
- Члан 619. Лоше материјалне прилике зајмопримца
- Члан 620. Штете због недостатка позајмљених ствари

ОДЈЕЉАК Ц. Обавезе и права зајмопримца

- Члан 621. Рок враћања зајма
- Члан 622. Избор приликом враћања зајма
- Члан 623. Одустајање од уговора
- Члан 624. Враћање зајма прије рока

ОДЈЕЉАК Д. Намјенски зајам

- Члан 625. Намјенски зајам

ГЛАВА IV УГОВОР О ПОКЛОНУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 626. Појам
- Члан 627. Предмет уговора о поклону
- Члан 628. Предаја поклона прије прихватања
- Члан 629. Форма уговора о поклону
- Члан 630. Опозив прије испуњења
- Члан 631. Одговорност за неиспуњење или доцњу
- Члан 632. Одговорност даваоца поклона за материјалне и правне недостатке

ОДЈЕЉАК Б. Поклон с налогом

- Члан 633. Поклон с налогом
- Члан 634. Испуњење налога
- Члан 635. Право одбити испуњење налога
- Члан 636. Ослобођење од обавезе испуњења налога

ОДЈЕЉАК Ц. Наградни, узајамни и мјешовити поклон

- Члан 637. Наградни поклон
- Члан 638. Узајамни поклон
- Члан 639. Мјешовити поклон

ОДЈЕЉАК Д. Поклон за случај смрти

- Члан 640. Поклон за случај смрти
- Члан 641. Одустајање од поклона

- Члан 642. Оpozив поклона због осиромашења
- Члан 643. Оpozив поклона због незахвалности
- Члан 644. Допуна због повреде дужног издржавања
- Члан 645. Форма опозива
- Члан 646. Престанак права на опозив поклона
- Члан 647. Дејство опозива

ГЛАВА V УГОВОР О ЗАКУПУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 648. Појам
- Члан 649. Примјена посебних прописа

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе закуподавца

- Члан 650. Предаја ствари
- Члан 651. Одржавање ствари
- Члан 652. Раскид уговора и снижење закупнине због оправки
- Члан 653. Измјена на закупљеној ствари
- Члан 654. Одговорност за материјалне недостатке
- Члан 655. Недостаци за које закупдавац не одговара
- Члан 656. Проширење одговорности за материјалне недостатке
- Члан 657. Уговорно искључење или ограничење одговорности
- Члан 658. Обавјештење закуподавца о недостацима и опасностима
- Члан 659. Права закупца кад ствар има неки недостатак
- Члан 660. Кад недостатак настане у току закупа и кад ствар нема уговорено или уобичајено својство
- Члан 661. Оговорност закуподавца за правне недостатке

ОДЈЕЉАК Ц. Обавезе закупца

- Члан 662. Употреба ствари према уговору
- Члан 663. Отказ уговора о закупу због употребе противно уговору
- Члан 664. Плаћање закупнине
- Члан 665. Отказ због неплаћања закупнине
- Члан 666. Враћање закупљене ствари

ОДЈЕЉАК Д. Подзакуп

- Члан 667. Кад се ствари могу дати у подзакуп
- Члан 668. Кад закуподавац може одбити допуштање
- Члан 669. Отказ због недопуштеног подзакупа
- Члан 670. Непосредни захтјев закуподавца
- Члан 671. Престанак подзакупа по закону

ОДЈЕЉАК Е. Отуђење закупљене ствари

- Члан 672. Отуђење након предаје у закуп
- Члан 673. Право на закупнину
- Члан 674. Отуђење закупљене ствари прије предаје закупцу
- Члан 675. Отказ уговора због отуђења ствари

ОДЈЕЉАК Ф. Престанак закупа

- Члан 676. Протек одређеног времена
- Члан 677. Прећутно обнављање закупа
- Члан 678. Отказ
- Члан 679. Пропаст ствари усљед више силе
- Члан 680. Смрт

ОДЈЕЉАК Г. Посебне одредбе за закуп непокретности

- Члан 681. Форма уговора о закупу непокретности
- Члан 682. Мјере одржавања закупљене непокретности
- Члан 683. Закуп непокретности с инвентаром
- Члан 684. Преузимање инвентара по процијењеној вриједности
- Члан 685. Пријевремено враћање закупљене непокретности
- Члан 686. Смрт закупца
- Члан 687. Заложно право на стварима закупца

ОДЈЕЉАК Х. Посебне одредбе за закуп станбених просторија

- Члан 688. Принудност прописа
- Члан 689. Обезбјеђење
- Члан 690. Подзакуп
- Члан 691. Продужење уговора о закупу станбених просторија
- Члан 692. Отказ уговора
- Члан 693. Пријевремени отказ закупца

- Члан 694. Ванредни отказ закупца
- Члан 695. Ванредни отказ закуподавца
- Члан 696. Смрт закупца
- Члан 697. Закупни однос разведених брачних другова

ГЛАВА VI УГОВОР О ПОСЛУЗИ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 698. Појам

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе послугопримца

- Члан 699. Обим права употребе послугопримца
- Члан 700. Одговорност за умањење вриједности посуђене ствари
- Члан 701. Трошкови одржавања
- Члан 702. Одговорност послугопримца
- Члан 703. Обавеза враћања

ОДЈЕЉАК Ц. Обавезе послугодавца

- Члан 704. Одговорност послугодавца за неиспуњење или доцњу
- Члан 705. Одговорност послугодавца за материјалне и правне недостатке
- Члан 706. Одговорност послугодавца због пропуштања упозорења

ОДЈЕЉАК Д. Престанак послуге и застарјелост

- Члан 707. Престанак послуге
- Члан 708. Застарјелост

ГЛАВА VII УГОВОР О ДЈЕЛУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 709. Појам
- Члан 710. Однос с уговором о продаји
- Члан 711. Квалитет извођачевог материјала

ОДЈЕЉАК Б. Надзор над обављањем посла

- Члан 712. Надзор над обављањем посла

ОДЈЕЉАК Ц. Закључивање уговора надметања

- Члан 713. Позив на надметање о цијени радова
- Члан 714. Позив на надметање за умјетничко или техничко рјешење намјераних радова

ОДЈЕЉАК Д. Обавезе извођача

- Члан 715. Обавезе извођача
- Члан 716. Обавеза извршења радова
- Члан 717. Раскид уговора због одступања од уговорних услова
- Члан 718. Раскид уговора прије рока
- Члан 719. Повјеравање извршења посла трећем
- Члан 720. Непосредан захтјев сарадника извођача према наручиоцу
- Члан 721. Предаја израђене ствари наручиоцу

ОДЈЕЉАК Е. Одговорност за недостатке

- Члан 722. Преглед извршеног дјела и обавјештавање извођача
- Члан 723. Скривени недостаци
- Члан 724. Престанак права
- Члан 725. Губитак права од стране извођача
- Члан 726. Право захтијевати уклањање недостатка
- Члан 727. Раскид уговора у посебном случају
- Члан 728. Право наручиоца у случају других недостатака извршеног посла
- Члан 729. Снижење накнаде

ОДЈЕЉАК Ф. Обавезе наручиоца

- Члан 730. Обавеза наручиоца да прими рад
- Члан 731. Одређивање и исплата накнаде
- Члан 732. Прорачун са изричитим јемством

ОДЈЕЉАК Г. Ризик

- Члан 733. Давање материјала од стране извођача

- Члан 734. Давање материјала од стране наручиоца
- Члан 735. Ризик у случају предаје по дијеловима

ОДЈЕЉАК Х. Право залога

- Члан 736. Право залога

ОДЈЕЉАК И. Престанак уговора

- Члан 737. Раскид уговора вољом наручиоца

ГЛАВА VIII

УГОВОР О ГРАЂЕЊУ

ОДЈЕЉАК А. Опће одредбе

- Члан 738. Појам
- Члан 739. Грађевина
- Члан 740. Надзор над радовима и контрола квалитета материјала
- Члан 741. Одступање од пројекта
- Члан 742. Хитни непредвиђени радови
- Члан 743. Цијена радова
- Члан 744. Измјена цијене
- Члан 745. Одредба о непромјењивости цијене
- Члан 746. Раскид уговора због повећане цијене
- Члан 747. Право наручиоца да тражи снижење уговорене цијене

ОДЈЕЉАК Б. Уговор о грађењу са посебном одредбом

- Члан 748. Уговор о грађењу са посебном одредбом

ОДЈЕЉАК Ц. Одговорност за недостатке

- Члан 749. Примјена правила уговора о дјелу
- Члан 750. Прелазак права из одговорности за недостатке

ОДЈЕЉАК Д. Одговорност извођача и пројектанта за солидност грађевине

- Члан 751. Садржај одговорности
- Члан 752. Дужност обавјештавања и губитак права

- Члан 753. Смањење и искључење одговорности
- Члан 754. Регрес

ГЛАВА IX

УГОВОР О ОРТАКЛУКУ/ПАРТНЕРСТВУ

ОДЈЕЉАК А. Појам ортаклука

- Члан 755. Појам ортаклука
- Члан 756. Значај сагласности воља

ОДЈЕЉАК Б. Имовина ортаклука

- Члан 757. Садржај имовине ортаклука
- Члан 758. Улог
- Члан 759. Величина улога
- Члан 760. Уношење улога у имовину ортаклука

ОДЈЕЉАК Ц. Пословодство и заступање

- Члан 761. Заједничко пословодство
- Члан 762. Пренос пословодства, заступање, забрана конкуренције
- Члан 763. Полагање рачуна
- Члан 764. Право надзора
- Члан 765. Одузимање овлашћења и отказ пословодства

ОДЈЕЉАК Д. Однос према трећем

- Члан 766. Закључење правних прописа
- Члан 767. Потраживање и дуговање ортаклука

ОДЈЕЉАК Е. Одговорност за штету

- Члан 768. Одговорност за штету и недопуштеност пребијања

ОДЈЕЉАК Ф. Добит и губитак

- Члан 769. Појам
- Члан 770. Удјели у добити и губитку

ОДЈЕЉАК Г. Иступање и искључење ортака

- Члан 771. Иступање из ортаклука
- Члан 772. Искључење ортаклука
- Члан 773. Дејство иступања и искључења

ОДЈЕЉАК Х. Престанак ортаклука

- Члан 774. Разлози прастанка
- Члан 775. Насљеђивање права и обавезе ортака

ОДЈЕЉАК И. Диоба заједничке имовине

- Члан 776. Враћанеј ствари
- Члан 777. Редосљед у диоби заједничке имовине
- Члан 778. Недостатак средстава за измирење заједничких дугова

ГЛАВА Х

УГОВОР О ПРЕВОЗУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 779. Појам
- Члан 780. Обавезе превозника у линијском превозу
- Члан 781. Одустанак од уговора
- Члан 782. Висина накнаде за превоз
- Члан 783. Ограничење примјене одредаба ове главе

ОДЈЕЉАК Б. Уговор о превозу ствари

Одсјек 1. Опће одредбе

- Члан 784. Предаја ствари
- Члан 785. Обавеза пошиљаоца да обавијести превозника о ствари
- Члан 786. Товарни лист
- Члан 787. Уговор о превозу и товарни лист
- Члан 788. Потврда о пријему за превоз

Одсјек 2. Однос пошиљаоца и превозника

- Члан 789. Паковање
- Члан 790. Исправе које прате пошиљку
- Члан 791. Накнада за превоз и трошкови у вези с превозом
- Члан 792. Располагање пошиљком
- Члан 793. Правац превоза
- Члан 794. Сметње пи извршењу правоза
- Члан 795. Накнада у случају прекида превоза
- Члан 796. Немогућност предаје пошиљке
- Члан 797. Одговорност превозника према пошиљаоцу

Одсјек 3. Однос превозника и примаоца

- Члан 798. Обавјештавање примаоца о приспијећу пошиљке
- Члан 799. Предаје пошиљке када је издат дупликат товарног листа
- Члан 800. Право примаоца да захтијева предају пошиљке
- Члан 801. Утврђивање истовијетности и стања пошиљке
- Члан 802. Обавеза примаоца да исплати накнаду за превоз

Одсјек 4. Одговорност правозника за губитак. Оштећење и закашњење пошиљке

- Члан 803. Губитак или оштећење пошиљке
- Члан 804. Губитак или оштећење пошиљке скупоцјених ствари
- Члан 805. Враћање плаћене накнаде за превоз
- Члан 806. Преузимање пошиљке од стране примаоца без приговора
- Члан 807. Одговорност превозника за закашњење
- Члан 808. Одговорност за помоћнике
- Члан 809. Рачунање застарјелости

Одсјек 5. Учествовање више превозника у превозу пошиљке

- Члан 810. Солидарна одговорност
- Члан 811. Подијељена одговорност превозника

Одсјек 6. Право залога

- Члан 812. Право залога
- Члан 813. Сукоб заложних права

ОДЈЕЉАК Ц. Уговор о превозу лица

- Члан 814. Општа одредба
- Члан 815. Право путника на одређено мјесто у превозном средству
- Члан 816. Одговорност превозника за закашњење
- Члан 817. Одговорност превозника за безбједност путника
- Члан 818. Одговорност за пртљаг предат на превоз

ГЛАВА XI УГОВОР О ЛИЦЕНЦИ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 819. Појам
- Члан 820. Форма
- Члан 821. Трајање лиценце
- Члан 822. Искључива лиценца
- Члан 823. Просторно ограничење права искоришћавања

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе даваоца лиценце

- Члан 824. Предаја предмета лиценце
- Члан 825. Давање упутстава и и обавјштења
- Члан 826. Обавеза гарантовања
- Члан 827. Јемство
- Члан 828. Обавеза даваоца искључиве лиценце

ОДЈЕЉАК Ц. Обавеза стицаоца лиценце

- Члан 829. Искоришћавање предмета лиценце
- Члан 830. Коришћење накнадних усавршавања
- Члан 831. Чување предмета лиценце у тајности
- Члан 832. Квалитет
- Члан 833. Обиљежавање
- Члан 834. Накнада
- Члан 835. Подношење извјештаја
- Члан 836. Измјена уговорене накнаде

ОДЈЕЉАК Д. Подлиценца

- Члан 837. Давање подлиценце
- Члан 838. Одбијање допуштања за давање подлиценце
- Члан 839. Отказ због недопуштене подлиценце
- Члан 840. Непосредан захтјев даваоца лиценце

ОДЈЕЉАК Е. Престанак уговора

- Члан 841. Протек одређеног времена
- Члан 842. Прећутно обнављање лиценце
- Члан 843. Отказ
- Члан 844. Смрт, стечај и ликвидација

ГЛАВА XII УГОВОР О ОСТАВИ

ОДЈЕЉАК А. О остави уопште

Одсјек 1. Опште одредбе

- Члан 845. Појам
- Члан 846. Остава туђе ствари

Одсјек 2. Обавезе оставопримца

- Члан 847. Обавеза чувања и обавјештавања
- Члан 848. Предаја ствари другом на чување
- Члан 849. Вануговорна одговорност оставопримца и трећег лица
- Члан 850. Употребљавање ствари
- Члан 851. Употребљавање ствари и предаја другоме
- Члан 852. Враћање ствари

Одсјек 3. Права оставопримца

- Члан 853. Накнада трошкова и штете
- Члан 854. Накнада за чување
- Члан 855. Доспјелост накнаде
- Члан 856. Враћање ствари у случају бесплатне оставе

Одсјек 4. Посебни случајеви накнаде

- Члан 857. Неправа остава
- Члан 858. Остава у нужди

ОДЈЕЉАК Б. Угоститељска остава

- Члан 859. Угоститељ као оставопримац
- Члан 860. Обавеза угоститеља да прими ствар на чување
- Члан 861. Дужност госта да пријави штету
- Члан 862. Објаве о искључењу одговорности
- Члан 863. Право задржавања
- Члан 864. Проширење примјене одредаба о угоститељској остави

ГЛАВА XIII УГОВОР О УСКЛАДИШТЕЊУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 865. Појам
- Члан 866. Искључење одговорности и неке обавезе складиштара
- Члан 867. Дужност осигурања
- Члан 868. Ограничење накнаде штете
- Члан 869. Мијешање замјенивих ствари
- Члан 870. Прегледање робе и узимање узорака
- Члан 871. Потраживање складиштара и право залога
- Члан 872. Подизање робе и продаја неподигнуте робе
- Члан 873. Недостаци при пријему робе
- Члан 874. Примјена правила о остави

ОДЈЕЉАК Б. Складишница

- Члан 875. Дужност издавање складишнице
- Члан 876. Елементи и садржај складишнице
- Члан 877. Складишница за дијелове робе
- Члан 878. Право имаоца складишнице
- Члан 879. Преношење признанице и зложнице
- Члан 880. Право имаоца признанице
- Члан 881. Право имаоца зложнице
- Члан 882. Протест због неисплате и продаје робе
- Члан 883. Захтјев исплате од преносиоца зложнице

ГЛАВА XIV УГОВОР О НАЛОГУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 884. Појам

- Члан 885. Лица дужна да одговоре на понуду налога

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе налогопримца

- Члан 886. Извршење налога како гласи
- Члан 887. Одступање од налога и упутстава
- Члан 888. Замјена
- Члан 889. Полагање рачуна
- Члан 890. Подношење извјештаја
- Члан 891. Одговорност за употребу налогодавчевог новца
- Члан 892. Солидарна одговорност налогопримца

ОДЈЕЉАК Ц. Обавезе налогодавца

- Члан 893. Предујмљивање новца
- Члан 894. Накнада трошкова и преузимање обавеза
- Члан 895. Накнада штете
- Члан 896. Висина накнаде
- Члан 897. Исплата накнаде
- Члан 898. Право залога
- Члан 899. Солидарна одговорност налогодавца

ОДЈЕЉАК Д. Престанак налога

- Члан 900. Одустанак од уговора
- Члан 901. Отказ уговора
- Члан 902. Смрт, престанак правног лица
- Члан 903. Стечај, лишење пословне способности
- Члан 904. Тренутак престанка налога
- Члан 905. Изузеци

ГЛАВА XV

УГОВОР О КОМИСИОНУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 906. Појам
- Члан 907. Примјена правила о уговору о налогу
- Члан 908. Закључење посла под условима различитим од налога
- Члан 909. Пажња комисионара, продаја робе презадуженом лицу

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе комисионара

- Члан 910. Чување и осигурање
- Члан 911. Обавјештење о стању примљене робе
- Члан 912. Обавјештење о промјенама на роби
- Члан 913. Саопштавање комитенту имена саговорача
- Члан 914. Полагање рачуна
- Члан 915. Јемство за саговорача

ОДЈЕЉАК Ц. Обавезе комитента

- Члан 916. Накнада (Провизија)
- Члан 917. Висина накнаде
- Члан 918. Накнада трошкова
- Члан 919. Предујмљивање новца комисионару

ОДЈЕЉАК Д. Право обезбјеђења

- Члан 920. Право комисионара на обезбјеђење

ОДЈЕЉАК Е. Односи са трећим лицима

- Члан 921. Комитентова права на потраживања из посла са трећим
- Члан 922. Ограничење права комисионарових повјерилаца
- Члан 923. Стечај комисионара

ОДЈЕЉАК Ф. Наступ комисионара за свој рачун

- Члан 924. Властита куповина или продаја
- Члан 925. Посао покрића
- Члан 926. Примјена прописа
- Члан 927. Провизија и трошкови
- Члан 928. Обавјештење о обављеном комисиону

ГЛАВА XVI

УГОВОР О ТРГОВИНСКОМ ЗАСТУПАЊУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 929. Појам

- Члан 930. Форма уговора

ОДЈЕЉАК Б. Права и обавезе трговачког заступника

- Члан 931. Обавезе трговинског заступника
- Члан 932. Посебан случај одговорности, делкредере провизија
- Члан 933. Право на провизију
- Члан 934. Претпоставке права на провизију
- Члан 935. Губитак права на провизију
- Члан 936. Обрачунавање провизије
- Члан 937. Обрачун
- Члан 938. Трошкови

ОДЈЕЉАК Ц. Права и обавезе налогодавца

- Члан 939. Обавезе налогодавца

ОДЈЕЉАК Д. Обезбјеђење

- Члан 940. Заложно право
- Члан 941. Право задржавања

ОДЈЕЉАК Е. Престанак уговора

- Члан 942. Престанак уговора закљученог на одређено вријеме
- Члан 943. Редовни отказ
- Члан 944. Ванредни отказ
- Члан 945. Право на накнаду
- Члан 946. Чување пословне тајне
- Члан 947. Забрана конкуренције

ОДЈЕЉАК Ф. Посебне одредбе

- Члан 948. Посебно овлашћење
- Члан 949. Недостатак овлашћења за заступање
- Члан 950. Заступник осигурања
- Члан 951. Трговинско заступање као допунско занимање

ГЛАВА XVII

УГОВОР О ПОСРЕДОВАЊУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 952. Појам
- Члан 953. Примјена одредаба о уговору о дјелу
- Члан 954. Примања испуњења
- Члан 955. Оpozив налога за посредовање
- Члан 956. Непостојање обавезе налогодавца да закључи уговор

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе посредника

- Члан 957. Обавеза тражити прилику
- Члан 958. Обавеза обавјештавања
- Члан 959. Одговорност посредника
- Члан 960. Посреднички дневник и лист

ОДЈЕЉАК Ц. Обавезе налогодавца

- Члан 961. Накнада
- Члан 962. Стицање права на накнаду
- Члан 963. Накнада трошкова
- Члан 964. Посредовање за обје стране
- Члан 965. Губитак права на накнаду

ГЛАВА XVIII

УГОВОР О ОТПРЕМАЊУ (ШПЕДИЦИЈА)

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 966. Појам
- Члан 967. Одустанак од уговора
- Члан 968. Примјена правила о уговору о комисиону, односно трговинском заступању

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе отпремника

- Члан 969. Упозорење на недостатке налога
- Члан 970. Упозорење на недостатке паковања
- Члан 971. Старање о интересу налогодавца
- Члан 972. Поступање по путама налогодавца

- Члан 973. Одговорност отпремника за друга лица
- Члан 974. Царинске радње и плаћање царине
- Члан 975. Самостално обављање превоза и/или других послова од стране отпремника
- Члан 976. Осигурање пошиљке
- Члан 977. Полагање рачуна

ОДЈЕЉАК Ц. Обавезе налогодавца

- Члан 978. Исплата накнаде
- Члан 979. Потраживање накнаде
- Члан 980. Трошкови и предујам
- Члан 981. Исплата накнаде од примаоца ствари
- Члан 982. Опасне ствари и драгоцености

ОДЈЕЉАК Д. Посебни случајеви отпремања

- Члан 983. Отпрема са укупном, односно са фиксном накнадом
- Члан 984. Збирна отпрема

ОДЈЕЉАК Е. Заложно право отпремника

- Члан 985. Заложно право отпремника

ГЛАВА XIX

УГОВОР О КОНТРОЛИ РОБЕ И УСЛУГА

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 986. Појам
- Члан 987. Обим контроле
- Члан 988. Ништавност појединих одредаба уговора

ОДЈЕЉАК Б. Права и обавезе вршиоца контроле

- Члан 989. Чување робе, односно узорка
- Члан 990. Обавеза обавјештавања наручиоца
- Члан 991. Накнада
- Члан 992. Право залога
- Члан 993. Повјеравање контроле робе другом вршиоцу контроле
- Члан 994. Контрола робе с обављањем појединих правних радњи

- Члан 995. Контрола робе с гаранцијом
- Члан 996. Контрола услуга и ствари које нису намијењене промету
- Члан 997. Раскид уговора

ГЛАВА XX

УГОВОР О АНГАЖОВАЊУ УГОСТИТЕЉСКИХ КАПАЦИТЕТА (УГОВОР О АЛОТМАНУ)

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 998. Појам
- Члан 999. Форма уговора

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе туристичке агенције

- Члан 1000. Обавеза обавјештавања
- Члан 1001. Обавеза придржавања уговорених цијена
- Члан 1002. Обавеза плаћања угоститељских услуга
- Члан 1003. Обавеза издавања посебне писмене исправе

ОДЈЕЉАК Ц. Обавезе угоститеља

- Члан 1004. Обавеза стављања на располагање уговорених смјештајних капацитета
- Члан 1005. Обавеза једнаког поступања
- Члан 1006. Обавеза угоститеља да не мијења цијене услуга
- Члан 1007. Обавеза плаћања провизије

ОДЈЕЉАК Д. Право туристичке агенције да одустане од уговора

- Члан 1008. Право на одустанак од ангажованих смјештајних капацитета
- Члан 1009. Обавеза туристичке агенције да попуни ангажоване капацитете

ГЛАВА XXI

УГОВОР О ОСИГУРАЊУ

ОДЈЕЉАК А. Заједничке одредбе за осигурање имовине и осигурање лица

Одсјек 1. Опште одредбе

- Члан 1010. Појам
- Члан 1011. Осигурани случај
- Члан 1012. Искључење примјене код појединих осигурања
- Члан 1013. Одступање од одредаба уговора о осигурању

Одсјек 2. Закључење уговора

- Члан 1014. Закључење уговора
- Члан 1015. Полиса и листа покрића
- Члан 1016. Осигурање без полисе
- Члан 1017. Закључење уговора у име другог без овлашћења
- Члан 1018. Осигурање за туђи рачун ли за рачун кога се тиче
- Члан 1019. Заступници осигурања

Одсјек 3. Обавезе осигураника, односно уговарача осигурања

I. Пријава околности значајних за оцјену ризика

- Члан 1020. Дужност пријављивања
- Члан 1021. Намјерна нетачна или непотпуна пријава
- Члан 1022. Ненамјерна нетачна или непотпуна пријава
- Члан 1023. Проширење примјене одредаба о дужности пријављивања
- Члан 1024. Случајеви у којима се осигуравач не може позивати на нетачност или непотпуност пријаве

II. Плаћање премије

- Члан 1025. Дужност плаћања и примања премије
- Члан 1026. Посљеице неплаћања премије

III Обавјештавање осигуравача о промјенама ризика

- Члан 1027. Повећање ризика
- Члан 1028. Повећање ризика и осигурани случај
- Члан 1029. Смањење ризика
- Члан 1030. Обавеза обавјештавања о наступању осигураног случаја
- Члан 1031. Ништавност одредаба о губитку права

Одсјек 4. Обавезе осигуравача

- Члан 1032. Исплата накнаде или уговорене своте

- Члан 1033. Искључење одговорности осигуравача у случају намјере и преваре
- Члан 1034. Приговори осигуравача

Одсјек 5. Трајање осигурања

- Члан 1035. Почетак дјеловања и трајање осигурања
- Члан 1036. Утицај стечаја на осигурање

ОДЈЕЉАК Б. Осигурање имовине

Одсјек 1. Опште одредбе

- Члан 1037. Интерес осигурања
- Члан 1038. Сврха осигурања имовине
- Члан 1039. Спречавање осигураног случаја и спашавање
- Члан 1040. Препуштање оштећене осигуране ствари
- Члан 1041. Пропаст ствари усљед догађаја који није предвиђен у полиси

Одсјек 2. Ограничење осигураних ризика

- Члан 1042. Штете покривне осигурањем
- Члан 1043. Штета проузрокована недостаима осигуране ствари
- Члан 1044. Штете проузроковане ратним операцијама и побунама

Одсјек 3. Надосигурање и уговор с више осигуравача

- Члан 1045. Надосигурање
- Члан 1046. Накнадно смањење вриједности
- Члан 1047. Вишеструко и двоструко осигурање
- Члан 1048. Саосигурање

Одсјек 4. Подосигурање

- Члан 1049. Подосигурање

Одсјек 5. Прелаз уговора и исплата накнаде из осигурања другоме

- Члан 1050. Прелаз уговора на прибавиоца осигуране ствари
- Члан 1051. Додјела накнаде носиоцима залога и других права

Одсјек 6. Прелаз осигураникових права према одговорном лицу на осигуравача (суброгација)

- Члан 1052. Прелаз права осигураника на осигуравача

Одсјек 7. Осигурање од одговорности

- Члан 1053. Одговорност осигуравача
- Члан 1054. Властито право оштећеника и директна тужба

ОДЈЕЉАК Ц. Осигурање лица

Одсјек 1. Опште одредбе

- Члан 1055. Утврђивање осигураног износа
- Члан 1056. Полиса осигурања живота
- Члан 1057. Нетачна пријава старости осигураника
- Члан 1058. Посљедице неплаћања премије и смањење осигураног износа
- Члан 1059. Осигурање трећег лица
- Члан 1060. Осигурање за случај смрти малољетника и лица лишеног пословне способности
- Члан 1061. Кумулирање накнаде и осигурани износ

Одсјек 2. Искључени ризици

- Члан 1062. Самоубиство осигураника
- Члан 1063. Намјерно убиство осигураника
- Члан 1064. Намјерно проузроковање несретног случаја
- Члан 1065. Ратне операције
- Члан 1066. Уговорно искључење ризика

Одсјек 3. Права уговарача осигурања прије наступања осигураног случаја

- Члан 1067. Откуп
- Члан 1068. Предујам
- Члан 1069. Залагање полисе

Одсјек 4. Осигурање живота у корист трећег лица

- Члан 1070. Одређивање корисника

- Члан 1071. Подјела користи између више корисника
- Члан 1072. Опозив одредаба о одређивању корисника
- Члан 1073. Властито и непосредно право корисника
- Члан 1074. Повјериоци уговарача осигурања и осигураника
- Члан 1075. Уступање осигураног износа
- Члан 1076. Смрт корисника прије дoспјелости осигураног износа
- Члан 1077. Осигурање за случај смрти без одређеног корисника
- Члан 1078. Савјесна исплата осигураног износа неовлашћеном лицу

ГЛАВА XXII

УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 1079. Појам
- Члан 1080. Форма уговора
- Члан 1081. Посебан случај ништавности уговора

ОДЈЕЉАК Б. Права и обавезе уговарача

- Члан 1082. Одговорност за дугове
- Члан 1083. Раскид уговора о доживотном издржавању
- Члан 1084. Утицај смрти даваоца издржавања на уговор
- Члан 1085. Права законских наследника примаоца издржавања
- Члан 1086. Утицај промијењених прилика

ОДЈЕЉАК Ц. Пренос својине за живота примаоца издржавања

- Члан 1087. Пренос својине за живота примаоца издржавања
- Члан 1088. Придржавање права стварног терета
- Члан 1089. Утицај смрти даваоца издржавања на уговор
- Члан 1090. Непреносивост права

ГЛАВА XXIII

УГОВОР О ЗАЛОГУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 1091. Појам
- Члан 1092. Стицање заложног права
- Члан 1093. Способност
- Члан 1094. Залог на ствари већ заложеној другоме
- Члан 1095. Залог за будућу или условну обавезу

- Члан 1096. Дејство залога на друге обавезе залогодавца
- Члан 1097. Недопуштене одредбе

ОДЈЕЉАК Б. Залагање ствари

Одсјек 1. Обавезе залогодавца

- Члан 1098. Предаја ствари

Одсјек 2. Обавезе залогопримца

- Члан 1099. Чување заложене ствари
- Члан 1100. Употребљавање заложене ствари
- Члан 1101. Плодови заложене ствари
- Члан 1102. Одузимање заложене ствари од залогопримца

Одсјек 3. Права залогопримца

- Члан 1103. Заложена ствар са недостатком
- Члан 1104. Продаја заложене ствари
- Члан 1105. Продаја ствари заложене за потраживање из уговора у привреди
- Члан 1106. Продаја заложене ствари прије времена или њена замјена
- Члан 1107. Продаја заложене ствари прије времена на захтјев залогодавца
- Члан 1108. Право првенствене наплате
- Члан 1109. Редосљед заложних права

Одсјек 4. Престанак заложног права

- Члан 1110. Престанак заложног права губитком државине
- Члан 1111. Престанак заложног права престанком потраживања
- Члан 1112. Застарјелост међусобних потраживања

ОДЈЕЉАК Ц. Залагање потраживања и других права

Одсјек 1. Залагање потраживања

- Члан 1113. Обавјештавање дужника ии предаја исправе
- Члан 1114. Давање у залог потраживања из вриједносног папира
- Члан 1115. Дужност очувања потраживања
- Члан 1116. Наплаћивање и урачунавање камата
- Члан 1117. Наплаћивање заложног потраживање

- Члан 1118. Приговори дужника заложног потраживаја

Одсјек 2. Давање у залог других права

- Члан 1119. Начин залагања

Одсјек 3. Примјена одредаба о давању у залог ствари

- Члан 1120. Сходна примјена

ГЛАВА XXIV УГОВОР О ЈЕМСТВУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 1121. Појам
- Члан 1122. Јемчење за пословно неспособног
- Члан 1123. Предмет јемчења
- Члан 1124. Обим јемчеве одговорности
- Члан 1125. Прелаз повјериочевих права на јемца (суброгација)

ОДЈЕЉАК Б. Однос повјериоца и јемца

- Члан 1126. Облици јемства
- Члан 1127. Солидарност јемца
- Члан 1128. Губитак права на рок
- Члан 1129. Стечај главног дужника
- Члан 1130. Смањена одговорност дужниковог насљедника
- Члан 1131. Јемчеви приговори
- Члан 1132. Дужност обавјештавања јемца о дужниковом пропуштању
- Члан 1133. Ослобађање јемца због повјериочевог одуговлачења
- Члан 1134. Ослобађање јемца због напуштања гаранција

ОДЈЕЉАК Ц. Однос јемца и дужника

- Члан 1135. Право на накнаду од дужника
- Члан 1136. Право јемца солидарног дужника
- Члан 1137. Право јемца на претходно обезбјеђење
- Члан 1138. Губитак права на накнаду

- Члан 1139. Право на враћање исплаћеног

ОДЈЕЉАК Д. Регрес исплатиоца према осталим јемцима

- Члан 1140. Регрес исплатица према осталим јемцима

ОДЈЕЉАК Е. Застарјелост

- Члан 1141. Застарјелост
- Члан 1142. Јемство за главну обавезу са неодређеном висином
- Члан 1143. Одбијање намирења обавезе

ОДЈЕЉАК Ф. Посебне одредбе за гарантне уговоре

- Члан 1144. Садржај гарантног уговора
- Члан 1145. Разликовање уговора о јемству и гарантног уговора
- Члан 1146. Независност гарантне одговорности
- Члан 1147. Гаранција у случају уступања гарантованог потраживања

ГЛАВА XXV

УГОВОР О УПУЋИВАЊУ (АСИГНАЦИЈА)

ОДЈЕЉАК А. Појам уговора

- Члан 1148. Појам

ОДЈЕЉАК Б. Однос примаоца упуте и упућеника

- Члан 1149. Прихватање од стране упућеника
- Члан 1150. Приговори упућеника
- Члан 1151. Преношење упуте
- Члан 1152. Застарјелост

ОДЈЕЉАК Ц. Однос примаоца упуте и упутиоца

- Члан 1153. Прималац упуте као повјерилац упутиоца
- Члан 1154. Дејство упуте
- Члан 1155. Дужност примаоца упуте да обавијести упутиоца
- Члан 1156. Одустајак од прихваћене упуте
- Члан 1157. Опозив овлашћења датог примаоцу упуте

ОДЈЕЉАК Д. Однос упутиоца и упућеника

- Члан 1158. Упућеник као дужник упутиоца
- Члан 1159. Опозив овлашћења датог упућенику

ОДЈЕЉАК Е. Смрт и лишење пословне способности

- Члан 1160. Смрт и лишење пословне способности

ОДЈЕЉАК Ф. Упута у облику хартије на доносиоца

- Члан 1161. Упута у облику хартије на доносиоца

ОДЈЕЉАК Г. Упута у облику хартије по наредби

- Члан 1162. Упута у облику хартије по наредби

ГЛАВА XXVI

БАНКАРСКИ УГОВОР

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе о банкарским пословима

- Члан 1163. Банкарски уговор
- Члан 1164. Банкарска информација и банкарска тајна
- Члан 1165. Камате, накнаде, издаци
- Члан 1166. Обавеза обавјештавања
- Члан 1167. Отказ уговора
- Члан 1168. Појединачни банкарски послови

ГЛАВА XXVII

УГОВОР О БАНКАРСКОМ НОВЧАНОМ ДЕПОЗИТУ

ОДЈЕЉАК А. Новчани депозит

- Члан 1169. Појам
- Члан 1170. Отварање рачуна
- Члан 1171. Својина над рачуном и овлашћење за располагање
- Члан 1172. Отклањање дуговог салда

- Члан 1173. Врсте новчаних депозита
- Члан 1174. Стање рачуна
- Члан 1175. Мјесто уплате и исплата
- Члан 1176. Више рачуна истог лица
- Члан 1177. Плаћање камате

ОДЈЕЉАК Б. Улог на штедњу

- Члан 1178. Штедна књижица
- Члан 1179. Упис у штедну књижицу
- Члан 1180. Плаћање камате
- Члан 1181. Врсте улога на штедњу

ГЛАВА XXVIII УГОВОР О БАНКАРСКОМ ТЕКУЋЕМ РАЧУНУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 1182. Појам
- Члан 1183. Форма уговора

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе и права уговорних страна

- Члан 1184. Средства на текућем рачуну
- Члан 1185. Пребијање између салда више рачуна
- Члан 1186. Располагање средствима
- Члан 1187. Примјена прописа о уговору о налогу
- Члан 1188. Трајање уговора о банкарском текућем рачуну
- Члан 1189. Провизија и накнада трошкова
- Члан 1190. Достављање извјештаја/извода са текућег рачуна

ГЛАВА XXIX УГОВОР О ДЕПОНОВАЊУ ХАРТИЈА ОД ВРИЈЕДНОСТИ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 1191. Појам

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе и права уговорних страна

- Члан 1192. Вршење права
- Члан 1193. Дужности банке
- Члан 1194. Враћање хартија од вриједности
- Члан 1195. Захтјеви трећих лица

ГЛАВА XXX

УГОВОР О СЕФУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 1196. Појам

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе и права уговорних страна

- Члан 1197. Приступ сефу
- Члан 1198. Предмети који се не могу ставити у сеф
- Члан 1199. Права банке у случају неплаћања
- Члан 1200. Сходна примјена прописа

ГЛАВА XXXI

УГОВОР О КРЕДИТУ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 1201. Појам
- Члан 1202. Форма и садржај

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе и права уговорних страна

- Члан 1203. Отказ даваоца кредита
- Члан 1204. Одустајање од уговора и враћање кредита прије рока
- Члан 1205. Акцептни кредит
- Члан 1206. Примјена прописа

ГЛАВА XXXII

УГОВОР О КРЕДИТУ НА ОСНОВУ ЗАЛОГА ВРИЈЕДНОСНИХ ПАПИРА

- Члан 1207. Појам
- Члан 1208. Форма и садржај

- Члан 1209. Примјена прописа
- Члан 1210. Права банке на продају заложних вриједносних папира

ГЛАВА XXXIII АКРЕДИТИВ

ОДЈЕЉАК А. Опште одредбе

- Члан 1211. Појам, форма и садржај акредитива
- Члан 1212. Обавеза према кориснику
- Члан 1213. Независност акредитива од другог правног посла
- Члан 1214. Документарни акредитив

ОДЈЕЉАК Б. Обавезе и права уговорних страна

- Члан 1215. Обавеза акредитивне банке
- Члан 1216. Врсте документираног акредитива
- Члан 1217. Неопозиви акредитив
- Члан 1218. Опозиви акредитив
- Члан 1219. Дужност банке у погледу докумената
- Члан 1220. Границе одговорности банке
- Члан 1221. Преносивост акредитива
- Члан 1222. Уступање прихода из акредитива
- Члан 1223. Престанак права

ОДЈЕЉАК Ц. Однос банке и налогодавца

- Члан 1224. Садржај налога за отварање документарног акредитива
- Члан 1225. Отварање акредитива
- Члан 1226. Обавеза провјере захтјева и пратећих докумената
- Члан 1227. Границе одговорности банке
- Члан 1228. Сходна примјена прописа

ОДЈЕЉАК Д. Однос између банке и корисника

- Члан 1229. Утврђивање права и обавеза
- Члан 1230. Стандардни понашања и одговорност банке
- Члан 1231. Форма захтјева за исплату акредитива
- Члан 1232. Исплата
- Члан 1233. Компензација
- Члан 1234. Изузеци од обавезе плаћања

ГЛАВА XXXIV
УГОВОР О БАНКАРСКОЈ ГАРАНЦИЈИ

ОДЈЕЉАК А. Појам, форма и садржај банкарске гаранције

- Члан 1235. Појам, форма и неопозивост
- Члан 1236. Гаранција „без приговора“
- Члан 1237. Индиректна гаранција
- Члан 1238. Измјена гаранције
- Члан 1239. Пренос права корисника да захтијева плаћање
- Члан 1240. Пренос права из гаранције
- Члан 1241. Престанак права да се захтијева исплата

ОДЈЕЉАК Б. Однос између банке и налогодавца

- Члан 1242. Неопходни садржај гарантног налога
- Члан 1243. Обавеза издавања и плаћања
- Члан 1244. Сходна примјена прописа

ОДЈЕЉАК Ц. Однос између банке и овлашћеника

- Члан 1245. Сходна примјена прописа
- Члан 1246. Захтјев за исплату
- Члан 1247. Потврда гаранције (супергаранција)
- Члан 1248. Изузеци од обавезе плаћања

ГЛАВА XXXV
УГОВОР О ПОРАВНАЊУ

- Члан 1249. Појам
- Члан 1250. Узајамна попуштања
- Члан 1251. Способност
- Члан 1252. Предмет поравнања
- Члан 1253. Примјена одредаба о двостраним уговорима
- Члан 1254. Прекомјерно оштећење
- Члан 1255. Дејство поравнања према јемцима и залогодавцима
- Члан 1256. Поравнање о послу који се може поништити
- Члан 1257. Ништавност поравнања
- Члан 1258. Ништавност појединачне одредбе поравнања

ГЛАВА XXXVI

УТВРЂУЈУЋИ УГОВОРИ

- Члан 1259. Садржај утврђујућег уговора
- Члан 1260. Обавезна писмена форма
- Члан 1261. Настанак утврђивања
- Члан 1262. Утврђујући уговор на терет трећих лица

ДИО ТРЕЋИ-ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

- Члан 1263. Примјена закона
- Члан 1264. Престанак важења прописа
- Члан 1265. Ступање на снагу

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Закона о облигационим односима Босне и Херцеговине

I-УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о облигационим односима садржан је у сљедећим одредбама Устава Босне и Херцеговине:

У члану IV тачка 4. а) Устава Босне и Херцеговине је прописано да је Парламентарна скупштина БиХ надлежна за доношење закона који су потребни за спровођење одлука Предсједништва Босне и Херцеговине или да се спроведу надлежности Скупштине по овом Уставу.

У члану I тачка 4. Устава Босне и Херцеговине је прописано да ће по цијелој Босни и Херцеговини постојати слобода кретања. Босна и Херцеговина и ентитети неће ометати пуну слободу кретања лица, роба, услуга и капитала цијелој Босни и Херцеговини.

Поред тога, према Акционом плану за реализацију приоритета из документа Европско партнерство са Босном и Херцеговином се као приоритет предвиђа доношење Закона о облигационим односима.

II-РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Надлежност за уређивање облигационих односа у бившој СФРЈ је била подијељена између државе и бивших република. У надлежности СФРЈ, сагласно тадашњем уставном уређењу, задржано је уређивање основа облигационих односа, који су се односили на општи дио, уговорне и друге облигационе односе у области промета робе и услуга. Сва остала материја облигационих односа остављена је у надлежност република, али ту надлежност републике нису искористиле и својим законима нису уређивале ту област. Републике, а касније настале државе на подручју бивше СФРЈ, нису посебно уређивале ни оне облигационе односе који су били уређени старим правним правилима грађанских законика, па је сва надлежност остала на нивоу СФРЈ.

У Босни и Херцеговини су се правила Општег аустријског грађанског законика примјењивала од стране судова као правна правила, јер су садржавала уређене и оне односе које Босна и Херцеговина није уредила својима прописима, изузев уговора о доживотном издржавању који је уредила одредбама Закона о насљеђивању. Бивши Закон о облигационим односима се сада примјењује као ентитетски закон, са различитим садржајем. На нивоу Босне и Херцеговине не постоји законска покривеност облигационих односа, мада постоји надлежност Суда Босне и Херцеговине за рјешавање у овој области.

У Босни и Херцеговини су сада на снази два закона о облигационим односима. Оба ентитета, Федерација Босне и Херцеговине и Република Српска преузеле су Закон о

облигационим односима СФРЈ, донесен 1978. године са извјесним измјенама. Закони су објављени у ентитетским службеним гласилима и важе за: Федерацију БиХ („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и „Службени лист РБиХ“, бр. 2/29, 13/93 и 13/94 и „Службене новине ФБиХ“, број 29/03) и Републику Српску („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и „Службени гласник РС“, бр. 17/93, 57/98, 39/03, 74/04).

Ови законски текстови нису идентични, јер измјене и допуне нису извршене на јединствен начин и разликују се у више од 20 чланова. Најзначајнија разлика постоји у општем року застарјелости који према одредби члана 371. у Закону о облигационим односима Федерације Босне и Херцеговине износи пет година, а према истом члану у Закону о облигационим односима Републике Српске износи 10 година.

Овај закон је урађен уз помоћ њемачке владине организације GTZ, која је пружила сву техничку помоћ, а у раду на Закону је учествовао проф. др Helmut Ruessman. Такође, поред осталих у изради Закона су учествовали експерти USAID-а и UNDP-а, као и професори облигационог права на правним факултетима у Сарајеву и Бањој Луци.

Приликом израде Закона одустало се од потпуно новог текста Закона, односно израде кодификације. Као полазна основа за овај закон узет је текст Закона о облигационим односима бивше СФРЈ, јер је кодификација облигационих односа из 1978. године изграђена на вишестољетним начелима и тековинама које су постојале на подручју бивше СФРЈ, односно садашњим државама које су настале распадом СФРЈ, а према томе и у Босни и Херцеговини.

У вријеме доношења Закона о облигационим односима СФРЈ, то је била најмодернија европска кодификација облигационог права. Као основа за израду тог закона послужио је швајцарски закон о облигацијама, својевремено најмодернија европска кодификација облигационих односа. На основама швајцарског права конципирани су институти Закона о облигационим односима, с тим да је Скицу за закон припремио професор др Михаило Константиновић. Међутим, поједина рјешења Скице тек су у овом закону у потпуности разрађена, јер су раније изостављени из текста Закона као односи који не спадају у основе облигационих односа. Уређење тих односа је препуштено бившим републикама, које ова питања нису никада уредиле, а самим тим, то није ни урадила Босна и Херцеговина. Прије свега, ту се радило о појединим класичним именованим уговорима, послузи, поклону, доживотном издржавању, као и појединим видовима одговорности за штету, као што је одговорност за штету од животиња, од грађевина, одговорност за пад, бацање или просипање из просторије.

Друго питање се односило на грађанске и трговинске уговоре. Остало се код идеје јединственог регулационог, али се поставило питање да ли треба обухватити трговинске уговоре, односно послове аутономног трговинског права, тзв. „нове уговоре“. Ставови о томе су различити: једни су сматрали да се ови уговори још нису афирмисали ни у нашој пословној пракси и да наша економија још не осјећа њихову важност, док су други сматрали да би законодавац требало да промовише њихову будућу примјену и упозна праксу са модерним правним рјешењима развијених економија у свијету. Преовладао је став да се овом прије рационално, а не револуционарно и да се посебним законима препусте „нови уговори“ из разлога што се њима требају уредити и питања која, строго узевши, не спадају искључиво у облигационе односе, него често имају статусни и административни карактер.

С обзиром да у Босни и Херцеговини није донесен Закон о облигационим односима, као полазна основа послужила су и нова законска рјешења која су усвојена у земљама наслједницама бивших федералних република СФРЈ.

III-УСКЛАЂЕНОСТ СА ЕВРОПСКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Тековине права Европске уније су цијењене, поштоване и уграђене у текст Закона с обзиром на процес приближавања придруживања Босне и Херцеговине Европској унији и њеној *acquis communautaire*.

Поред тога, узете су у обзир и тековине европске правне науке, односно активности међународних организација и института који се баве облигационим односима, као што су:

-Начела европског уговорног права, као резултат рада Комисије за европско уговорно право (тзв. Ландо комисија)
- одредбе којима су поједини институти потпуније обрађени или по први пут дефинисани. Проширење другог дијела закона може се објаснити обрадом појединих уговора који раније нису били уврштени у Начела међународних трговинских уговора /UNIDROIT) и -те бројних конвенција Уједињених нација и њених органа који се односе на облигације и уговоре. То су: Конвенције УН о уговорима у међународној продаји робе /тзв. Бечка конвенција/, и објављених ставова наше науке, струке и судске праксе.

У овом закону је задржан досадашњи кодификаторски концепт и јединствено (осим нужних изузетака) да се уреди облигациони односи за физичка и правна лица, односно и предузетнике и потрошаче.

Текст Закона је обимнији од свога изворника, јер је регулисао неке облигационе односе који до сада нису били јединствено регулисани или нису били уопште регулисани у Закону бивше СФРЈ.

Закон о облигационим односима подијељен је на општи и посебни дио и садржи укупно 1264 члана, што је повећање од 155 чланова у односу на Закон о облигационим односима из 1978. године.

Закон о облигационим односима из 1978. године садржавао је у Општем дијелу 453, а у Посебном дијелу 656 чланова. Овај закон у општем дијелу садржи 510 чланова, тј. 57. више у односу на Општи дио Закона из 1978. године, док посебни дио, односно дио други Закона садржи 754 члана, односно 98. чланова више од Посебног дијела Закона из 1978. године. Овај закон је нешто обимнији како у општем тако и у посебном дијелу у односу на Закон бивше СФРЈ. То се објашњава чињеницом да су многи чланови из Општег дијела ранијег Закона задржани и у тексту овог закона, али су појединим институтима додате нове одредбе којима су поједини институти потпуније обрађени или по први пут дефинисани. Проширење другог дијела закона може се објаснити обрадом појединих

уговора који раније нису били уврштени у Закон, а требали су бити још тада уврштени, као и уношењем „нових уговора“, али у најнужнијој мјери.

IV-ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ ПРАВНИХ РЈЕШЕЊА

Кодификација цјелокупног грађанског права (Грађански законик) не постоји у Босни и Херцеговини, нити је постојала на подручју бивше СФРЈ. Та кодификација не постоји ни сада у новим државама, бившим југословенским републикама, мада неке прижељкују такав развој свога права (Република Хрватска), а друге већ изводе припремне радове у правцу стварања грађанског закона (Република Србија).

Недостатак грађанског закона утицао је и на садржину овог закона, јер су одређени институти који иначе чине садржај општег дијела Грађанског законика, нашли своје мјесто у овом законском тексту (нпр. правна и пословна способност, заступање, услов, рок, једностранни правни посао и др.).

Закон о облигационим односима слиједи систематику важећег закона која је заснована у тексту Закона о облигационим односима бивше СФРЈ из 1978. године. Подијељен је у два основна дијела: дио први- општи дио и дио други - поједини уговорни облигациони односи и дијела трећег - прелазне и завршене одредбе.

Законски текст је подијељен, даље, на главе, а главе се даље дијеле на одјељке и одсјеке.

Дио први-Општи дио ЗОО подијељен је на шест глава, и то:

- ГЛАВА I. ОСНОВНА НАЧЕЛА (чл. 1-16)
- ГЛАВА II. НАСТАНАК ОБАВЕЗА (чл. 17-295)
- ГЛАВА III. ДЕЈСТВО ОБАВЕЗА (чл. 296-330)
- ГЛАВА IV. ПРЕСТАНАК ОБАВЕЗА (чл. 331-443)
- ГЛАВА V. РАЗНЕ ВРСТЕ ОБАВЕЗА (чл. 444-491)
- ГЛАВА VI. ПРОМЈЕНА ПОВЈЕРИОЦА ИЛИ ДУЖНИКА (чл. 492-510)

Дио други-Поједини уговорни облигациони односи-подијељен је на тридесетишест глава, и то:

- ГЛАВА I. УГОВОР О ПРОДАЈИ (чл. 511-613)
- ГЛАВА II. УГОВОР О РАЗМЈЕНИ (чл. 614-615)
- ГЛАВА III. УГОВОР О ЗАЈМУ (чл. 616-625)
- ГЛАВА IV. УГОВОР О ПОКЛОНУ (чл. 626-647)
- ГЛАВА V. УГОВОР О ЗАКУПУ (чл. 648-697)
- УГОВОР О ПОСЛУЗИ (чл. 698-708)
- ГЛАВА VII УГОВОР О ДЈЕЛУ (чл. 709-737)
- ГЛАВА VIII. УГОВОР О ГРАЂЕЊУ (чл. 738-754)
- ГЛАВА IX. УГОВОР О ОРТАКЛУКУ/ПАРТНЕРСТВУ (чл. 755-778)
- ГЛАВА X. УГОВОР О ПРЕВОЗУ (чл. 779-818)
- ГЛАВА XI. УГОВОР О ЛИЦЕНЦИ (чл. 819-844)
- ГЛАВА XII. УГОВОР О ОСТАВИ (чл. 845-864)
- ГЛАВА XIII. УГОВОР О УСКЛАДИШТЕЊУ (чл. 865-883)

ГЛАВА XIV. УГОВОР О НАЛОГУ (чл. 884-905)
ГЛАВА XV. УГОВОР О КОМИСИОНУ (чл. 906-928)
ГЛАВА XVI. УГОВОР О ТРГОВИНСКОМ ЗАСТУПАЊУ (чл. 926-951)
ГЛАВА XVII. УГОВОР О ПОСРЕДОВАЊУ (чл. 925-965)
ГЛАВА XVIII. УГОВОР О ОТПРЕМАЊУ/ШПЕДИЦИЈИ (чл. 966-985)
ГЛАВА XIX. УГОВОР О КОНТРОЛИ РОБЕ И УСЛУГА (чл. 986-997)
ГЛАВА XX. УГОВОР О АНГАЖОВАЊУ УГОСТИТЕЉСКИХ КАПАЦИТЕТА (УГОВОР О АЛОТМАНУ)
(чл. 998-1009)
ГЛАВА XXI. УГОВОР О ОСИГУРАЊУ (чл. 1010-1078)
ГЛАВА XXII. УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ (чл. 1079-1090)
ГЛАВА XXIII. УГОВОР О ЗАЛОГУ (чл. 1091-1120)
ГЛАВА XXIV. УГОВОР О ЈЕМСТВУ (чл. 1121-1147)
ГЛАВА XXV. УГОВОР О УПУЋИВАЊУ (АСИГНАЦИЈА) (чл. 1148-1162)
ГЛАВА XXVI. БАНКАРСКИ УГОВОР (чл. 1163-1169)
ГЛАВА XXVII. УГОВОР О БАНКАРСКОМ НОВЧАНОМ ДЕПОЗИТУ (чл. 1169-1181)
ГЛАВА XXVIII. УГОВОР О БАНКАРСКОМ ТЕКУЋЕМ РАЧУНУ (чл. 1182-1190)
ГЛАВА XXIX. УГОВОР О ДЕПОНОВАЊУ ХАРТИЈА ОД ВРИЈЕДНОСТИ (чл. 1191-1195)
ГЛАВА XXX. УГОВОР О СЕФУ (чл. 1196-1200)
ГЛАВА XXXI. УГОВОР О КРЕДИТУ (чл. 1201-1206)
XXXII УГОВОР О КРЕДИТУ НА ОСНОВУ ЗАЛОГА ХАРТИЈА ОД ВРИЈЕДНОСТИ (чл. 1207-1210)
ГЛАВА XXXIII. АКРЕДИТИВ (чл. 1211-1234)
ГЛАВА XXXIV. УГОВОР О БАНКАРСКОЈ ГАРАНЦИЈИ (чл. 1235-1248)
ГЛАВА XXXV. УГОВОР О ПОРАВНАЊУ (чл. 1249-1258)
ГЛАВА XXXVI. УТВРЂУЈУЋИ УГОВОРИ (чл. 1259-1262)

Дио трећи-Прелазне и завршне одредбе (чл. 1263-1264).

Као што се види из изложеног садржаја, у првом дијелу Закона, који и даље носи назив-општи дио-уређена су основна начела, као и облигациони односи који настају из уговора, проузроковања штете, стицања без основа, пословодства без налога, једностране изјаве воље и других законом утврђених чињеница. У другом дијелу закона, који више не носи наслов-посебни дио-него сада носи наслов-поједини уговорни облигациони односи-уређује појединачне класичне, грађанскоправне и привредноправне уговоре, као и банкарске послове. У свим дијеловима законског текста задржана су досадашња рјешења за која је оцијењено да су издржала практичну провјеру и да су примјерена новонасталим друштвено-економским приликама у Босни и Херцеговини. Упркос времену настанка и каснијим мањим измјенама и допунама које су законски текст потпуно ослободиле идеолошко-политичких садржаја, приједлог овог закона доноси више нових института који до сада нису постојали у Закону о облигационим односима и више одредаба којима се мијењају или допуњају постојећа законска рјешења.

V-НОВИ ПРАВНИ ИНСТИТУТИ

Правни институти/правне установе представљају скуп правних норми (правила) које уређују одређене облигационе односе и односе се на исту или сличну материју. Правни институти су правно-логичке конструкције које представљају систематизоване цјелине

правних односа и правних норми. Скуп сродних правних института, у овом случају облигационоправних, групише се у ширу правну цјелину, а то је грана права, у овом случају облигационо право је грана права која уређује облигационе односе.

У Глави II Настанак обавеза, код закључења уговора по први пут је законски регулисана **Испорука ненаручених чинидби** (члан 28) и **Наруџба електронским путем** (члан 29).

Право **опозива код потрошачких уговора** (члан 146 – 149). Ове одредбе говоре о томе под којим условима потрошач има право опозива изјаве воље закљученог уговора са предузетником. Одредбе су у корист потрошача и служе спровођењу Директиве о промету (продаји) на даљину.

Одговорност за рекламу (члан 209 – 210), и то одговорност за штету проузроковану некоректном рекламом.

У другом дијелу закона нови правни институти су: **Уговор о поклону** (чл. 626-647), **уговор о послузи** (чл. 698-708), **уговор о ортаклуку/партнерству**(чл. 755-778), **уговор о доживотном издржавању** (чл.1079-1090), **банкарски уговор** (чл.1163-1168) и **утврђујући уговори** (чл. 1259-1262).

Све варијанте Уговора о поклону су у потпуности регулисане како појам, предмет, предаја, форма, опозив, тако и одговорност за неиспуњене уговоре и падање у доцњу, а посебно је регулисан поклон са налогом.

Закон је, по узору на упоредно законодавство и с обзиром на правну природу нормирао уговор о доживотном издржавању као уговор који настаје међу живима и има насљедноправна дејства. До сада је овај уговор био регулисан Законом о насљеђивању, јер је првобитно био регулисан бившим савезним законом о насљеђивању из 1955. године. У то вријеме није постојао Закон о облигационим односима, па је овај уговор по инерцији, касније преношен у републичке законе о насљеђивању, јер је насљеђивање било у надлежности република.

Закон уређује банкарски уговор (чл.1163-1168), као општи банкарски уговор који уређује трајно засноване пословне везе за извршавање банкарских послова у којим клијенти и банка закључују уговор као трајни облигациони однос.

Овим законом се на модеран начин уређују утврђујући уговори, а нарочито садржај, обавезна писмена форма, настанак и утврђујућа форма на терет трећих лица.

VI-ИЗМИЈЕЊЕНИ И ДОПУЊЕНИ ПРАВНИ ИНСТИТУТИ

Умјесто досадашње одредбе која је одређивала циљ и садржај закона у члану 1. Закона се уређује предмет закона, тако што се овим законом регулишу облигациони односи у Босни и Херцеговини, те се дефинише облигациони однос као правни однос на основу којег је једно лице (повјерилац) овлашћено да захтијева од другог лица (дужник) одређено

понашање, које се може састојати у давању, чињењу, нечињењу или трпљењу, а друга страна је дужна да то испуни.

У члану 3. набројани су основи настанка облигација, тако што облигациони однос настаје из уговора, проузроковања штете, стицања без основа, пословодства без налога, једностране изјаве воље и на друге законом утврђене начине, док се у члану 4. одређују субјекти облигационих односа, правна и физичка лица.

У члану 14. дефинише се „привредник“ као физичко или право лице које дјелује у вршењу своје привредне или самосталне професионалне дјелатности, а у члану 15. дефинише се „потрошач“, као свако лице које закључује неки правни посао у сврху која не спада у његову привредну или самосталну професионалну дјелатност.

У Глави II Одјељак 1 Одсјек 2. **Заступање** (чл. 80 – 110) измијењена су досадашња рјешења. Заступање је подијељено на непосредно и посредно, које је у складу на новим тенденцијама уговорног права, а посебно са Принципима Европског уговорног права (тзв. Ландови принципи или начела).

Општи услови формуларних уговора (члан 158 – 163). Овај дио је измијењен и допуњен у односу на важеће право и регулисани су појам, општи услови као и саставни дио уговора, не уобичајене одредбе, ништавост појединих одредби, забрана знатнијег оштећења и подручје примјене.

Одговорност произвођача за неисправан производ (члан 201 – 208). Произвођач одговара за штету проузроковану усљед грешке на том производу. Овим одредбама замијењен је досадашњи члан 179. Закона, а служи хармонизацији права о одговорности за неисправне производе.

Накнада нематеријалне штете (члан 233 – 239) је проширена на повреду права личности у складу са савременим кретањима и појачаној заштити права личности.

Уговор о продаји (члан 511 – 610) - извршене су мање допуне у погледу постојања материјалног недостатка (чл. 536), као и у погледу дужине рокова за обавјештење продавца о материјалним недостацима (чл. 539. и 540). Остале измјене су мањег значаја и служе појашњењу досадашњих спорних одредби.

У Глави III. ДЕЈСТВО ОБАВЕЗА нова је одредба члана 298. која уређује одговорност дужника за скривљено поступање његовог законског заступника или пуномоћника, исто као да је сам скривио неиспуњење или неуредно испуњење обавезе.

Одредба члана 299. Закона-Уговорно проширење одговорности сведена је на једну одредбу сажимањем два става, чиме је значење остало исто, али је постигнута већа јасноћа правила.

У одредби члана 313. Закона о облигационим односима која уређује питање дуговања затезне камате, у односу на важеће уређење садржано у одредби члана 277. Закона додат је нови став 2. у којем се затезна камата на новчано потраживање накнаде штете због оштећења или уништења ствари, као и на накнаду нематеријалне штете рачуна да почиње тећи од момента подношења писменог захтјева за плаћање који може бити у форми опомене или тужбе. Ово ново уређење којим се доспјелост затезне камате веже за опомену или тужбу када се потражује новчана накнада штете доноси двије новине: имаће заштитну улогу од злоупотребе дужниковог положаја, јер се дужнику који је уједно и

оштећеном (повјериоцу) нанио штету неће више „исплатити“ да стоји што више у доцњи. Од ступања на снагу Закона са овако измијењеном одредбом дужници накнаде штете ће избјегавати неплаћање накнаде штете када из околности случаја знају да је дужников захтјев за накнаду штете који се процесуира на суду основан. Таквим дужницима ће бити у интересу да што прије обештете повјериоца, и то непосредно по пријему писменог захтјева дужника на накнаду штете путем опомене или тужбе како би избјегли повећање свог дуга за висину камата, односно како би им престала тећи камата.

Овом измјеном и допуном Закон преузима налоге Директиве 2000/35/ЕГ Европског парламента и Савјета од 29. јуна 2000. године као прилог напорима у борби против доцње дужника. На овај начин се појачава положај повјериоца, јер је повјерилачка страна у важећем Закону неоправдано била изложена дужничкој самовољи којој законске одредбе нису стајале на путу, што је једна од глобалних замјерки важећем Закону, тј. да повјерилачка права нису довољно заштићена и да постоји неравноправност страна у облигационом односу на штету повјериоца.

Код института Право задржавања, у одредби члана 322. Вршење права задржавања, додат је нови став 3. према којем право задржавања не престаје наступањем застарјелости потраживања. На овај начин се заштита повјериоца проширује и може да траје све до судског рјешења спора.

У Глави IV. Престанак обавеза, у одредби члана 335, испуњење с преласком права на испуниоца (суброгација) додат је нови став 2. према коме повјериоца право потраживања може прећи на испуниоца и на основу уговора између дужника и испуниоца који је закључен прије испуњења.

Одредба члана 345. преузимање нове обавезе отклања могућност злоупотребе од стране дужника који није измирио ранију обавезу према истом повјериоцу да му ова трансакција послужи као изговор за ослобађање од раније обавезе.

Одредба члана 347. терет доказивања да је дуг исплаћен преваљује се на повјериоца, ако је он прихватио нешто друго умјесто дугованог предмета испуњења. Закон овом одредбом уводи претпоставку испуњења ако је повјерилац прихватио други предмет умјесто дугованог.

Нова одредба члана 360. је признаница код потраживања из хартија од вриједности на доносиоца и по наредби. Овом одредбом се предвиђа да када повјерилац задржи хартију од вриједности, дужник може захтијевати да му повјерилац изда посебну признаницу. Ове одредбе имају за циљ да отклоне опасност реализације права из хартије која се налази у оптицају, а за чију исплату дужник не посједује признаницу да је платио.

Одредба члана 363. Закона је измијењена и допуњена тако што су додата нова два става уз постојеће којима се прецизира када дужник долази у доцњу. То се односи на питање доласка у доцњу без опомене када дужник очигледно одбија испуњење обавезе, што је уређено у ставу 3. У одредби става 4. спецификују се случајеви када дужник долази у доцњу ако рок плаћања неког новчаног потраживања које се дугује као противчинидба за испоруку роба или извршење услуга, није уговорен.

Одредбом члана 364. уређено је искључење доцње које дужник постиже када истакне приговор одбијања извршења на који је овлашћен.

У одредби члана 365. уређено је питање камате на накнаду вриједности. Ова одредба уређује питање ако се дужникова обавеза трансформише у накнаду вриједности дугованог предмета који је за вријеме његове доцње пропао. Камата на накнаду вриједности почиње тећи тек од падања дужника у доцњу са исплатом накнаде вриједности пропалог дугованог предмета.

Повјерилачка доцња је новелирана тако што су, рашчлањене одредба чл. 325. и 326. важећег Закона и од њих је настало више нових одредаба, а додате су им и неке нове одредбе.

Одредба члана 405. која прецизира питање немогућности испуњења јасније уређује захтјев за уступање права према трећем, јер се одређује да повјерилац стиче право да од дужника захтијева уступање права које дужник има према трећем због настале немогућности или да му преда накнаду коју је од трећег примио ради настале немогућности, нпр. наплаћену премију осигурања за осигурани случај.

Општи рок застарјелости је одредбом члана 420. одређен на пет година.

У погледу уговорне камате важи начело слободе уговарања у погледу њене стопе. Ако стопа није одређена, висина стопе своди се на стопу стопе законске камате. Као што је одредбом члана 447. либерализована стопа уговорне камате, тако је одредбом члана 448. став 1. успостављена општа забрана анатоцизма, обрачунавања камате на камату. Ове двије одредбе уносе већу јасноћу у досадашње регулисање овог питања, јер представљају побољшање законског текста, успостављање начела равноправности страна и досљедније поштовање заштите потрошача у новчаним облигационим односима.

Код обавеза са више дужника или повјерилаца извршене су одређене термилошке промјене и прецизиран садржај обавезе дјелимичног дужника или дјелимичног повјериоца (чл.459-461).

Код солидарности дужника утврђена је одредбом члана 462. Закона претпоставка солидарности дужника у некој дјеливој обавези између привредника. Овом је уведена претпоставка солидарности коју уговарачи морају сваки пут изричито, уговорном клаузулом, искључити.

Одредбом члана 472. одређена је природа тзв. субјективних приговора, јер чињенице које су везане само за личност једног садужника не дјелују према осталима, нити им шкоде нити користе, а нарочито се то односи на пресуду коју повјерилац добије у односу на једнога од садужника.

Одредбом члана 475. прописује обавезу солидарних дужника да изнађу начине за измирење солидарне обавезе према повјериоцу и да се организују ради измирења солидарне обавезе.

Одредбом члана 476. предвиђено је смањење солидарне обавезе за удио који отпада на тзв.“привилегованог дужника“, јер је његова одговорност по неком правном основу умањена или искључена.

Уређење Недјељивих обавеза допуњено је са двије нове одредбе(чл. 490-491) којима се прецизира понашање заједничких дужника у испуњењу заједничке обавезе, односно заједничких повјерилаца у потраживању заједничке тражбине.

У одредбама о уговорном уступању потраживања (цесија) извршена је пренумерација одређених одредби и додата је одредба члана 502. која одређује сходну примјену ових прописа на пренос других права, као и на законско и судско уступање потраживања.

VII-СПРОВОЂЕЊЕ ЈАВНИХ КОНСУЛТАЦИЈА

Министарство правде Босне и Херцеговине након што је припремило Приједлог закона о облигационим односима је донијело Одлуку о спровођењу јавних консултација. Процедуре за консултације са јавношћу су регулисане Правилником за спровођење правила за консултације у изради правних прописа у Министарству правде Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ, број 81/06“).

Приједлог закона о облигационим односима је стављен на веб страницу Министарства правде Босне и Херцеговине (www.mpr.gov.ba) дана 21.05.2009. године са позивом свим заинтересованим особама и органима да у року од 30 дана од дана објављивања на веб страници доставе своје писане коментара, приједлоге и сугестије.

У наведеном року Министарство правде Босне и Херцеговине није добило никакве коментаре, приједлоге и сугестије.

Закон о облигационим односима је закон који производи промјене економског статуса лица и према члану 7. став 2.(б) Правилника за спровођење правила за консултације у изради правних прописа у Министарству правде Босне и Херцеговине, па је не само стављен на веб страницу Министарства правде Босне и Херцеговине него су, у складу са чланом 6. Правила и чланом 4. Правилника, извршене и додатне консултације.

Додатне консултације су извршене са министарствима правде ентитета, Правосудном комисијом Брчко дистрикта и Високим судским и тужилачким савјетом Босне и Херцеговине.

Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је својим актом број: 08-02-1725-1/09 од 29.06.2009. године обавијестио Министарство правде Босне и Херцеговине да је 24. и 25.06.2009. године разматрао Приједлог закона којим прихвата текст Приједлога закона и подржава његово доношење.

Министарство правде Републике Српске је својим актом број: 08.020/020-341/09 од 28.05.2009. године обавијестило Министарство правде Босне и Херцеговине да „ни један орган у Републици Српској није донио одлуку о преносу надлежности на државни ниво за доношење Закона о облигационим односима, па из тог разлога не постоје правне

претпоставке да се било који орган из Републике Српске укључи у правну расправу за доношење Закона о облигационим односима на државном нивоу.“

Министарство правде Босне и Херцеговине је посебно цијенило наведени акт Министарства правде Републике Српске, па је констатовало да је према Акционом плану за реализацију приоритета из документа Европског партнерства са Босном и Херцеговином и усвајање државног законодавства о облигацијама (Глава: Европски стандарди, поглавље: Унутрашње тржиште, област, кретање лица, услуга и право настана ЕПЗ.КП.051).

Међутим, уставни основ за доношење закона на нивоу Босне и Херцеговине је дат у образложењу закона.

VIII- ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона неће бити потребно предвидјети додатна средства у Буџету Босне и Херцеговине.